I.A.K.E.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

INSTITUTE OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

1ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο

Το Σύγχρονο Σχολείο μέσα από το πρίσμα των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική

24 - 26 Απριλίου 2015 • Ξενοδοχείο ATLANTIS HOTEL • Ηράκλειο Κρήτης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Επιμέλεια έκδοσης:

Σπύρος Χ. Πανταζής • Ελένη Π. Μαράκη • Μαρία Ι. Καδιανάκη • Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

Περιφέρεια Κρήτης

Περιφέρεια Κρήτης
Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ:

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ

Ι.Α.Κ.Ε.
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
INSTITUTE OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

1ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο

Το Σύγχρονο Σχολείο μέσα από το πρίσμα των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Επιμέλεια έκδοσης:

Σπύρος Χ. Πανταζής

Ελένη Π. Μαράκη

Μαρία Ι. Καδιανάκη

Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2015

Ι.Α.Κ.Ε.
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
INSTITUTE OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Website: iake.weebly.com www.iake.gr
IAKE «Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών»
iakekriti@gmail.com

Συνδιοργάνωση:
Περιφέρεια Κρήτης
Περιφέρεια Κρήτης Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου

Οι αναφορές (citations) σε άλλες επιστημονικές-ερευνητικές εργασίες γίνονται με βιβλιογραφική παραπομπή στους συγγραφείς, τον τίτλο και την παρούσα δημοσίευση.

Επιτρέπεται η έντυπη ή ηλεκτρονική αναπαραγωγή της συγκεκριμένης επιστημονικής εργασίας μόνο για εκπαιδευτική ή ερευνητική χρήση και με την προϋπόθεση ότι τα τυχόν αντίγραφα περιλαμβάνουν την αρχική σελίδα και την παρούσα σημείωση πνευματικών δικαιωμάτων. Απαγορεύεται αυστηρά η αναδημοσίευση, μέρους ή όλου των πρακτικών για οικονομικό όφελος, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Επιμέλεια έκδοσης:
Σπύρος Χ. Πανταζής
Ελένη Π. Μαράκη
Μαρία Ι. Καδιανάκη
Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης

Εκδόσεις Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών
Copyright © 2015

Σχεδιασμός εξωφύλλου & εκτύπωση:
Γραφικές Τέχνες ΕΜΜ. ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε
Κομνηνών 68 Πόρος, Ηράκλειο Κρήτης
Τ.: 2810 227933, Ε.: printpat@otenet.gr

ISBN: 978-618-81896-0-7

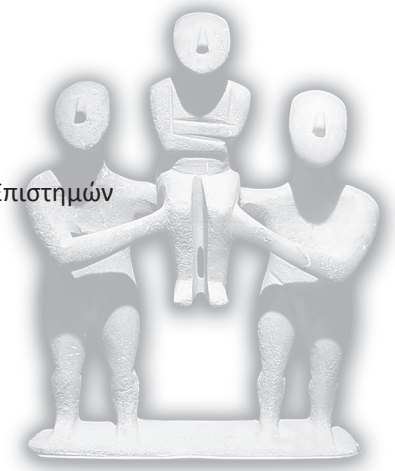

Διοικητικό Συμβούλιο του Ινστιτούτου

Πρόεδρος:
Μαράκη Ελένη του Παντελή

Αντιπρόεδρος:
Μπελαδάκης Εμμανουήλ του Δημητρίου

Γενική Γραμματέας:
Καδιανάκη Μαρία του Ιωάννη

Ταμίας:
Ντρουμπογιάννης Χρήστος του Σταύρου

Γραμματέας Εκδόσεων, Βιβλιοθήκης και Έντυπου Υλικού:
Στριλιγκάς Γεώργιος του Εμμανουήλ

Γραμματέας Οργανωτικού, Ηλεκτρονικής Δικτύωσης
και Επικοινωνίας:
Τζωρτζάκης Ιωάννης του Αντωνίου

Γραμματέας Καινοτόμων Προγραμμάτων,
Διεθνών Συμπράξεων και Ανταλλαγών:
Δρακάκη Μαρία του Αντωνίου

Ελεγκτική Επιτροπή του Ινστιτούτου

Πρόεδρος:
Μηλάκης Εμμανουήλ του Ηρακλή

Αντιπρόεδρος:
Φαραζάκης Νικόλαος του Δημητρίου

Γραμματέας:
Σκουλά Ειρήνη του Νικολάου

Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πανταζής Σπύρος, *Ομότιμος Καθηγητής,Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

ΜΕΛΗ:

Baros Wassilios, *Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Augsburg, Γερμανία*
Gian Andrea P. Garancini, *Καθηγητής, Πανεπιστήμιο «APULIAE» BARI*
Αμπαρτζάκη Μαρία, *Επίκουρη Καθ/τρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Ανδρεαδάκης Νικόλαος, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
Βαϊραμίδου Σύρμω, *Σχολική Σύμβουλος Π. Ε.*
Βιτσιλάκη Χρυσή, *Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
Βλίζος Σπύρος, *Λέκτορας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο*
Γιαβρίμης Παναγιώτης, *Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
Γιαγκάτζογλου Σταύρος, *Σύμβουλος Α΄Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ, ΕΑΠ*
Γουργιώτου Έφη, *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Γραμματικόπουλος Βασίλειος, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Γρηγοράκης Ιωάννης, *Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε.*
Δαφέρμος Βασίλης, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Ελευθεράκης Θεόδωρος, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Καδιανάκη Μαρία, *Σχολική Σύμβουλος Π. Ε.*
Καλογιαννάκης Μιχάλης, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Καλοκύρη Βασιλεία, *Σχολική Σύμβουλος Δ. Ε.*
Κατσαγκόλης Αθανάσιος, *Σχολικός Σύμβουλος Δ. Ε.*
Κορνηλάκη Αικατερίνη, *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Κουκουνάρας – Λιάγκης Μάριος, *Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Αθηνών ΕΚΠΑ*
Κουρκούτας Ηλίας, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Κουτούζης Μανώλης, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Ε.Α.Π.*
Κυπριωτάκη Μαρία, *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Λάβδας Κώστας, *Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Λουκέρης Διονύσης, *Σύμβουλος Α΄Υ.ΠΑΙ.Θ.*
Μαντάς Παναγιώτης, *Σύμβουλος Α΄Υ.ΠΑΙ.Θ*
Μανωλίτσης Γεώργιος, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Μαράκη Ελένη, *Σχολική Σύμβουλος Π. Ε.*
Μητροπούλου Βασιλική, *Επίκουρη Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο*

Μουζάκη Αγγελική, *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Μπαμπάλης Θωμάς, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών*
Μπαντιμαρούδης Φιλήμων, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
Μπερερής Πέτρος, *Σύμβουλος επί τιμή του Π. Ι. τ. Διευθυντής Σπουδών του Υπουργείου Παιδείας*
Μπουζάκης Σήφης, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών*
Μυλωνάκου – Κεκέ Ηρώ, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αθηνών ΕΚΠΑ*
Νικολάου Σουζάνα, *Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
Ξενάκης Δημήτρης, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Οικονομίδης Βασίλης, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Παπαδάκης Νίκος, *Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Παπαϊωάννου Γεώργιος, *Λέκτορας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο*
Παπαπέτρου Σάββας, *Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*
Παπαχρήστου Κώστας, *Διευθυντής Σπουδών Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων*
Περικλειδάκης Γεώργιος, *Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε., Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Α/θμιας Εκπαίδευσης Κρήτης*
Ραμουτσάκη Ιωάννα, *Σχολική Σύμβουλος Δ. Ε.*
Ράπτης Νικόλαος, *Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε.*
Ρογδάκη Αγάθη, *Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε.*
Ρουμπής Νικόλαος, *Καθηγητής Διδασκαλείου Νέας Ελληνικής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Ρουσσάκης Ιωάννης, *Συμβουλος Ι.Ε.Π.*
Σαΐτης Χρίστος, *Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών ΕΚΠΑ*
Σακελλαροπούλου Εύη, *Σχολική Σύμβουλος Π. Ε.*
Σαραφίδου Κατερίνα, *Σχολική Σύμβουλος Π. Ε.*
Σεραφείμ – Ρηγοπούλου Ευαγγελία, *Σχολική Σύμβουλος Π. Ε.*
Σούλης Σπύρος, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
Σπαντιδάκης Ιωάννης, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Τσιάλος Στέφανος, *Σχολικός Σύμβουλος Π. Ε.*
Τσιώλης Γιώργος, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Φραγκούλης Ιωσήφ, *Επίκουρος Καθηγητής Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Καθηγητής Σύμβουλος Ε.Α.Π.*
Φωτόπουλος Νίκος, *Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας/Φλώρινα*
Χατζηδάκη Ασπασία, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
Μαράκη Ελένη

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:
Μπελαδάκης Εμμανουήλ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:
Καδιανάκη Μαρία

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ:
Ντρουμπογιάννης Χρήστος

ΜΕΛΗ:
Δρακάκη Μαρία
Δρακάκης Εμμανουήλ
Θεοφάνους Κωνσταντίνος
Καλοκύρη Βασιλεία
Κατσαγκόλης Αθανάσιος
Μαλατέστας Γιώργος
Μανασσάκης Βασίλειος
Μηλάκης Εμμανουήλ
Παπαδάκης Σταμάτης
Σάββας Δημήτριος
Σιφακάκης Πολυχρόνης
Στριλιγκάς Γεώργιος
Τζωρτζάκης Ιωάννης
Φαραζάκης Νικόλαος
Ψαλτάκη Ευγενία

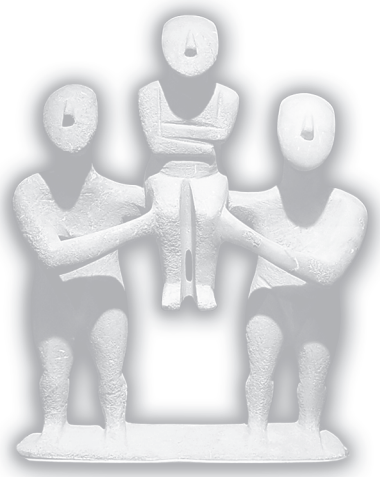

Γραμματεία του Συνεδρίου

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ:

Βαρδιάμπαση Τερψιχόρη
Γρηγοράκης Ιωάννης
Κτιστάκη Φεβρωνία
Μαθιουδάκης Ιωάννης
Μαράκη Αγγελική
Μαρκογιαννάκη Σοφία
Μπελιμπασάκης Εμμανουήλ
Πανσεληνάς Γεώργιος
Χαλκιαδάκη Κλεάνθη

ΜΕΛΗ:

Αγγουράκη Ροδάνθη
Αλεξάκη Σοφία
Αναγνωστάκης Γεώργιος
Αναγνωστοπούλου Ναταλία
Αρβανιτάκης Μιχαήλ
Βαμβουνάκη Χρυσή
Βαρούχα Μαρία
Γκουτζικίδη Αναστασία
Γωγάκη Ανδρονίκη
Διαμαντούλη Ευλαλία
Εζανίδου Παναγιώτα
Ευθυμίου Μαρία
Καλλέργη Άννα
Καλούδη Ελευθερία
Καρκανάκη Μαρία
Καρκανάκης Στυλιανός
Κοκκίνη Μαρία
Κοκοβάκης Εμμανουήλ
Κοσμαδάκης Νικόλαος
Κουσκουρίδα Φραγκούλα
Κουφάκη Μαρία
Μαρκογιαννάκη Αθηνά
Μελιώτη Στυλιανή
Μπελαδάκη Δέσποινα
Μπελαδάκη Νίκη
Ορφανάκης Βασίλειος
Παπαδημητράκη Ευαγγελία
Σηφάκης Νικόλαος
Σκουλά Ειρήνη
Σταυρίδη Αργυρώ
Στριλιγκά Μαλαματένια
Συγκελάκης Γεώργιος
Σωμαράκη Ειρήνη
Ταμιωλάκης Γεώργιος
Τσεντελιέρου Σοφία
Τσικαλάκης Ιωάννης
Τσοράγλου Αγγελική
Φραγκούλη Ευαγγελία
Χαιρέτη Μαρία
Χαλεπάκη Δήμητρα
Χαλκιαδάκη Αρετή
Χατζηγεωργίου Έλλη
Χουρσανίδου Αναστασία

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

- **Δημιουργικότητα και Εκπαίδευση**
- **Δημιουργικότητα και Εφαρμογές Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση**
- **Διαπολιτισμική Αγωγή**
- **Διδακτική Μεθοδολογία**
  (Αναλυτικά προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια, διδακτικά αντικείμενα)
- **Ειδική Αγωγή – Μαθησιακές Δυσκολίες**
- **Εκπαίδευση Ενηλίκων – Δια Βίου Μάθηση**
- **Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών**
- **Εκπαιδευτική Αξιολόγηση**
- **Εκπαιδευτική Έρευνα**
- **Εκπαιδευτική Πολιτική**
  (Οργάνωση, διοίκηση και οικονομία της εκπαίδευσης)
- **Εκπαιδευτική Ψυχολογία**
  (Μάθηση και διδασκαλία, παιδαγωγική αλληλεπίδραση, συμβουλευτική)
- **Εφαρμογές των Τ.Π.Ε. για την εκπαίδευση**
- **Ιστορία της Εκπαίδευσης**
- **Καινοτομίες στην Εκπαίδευση**
- **Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης**
- **Πολιτισμός και Εκπαίδευση**

Καλωσόρισμα Περιφερειάρχη Κρήτης
κ. Σταύρου Αρναουτάκη

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζουμε την ίδρυση του Ινστιτούτου Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών καθώς και τη διοργάνωση του 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα: «Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική», το οποίο πραγματοποιείται στο Ηράκλειο.

Ως Περιφέρεια Κρήτης επιδιώκουμε την οικοδόμηση ενός συστήματος γνώσης ικανό να παράγει προτάσεις και να προτείνει λύσεις σε κρίσιμα αναπτυξιακά και κοινωνικά ζητήματα του τόπου μας και ταυτόχρονα να ανοίγει νέους δρόμους σε επιχειρηματίες, σε νέους επιστήμονες και στους επαγγελματικούς κλάδους που δραστηριοποιούνται στο νησί. Η αξιοποίηση και ενίσχυση των συγκριτικών μας πλεονεκτημάτων στον τουρισμό, στον πρωτογενή τομέα, στον πολιτισμό, στην ενέργεια, στο περιβάλλον, στην εκπαίδευση και την έρευνα πρέπει να αποτελέσουν τα θεμέλια μιας αειφόρου ανάπτυξης για την Κρήτη.

Η δική σας συμμετοχή, με τις καινοτόμες ιδέες και προτάσεις σας για στοχευμένες δράσεις στους άξονες ενδιαφέροντος του Ι.Α.Κ.Ε., μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην επίτευξη των στόχων μας. Το Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά την προσπάθεια για τη δημιουργία ενός οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας στην Κρήτη. Με αυτό το δεδομένο θα μας βρείτε αρωγούς και συμπαραστάτες στις πρωτοβουλίες που θα αναλάβετε.

Εύχομαι καλή επιτυχία στη διοργάνωση του πρώτου σας συνεδρίου με την ελπίδα ότι τα αποτελέσματα που θα προκύψουν μέσα από τις ενδιαφέρουσες εισηγήσεις θα φανούν χρήσιμα για όλους του κρητικούς.

Καλωσόρισμα της Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής και του Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζουμε στο 1ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο του Ινστιτούτου Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών με θέμα: «Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική», που διοργανώνουμε στο Ηράκλειο Κρήτης από 24 έως και 26 Απριλίου 2015 στο Ξενοδοχείο Ατλαντίς.

Το θέμα του σύγχρονου σχολείου στην εποχή αυτή των ραγδαίων εξελίξεων είναι ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα της τρέχουσας δεκαετίας στο δημόσιο διάλογο. Το Συνέδριό μας έχει ως επιδίωξη να συνδέσει τις απαιτήσεις για προγραμματικές αναζητήσεις, κοινωνικές αναλύσεις και σύγχρονες αντιλήψεις σε θέματα που απασχολούν την επιστημονική έρευνα αλλά και να αξιολογήσει ευκαιρίες για δράσεις και άλλες πρωτοβουλίες. Λαμβάνοντας υπόψη τις δυναμικές που διαμορφώνουν τον εκπαιδευτικό χάρτη και αξιοποιώντας ερευνητικά δεδομένα που σχετίζονται με μια σειρά από επιστημονικά πεδία και κλάδους, θα αναπτυχθεί γόνιμος προβληματισμός και θα γίνουν προτάσεις στο πλαίσιο των νέων προοπτικών για το σύγχρονο σχολείο. Το Συνέδριο θα επικεντρωθεί ιδιαίτερα στην κρίσιμη σημασία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών για την εκπαίδευση, με την προοπτική να αποκτήσει το σχολείο ουσιαστικό νόημα και περιεχόμενο για τα παιδιά.

Θεωρούμε ότι με τις εισηγήσεις και τις ανακοινώσεις αξιόλογων ομιλητών τους οποίους έχουμε την τιμή να φιλοξενούμε, το δημόσιο διάλογο που θα αναπτυχθεί στο Συνέδριο μέσα από τις εισηγήσεις, τις διαλέξεις, τις ανοιχτές συζητήσεις, τις επιστημονικές ανακοινώσεις με λόγο και αντίλογο και επιχειρήματα θα φωτιστούν πολλές άγνωστες πτυχές του ερευνητικού πεδίου και του επιστημονικού διαλόγου για το σύγχρονο σχολείο σε περιόδους κρίσης και θα εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

Οι θεματικές του Συνεδρίου καλύπτουν πολλούς τομείς της σχολικής πραγματικότητας, δηλαδή τη διδασκαλία με ανοιχτές διαδικασίες μάθησης, τα ανοιχτά αναλυτικά προγράμματα, τη διαπολιτισμική αγωγή, την ποιότητα των σχολικών εγχειριδίων, τις μαθησιακές δυσκολίες, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την προώθηση της εκπαιδευτικής έρευνας, τη δημοκρατική διοίκηση και οργάνωση της εκπαίδευσης, την εκπαίδευση και οικονομία στο σχολείο, την αξιολόγηση, τη σημασία της παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης, την ιστορία της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, τις σύγχρονες τάσεις των επιστημών της αγωγής, τα καινοτόμα προγράμματα

διδασκαλίας και μάθησης, τις νέες τεχνολογίες. Με την κυκλοφορία των πρακτικών του συνεδρίου ελπίζουμε ότι η εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή κοινότητα καθώς και όλοι όσοι ασχολούνται με τη μελέτη των εκπαιδευτικών θεμάτων θα αποκτήσουν μια χρήσιμη πηγή αναφοράς για όλα τα σύγχρονα θέματα που πραγματεύεται το συνέδριο.

Αξιοποιώντας την εμπειρία της διοργάνωσης προηγούμενων Συνεδρίων, θα προσπαθήσουμε να διαμορφώσουμε ένα υψηλό επίπεδο ακαδημαϊκής συζήτησης. Περιμένουμε την ενεργή συμμετοχή σας και σας καλωσορίζουμε στην όμορφη και φιλόξενη πόλη του Ηρακλείου. Ευχαριστούμε θερμά όλους όσους βοήθησαν να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την επιτυχία αυτού του Συνεδρίου.

Εκ μέρους της Οργανωτικής και Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου

Η Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής

Ελένη Π. Μαράκη
Σχολική Σύμβουλος
Α/θμιας Εκπαίδευσης

Ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής

Σπύρος Χ. Πανταζής
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

<table>
<tr><th colspan="5">Παρασκευή 24 Απριλίου 2015</th></tr>
<tr><td>8:00 – 9:00</td><td colspan="4">ΕΓΓΡΑΦΕΣ</td></tr>
<tr><td>9:00 – 10:30</td><td colspan="4">ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΜΙΝΩΣ ΙΙ
Προεδρείο: Κουκιαδάκης Ευριπίδης, Αντιπεριφερειάρχης Ηρακλείου, Καλογεράκης Ζαχαρίας, Δήμαρχος Μινώα Πεδιάδος, Καναβάκη Μαρία, Αντιδήμαρχος Παιδείας Δήμου Ηρακλείου, Μπελαδάκης Εμμανουήλ, Αντιπρόεδρος ΙΑΚΕ, Κικινής Αθανάσιος, Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος
Κεντρική Ομιλία: Παπαδάκης Νικόλαος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης
Θέμα: Πλοηγώντας στα αδιέξοδα οικονομική κρίση, εκπαίδευση και κοινωνική ενσωμάτωση</td></tr>
<tr><td>10:30 – 11:00</td><td colspan="4">ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ</td></tr>
<tr><td rowspan="3">11:00 – 12:30</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Α1
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΜΙΝΩΣ ΙΙ
Προεδρείο:
Μαντάς Παναγιώτης, Μικελίδης Δημήτριος, Μανουσάκης Γεώργιος, Σάββας Δημήτριος, Γιαμαλάκης Γρηγόρης</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Α2
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΠΑΣΙΦΑΗ Ι
Προεδρείο:
Παπαδάκης Νικόλαος, Παπαχρήστος Κώστας, Γρηγοράκης Ιωάννης, Μανασάκης Βασίλειος, Γκουτζικίδη Αναστασία</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Α3
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ
Προεδρείο:
Φωτόπουλος Νικόλαος, Στριλιγκάς Γεώργιος, Δρακάκης Εμμανουήλ, Πετράκης Σταύρος, Ψαλτάκη Ευγενία</td><td>ΑΙΘΟΥΣΑ: ΑΠΟΛΛΩΝ
Συντονισμός:
Σιφακάκης Πολυχρόνης, Κοκοβάκης Εμμανουήλ, Μαρκογιαννάκη Αθηνά</td></tr>
<tr><td>Ιστορία της Εκπαίδευσης</td><td>Εφαρμογές Τ.Π.Ε. για την εκπαίδευση</td><td>Πολιτισμός και Εκπαίδευση</td><td>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ</td></tr>
<tr><td>Γεώργιος Μαμάκης:
Οικονομία και εκπαίδευση στην Κρήτη κατά την περίοδο της ημιαυτονομίας του νησιού: τα πρώτα συμπτώματα μιας ιστορικά ασύμπτωτης σχέσης
Δημήτρης Καρτσάκης:
Αρχείο Μουσείου Σχολικής Ζωής: αναφορές στις βιβλιογραφικές πηγές και αξιοποίηση τους στη διδακτική πράξη
Ιωάννης Ιωσηφίδης:
Εφαρμογές των αρχών της νέας αγωγής στον ελλαδικό χώρο. Το παράδειγμα του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης την «ιερή τριετία» 1927 – 1930
Ελευθερία Παπαστεφανάκη:
Η Ρόζα της εκπαίδευσης, της επανάστασης: η ιδεολογική χρήση των Ελλήνων μεταρρυθμιστών παιδαγωγών. Η περίπτωση της</td><td>Καλλιόπη Κανάκη:
Το πρότυπο μεταδεδομένων αντικειμένων μάθησης του Ινστιτούτου Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών
Μαρία Τζώτζου, Μιχαήλ Τουραμπέλης*:
Συστήματα εξατομικευμένης ηλεκτρονικής μάθησης μέσω των ΤΠΕ στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση
Βασίλειος Ορφανάκης*, Σταμάτιος Παπαδάκης:
Εργαλεία δημιουργίας μαθησιακών αντικειμένων
Φωτεινή Βλαχοκυριάκου, Ελευθερία Παντελάκη*:
Με ένα «κλικ» στον Καζαντζάκη</td><td>Ιωάννα Ραμουτσάκη:
Εκπαίδευση μέσα από την Τέχνη: Εκπαιδευτικό «σενάριο» διδασκαλίας και μάθησης για την Ιστορία, βασισμένο στην αξιοποίηση της μετασχηματίζουσας μάθησης και των διερευνητικών και συνεργατικών τεχνικών παρατήρησης έργου Τέχνης
Βασιλεία Καλοκύρη:
Η εκπαίδευση ως φορέας πολιτισμικής παρέμβασης: κριτικά ερωτήματα και “μετασχηματίζουσα μάθηση μέσα από την τέχνη”
Μαρία Πετράκη:
«Μα γιατί αρχαία ελληνικά;» Διαθεματική εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο
Χριστόφορος Αρβανίτης:
Μοντέρνος πολιτισμός: θρησκευτική ελευθε-</td><td>11:00 -12:00

Αλιγυζάκη Ευτυχία, Μαγριπλή Φωτεινή, Καραμπίνη Ζαχαρένια:
Εκφοβισμός/θυματοποίηση. Από το βίωμα στην εκπαιδευτική παρέμβαση

12:00 – 13:00</td></tr>
</table>

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

	Ρόζας Ιμβριώτη **Γεώργιος Καλογεράκης:** Περιφέρεια Δημοτικών Σχολείων Πεδιάδος, 1940-1944. Ο ναζιστικός αετός αντικαθιστά το εθνόσημο στις σφραγίδες Σχολείων του τμήματος Καστελλίου. Ανέκδοτες αρχειακές πηγές		ρία και θρησκευτική εκπαίδευση **Αγγελική Ζαχαράτου**: Ιζήματα πολιτισμού στην εκπαίδευση και ο ρόλος τους στην τοπική κοινότητα	**Νάγια Μποέμη:** Ανοίγοντας διάλογο μέσω του θεάτρου του καταπιεσμένου: ένα βιωματικό εργαστήριο αναστοχασμού της πραγματικότητάς μας
12:30 – 13:00	**Διάλειμμα**			
13:00 – 14:30	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Β1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΜΙΝΩΣ ΙΙ** **Προεδρείο:** Δαφέρμος Βασίλειος, Ραμουτσάκη Ιωάννα, Μαμάκης Γεώργιος, Αρβανιτάκης Μιχαήλ, Καρκανάκη Μαρία	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Β2 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο:** Βιτσιλάκη Χρυσή, Garancini Gian Andrea, Καλοκύρη Βασιλεία, Βαλατίδης Ευρυβιάδης, Μαθιουδάκης Γιάννης	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Β3 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο:** Κριτσωτάκης Εμμανουήλ, Δρακάκη Μαρία, Κοσμαδάκης Νικόλαος, Κοκκίνη Μαρία, Τσοράγλου Αγγελική	ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΑΠΟΛΛΩΝ** **Συντονισμός:** Μαρκογιαννάκη Αθηνά, Κοκοβάκης Εμμανουήλ, Σηφάκης Νικόλαος
	Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών	**Δημιουργικότητα και Εκπαίδευση**	**Εκπαιδευτική Ψυχολογία**	**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ**
	Ευαγγελία Σεραφείμ*, Δόμνα Παπαδοπούλου: Αξιοποίηση των αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην επιμόρφωση του εκπαιδευτικού και την εκπαιδευτική καθημερινότητα **Κατερίνα Ρίβιου:** Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με βάση τις αρχές της καθολικής σχεδίασης για τη μάθηση **Αικατερίνη Νιζάμη:** Η θετική ψυχολογία και η επιμόρφωση ως παράγοντες πρόληψης της επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών **Νεκτάριος Τσαγλιώτης:** Από την έρευνα και ανάπτυξη διδακτικού περιεχομένου στην ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: η περίπτωση του εργαστηρίου φυσικών επιστημών στο 9ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου	**Στέλλα Πιταροκοίλη:** Το project ως παράγοντας ενίσχυσης της φαντασίας, της δημιουργικότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας- μια εμπειρική προσέγγιση **Νάγια Μποέμη:** Η δημιουργία ενεργών πολιτών μέσω του θεάτρου του καταπιεσμένου **Γαρυφαλιά Παπασωτήρη*, Θεοδότη Σαΐτη:** Η αξιοποίηση του υπολογιστή στην παιδαγωγική εργασία του νηπιαγωγείου **Μαρία Κεφαλάκη:** Διαμορφώνοντας δημιουργικά περιβάλλοντα διδασκαλίας και μάθησης με το θεατρικό παιχνίδι **Ηλίας Γ. Μαρούδας:** Το παιδικό παιχνίδι ως δραστηριότητα: χαρακτηριστικά, ερμηνείες και ο κοινωνικοποιητικός του ρόλος	**Ειρήνη Γάκη*, Ιωάννης Σπαντιδάκης, Ελένη Βασιλάκη:** Παραγωγή επικοινωνιακών κειμένων και επίπεδα άγχους μαθητών Γ΄ τάξης δημοτικού **Ευαγγελία Φουντουλάκη:** Ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών δημοτικού σχολείου με τη βοήθεια τεχνικών της ψυχοθεραπείας μέσω της τέχνης – Art-Therapy. **Βουράκη Γαρυφαλλιά:** Η επίδραση των παραμυθιών στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών **Σάββας Παπαπέτρου:** Η αξιοποίηση του διαδικτύου για επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ συνομηλίκων. Μελέτη σε δείγμα μαθητών Γυμνασίου **Νικολίτσα Ασημακοπούλου:** Στρατηγικές κατανόησης, ακαδημαϊκή επίδοση και αυτοαντίληψη: ερεύνα δράσης σε ένα τμήμα ένταξης της Α΄ γυμνασίου στην Ελλάδα	**13:00 – 14:00** **Σταμάτιος Παπαδάκης*, Βασίλειος Ορφανάκης:** Δημιουργία εφαρμογών φορητής μάθησης. Το προγραμματιστικό περιβάλλον App Inventor **14:00 – 15:00** **Σπύρος Πετρίτης:** Θεατρικό παιχνίδι για … γονείς μαθητών δημοτικού σχολείου καινοτομίες στην εκπαίδευση
14:30-16:00	**Μεσημεριανή Διακοπή**			
	ΑΝΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ			
	Χώρος: Φουαγιέ **ΜΙΝΩΣ ΙΙ**			

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">16:00 - 19:00</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Κωνσταντίνος Καρακιόζης, Χριστίνα Παπαπανούση*:
Η θεωρητική προσέγγιση των προγραμμάτων παρέμβασης στα σχολεία για την αντιμετώπιση περιστατικών σχολικού εκφοβισμού.
Σπύρος Πετρίτης:
«Για το καλό σου!»: μια παράσταση ανάμεσα ακτιβιστικού θεάτρου και ψυχοπαιδαγωγικής προσέγγισης από τους νέους για τους νέους.
Νικόλαος Συμεωνίδης:
Νόρμες και ρόλοι στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση στάσεων και συναισθημάτων.
Ευαγγελία Τασούλα:
Ψηφιακές εκπαιδευτικές πρακτικές μουσείων τέχνης και ο ρόλος τους στην επικοινωνία μαθητών με την τέχνη: το παράδειγμα των ιστοεξερευνήσεων της “tate”.
Αλεξάνδρα Ντρουμπογιάννη:
Το φαινόμενο της υποαντιπροσώπευσης των γυναικών στην ηγεσία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: εμπειρική διερεύνηση στο νομό Ρεθύμνου.
Βασίλειος Φωτόπουλος:
Διαφοροποιημένη διδασκαλία.</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">16:00-17:30</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Γ1
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΜΙΝΩΣ ΙΙ
Προεδρείο:
Κορνηλάκη Αικατερίνη, Βαϊραμίδου Σύρμω, Περικλειδάκης Γεώργιος, Οικονόμου Τριαντάφυλλος, Κουφάκη Μαρία</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Γ2
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΠΑΣΙΦΑΗ Ι
Προεδρείο:
Αμπαρτζάκη Μαρία, Κατσαγκόλης Αθανάσιος, Παπαγεωργίου Παναγιώτης, Γωγάκη Ανδρονίκη, Κτιστάκη Φεβρωνία</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Γ3
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ
Προεδρείο:
Τσιώλης Γεώργιος, Κλινάκης Απόστολος, Αργυρίου Αργύριος, Φαραζάκης Νικόλαος, Καλούδη Ελευθερία</td><td>ΑΙΘΟΥΣΑ: ΑΠΟΛΛΩΝ
Συντονισμός:
Σηφάκης Νικόλαος, Σταυρίδη Αργυρώ, Συγκελάκης Γεώργιος</td></tr>
<tr><td>Διαπολιτισμική Αγωγή</td><td>Ειδική Αγωγή</td><td>Εκπαιδευτική Έρευνα</td><td>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ</td></tr>
<tr><td>Μανώλης Μπελαδάκης:
Θεσμικές ρυθμίσεις και παιδαγωγικές στρατηγικές για την ενσωμάτωση των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο
Σμαρούλα Αραμπατζή:
Η εμπλοκή των μεταναστών γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους
Δέσποινα Μπελέση:
Μαθητικός όμιλος λογοτεχνίας και ενσυναίσθηση στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής μάθησης
Αθηνά Μ. Μαρτιμιανάκη:
Ο ρόλος του διευθυντή και των εκπαιδευτικών δημοτικού σχολείου στην προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης</td><td>Σοφία Χάσκου*, Ελένη Μπογιατζιδάκη:
Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές και εκπαίδευση: ορισμός, αξιολόγηση, παιδαγωγική αντιμετώπιση
Μαρία Κοκκιάδη:
Θυματοποίηση, αυτοεκτίμηση και συναισθηματικές δυσκολίες παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
Τρύφων Σπυρόπουλος:
Η αξιοποίηση ηλεκτρονικών εκπαιδευτικών εργαλείων για μαθητές με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
Εμμανουήλ Κοκοβάκης*, Μαρία Κοκκίνη:
Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ως</td><td>Μαρία Πρατσίνη:
Εμπόδια στην επικοινωνία σχολείου-οικογένειας και ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας
Εμμανουήλ Λαμπράκης:
Αναγκαιότητα και μορφές επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Μια ερευνητική προσέγγιση σε αντιλήψεις και απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
Μαρία Παναγιωτάκη:
Η γονεϊκή επίδραση και η δυναμική της ενσυναίσθησης: μια εμπειρική έρευνα του σχολικού εκφοβισμού στο νομό Ηρακλείου
Ευαγγελία Γ. Ρήνου:
Η θεραπευτική διάσταση της βιογραφικής ποιοτικής έρευνας: αναζητήσεις και συσχε-</td><td>16:00 – 17:00

Μιχαήλ Τουραμπέλης*, Μαρία Τζώτζου:
Αγγλική γλώσσα και εικαστική τέχνη μέσα από το έργο του Vincent Van Gogh: μια διαθεματική διδακτική πρόταση

17:00 – 18:00

Κατερίνα Ρίβιου*, Γεώργιος Κουρουπέτρογλου, Νικόλαος Οικονομίδης:
Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με</td></tr>
</table>

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

	Αικατερίνη Γεωργιάδου: Η κοινή/ τυποποιημένη ελληνική γλώσσα και η ποντιακή διάλεκτος: από τη θεωρία στα θρανία των Κ.Δ.Β.Μ.	εποπτικά μέσα στην εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες	τίσεις **Τερζάκη Αικατερίνη:** Έρευνα δράσης σχετικά με τη διαφοροποιημένη διδασκαλία των μαθηματικών της ΣΤ΄ δημοτικού	βάση τις αρχές της Καθολικής Σχεδίασης για τη Μάθηση
17:30-19:00		ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Δ1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο:** Ξενάκης Δημήτρης, Σιφακάκης Πολυχρόνης, Κόκκινος Χαράλαμπος, Μπελιμπασάκης Εμμανουήλ, Σκουλά Ειρήνη	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Δ2 ΑΙΘΟΥΣΑ**: ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο:** Κυπριωτάκη Μαρία, Ράπτης Νικόλαος, Τζωρτζάκης Ιωάννης**,** Καλογεράκης Γεώργιος, Μελιώτη Στέλλα	ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΑΠΟΛΛΩΝ** **Συντονισμός:** Σταυρίδη Αργυρώ, Παπαδημητράκη Ευαγγελία, Συγκελάκης Γιώργος
		Εκπαιδευτική Πολιτική	**Διδακτική Μεθοδολογία**	**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ**
		Παντελής Αθανασίου: Το πυκνό νομοθετικό πλαίσιο που χαρακτήρισε τη λειτουργία της Β/θμιας-Α/θμιας εκπαίδευσης την πενταετία 2010-2014: καταγραφή, ποιοτική και ποσοτική αποτίμηση **Μαρία Παπαδανιήλ*, Γιάννης Παρασχόπουλος, Κατερίνα Τσανταριώτου:** Η καινοτομία ως μέσο διαμόρφωσης εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής **Αθηνά Χαλκιαδάκη:** Εκπαιδευτική Πολιτική και Ολοήμερο Σχολείο: "Αντιφάσεις, εμπόδια και ματαιώσεις στην εφαρμογή του καινοτόμου θεσμού από το 1997 μέχρι σήμερα" **Αργύριος Αργυρίου**: Αποτύπωση και κριτική ανάλυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βασικούς τομείς του εκπαιδευτικού τους έργου **Βαϊραμίδου Σύρμω:** Η εκπαιδευτική πολιτική στη μετανεωτερικότητα – Το ζήτημα της πολυπολιτισμικής διαχείρισης	**Κατερίνα Φωτιάδου:** Κείμενα αγγλόφωνης λογοτεχνίας στα εγχειρίδια διδασκαλίας της λογοτεχνίας στο ελληνικό γυμνάσιο **Στεφανία Κορδία:** Διδακτική της αγγλικής με επίγνωση της λειτουργίας της γλωσσάς ως διεθνούς lingua franca: από τη θεωρία στην εκπαιδευτική πράξη **Γεώργιος Περικλειδάκης:** Διδασκαλία των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο με χρήση των Τ.Π.Ε. και ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης **Ιωάννης Τζωρτζάκης:** Φτιάχνοντας τον ερευνητή – διδακτική πρόταση για το νέο μάθημα της Τεχνολογίας της Γ΄ τάξης του γυμνασίου **Μαρία Δρακωνάκη:** Ερευνητικές εργασίες στο λύκειο και διαμόρφωση συνεργατικής κουλτούρας	**18:00 – 19:00** **Τζαγκαράκη Ιωάννα, Βελεγράκη Ελένη , Μαγριπλή Φωτεινή, Τσούκα Βασιλική*:** Η διαφορετικότητα μέσα από πίνακες ζωγραφικής
19:00 – 19:30	**ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**			

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

19:30 – 21:00	**ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΝΑΡΞΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ** **ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ**
	ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΜΙΝΩΣ ΙΙ** Προεδρείο: **Αρναουτάκης Σταύρος**, Περιφερειάρχης Κρήτης, **Πανταζής Σπυρίδων,** Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής, **Μαράκη Ελένη**, Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής, **Μικελίδης Δημήτρης**, Εκπαιδευτικός Όμιλος Κύπρου**, Μαντάς Παναγιώτης**, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής **Κεντρική Ομιλία:** **Σήφης Μπουζάκης**, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών Θέμα: **Η εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης στο παράδειγμα κεντρικών δυτικών χωρών: από το σχολείο του έθνους κράτους στο σχολείο της αγοράς** **Κεντρική Ομιλία :** **Σπυρίδων Πανταζής,** Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Θέμα: **Η σιωπηλή κρίση στην εκπαίδευση** Καλλιτεχνικό πρόγραμμα από το σύνολο παραδοσιακής μουσικής του Μουσικού Σχολείου Ηρακλείου

Σάββατο 25 Απριλίου 2015

9:00 – 10:30	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ε1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο:** Πανταζής Σπυρίδων, Καδιανάκη Μαρία, Ρουμπής Νικόλαος, Σωμαράκη Ειρήνη, Βαρούχα Μαρία	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ε2 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο**: Μανωλίτσης Γεώργιος, Μηλάκης Εμμανουήλ, Νικηφόρος Κωνσταντίνος, Διαμαντούλη Έφη, Πατεράκη Ευαγγελία	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ε3 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΑΠΟΛΛΩΝ** **Προεδρείο:** Κουκουνάρας-Λιάγκης Μάριος**,** Μπαμπάλης Θωμάς, Καλοκύρη Βασιλεία, Χατζηγεωργίου Έλλη, Τσικαλάκης Ιωάννης
	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	**Εκπαιδευτική Πολιτική**	**Διδακτική Μεθοδολογία**
	Αικατερίνη Μανώλα: Εκπαίδευση και θρησκεία **Ανθή Καραγγελή:** Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο και η έννοια του «πολιτισμικού προνομίου». Η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου του P.Bourdieu και η έννοια του habitus **Ελένη Μαράκη:** Αντιλήψεις και στερεότυπα για τα χαρακτηριστικά των επαγγελμάτων στα βιβλία Ελληνικής Γλώσσας του δημοτικού **Ελένη Κανταρά:** Συγκριτική θεώρηση διαπολιτισμικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Σχέσεις - ομοιότητες - διαφορές - κοινές προκλήσεις **Αθηνά Καλλιγιαννάκη*, Μαρία Πορταλάκη*:** Απόψεις παιδιών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας για το θάνατο	**Ασπασία Βασιλάκη:** Η μεταβολή του θεσμού του ολοήμερου σχολείου ως πολιτική «συμφιλίωσης» εργασίας και οικογένειας στη διάρκεια της ελληνικής οικονομικής κρίσης **Έφη Σταματάκη:** Ηγεσία & συναισθηματική νοημοσύνη στη διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων **Αγαθή Ρογδάκη, Ελένη Μπενετάτου*:** Μια ποιοτική προσέγγιση της επικοινωνίας διευθυντή και εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα **Ιωάννης Τζωρτζάκης*, Νικόλαος Φανουράκης*:** Καλές πρακτικές στη λειτουργία ενός βαθμολογικού / εξεταστικού κέντρου Πανελλαδικών Εξετάσεων **Μαρία Παπαδανιήλ, Μαρία Καδιανάκη, Μαρία Δρακωνάκη, Κλέτσας Αλέξανδρος*:** Η ποιότητα στην εκπαίδευση και πώς αυτή μπορεί να επηρεάσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη	**Γεώργιος Στριλιγκάς:** Ο στόχος του θρησκευτικού γραμματισμού και της ανάπτυξης ταυτότητας στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού-Γυμνασίου και στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Λυκείου **Αναστασία Κοπανάκη:** Η φυγή, το ταξίδι και άλλες ιστορίες (μια πρόταση διδασκαλίας στα Θρησκευτικά β' γυμνασίου) **Αλέξανδρος Ι. Αναστασόπουλος*, Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης**: Διδασκαλία μαθηματικών εννοιών μέσα από κείμενα της Καινής Διαθήκης-μια εναλλακτική διδακτική πρόταση **Αικατερίνη Τσέκου:** Οι ετερόδοξοι εθνικοί «άλλοι» στα σχολικά βιβλία των Θρησκευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιόδου 1974-2006 **Ευαγγελία Κροκίδη**:

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

			Η επιστήμη της οικιακής οικονομίας και η έμφυλη διάστασή της ως διδακτικό αντικείμενο στο ελληνικό σχολείο
10:30 – 11:00	**ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**		
11:00 – 12:30	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ζ1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο**: Μπουζάκης Ιωσήφ, Καναβάκη Μαρία, Μητροπούλου Βασιλική, Ντρουμπογιάννης Χρήστος, Χαιρέτη Μαρία	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ζ2 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο**: Μυλωνάκου –Κεκέ Ηρώ, Μπελαδάκης Εμμανουήλ, Βαμβουνάκη Χρυσή, Φραγκούλη Ευαγγελία, Γεωργούση Ακριβή	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ζ3 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΑΠΟΛΛΩΝ** **Προεδρείο**: Ελευθεράκης Θεόδωρος, Γρηγοράκης Ιωάννης, Τουραμπέλης Μιχάλης, Καλλέργη Άννα, Κροκίδη Ευαγγελία
	Ιστορία Εκπαίδευσης	**Εκπαίδευση Ενηλίκων – Δια Βίου Μάθηση**	**Ειδική Αγωγή**
	Άννα Σιγανού: Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στις αρχές του 21ου αιώνα. Ο φορμαλιστικός και εθνοκεντρικός του χαρακτήρας **Σοφία Σκλείδα:** Το πανεπιστημιακό υπόβαθρο του δασκάλου στην Ελλάδα και η διδασκαλία των κλασικών γλωσσών κατά τη χρονική περίοδο 1945 – 1999 **Μελίνα - Πελαγία Αλμπάνη*, Πέτρος Πριβαρτιτσάνης:** Περιπτώσεις ποινών από τα αρχεία του Γυμνασίου Αρρένων Έδεσσας και των παραρτημάτων του κατά την περίοδο 1928- 1978 **Άννα Πατεράκη:** Άτυπες μορφές κοινωνικής διοίκησης των χριστιανών στην ύστερη τουρκοκρατία στην Κρήτη: η περίπτωση της χριστιανικής δημογεροντίας Λασιθίου (1869-1898)	**Εμμανουήλ Κοκοβάκης*, Μαρία Κοκκίνη:** Η παιδαγωγική αξία του ελεύθερου χρόνου **Μιχάλης Αϊβαλιώτης*, Ελένη Παπαδοπούλου:** Εκπαίδευση ενηλίκων και αλληλομάθηση. Πρακτικές εφαρμογές στο σχολείο δεύτερης ευκαιρίας Μυτιλήνης και σε άλλα πέντε σχολεία της Ευρώπης **Εύα Χαραλαμπάκη:** Προγράμματα δια βίου μάθησης και αναπηρία **Δόμνα Μπογδάνου:** Για την εκπαίδευση του κοσμοπολίτη: η περίπτωση Tagore και ο παγκοσμιοποιημένος εαυτός **Γεώργιος Γιακουμάκης:** Η διαπολιτισμική προσέγγιση της δια βίου μάθησης	**Φραγκούλα Κουσκουρίδα:** Τα συμπτώματα της ΔΕΠ-Υ και η σχέση τους με την έλλειψη ύπνου **Κουρκούτας Ηλίας:** Προάγοντας την ψυχική ανθεκτικότητα των ευάλωτων ομάδων μαθητών και των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου **Παναγιώτης Παπαδημητρίου*, Σωτηρία Τζιβινίκου, Χαρούλα Σταθοπούλου:** Νέα προσέγγιση σε ένα χρονίζον πρόβλημα: αντιμετωπίζοντας τις μαθησιακές δυσκολίες με πολυεπίπεδη διδασκαλία **Ζαχαρένια Καραμπίνη:** Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή (αυτισμός)- μελέτη περίπτωσης
12:30 – 13:00	**ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**		
13:00 – 14:30	**ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ**		
	ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** Προεδρείο: **Μπαμπάλης Θωμάς**, Καθηγητής ΕΚΠΑ, **Σημαντηράκης Παναγιώτης,** Αντιπεριφερειάρχης Παιδείας, **Χαραμής Παύλος**, ΚΕΜΕΤΕ-ΟΛΜΕ**, Ανδρουλάκης Μάνος**, Πρόεδρος ΙΠΕΜ-ΔΟΕ, **Σαραφίδου Αικατερίνη**, Πρόεδρος Εταιρείας Επιστημών Αγωγής Δράμας **Κεντρική Ομιλία:** **Ηρώ Μυλωνάκου – Κεκέ, Καθηγήτρια,** Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αθηνών ΕΚΠΑ Θέμα: **Συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας: Ζητήματα εφαρμογής**		
14:30 – 16:00	**Μεσημεριανή Διακοπή**		

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

16:00 – 17:30	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Η1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο:** Οικονομίδης Βασίλειος, Παπαδανιήλ Μαρία, Αντωνάτου Μαρία, Πατεράκης Γεώργιος, Βαρδιάμπαση Τερψιχόρη	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Η2 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο:** Καλογιαννάκης Μιχάλης, Γιαγκάζογλου Σταύρος, Παπαδάκης Σταμάτης, Μαράκη Αγγελική, Καρκανάκης Στυλιανός	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Η3 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΑΠΟΛΛΩΝ** **Προεδρείο:** Κουρκούτας Ηλίας, Δρακάκη Μαρία, Σιγανού Άννα, Μαρκογιαννάκη Σοφία, Μπελαδάκη Νίκη
	Καινοτομίες στην Εκπαίδευση	**Εφαρμογές Τ.Π.Ε. για την εκπαίδευση**	**Πολιτισμός και Εκπαίδευση**
	Δέσποινα Χουμεριανού*: Η περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφορία από την μόνιμη εκπαιδευτική έκθεση Ενέργεια-Περιβάλλον **Γιώργος Κουκάκης:** Η εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες - η συμβολή της αισθητικής εμπειρίας **Ασπασία Δέλλιου:** Οι ανάγκες της Σχολικής μονάδας κριτήριο της συνδυασμένης αξιοποίησης καινοτόμων προγραμμάτων και ανθρώπινου δυναμικού **Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου*, Δήμητρα Πατρωνίδου:** Καινοτόμος παιδαγωγική παρέμβαση στο πλαίσιο του εορτασμού της πανελλήνιας ημέρας κατά της ενδοσχολικής βίας – 6 Μαρτίου **Κωνσταντίνος Καρακιόζης*, Χριστίνα Παπαπανούση:** Η γνώμη των μαθητών/τριών για το ρόλο των ενηλίκων απέναντι σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού	**Στεργιανή Ζανέκα:** Τα φύλα στη λογοτεχνία. Μια διακειμενική προσέγγιση με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. **Ευθυμία Σακαρέλλου:** Η διδασκαλία των εμφυλίων πολέμων με χρήση Τ.Π.Ε. **Αικατερίνη Αρμάδα:** Ηθικές παράμετροι στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Έρευνα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λέσβου **Καλλιόπη Κανάκη:** Υπολογιστικό νέφος **Αναστασία Κανέλλου:** Επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Η συμβολή των Τ.Π.Ε. σε αυτή	**Ακριβή Γεωργούση:** Αόρατα παιδιά, η παιδική εργασία στην Ελλάδα και τον κόσμο **Κατερίνα Σαραφίδου:** Ήτανε μια φορά…: οι ενάρξεις των ελληνικών λαϊκών παραμυθιών **Ελευθερία Καλούδη*, Γιώργος Αναγνωστόπουλος:** Βαδίζοντας στα μονοπάτια της πορφύρας: μια διδακτική προσέγγιση της βυζαντινής ιστορίας μέσα από τις πηγές **Αλεξάνδρα Κουρουτάκη:** Τέχνες και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης καινοτόμου βιωματικής δράσης (project) στο 5ο Γυμνάσιο Χανίων **Πηνελόπη Διαμαντάκου, Αργυρώ Τσαγκαράκη*, Κατερίνα Χατζηδάκη:** Ανάπτυξη τοπικού πολιτιστικού δικτύου με θέμα τα παραμύθια: «δίκτυο Grimm Ηρακλείου»
17:30 – 18:00	**ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**		
18: 00 – 19:30	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Θ1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο**: Παπαπέτρου Σάββας, Μπερερής Πέτρος, Χαλκιαδάκη Κλεάνθη, Μπελαδάκη Δέσποινα, Ταμιωλάκης Γεώργιος,	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Θ2 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο**: Λάβδας Κώστας, Κουτούζης Εμμανουήλ, Σαραφίδου Κατερίνα, Εζανίδου Παναγιώτα, Αναγνωστάκης Γιώργος	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Θ3 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΑΠΟΛΛΩΝ** **Προεδρείο:** Σπαντιδάκης Ιωάννης, Λουκέρης Διονύσης, Κουσκουρίδα Φραγκούλα, Πανσεληνάς Γεώργιος, Χαλκιαδάκη Αρετή
	Δημιουργικότητα και εφαρμογές Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση	**Καινοτομίες στην Εκπαίδευση**	**Διδακτική Μεθοδολογία**
	Μαρία Αντωνάτου: Διαφοροποιημένη διδασκαλία: ο μετασχηματισμός των ασκήσεων σε ποικίλες, αυτοτελείς, σύντομες, δράσεις αυτοέκφρασης **Δέσποινα Βασαρμίδου*, Ιωάννης Σπαντιδάκης:** Δημιουργική διδασκαλία και ΤΠΕ: το παράδειγμα της	**Ευαγγελία Παπαδημητράκη, Μαρία Χαιρέτη*, Χρυσούλα Βρέντζου*, Στέλλα Αστρινάκη:** Το φυσικό Περιβάλλον της Κρήτης γεννά το μινωικό πολιτισμό **Θεόδωρος Ελευθεράκης*, Βασίλης Οικονομίδης:** Οι Κοινωνικές Σπουδές στο Διαθεματικό Πρόγραμμα	**Ιωάννης Γρηγοράκης*, Γεώργιος Μανωλίτσης**: Δεξιότητες προφορικού λόγου και ορθογραφημένη γραφή λέξεων στις δυο πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου **Γεώργιος Χουρδάκης*, Γεώργιος Λεριάς, Γεώργιος Ράπτης:** Η συμβολή των εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων στην καλλιέργεια περιβαλλοντικών στάσεων των μαθητών του δη-

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

	διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης σε ηλεκτρονικό περιβάλλον **Σταμάτιος Παπαδάκης*, Βασίλειος Ορφανάκης, Καλογιαννάκης Μιχάλης:** Τα ψηφιακά παιχνίδια στην υπηρεσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας **Δήμητρα Σπανούδη:** Η εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών και η ενσωμάτωση τους στην ελληνική κοινωνία **Σπύρος Πετρίτης:** Το τσίρκο που κοιμήθηκε: ένας κριτικός αναστοχασμός πάνω στην λειτουργία της τέχνης κατά τα τελευταία χρόνια της «κρίσης»	Σπουδών του ελληνικού Νηπιαγωγείου και η κοινωνικοποίηση του παιδιού **Χρύσα Αγαπουλάκη:** Γεωρ-Γη για 3 μήνες: παιδαγωγική προσέγγιση **Αλεξάκη Βαρβάρα:** Αξιοποίηση εργαλείων web 2.0 στη σχολική τάξη **Μαρία Παπαδακάκη, Παγώνα Μαραγκάκη, Σταυρούλα Λιόλιου, Γεώργιος Σκουληκάρης, Αθηνά Πετρομιχελάκη, Στυλιανός Αγάπης, Ιωάννης Χλιαουτάκης:** Πρόγραμμα Προαγωγής Οδικής Ασφάλειας σε μαθητές λυκείου: Το παράδειγμα του 4ου Λυκείου Ηρακλείου Κρήτης	μοτικού σχολείου: η εφαρμογή ενός project για το ελάφι «dama dama» **Στέλιος Τερζάκης*, Άννα Σφακιανάκη:** Διδακτικές ενότητες που σκιαγραφείται και καλλιεργείται η έννοια της αειφορίας. Μια ευκαιρία για διαθεματική και ολιστική προσέγγιση **Άννα Σφακιανάκη*, Στυλιανός Τερζάκης:** Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην εξέλιξη και ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων **Μαρία Ευσταθίου*, Στυλιανή Τσιφτσόγλου:** Παραγωγή σεναρίου μάθησης με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών
19:30-20:00	**ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**		
20:00-21:30	**ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ**		
	ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** Προεδρείο: **Μπουζάκης Σήφης,** Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, **Κουτούζης Εμμανουήλ**, Αναπληρωτής καθηγητής ΕΑΠ, **Χλιαουτάκης Γιάννης**, Καθηγητής στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ, **Παπαχρήστος Κώστας,** Διευθυντής Σπουδών ΥΠΟΠΑΙΘ, **Καδιανάκη Μαρία**, Γενική Γραμματέας ΙΑΚΕ **Κεντρική Ομιλία:** **Νίκος Ανδρεαδάκης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου Θέμα: **Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών: Από την πρόταση της Επιτροπής … στο Π.Δ. 152/2013 ή από την καινοτομία …στην κενοτομία** **Wassilios Baros,** Καθηγητής Πανεπιστημίου Augsburg, Γερμανία Θέμα: **«Indignational migration». Νέα μετανάστευση στην Ευρώπη της κρίσης και η σημασία των συναισθημάτων στην πολιτική παιδεία.**		

Κυριακή 26 Απριλίου 2015		
9:00 – 10:30	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ι1 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ Ι** **Προεδρείο:** Ρουσάκης Ιωάννης, Στριλιγκάς Γεώργιος, Χαλεπάκη Δήμητρα, Αναγνωστοπούλου Ναταλία, Μαλατέστας Γιώργος	ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ι2 ΑΙΘΟΥΣΑ: **ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ** **Προεδρείο:** Μουζάκη Αγγέλικη, Μαντιμαρούδης Φιλήμων, Φραγκούλης Ιωσήφ, Αγγουράκη Ροδάνθη, Μηλάκης Εμμανουήλ
	Εκπαιδευτική Έρευνα	**Καινοτομίες στην Εκπαίδευση**
	Βασιλική Ειρήνη Κονιτοπούλου*, Javier Rosales Pardo, Raquel de Sixte Herrera: Ο ρόλος των πληροφοριακών κειμένων στις διδακτικές ενότητες του μαθήματος της ιστορίας. Μια συγκριτική έρευνα για την χρήση τους από έμπειρους και αρχάριους δασκάλους **Γεώργιος Ερρίκος Χλαπάνης*, Μηναΐδη Αθηνά, Σπυρίδων Οδυσσέας Χλάπάνης:** Θέματα υγείας που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου: Έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε πέντε Ευρωπαϊκά σχολεία	**Μαρία Δρακάκη:** Θεματικά μουσεία εκπαίδευσης στην Ελλάδα: η περίπτωση του Μουσείου Σχολικής Ζωής Δήμου Χανίων. Καινοτόμα και ευρωπαϊκά προγράμματα στο Μουσείο τη δεκαετία 2005-2015 από τον Σύλλογο Φίλων του **Μαρία Πολένη:** Πιλοτική εφαρμογή ενός μοντέλου συμπληρωματικής εξ αποστάσεως Σχολικής εκπαίδευσης στο μάθημα της Ευέλικτης Ζώνης ΣΤ΄ δημοτικού

Πρόγραμμα 1ου Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου:
«Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: Από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική»

<table>
<tr><td></td><td>Μαρία Πορταλάκη:
Εκμάθηση μαθηματικών εννοιών στο νηπιαγωγείο μέσω τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών: μια πειραματική έρευνα
Ηλιάννα Γωγάκη*, Βασίλης Παπαβασιλείου:
Δυσκολίες και προβλήματα κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση «ερευνητικών εργασιών» στο λύκειο: απόψεις εκπαιδευτικών</td><td>Μαρία Χατζιδάκη:
Η πολυσημία των μουσειακών εκθεμάτων ως ευκαιρία για εναλλακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Προτάσεις από την εφαρμογή δυο εκπαιδευτικών προγραμμάτων
Δήμητρα Πατρωνίδου*, Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου:
Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των λαϊκών παραμυθιών
Αικατερίνη Γωνιωτάκη*, Μαρία Σκορδύλη, Ευγενία Ψαλτάκη*, Παπαδάκη Αλίκη:
«Παιχνίδι για όλους». Ένας τρόπος επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης</td></tr>
<tr><td>10:30 – 11:00</td><td colspan="2">ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ</td></tr>
<tr><td rowspan="3">11:00 – 12:30</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Κ1
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΠΑΣΙΦΑΗ Ι
Προεδρείο:
Ανδρεαδάκης Νικόλαος, Νικολάου Σουζάνα, Τζωρτζάκης Ιωάννης, Ντρουμπογιάννης Χρήστος, Αλεξάκη Σοφία</td><td>ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Κ2
ΑΙΘΟΥΣΑ: ΠΑΣΙΦΑΗ ΙΙ
Προεδρείο:
Βλίζος Σπύρος, Παπαπέτρου Σάββας, Δρακάκης Εμμανουήλ, Θεοφάνους Κώστας, Τσεντελιέρου Σοφία</td></tr>
<tr><td>Εκπαιδευτική Αξιολόγηση</td><td>Πολιτισμός και Εκπαίδευση</td></tr>
<tr><td>Πολυχρόνης Σιφακάκης:
Παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκοποίηση στη διοίκηση της εκπαίδευσης: επαγγελματική γνώση και τεχνικές αξιολόγησης
Μαρία Καδιανάκη:
Αποτίμηση του επιμορφωτικού έργου του σχολικού συμβούλου. Απόψεις εκπαιδευτικών και σχολικών συμβούλων: Ποιοτική προσέγγιση
Αθηνά Χαλκιαδάκη:
Η αυτοαξιολόγηση στη σχολική τάξη: Ένα δημιουργικό εργαλείο στα χέρια μαθητών και δασκάλων. Μια μελέτη περίπτωσης ενός μοντέλου αυτοαξιολόγησης
Μαρία Κοκκιάδη*, Αγγελική Τσοράγλου, Μαρία Νταγιάκου:
Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών: περιγραφική αξιολόγηση – αξιολόγηση με βαθμούς
Χαριτωμένη Γιασαφάκη*, Μαρία Παϊτάκη, Υπακοή Παπαδοπούλου:
Εκπαιδευτική έρευνα δράση: μια συμμετοχική ερευνητική διαδικασία για την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών</td><td>Ιωσήφ Φραγκούλης:
Η αξιοποίηση έργων τέχνης στη διδακτική προσέγγιση της τοπικής ιστορίας στο πλαίσιο λειτουργίας των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης των Δήμων
Νίκη Μπελαδάκη:
Διαμόρφωση στάσεων και αντιλήψεων των μαθητών για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περίπτωση της Κνωσού
Ιωάννα Κίτσου, Ευαγγελία Συγκιρίδου*:
Ταυτότητα φύλου στην παιδική λογοτεχνία σήμερα: Ποιος είναι ο ήρωας των παιδικών τους χρόνων
Βασιλική Μιλπάνη:
Η διδασκαλία της μουσικής σημειογραφίας σε παιδιά δημοτικού με τη χρήση εικαστικών μέσων και θεατρικού παιχνιδιού
Ευαγγελία Βαγενά*, Κυριακή Πασχαλίδου:
Ανάπτυξη πολυμεσικής εφαρμογής από μαθητές με αναπηρία στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης</td></tr>
<tr><td>12:30 – 13:00</td><td colspan="2">ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">13:00 – 14:30</td><td colspan="2">ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ – ΛΗΞΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ</td></tr>
<tr><td colspan="2">ΑΙΘΟΥΣΑ:ΠΑΣΙΦΑΗ Ι
Προεδρείο:
Ανδρεαδάκης Νίκος, Καθηγητής Παν/μίου Αιγαίου, Σπυρίδων Πανταζής, Ομότιμος Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων, Μαράκη Ελένη, Πρόεδρος ΙΑΚΕ,
Κοτσυφάκης Θέμις, Πρόεδρος ΟΛΜΕ, Φασφαλής Νικόλαος, ταμίας Δ.Ο.Ε.
Σύνοψη – Συμπεράσματα Συνεδρίου:
Σπυρίδων Πανταζής, Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής
Λήξη συνεδρίου:
Ελένη Μαράκη, Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής</td></tr>
</table>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διοικητικό Συμβούλιο του Ινστιτούτου 3

Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου 4

Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου....6

Γραμματεία του Συνεδρίου....7

Θεματικές Ενότητες του Συνεδρίου....8

Καλωσόρισμα Περιφερειάρχη Κρήτης κ. Σταύρου Αρναουτάκη....9

Χαιρετισμός της Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής και του Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής....11

Πρόγραμμα Συνεδρίου 13

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ....35

Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών: Από την πρόταση της Επιτροπής στο Π.Δ. 152/2013 ή από την καινοτομία …στην κενοτομία *Νίκος Ανδρεαδάκης* 35

Νέα μετανάστευση στην εποχή της κρίσης και πολιτική Παιδεία *Wassilios Baros*....36

Συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας: Ζητήματα εφαρμογής *Ηρώ Μυλωνάκου-Κεκέ* ..36

Η εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης στο παράδειγμα κεντρικών δυτικών χωρών: Από το σχολείο του έθνους κράτους στο σχολείο της αγοράς *Σήφης Μπουζάκης* 37

Η σιωπηλή κρίση στην εκπαίδευση *Σπυρίδων Πανταζής*....37

Πλοηγώντας στα αδιέξοδα Οικονομική κρίση, εκπαίδευση και κοινωνική ενσωμάτωση *Νίκος Παπαδάκης* 38

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ....39

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 41

Διαμορφώνοντας δημιουργικά περιβάλλοντα διδασκαλίας και μάθησης με το θεατρικό παιχνίδι *Μαρία Κεφαλάκη* 41

Η δημιουργία ενεργών πολιτών μέσω του θεάτρου του καταπιεσμένου *Νάγια Μποέμη* 42

Η αξιοποίηση του υπολογιστή στην παιδαγωγική εργασία του νηπιαγωγείου *Γαρυφαλιά Παπασωτήρη, Θεοδότη Σαΐτη* 43

Το project ως παράγοντας ενίσχυσης της φαντασίας, της δημιουργικότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας- μια εμπειρική προσέγγιση *Στέλλα Πιταροκοίλη* 44

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Τ.Π.Ε. ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 45
Διαφοροποιημένη διδασκαλία: ο μετασχηματισμός των ασκήσεων σε ποικίλες, αυτοτελείς, σύντομες, δράσεις αυτοέκφρασης *Μαρία Αντωνάτου* 45

Δημιουργική διδασκαλία και ΤΠΕ: το παράδειγμα της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης σε ηλεκτρονικό περιβάλλον
Δέσποινα Βασαρμίδου, Ιωάννης Σπαντιδάκης 46

Τα ψηφιακά παιχνίδια στην υπηρεσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην Προσχολική Εκπαίδευση
Σταμάτιος Παπαδάκης, Βασίλειος Ορφανάκης, Μιχάλης Καλογιαννάκης 47

Το τσίρκο που κοιμήθηκε: ένας κριτικός αναστοχασμός πάνω στην λειτουργία της τέχνης κατά τα τελευταία χρόνια της «κρίσης» *Σπύρος Πετρίτης*.....47

Η εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών και η ενσωμάτωση τους στην ελληνική κοινωνία *Δήμητρα Σπανούδη*.....48

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ 49
Η εμπλοκή των μεταναστών γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους
Σμαρούλα Αραμπατζή 49

Η κοινή/ τυποποιημένη ελληνική γλώσσα και η ποντιακή διάλεκτος: από τη θεωρία στα θρανία των Κ.Δ.Β.Μ. *Αικατερίνη Γεωργιάδου*.....50

Ο ρόλος του διευθυντή και των εκπαιδευτικών δημοτικού σχολείου στην προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης *Αθηνά Μ. Μαρτιμιανάκη* 51

Θεσμικές ρυθμίσεις και παιδαγωγικές στρατηγικές για την ενσωμάτωση των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο *Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης*.....52

Μαθητικός όμιλος λογοτεχνίας και ενσυναίσθηση στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής μάθησης *Δέσποινα Μπελέση* 53

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ 55
Διδασκαλία μαθηματικών εννοιών μέσα από κείμενα της Καινής Διαθήκης- μια εναλλακτική διδακτική πρόταση
Αλέξανδρος Ι. Αναστασόπουλος, Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης 55

Δεξιότητες προφορικού λόγου και ορθογραφημένη γραφή λέξεων στις δυο πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου
Ιωάννης Γρηγοράκης, Γεώργιος Μανωλίτσης 56

Ερευνητικές εργασίες στο λύκειο και διαμόρφωση συνεργατικής κουλτούρας
Μαρία Δρακωνάκη.....57

Παραγωγή σεναρίου μάθησης με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών
Μαρία Ευσταθίου, Στυλιανή Τσιφτσόγλου.....58

Η φυγή, το ταξίδι και άλλες ιστορίες (μια πρόταση διδασκαλίας στα Θρησκευτικά β' γυμνασίου) *Αναστασία Κοπανάκη* 59

Διδακτική της αγγλικής με επίγνωση της λειτουργίας της γλωσσάς ως διεθνούς lingua franca: από τη θεωρία στην εκπαιδευτική πράξη *Στεφανία Κορδία* 60

Η επιστήμη της οικιακής οικονομίας και η έμφυλη διάστασή της ως διδακτικό αντικείμενο στο ελληνικό σχολείο *Ευαγγελία Κροκίδη* 61

Διδασκαλία των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο με χρήση των Τ.Π.Ε. και ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης *Γεώργιος Περικλειδάκης* 61

Ο στόχος του θρησκευτικού γραμματισμού και της ανάπτυξης ταυτότητας στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού-Γυμνασίου και στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Λυκείου *Γεώργιος Στριλιγκάς*....63

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην εξέλιξη και ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων *Άννα Σφακιανάκη, Στυλιανός Τερζάκης*....64

Διδακτικές ενότητες που σκιαγραφείται και καλλιεργείται η έννοια της αειφορίας. Μια ευκαιρία για διαθεματική και ολιστική προσέγγιση *Στυλιανός Τερζάκης, Άννα Σφακιανάκη* 64

Φτιάχνοντας τον ερευνητή – διδακτική πρόταση για το νέο μάθημα της Τεχνολογίας της Γ΄ τάξης του γυμνασίου *Ιωάννης Τζωρτζάκης* 65

Οι ετερόδοξοι εθνικοί «άλλοι» στα σχολικά βιβλία των Θρησκευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιόδου 1974-2006 *Αικατερίνη Τσέκου*....66

Κείμενα αγγλόφωνης λογοτεχνίας στα εγχειρίδια διδασκαλίας της λογοτεχνίας στο ελληνικό γυμνάσιο *Κατερίνα Φωτιάδου* 67

Η συμβολή των εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων στην καλλιέργεια περιβαλλοντικών στάσεων των μαθητών του δημοτικού σχολείου: η εφαρμογή ενός project για το ελάφι «dama dama» *Γεώργιος Χουρδάκης, Γεώργιος Λεριάς, Γεώργιος Ράπτης*....67

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ....69
Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή (αυτισμός) - μελέτη περίπτωσης *Καραμπίνη Ζαχαρένια*....69

Θυματοποίηση, αυτοεκτίμηση και συναισθηματικές δυσκολίες παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες *Μαρία Κοκκιάδη*....69

Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ως εποπτικά μέσα στην εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες *Εμμανουήλ Κοκοβάκης, Μαρία Κοκκίνη* 70

Προάγοντας την ψυχική ανθεκτικότητα των ευάλωτων ομάδων μαθητών και των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου *Ηλίας Ε. Κουρκούτας* 71

Τα συμπτώματα της ΔΕΠ-Υ και η σχέση τους με την έλλειψη ύπνου *Φραγκούλα Κουσκουρίδα* 72

Νέα προσέγγιση σε ένα χρονίζον πρόβλημα: αντιμετωπίζοντας τις μαθησιακές δυσκολίες με πολυεπίπεδη διδασκαλία *Παναγιώτης Παπαδημητρίου, Σωτηρία Τζιβινίκου, Χαρούλα Σταθοπούλου* 72

Η αξιοποίηση ηλεκτρονικών εκπαιδευτικών εργαλείων για μαθητές με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες *Τρύφων Σπυρόπουλος* 73

Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές και εκπαίδευση: ορισμός, αξιολόγηση, παιδαγωγική αντιμετώπιση *Σοφία Χάσκου, Ελένη Μπογιατζιδάκη* 74

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ – ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 75

Εκπαίδευση ενηλίκων και αλληλομάθηση. Πρακτικές εφαρμογές στο σχολείο δεύτερης ευκαιρίας Μυτιλήνης και σε άλλα πέντε σχολεία της Ευρώπης *Μιχάλης Αϊβαλιώτης, Ελένη Παπαδοπούλου* 75

Η διαπολιτισμική προσέγγιση της δια βίου μάθησης *Γεώργιος Γιακουμάκης* 76

Η παιδαγωγική αξία του ελεύθερου χρόνου *Εμμανουήλ Κοκοβάκης, Μαρία Κοκκίνη* 77

Για την εκπαίδευση του κοσμοπολίτη: η περίπτωση Tagore και ο παγκοσμιοποιημένος εαυτός *Δόμνα Μπογδάνου* 78

Προγράμματα δια βίου μάθησης και αναπηρία *Εύα Χαραλαμπάκη* 79

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.....81

Η θετική ψυχολογία και η επιμόρφωση ως παράγοντες πρόληψης της επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών *Αικατερίνη Νιζάμη* 81

Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με βάση τις αρχές της καθολικής σχεδίασης για τη μάθηση *Κατερίνα Ρίβιου* 82

Αξιοποίηση των αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην επιμόρφωση του εκπαιδευτικού και την εκπαιδευτική καθημερινότητα *Ευαγγελία Σεραφείμ, Δόμνα Παπαδοπούλου*.....84

Από την έρευνα και ανάπτυξη διδακτικού περιεχομένου στην ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: η περίπτωση του εργαστηρίου φυσικών επιστημών στο 9ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου *Νεκτάριος Τσαγλιώτης* 85

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 87
Εκπαιδευτική έρευνα δράση: μια συμμετοχική ερευνητική διαδικασία για την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών
Χαριτωμένη Γιασαφάκη, Μαρία Παϊτάκη, Υπακοή Παπαδοπούλου 87

Αποτίμηση του επιμορφωτικού έργου του σχολικού συμβούλου. Απόψεις εκπαιδευτικών και σχολικών συμβούλων: Ποιοτική προσέγγιση
Μαρία Καδιανάκη 88

Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών: περιγραφική αξιολόγηση – αξιολόγηση με βαθμούς
Κοκκιάδη Μαρία, Τσοράγλου Αγγελική, Νταγιάκου Μαρία 88

Παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκοποίηση στη διοίκηση της εκπαίδευσης: επαγγελματική γνώση και τεχνικές αξιολόγησης *Πολυχρόνης Σιφακάκης* 90

Η αυτοαξιολόγηση στη σχολική τάξη: Ένα δημιουργικό εργαλείο στα χέρια μαθητών και δασκάλων. Μια μελέτη περίπτωσης ενός μοντέλου αυτοαξιολόγησης
Αθηνά Χαλκιαδάκη 91

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 93
Δυσκολίες και προβλήματα κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση «ερευνητικών εργασιών» στο λύκειο: απόψεις εκπαιδευτικών
Ηλιάννα Γωγάκη, Βασίλης Παπαβασιλείου 93

Ο ρόλος των πληροφοριακών κειμένων στις διδακτικές ενότητες του μαθήματος της ιστορίας. Μια συγκριτική έρευνα για την χρήση τους από έμπειρους και αρχάριους δασκάλους
Βασιλική Ειρήνη Κονιτοπούλου, Javier Rosales Pardo, Raquel de Sixte Herrera 94

Αναγκαιότητα και μορφές επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Μια ερευνητική προσέγγιση σε αντιλήψεις και απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης *Λαμπράκης Εμμανουήλ* 95

Η γονεϊκή επίδραση και η δυναμική της ενσυναίσθησης: μια εμπειρική έρευνα του σχολικού εκφοβισμού στο νομό Ηρακλείου *Μαρία Παναγιωτάκη* 96

Εκμάθηση μαθηματικών εννοιών στο νηπιαγωγείο μέσω τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών: μια πειραματική έρευνα *Μαρία Πορταλάκη* 97

Εμπόδια στην επικοινωνία σχολείου-οικογένειας και ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας *Μαρία Πρατσίνη* 98

Η θεραπευτική διάσταση της βιογραφικής ποιοτικής έρευνας: αναζητήσεις και συσχετίσεις *Ευαγγελία Γ. Ρήνου* 99

Έρευνα δράσης σχετικά με τη διαφοροποιημένη διδασκαλία των μαθηματικών της ΣΤ΄ δημοτικού *Αικατερίνη Τερζάκη* 100

Θέματα υγείας που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου: Έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε πέντε Ευρωπαϊκά σχολεία
Γεώργιος Ερρίκος Χλαπάνης, Αθηνά Μηναΐδη, Σπυρίδων Οδυσσέας Χλαπάνης 101

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 103
Το πυκνό νομοθετικό πλαίσιο που χαρακτήρισε τη λειτουργία της Β/θμιας-Α/θμιας εκπαίδευσης την πενταετία 2010-2014: καταγραφή, ποιοτική και ποσοτική αποτίμηση *Παντελής Αθανασίου* 103

Αποτύπωση και κριτική ανάλυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βασικούς τομείς του εκπαιδευτικού τους έργου
Αργύριος Αργυρίου 104

Η εκπαιδευτική πολιτική στη μετανεωτερικότητα
Το ζήτημα της πολυπολιτισμικής διαχείρισης *Σύρμω Βαϊραμίδου*.....105

Η μεταβολή του θεσμού του ολοήμερου σχολείου ως πολιτική «συμφιλίωσης» εργασίας και οικογένειας στη διάρκεια της ελληνικής οικονομικής κρίσης *Ασπασία Βασιλάκη*.....106

Η καινοτομία ως μέσο διαμόρφωσης εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής
Μαρία Παπαδανιήλ, Ιωάννης Παρασχόπουλος, Αικατερίνη Τσανταρλιώτου 106

Η ποιότητα στην εκπαίδευση και πώς αυτή μπορεί να επηρεάσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
Μαρία Παπαδανιήλ, Μαρία Καδιανάκη, Μαρία Δρακωνάκη, Κλέτσας Αλέξανδρος 107

Μια ποιοτική προσέγγιση της επικοινωνίας διευθυντή και εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα *Αγαθή Ρογδάκη, Ελένη Μπενετάτου*.....108

Ηγεσία & συναισθηματική νοημοσύνη στη διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων
Έφη Σταματάκη 109

Καλές πρακτικές στη λειτουργία ενός βαθμολογικού / εξεταστικού κέντρου Πανελλαδικών Εξετάσεων
Ιωάννης Τζωρτζάκης, Νικόλαος Φανουράκης.....110

Εκπαιδευτική Πολιτική και Ολοήμερο Σχολείο: "Αντιφάσεις, εμπόδια και ματαιώσεις στην εφαρμογή του καινοτόμου θεσμού από το 1997 μέχρι σήμερα"
Αθηνά Χαλκιαδάκη.....111

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ.....113
Στρατηγικές κατανόησης, ακαδημαϊκή επίδοση και αυτοαντίληψη: ερεύνα δράσης σε ένα τμήμα ένταξης της Α΄ γυμνασίου στην Ελλάδα
Νικολίτσα Ασημακοπούλου.....113

Η επίδραση των παραμυθιών στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών *Γαρυφαλιά Βουράκη* 114

Παραγωγή επικοινωνιακών κειμένων και επίπεδα άγχους μαθητών Γ΄ τάξης δημοτικού *Ειρήνη Γάκη, Ιωάννης Σπαντιδάκης, Ελένη Βασιλάκη* 115

Το παιδικό παιχνίδι ως δραστηριότητα: χαρακτηριστικά, ερμηνείες και ο κοινωνικοποιητικός του ρόλος *Ηλίας Γ. Μαρούδας.* 116

Η αξιοποίηση του διαδικτύου για επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ συνομηλίκων. Μελέτη σε δείγμα μαθητών Γυμνασίου *Σάββας Παπαπέτρου* 117

Ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών δημοτικού σχολείου με τη βοήθεια τεχνικών της ψυχοθεραπείας μέσω της τέχνης – Art-Therapy
Ευαγγελία Σ. Φουντουλάκη....117

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Τ.Π.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ....119
Ηθικές παράμετροι στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Έρευνα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λέσβου *Αικατερίνη Αρμάδα* 119

Με ένα «κλικ» στον Καζαντζάκη *Φωτεινή Βλαχοκυριάκου, Ελευθερία Παντελάκη* 120

Τα φύλα στη λογοτεχνία. Μια διακειμενική προσέγγιση με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. *Στεργιανή Ζανέκα*....121

Το πρότυπο μεταδεδομένων αντικειμένων μάθησης του Ινστιτούτου Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών *Καλλιόπη Κανάκη* 122

Υπολογιστικό νέφος *Καλλιόπη Κανάκη*....123

Επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Η συμβολή των Τ.Π.Ε. σε αυτή
Αναστασία Κανέλλου 124

Εργαλεία δημιουργίας μαθησιακών αντικειμένων
Βασίλειος Ορφανάκης, Σταμάτιος Παπαδάκης....125

Η διδασκαλία των εμφυλίων πολέμων με χρήση Τ.Π.Ε. *Ευθυμία Σακαρέλλου*....125

Συστήματα εξατομικευμένης ηλεκτρονικής μάθησης μέσω των ΤΠΕ στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση *Μαρία Τζώτζου, Μιχαήλ Τουραμπέλης*....127

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ....129
Περιπτώσεις ποινών από τα αρχεία του Γυμνασίου Αρρένων Έδεσσας και των παραρτημάτων του κατά την περίοδο 1928- 1978
Μελίνα - Πελαγία Αλμπάνη, Πέτρος Πριβαρτιτσάνης 129

Εφαρμογές των αρχών της νέας αγωγής στον ελλαδικό χώρο. Το παράδειγμα του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης την «ιερή τριετία» 1927 – 1930
Ιωάννης Ιωσηφίδης....130

Περιφέρεια Δημοτικών Σχολείων Πεδιάδος, 1940-1944. Ο ναζιστικός αετός αντικαθιστά το εθνόσημο στις σφραγίδες Σχολείων του τμήματος Καστελλίου. Ανέκδοτες αρχειακές πηγές
Γεώργιος Καλογεράκης 131

Αρχείο Μουσείου Σχολικής Ζωής: αναφορές στις βιβλιογραφικές πηγές και αξιοποίηση τους στη διδακτική πράξη
Δημήτρης Καρτσάκης 132

Οικονομία και εκπαίδευση στην Κρήτη κατά την περίοδο της ημιαυτονομίας του νησιού: τα πρώτα συμπτώματα μιας ιστορικά ασύμπτωτης σχέσης
Γεώργιος Μαμάκης 133

Η Ρόζα της εκπαίδευσης, της επανάστασης: η ιδεολογική χρήση των Ελλήνων μεταρρυθμιστών παιδαγωγών. Η περίπτωση της Ρόζας Ιμβριώτη
Ελευθερία Παπαστεφανάκη 134

Άτυπες μορφές κοινωνικής διοίκησης των χριστιανών στην ύστερη τουρκοκρατία στην Κρήτη: η περίπτωση της χριστιανικής δημογεροντίας Λασιθίου (1869-1898)
Άννα Πατεράκη 135

Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στις αρχές του 21ου αιώνα. Ο φορμαλιστικός και εθνοκεντρικός του χαρακτήρας
Άννα Σιγανού.....136

Το πανεπιστημιακό υπόβαθρο του δασκάλου στην Ελλάδα και η διδασκαλία των κλασικών γλωσσών κατά τη χρονική περίοδο 1945 – 1999 *Σοφία Σκλείδα* 137

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 139
Γεωρ-Γη για 3 μήνες: παιδαγωγική προσέγγιση *Χρύσα Αγαπουλάκη* 139

Αξιοποίηση εργαλείων web 2.0 στη σχολική τάξη *Βαρβάρα Αλεξάκη* 140

«Παιχνίδι για όλους». Ένας τρόπος επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης
Αικατερίνη Γωνιωτάκη, Μαρία Σκορδύλη, Ευγενία Ψαλτάκη, Αλίκη Παπαδάκη 141

Οι ανάγκες της σχολικής μονάδας κριτήριο της συνδυασμένης αξιοποίησης καινοτόμων προγραμμάτων και ανθρώπινου δυναμικού *Ασπασία Δέλλιου* 142

Θεματικά μουσεία εκπαίδευσης στην Ελλάδα: η περίπτωση του Μουσείου Σχολικής Ζωής Δήμου Χανίων. Καινοτόμα και ευρωπαϊκά προγράμματα στο Μουσείο τη δεκαετία 2005-2015 από τον Σύλλογο Φίλων του *Μαρία Α. Δρακάκη* 143

Οι Κοινωνικές Σπουδές στο Διαθεματικό Πρόγραμμα Σπουδών του ελληνικού Νηπιαγωγείου και η κοινωνικοποίηση του παιδιού
Θεόδωρος Ελευθεράκης, Βασίλης Οικονομίδης 144

Η γνώμη των μαθητών/τριών για το ρόλο των ενηλίκων απέναντι σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού *Κωνσταντίνος Καρακιόζης, Χριστίνα Παπαπανούση* 145

Η εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες - η συμβολή της αισθητικής εμπειρίας
Γιώργος Κουκάκης 146

Πρόγραμμα Προαγωγής Οδικής Ασφάλειας σε μαθητές λυκείου:
Το παράδειγμα του 4ου Λυκείου Ηρακλείου Κρήτης
Μαρία Παπαδακάκη, Παγώνα Μαραγκάκη, Σταυρούλα Λιόλιου, Γεώργιος Σκουληκάρης, Αθηνά Πετρομιχελάκη, Στυλιανός Αγάπης, Ιωάννης Χλιαουτάκης 147

Το φυσικό Περιβάλλον της Κρήτης γεννά το μινωικό πολιτισμό
Ευαγγελία Παπαδημητράκη, Μαρία Χαιρέτη,
Χρυσούλα Βρέντζου, Στέλλα Αστρινάκη 148

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των λαϊκών παραμυθιών
Δήμητρα Πατρωνίδου, Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου 150

Πιλοτική εφαρμογή ενός μοντέλου συμπληρωματικής εξ αποστάσεως Σχολικής εκπαίδευσης στο μάθημα της Ευέλικτης Ζώνης ΣΤ΄ δημοτικού *Μαρία Πολένη* 151

Καινοτόμος παιδαγωγική παρέμβαση στο πλαίσιο του εορτασμού της πανελλήνιας ημέρας κατά της ενδοσχολικής βίας – 6 Μαρτίου
Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου, Δήμητρα Πατρωνίδου.....152

Η πολυσημία των μουσειακών εκθεμάτων ως ευκαιρία για εναλλακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Προτάσεις από την εφαρμογή δυο εκπαιδευτικών προγραμμάτων *Μαρία Χατζιδάκη* 153

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφορία από την μόνιμη εκπαιδευτική έκθεση Ενέργεια-Περιβάλλον *Δέσποινα Χουμεριανού* 154

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 157
Απόψεις παιδιών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας για το θάνατο
Αθηνά Καλλιγιαννάκη, Μαρία Πορταλάκη 157

Συγκριτική θεώρηση διαπολιτισμικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Σχέσεις - ομοιότητες - διαφορές - κοινές προκλήσεις *Ελένη Κανταρά* 158

Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο και η έννοια του «πολιτισμικού προνομίου». Η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου του P.Bourdieu και η έννοια του habitus
Ανθή Καραγγελή 159

Εκπαίδευση και θρησκεία *Αικατερίνη Μανώλα* 160

Αντιλήψεις και στερεότυπα για τα χαρακτηριστικά των επαγγελμάτων στα βιβλία Ελληνικής Γλώσσας του δημοτικού
Ελένη Π. Μαράκη 161

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....163
Μοντέρνος πολιτισμός: θρησκευτική ελευθερία και θρησκευτική εκπαίδευση
Χριστόφορος Αρβανίτης.....163

Ανάπτυξη πολυμεσικής εφαρμογής από μαθητές με αναπηρία στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης *Ευαγγελία Βαγενά, Κυριακή Πασχαλίδου* 164

Αόρατα παιδιά, η παιδική εργασία στην Ελλάδα και τον κόσμο *Ακριβή Γεωργούση* 165

Ανάπτυξη τοπικού πολιτιστικού δικτύου με θέμα τα παραμύθια: «δίκτυο Grimm Ηρακλείου»
Πηνελόπη Διαμαντάκου, Αργυρώ Τσαγκαράκη, Κατερίνα Χατζηδάκη 166

Ιζήματα πολιτισμού στην εκπαίδευση και ο ρόλος τους στην τοπική κοινότητα
Αγγελική Ζαχαράτου 167

Η εκπαίδευση ως φορέας πολιτισμικής παρέμβασης: κριτικά ερωτήματα και "μετασχηματίζουσα μάθηση μέσα από την τέχνη" *Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη* 168

Βαδίζοντας στα μονοπάτια της πορφύρας: μια διδακτική προσέγγιση της βυζαντινής ιστορίας μέσα από τις πηγές
Ελευθερία Καλούδη, Γιώργος Αναγνωστόπουλος 169

Ταυτότητα φύλου στην παιδική λογοτεχνία σήμερα: Ποιος είναι ο ήρωας των παιδικών τους χρόνων; *Ιωάννα Κίτσου, Ευαγγελία Συγκιρίδου* 170

Τέχνες και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης καινοτόμου βιωματικής δράσης (project) στο 5ο Γυμνάσιο Χανίων
Αλεξάνδρα Κουρουτάκη 171

Η διδασκαλία της μουσικής σημειογραφίας σε παιδιά δημοτικού με τη χρήση εικαστικών μέσων και θεατρικού παιχνιδιού
Βασιλική Μιλπάνη 172

Διαμόρφωση στάσεων και αντιλήψεων των μαθητών για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περίπτωση της Κνωσού *Νίκη Ε. Μπελαδάκη* 173

«Μα γιατί αρχαία ελληνικά;» Διαθεματική εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο
Μαρία Πετράκη.....174

Εκπαίδευση μέσα από την Τέχνη: Εκπαιδευτικό «σενάριο» διδασκαλίας και μάθησης για την Ιστορία, βασισμένο στην αξιοποίηση της μετασχηματίζουσας μάθησης και των διερευνητικών και συνεργατικών τεχνικών παρατήρησης έργου Τέχνης
Ιωάννα Ραμουτσάκη 175

Ήτανε μια φορά…: οι ενάρξεις των ελληνικών λαϊκών παραμυθιών
Κατερίνα Σαραφίδου.....176

Η αξιοποίηση έργων τέχνης στη διδακτική προσέγγιση της τοπικής ιστορίας στο πλαίσιο λειτουργίας των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης των Δήμων
Ιωσήφ Φραγκούλης.....177

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ.....179
Εκφοβισμός/θυματοποίηση. Από το βίωμα στην εκπαιδευτική παρέμβαση
Ευτυχία Αλιγυζάκη, Φωτεινή Μαγριπλή, Ζαχαρένια Καραμπίνη.....179

Ανοίγοντας διάλογο μέσω του θεάτρου του καταπιεσμένου: ένα βιωματικό εργαστήριο αναστοχασμού της πραγματικότητάς μας *Νάγια Μποέμη*.....180

Δημιουργία εφαρμογών φορητής μάθησης. Το προγραμματιστικό περιβάλλον app inventor
Σταμάτιος Παπαδάκης, Βασίλειος Ορφανάκης.....181

Θεατρικό παιχνίδι για … γονείς μαθητών δημοτικού σχολείου *Σπύρος Πετρίτης*.....182

Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με βάση τις αρχές της Καθολικής Σχεδίασης για τη Μάθηση
Κατερίνα Ρίβιου, Γεώργιος Κουρουπέτρογλου, Νικόλαος Οικονομίδης.....183

Η διαφορετικότητα μέσα από πίνακες ζωγραφικής
Ιωάννα Τζαγκαράκη, Ελένη Βελεγράκη, Φωτεινή Μαγριπλή, Βασιλική Τσούκα.....184

Αγγλική γλώσσα και εικαστική τέχνη μέσα από το έργο του Vincent Van Gogh: μια διαθεματική διδακτική πρόταση
Μιχαήλ Τουραμπέλης, Μαρία Τζώτζου.....185

ΑΝΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ.....187
Η θεωρητική προσέγγιση των προγραμμάτων παρέμβασης στα σχολεία για την αντιμετώπιση περιστατικών σχολικού εκφοβισμού
Κωνσταντίνος Καρακιόζης, Χριστίνα Παπαπανούση.....187

Το φαινόμενο της υποαντιπροσώπευσης των γυναικών στην ηγεσία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: εμπειρική διερεύνηση στο νομό Ρεθύμνου
Αλεξάνδρα Ντρουμπογιάννη.....188

“Για το καλό σου!”: μια παράσταση ανάμεσα ακτιβιστικού θεάτρου και ψυχοπαιδαγωγικής προσέγγισης από τους νέους για τους νέους *Σπύρος Πετρίτης*.....188

Νόρμες και ρόλοι στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση στάσεων και συναισθημάτων *Νικόλαος Συμεωνίδης*.....189

Ψηφιακές εκπαιδευτικές πρακτικές μουσείων τέχνης και ο ρόλος τους στην επικοινωνία μαθητών με την τέχνη: το παράδειγμα των ιστοεξερευνήσεων της “tate”
Ευαγγελία Τασούλα.....190

Διαφοροποιημένη διδασκαλία *Βασίλειος Φωτόπουλος*.....191

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών: Από την πρόταση της Επιτροπής … στο Π.Δ. 152/2013 ή από την καινοτομία …στην κενοτομία

Νίκος Ανδρεαδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Παν/μίου Αιγαίου

Τον Αύγουστο του 2012, με απόφαση του ΥΠΑΙΘΠΑ, συστάθηκε δεκαμελής Επιτροπή Ειδικών για την εκπόνηση ενός πλαισίου για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και του έργου των εκπαιδευτικών. Ο εισηγητής υπήρξε Αντιπρόεδρος της Επιτροπής. Η Επιτροπή κατέθεσε την πρότασή της στις αρχές του Νοεμβρίου 2012.Έναν ακριβώς χρόνο μετά, το Νοέμβριο του 2013 εκδόθηκε το Π.Δ.152.

Ποια είναι τα σημεία σύγκλισης και ποια είναι τα σημεία απόκλισης ανάμεσα στο πόρισμα που κατέθεσε η Επιτροπή Ειδικών και το κείμενο του Π.Δ. 152, αναφορικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών; Είναι γεγονός, ότι σε επίπεδο ποσότητας (αριθμός σελίδων), τα 9/10 του πορίσματος αξιοποιήθηκαν στο Π.Δ. 152. Σε επίπεδο όμως ποιότητας, οι διαφορές είναι τεράστιες και τα δυο κείμενα φαίνεται να απέχουν έτη φωτός όχι μόνο ως προς τη φιλοσοφία προσέγγισης της αξιολόγησης αλλά και ως προς τις συγκεκριμένες προτάσεις εφαρμογής. Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστούμε ότι άλλο κείμενο κατέθεσε η Επιτροπή και εντελώς άλλο Π.Δ. εκπόνησε τελικά το ΥΠΑΙΘΠΑ.

Για τη συγκριτική μελέτη των δυο κειμένων, η εισήγηση επικεντρώνεται σε κεφαλαιώδους σημασίας ζητήματα, όπως είναι: η στοχοθεσία της αξιολόγησης και ο τρόπος αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της, ο Ν. 4024/2011, η βαθμολογία, η επιμόρφωση, οι φορείς-μέσα αξιολόγησης, η αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων, η δοκιμαστική περίοδος εφαρμογής της διαδικασίας, κ.λπ.

Η εισήγηση ολοκληρώνεται με την ανάδειξη προβληματισμών σχετικά με το μέλλον της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

«Indignationalmigration». Νέα μετανάστευση στην Ευρώπη της κρίσης και η σημασία των συναισθημάτων στην πολιτική παιδεία.

Wassilios Baros, Καθηγητής Πανεπιστημίου Augsburg, Γερμανία

Η «πολλαπλή κρίση» στις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου οδηγεί στην απαξίωση προσόντων και σε καταστροφή των θεμελίων ύπαρξης και των σχεδίων ζωής των ανθρώπων.Σ' αυτές τις εργασιακά επισφαλείς κοινωνίες, η απώλεια δυνατοτήτων επηρεάζει καθοριστικά τις συλλογικές εμπειρίες των ανθρώπων. Έχοντας ως αφετηρία τις μεταναστευτικές ροές από τα κράτημέλη που πλήττονται ιδιαίτερα από την κρίση στη ζώνη του Ευρώ θα αναφερθώ στη νέα μετανάστευση προτείνοντας τον όρο «indignationalmigration». Ο νέος όρος indignational αποτελείται από τις λέξεις indignation («αγανάκτηση») και national («εθνικός»), και υποδηλώνει το εθνικό στοιχείο στην αγανάκτηση. Παραπέμποντας σε φιλοσοφικούς στοχασμούς του SimonCritchley περί δημοκρατίας, θεωρώ αυτή τη μορφή μετανάστευσης ως έκφραση μιας «δημοκρατικής διαφωνίας», η οποία συνεπάγεται ταυτόχρονα μια ηθική απαίτηση, που προβάλλεται υπό το κράτος της αδικίας και προκαλεί θυμό (anger) οοποίος συνιστά το «πρώτο πολιτικό συναίσθημα». Η νέα διάσταση που διανοίγεται για την παιδαγωγική έρευνα αφορά τη σημασία των πολιτικών συναισθημάτων τόσο ως βιωματικών αφορμών για μορφωτικές, μετασχηματιστικές διεργασίες, όσο και ως αφετηρία για τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου της πολιτικής παιδείας στο σύγχρονο σχολείο.

Συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας: Ζητήματα εφαρμογής

Ηρώ Μυλωνάκου – Κεκέ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Το Σχολείο, η Οικογένεια και η Κοινότητα αποτελούν τρία διακριτά αλλά ταυτόχρονα και αλληλεξαρτώμενα συστήματα. Στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα ανακύπτουν ολοένα και πιο συχνά προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας αυτών των τριών συστημάτων. Οι προσπάθειες που επικεντρώνονται στην αναγκαιότητα αυτής της συνεργασίας γνωρίζουν τα τελευταία χρόνια μία ιδιαίτερη άνθηση στον διεθνή χώρο. Η συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας αποσκοπεί στην υγιή γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών και στην προσωπική, εκπαιδευτική και κοινωνική τους επιτυχία, μέσα από τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των τριών συστημάτων. Η αναγκαιότητα της συνεργασίας μεταξύ αυτών των τριών συστημάτων επιτείνεται ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή που, προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα διαρκώς αυξανόμενα προβλήματα, επιδιώκεται μία μετατόπιση από τη συνήθως απομονωμένη δραστηριότητα ατόμων ή ομάδων προς μία περισσότερο συνδυασμένη συνεργατική δράση, με βάση τις σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλοϋποστήριξης και με παράλληλο στόχο τη δημιουργία δικτύων αλληλεπίδρασης, που παράγουν κοινωνικό κεφάλαιο.

Στην ομιλία αυτή το ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε ζητήματα εφαρμογής, τα οποία διευκολύνουν τον σχεδιασμό – προγραμματισμό για την υλοποίηση προτάσεων και την ανάληψη δράσεων, προκειμένου να ενισχυθεί ο κοινωνικοπαιδαγωγικός ρόλος του σχολείου και οι αποτελεσματικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ του Σχολείου, της Οικογένειας και της Κοινότητας.

Η εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης στο παράδειγμα κεντρικών δυτικών χωρών: Από το σχολείο του έθνους κράτους στο σχολείο της αγοράς

Σήφης Μπουζάκης, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Με την παραπάνω εισήγηση θα επιχειρήσουμε να απαντήσουμε στα εξής ερωτήματα:

- Ποιες μεταβολές στο παγκόσμιο κοινωνικοπολιτικό και οικονομικό τοπίο επηρέασαν και διαμόρφωσαν και το εκπαιδευτικό τοπίο;
- Με ποια θεσμικά κείμενα-νομοθετήματα σηματοδοτήθηκαν οι παραπάνω μεταβολές στα εκπαιδευτικά συστήματα τόσο κεντρικών δυτικών χωρών (ΗΠΑ-Μεγάλη Βρετανία) όσο και της π. Σοβιετικής Ένωσης και των άλλων χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού»;
- Ποιες είναι οι βασικές προβλέψεις, οι πρακτικές, η λογική και τα ιδεολογικά σημαίνοντα των παραπάνω εκπαιδευτικών μεταβολών;
- Πώς ερμηνεύονται οι μεταβολές-«μεταρρυθμίσεις» στην εκπαίδευση; Στόχος είναι όχι μόνο η κατανόηση των μεταβολών αυτών αλλά και η ερμηνεία τους στο πλαίσιο όχι μιας γεγονοτογραφίας αλλά μιας ερμηνεύουσας ιστορίας με μεθοδολογικό εργαλείο την Ιστορική-Συγκριτική Ανάλυση.
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις-κοινωνικές και εκπαιδευτικές-από την εφαρμογή των πολιτικών που εφαρμόστηκαν στις χώρες που εξετάζουμε;
- Πώς βιώνουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί τις «μεταρρυθμίσεις» στην εκπαίδευση;

Η εισήγηση θα κλείσει με συμπεράσματα για την ελληνική εκπαίδευση

Η σιωπηλή κρίση στην εκπαίδευση

Σπύρος Χ. Πανταζής
Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Τις τελευταίες δεκαετίες σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου κυριαρχεί η άποψη της μονοδιάστατης οικονομικής αντίληψης για την παιδεία, δηλαδή η υπόσχεση προαγωγής απολύτως εφαρμόσιμων δεξιοτήτων, που προσδιορίζονται από τις αξίες της αγοράς και συνδέονται με το κέρδος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση στοιχείων που έχουν ευρύτερη παιδαγωγική σημασία για την ωρίμανση των πολιτών(πνευματική, ηθική, πολιτική) αλλά και την απαξίωση των Ανθρωπιστικών Επιστημών και της Ανθρωπιστικής Παιδείας. Δηλαδή, την απομάκρυνση του σχολείου από τους κοινωνικούς του σκοπούς.

Η πραγματικότητα αυτή χαρακτηρίζεται ως «μία κρίση παγκοσμίων διαστάσεων με τεράστια διεθνή σημασία», μία κρίση η οποία πιθανόν, «μακροπρόθεσμα να έχει μεγαλύτερες συνέπειες» για το «αξιακό μας σύστημα» αλλά και το «μέλλον της Δημοκρατίας».

Με αφετηρία αυτές τις απόψεις θα προσπαθήσω να αναδείξω τη σιωπηλή κρίση που συντελείται στο χώρο της εκπαίδευσης κάτω από την επίδραση αυτού του μοντέλου της «Οικονομικής Μεγέθυνσης».

Πλοηγώντας στα αδιέξοδα
Οικονομική κρίση, εκπαίδευση και κοινωνική ενσωμάτωση

Νίκος Παπαδάκης, Καθηγητής & Αν. Διευθυντής Κέντρου Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστήμιο Κρήτης

Είναι η εκπαίδευση το τελευταίο «οχυρό» του Κοινωνικού Κράτους σήμερα; Πως έχει επιδράσει στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής η οικονομική κρίση? Πόση κοινωνική ενσωμάτωση είναι εφικτή μέσω της εκπαίδευσης σε μια Κοινωνία Δεξιοτήτων;

Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να ανακινήσει μια σειρά από ζητήματα που σχετίζονται με τα προαναφερθέντα ερωτήματα, εστιάζοντας στις πρόσφατες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική και στον τρόπο με τον οποίο αυτές αναδιατάσσουν τους όρους συσχέτισης της συγκεκριμένης πολιτικής με το πλέγμα των δημόσιων πολιτικών (public policy complex). Σε αυτό το πλαίσιο, επιχειρείται η κριτική επισκόπηση της μετάβασης από την Στρατηγική της Λισσαβόνας στην EU2020 και κυρίως η εξέταση των συγκροτησιακών συνιστωσών, των πολιτικών προτεραιοτήτων και των συστατικών στοιχείων της ατζέντας για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην EU2020. Έμφαση δίδεται μεταξύ άλλων

- στους μετασχηματισμούς στην ορθολογικότητα της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής (με έμφαση στην ένταση της συσχέτισης πολιτικών απασχόλησης και πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά και στον επικαθορισμό των τελευταίων από τη μακροοικονομική ατζέντα -λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων τις αναλύσεις των Γράβαρη, Cort, Pepin, Murphy, Ball και Walkenhorst)
- στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την εκπαίδευση και την κατάρτιση,
- στον τρόπο με τον οποίο «εγγράφεται» η κοινωνική διάσταση στη διαμόρφωση και εξέλιξη της προαναφερθείσας στρατηγικής (εξετάζεται μεταξύ η μετάβαση από το “Equity & efficiency” του 2005 στην παραμετροποίηση της κοινωνικής διάστασης στην εκπαιδευτική πολιτική, στο πλαίσιο της EU2020),
- στην κατάσταση των πραγμάτων (state of play) στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα αναφορικά τις κρίσιμες παραμέτρους συσχέτισης εκπαίδευσης και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ
ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Διαμορφώνοντας δημιουργικά περιβάλλοντα διδασκαλίας και μάθησης με το θεατρικό παιχνίδι

Μαρία Κεφαλάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60

Η σύγχρονη Παιδαγωγική, έχει εστιάσει το ενδιαφέρον και την προβληματική της στην ανάπτυξη ικανοτήτων που αφορούν την επεξεργασία, τη διαχείριση και την παραγωγή της γνώσης. Η κριτική και δημιουργική σκέψη αποτελούν τις ικανότητες αυτές, οι οποίες δρουν από τη μια ως στηρίγματα στην υπερπληροφόρηση και από την άλλη ως απαραίτητα στοιχεία για την ανάπτυξη και ολοκλήρωση του ανθρώπου. Αυτές οι δύο ικανότητες συνθέτουν και έναν από τους βασικούς σκοπούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (νόμος 1566/30-9-1985, άρθρο 1, παρ.1, εδ. γ). Στο σημείο αυτό, οι Τέχνες διαπλέκονται δυναμικά με την εκπαίδευση. Ειδικότερα, η συνάντηση της τέχνης του Θεάτρου με την εκπαιδευτική διαδικασία με τη μορφή της θεατρικής εμψύχωσης, ως το πιο πρόσφατο αποτέλεσμα αυτής της συνάντησης, έχει πάρει τη μορφή ποικίλων μεθόδων και τεχνικών και εφαρμόζεται διεθνώς ως ειδική δραστηριότητα-μάθημα στο Αναλυτικό Πρόγραμμα και ως διδακτική μέθοδος στη διαδικασία της μάθησης.

Η θεατρική εμψύχωση συνίσταται στη χρήση θεατρικών τεχνικών και δραστηριοτήτων έκφρασης στο πλαίσιο της προσέγγισης του Θεάτρου από τα παιδιά και τους νέους, με κύριους στόχους την αυτοέκφραση, την επικοινωνία, τη συνεργασία, την αισθητική καλλιέργεια και την ενεργοποίηση των δημιουργικών ικανοτήτων. Το Θεατρικό Παιχνίδι αποτελεί μια μέθοδο θεατρικής εμψύχωσης. Λόγω των αρχών, των τεχνικών και της δομής του, όταν χρησιμοποιείται ως διδακτική μέθοδος, καθίσταται ένας εναλλακτικός τρόπος διδασκαλίας, ο οποίος εμπεριέχει όλα εκείνα τα στοιχεία που διαμορφώνουν ένα δημιουργικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, κάνοντας παράλληλα πράξη τη μέθοδο του *«μεθ΄ ηδονής μανθάνειν».*

Η χρήση του στη διαδικασία της μάθησης και της διδασκαλίας δεν έχει ως σκοπό απλά τη δραματοποίηση των πληροφοριών και των εννοιών που εμπεριέχονται σε κάθε διδακτικό αντικείμενο, αλλά την ενεργό συμμετοχή του παιδιού στην αντιληπτική διαδικασία, την επεξεργασία τους και τη δημιουργική ανάπλασή τους.

Κάτω από αυτή την οπτική, καθώς, σύμφωνα με έρευνες η ενασχόληση των παιδιών με τις τέχνες δεν εξασφαλίζει από μόνη της την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, πραγματοποιήθηκε

έρευνα με σκοπό τη διερεύνηση της σχέσης του Θεατρικού Παιχνιδιού ως μεθόδου διδασκαλίας με την ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης των μαθητών.

Η έρευνα ακολούθησε ένα ημιπειραματικό σχέδιο, με το οποίο εφάρμοσε το Θεατρικό Παιχνίδι ως μέθοδο διδασκαλίας σε δύο μαθήματα των Κοινωνικών Σπουδών της Γ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου. Η διδακτική παρέμβαση, ήταν συνολικής διάρκειας 36 ωρών και εφαρμόστηκε στα μαθήματα της Ιστορίας και της Μελέτης Περιβάλλοντος.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν τη θετική συμβολή του Θεατρικού Παιχνιδιού ως διδακτικής μεθόδου στην καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης των μαθητών της πειραματικής ομάδας συγκριτικά με την ομάδα ελέγχου.

Η δημιουργία ενεργών πολιτών μέσω του θεάτρου του καταπιεσμένου

Νάγια Μποέμη, Δασκάλα Θεατρικής Αγωγής, Κοινωνική ανθρωπολόγος

Το Θέατρο του Καταπιεσμένου (στο εξής ΘτΚ) αναπτύχθηκε από τον Βραζιλιάνο Augusto Boal (1931-2009) τη δεκαετία του 1970 και αποτελεί μια καλλιτεχνική μέθοδο που χρησιμοποιεί το θέατρο ως εργαλείο για αναστοχασμό και διάλογο προκειμένου να υπάρξει αλλαγή σε ατομικό, τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Οι τεχνικές του ΘτΚ έχουν βρει ευρεία εφαρμογή παγκοσμίως σε κοινωνικές, πολιτικές, θεραπευτικές και εκπαιδευτικές δράσεις και είναι προσαρμοσμένες κυρίως σε μη-ηθοποιούς, που χρησιμοποιούν την παγκόσμια γλώσσα του θεάτρου. Η μέθοδος του ΘτΚ στα σχολεία συναντάται συνήθως στα πλαίσια του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής και στην εφαρμογή θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων.

Αφορμή για την εφαρμογή της μεθόδου είναι κοινωνικά θέματα που αφορούν τους μαθητές, όπως η επίλυση συγκρούσεων, οι σχέσεις εξουσίας, οι συναισθηματικές δυσκολίες, η έλλειψη επικοινωνίας, η ενδοσχολική βία, αλλά και θέματα που προκύπτουν από τα αναλυτικά προγράμματα, όπως ο ρατσισμός, η δημοκρατία, η προστασία του περιβάλλοντος κ.α..

Η εισήγηση περιλαμβάνει θεωρητική παρουσίαση του ΘτΚ και την εφαρμογή του στα σχολεία, μέσα από την προσωπική μου εμπειρία τόσο ως δασκάλα θεατρικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση όσο και ως εμψυχώτρια θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων που διεξάγονται στα σχολεία.

Οι θεωρίες πάνω στις οποίες στηρίζω την έρευνα μου για την εφαρμογή της μεθόδου του ΘτΚ στην τυπική εκπαίδευση προέρχονται από την Κριτική Παιδαγωγική και από την Κοινωνική Ανθρωπολογία, και πιο συγκεκριμένα την Κριτική Εθνογραφία, καθώς θεωρώ ότι η διεξαγωγή ενός ‘διαλόγου’ ανάμεσα στις ανθρωπιστικές επιστήμες, έχει ως αποτέλεσμα την ανταλλαγή ιδεών και μεθόδων, όπου κεντρικός άξονας είναι ο άνθρωπος.

Το θέατρο στο πλαίσιο της κριτικής παιδαγωγικής, μέσω των τεχνικών του ΘτΚ, γίνεται ένας προστατευμένος χώρος όπου στρατηγικές διαπολιτισμικότητας, ενδυνάμωσης, αποτίναξης της καταπίεσης και της αδικίας και κοινωνικής αλλαγής προβάρονται, για να χρησιμοποιηθούν ενδεχομένως και στην πραγματικότητα.

Ακολουθώντας την ‘Παιδαγωγική του Καταπιεζόμενου’ του Paulo Freire, το ΘτΚ είναι μια

καλλιτεχνική-παιδαγωγική μέθοδο που δεν κρίνει, δεν επιβάλλει, αλλά ακούει και προσφέρει ερεθίσματα για τη συνειδητοποίηση και τη χειραφέτηση, και συμβάλλει στη δημιουργία ενεργών πολιτών. Με το ΘτΚ μπορεί ο εκπαιδευτικός, με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο, να θίξει και να αντιμετωπίσει διάφορα προβλήματα που μπορούν να προκύψουν σε μια εκπαιδευτική ομάδα, αποφεύγοντας το διδακτισμό και την «τραπεζική» παιδαγωγική μέθοδο και να οδηγήσει τα άτομα στην περίφημη κριτική συνειδητοποίηση του Freire. Επιπλέον, το ρεύμα της κριτικής-αναστοχαστικής εθνογραφίας εντάσσει την έρευνα σε ένα ευρύτερο κοινωνικό, συμβολικό, πολιτικό, οικονομικό και ιστορικό πλαίσιο, όπου ο ερευνητής-εκπαιδευτικός συνδιαλέγεται και αλληλεπιδρά με τους μαθητές του, διευκολύνοντας την απελευθερωτική πορεία των μαθητών μέσα από συγκεκριμένες δράσεις.

Η αξιοποίηση του υπολογιστή στην παιδαγωγική εργασία του νηπιαγωγείου

Γαρυφαλιά Παπασωτήρη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Θεοδότη Σαΐτη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60

Στην εποχή μας παρουσιάζεται μια μεγάλη ανάπτυξη τεχνολογικών μέσων και εκπαιδευτικού λογισμικού που καλύπτουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα και τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να καταδείξει πώς με την ενσωμάτωση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην προσχολική εκπαίδευση επιτυγχάνεται το πέρασμα από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας προς τη δημιουργία δυναμικών μαθησιακών περιβαλλόντων όπου ο υπολογιστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιπλέον εκπαιδευτικό μέσο για να υποστηρίξει διάφορες μορφές μάθησης των μικρών μαθητών. Παραθέτοντας θεωρητικά στοιχεία, ερευνητικά δεδομένα, κύριους προβληματισμούς, αλλά και ολοκληρωμένες προτάσεις για την ένταξη των Τ.Π.Ε. στην Προσχολική Εκπαίδευση επιχειρούμε να αμβλύνουμε τις έντονες αμφισβητήσεις σχετικά με τη χρήση του υπολογιστή στην τάξη των νηπίων. Στην προσχολική εκπαίδευση ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε δραστηριότητες που αφορούν όλη την τάξη ή να αποτελέσει σημείο εργασίας ανάμεσα σε ομάδες παιδιών.

Κατάλληλα εκπαιδευτικά λογισμικά μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την εκπόνηση και υλοποίηση διδακτικών σεναρίων που αποσκοπούν στη μάθηση μιας ή και περισσότερων εννοιών ενός γνωστικού αντικειμένου, καθώς και στη διαθεματική προσέγγιση εννοιών από διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Ως παράδειγμα παραθέτουμε ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σενάριο που υλοποιήθηκε σε τάξη του νηπιαγωγείου (με παιδιά αμιγώς Ρομά) τη σχολική χρονιά 2013-14. Εν κατακλείδι γίνεται σαφής η συμβολή του ηλεκτρονικού υπολογιστή στη διαδικασία αγωγής και μάθησης και μάλιστα όχι ως μέσο που χειρίζεται ο εκπαιδευτικός, αλλά ως παιδαγωγικό υλικό με το οποίο αλληλεπιδρά ο μαθητής και συμβάλλει στη μαθησιακή προσπάθεια του παιδιού και την επαφή του με τον κόσμο των νέων τεχνολογιών.

Το project ως παράγοντας ενίσχυσης της φαντασίας, της δημιουργικότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας- μια εμπειρική προσέγγιση

Στέλλα Πιταροκοίλη, Καθηγήτρια Πληροφορικής ΠΕ19

Το 2013, μια ομάδα οκτώ μαθητών ενός επαρχιακού σχολείου αποφασίζουν να συμμετέχουν σε Διαγωνισμό για την Οικολογική Μετακίνηση. Κουλτούρα και πλαίσιο υποστήριξης για συμμετοχή σε Πανελλήνιους Διαγωνισμούς δεν υπήρχε στο Σχολείο όπως επίσης λιγοστά ήταν τα μέσα υλικοτεχνικής υποδομής που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των μαθητών. Το θέμα συγκεκριμένο, ο τρόπος έκφρασης του προβληματισμού των μαθητών και των προτάσεων τους για μια φιλική προς το περιβάλλον μετακίνηση ελεύθερος και ένας ο περιορισμός- ο καθηγητής απλά συντονιστής- εμψυχωτής. Είχαν επιλέξει και είχαν δεσμευτεί στην ομάδα οι μαθητές να «τρέξουν» ένα project- στο οποίο θα συμμετείχαν εθελοντικά και θα χρησιμοποιούσαν τα ταλέντα τους, τις ιδέες τους, τις ικανότητες τους και τις ως τώρα γνώσεις τους προκειμένου να φτάσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Τελικός στόχος των μαθητών δεν ήταν η επιβράβευση από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Διαγωνισμού αλλά η όσο το δυνατόν καλύτερη και πληρέστερη παρουσίαση όλων εκείνων που είχαν δημιουργήσει και εμπνευστεί όλοι μαζί ως ομάδα. Οι μαθητές διάλεξαν τους τρόπους με τους οποίους ήθελαν να φτάσουν στη γνώση. Δούλεψαν σκληρά, οργανωμένα, ομαδικά. Έφτιαξαν χρονοδιαγράμματα και τα αναπροσάρμοσαν στα νέα δεδομένα. Έκαναν καταμερισμό εργασιών. Έμαθαν τι σημαίνει οικολογική -πράσινη μετακίνηση, σεβασμός στο περιβάλλον και στο συνάνθρωπο. Ερεύνησαν, προβληματίστηκαν και κατέγραψαν συμπεριφορές που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής σε πόλεις.

Αξιοποίησαν τους πόρους του σχολείου αλλά έφεραν και τις δικές τους συσκευές. Δημιούργησαν πρωτότυπα έργα με καλλιτεχνική διάσταση (θεατρικό και animation). Οργάνωσαν εκδηλώσεις για να ενεργοποιήσουν θετικά την τοπική κοινωνία. Επικοινώνησαν την εργασία τους στα Μ.Μ.Ε. (τηλεόραση, ραδιόφωνο, τοπικές εφημερίδες) και μέσω των κοινωνικών δικτύων και του ιστοτόπου που κατασκεύασαν. Παρουσίασαν σε ειδική εκδήλωση την εργασία τους στους συμμαθητές τους, στους γονείς τους, στις Τοπικές Αρχές και σε δημοσιογράφους. Αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή του Διαγωνισμού και τελικά διακρίθηκαν με το 1ο βραβείο Δημιουργίας στην κατηγορία Ηλεκτρονική Έκφραση με το έργο «Μια γειτονιά αλλιώτικη από τις άλλες». Μα το πιο σημαντικό αποτέλεσμα της όλης διαδικασίας είναι αυτό που οι ίδιοι μαθητές δήλωσαν ότι απόλαυσαν τη διαδικασία και το διασκέδασαν. Αυτό δηλαδή που έχει αξία τελικά είναι το ταξίδι και όχι ο προορισμός.

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να δείξει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί ένα project να εμπνεύσει τους μαθητές να κατακτήσουν μέσω της αυτενέργειας, της ανάληψης πρωτοβουλιών, της φαντασίας και της τέχνης τη νέα γνώση, να δημιουργήσει θετικό κλίμα και ισχυρούς δεσμούς φιλίας στα μέλη της ομάδας και να παροτρύνει και άλλους εκπαιδευτικούς να υιοθετήσουν αυτή τη μέθοδο.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Τ.Π.Ε. ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Διαφοροποιημένη διδασκαλία: ο μετασχηματισμός των ασκήσεων σε ποικίλες, αυτοτελείς, σύντομες, δράσεις αυτοέκφρασης

Μαρία Αντωνάτου, Σχολική Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο μιας διαφοροποιημένης διδασκαλίας (differentiated instruction) οι διδακτικές παρεμβάσεις σχεδιάζονται έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες και μοναδικές ανάγκες κάθε μαθητή. Στην απαίτηση αυτή ακριβώς έγκειται και η δυσκολία της εφαρμογής της.

Κατά τη γνώμη μας, πρωτεύον για τον εκπαιδευτικό δεν είναι να διαπραγματεύεται διαρκώς φάσματα διαφορών και τους τρόπους με τους οποίους κάθε μαθητής με βεβαιότητα μαθαίνει. Ακόμη κι αν αυτό ήταν εφικτό για έναν δάσκαλο, δε θα εξασφάλιζε σε καθημερινή βάση την ποιότητα και τα καλά αποτελέσματα των ενεργειών του. Εκείνο που διερευνήσαμε και προτείνουμε σαν πρακτική στον εκπαιδευτικό είναι, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της διαφορετικότητας, να σχεδιάζει με τέτοιον τρόπο τη διδασκαλία του, ώστε αυτή να απευθύνεται σε όλους με την πολυμορφία και την πολυτροπικότητά της, έτσι που το διαφορετικό (διδακτικοί τρόποι) να «συναναστρέφεται» το διαφορετικό (μαθητές), εκδηλώνοντας φυσικά τον πλούτο των υποστάσεών του.

Συγκεκριμένα, στην εισήγησή μας αυτή διαπραγματευόμαστε τον μετασχηματισμό των εργασιών/ασκήσεων - όπως συνήθως αυτές προσφέρονται σε μια παραδοσιακή διδασκαλία (μετωπική, εγχειρίδιο, ατομικό φύλλο εργασίας) - σε ποικίλες, αυτοτελείς, σύντομες, ανοιχτές δράσεις αυτοέκφρασης. Χάρη στην αυτοτέλεια και τη συντομία των δράσεων φαίνεται πως διατηρείται ζωηρό το ενδιαφέρον του μαθητή και υψηλό το επίπεδο εγρήγορσης, προλαμβάνεται η ανία, προσφέρεται άμεσα ικανοποίηση. Προσδιορίζονται ως «ανοιχτές» διότι, για να ολοκληρωθούν, οι περισσότερες απαιτούν αναστοχαστική και δημιουργική σκέψη, ενώ δραστηριότητες με παραπλήσια στοχοθεσία διαδέχονται η μία την άλλη, ως νέες – για τον μαθητή - ευκαιρίες. Ονομάζονται δράσεις αυτοέκφρασης επειδή, προκειμένου να υλοποιηθούν σαφείς στόχοι διαμέσου απλών και συγκεκριμένων τεχνικών, εκλαμβάνεται ως προϋπόθεση και ενθαρρύνεται η ελεύθερη, καθοδηγούμενη ή μη, προσωπική έκφραση (ατομικά είτε συλλογικά).

Κατά τη διεξαγωγή δειγματικών διδασκαλιών σε δημοτικά σχολεία της Ευρυτανίας ερευνήσαμε – με τη μέθοδο της «έρευνας δράσης» - αν πράγματι οι δράσεις αυτού του τύπου καθιστούν

εφαρμόσιμη με καλύτερους όρους τη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις διαπιστώθηκαν: α) διατήρηση του ενδιαφέροντος του μαθητή και δημιουργία κινήτρων, β) συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία και ικανοποίηση, αφού η διδασκαλία άγγιζε λίγο ως πολύ τους ιδιαίτερους τρόπους με τους οποίους καθένας μαθαίνει, γ) αποτελεσματική διαχείριση της τάξης, δ) ανανέωση του κλίματος, με έμφαση στη βιωματικότητα και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων. Συμπερασματικά: Η ποικιλία των εν λόγω δράσεων φαίνεται πως ενδείκνυται ως τακτική για να προσεγγιστεί η ποικιλία των προσωπικοτήτων της ομάδας των διδασκομένων. Κι ίσως είναι μία απάντηση στον προβληματισμό και το άγχος των εκπαιδευτικών απέναντι στη χαοτική διαφορετικότητα των υποκειμένων.

Δημιουργική διδασκαλία και ΤΠΕ: το παράδειγμα της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης σε ηλεκτρονικό περιβάλλον

Δέσποινα Βασαρμίδου, Δρ Πανεπιστημίου Κρήτης*
Ιωάννης Σπαντιδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης

Αν θα έπρεπε κάποιος να υποστηρίξει την αναγκαιότητα επαναπροσδιορισμού του ρόλου του σύγχρονου σχολείου και την αλλαγή προσανατολισμού από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας σε μια διδασκαλία που θα εστιάζει στην ανάδειξη των δημιουργικών δυνάμεων των μαθητών, δε θα δυσκολευόταν να βρει πληθώρα επιχειρημάτων. Τα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα που αναδύονται στην Κοινωνία της Γνώσης, οι ηθικές, πολιτικές και πολιτισμικές προεκτάσεις τους, η ταχύτητα παραγωγής και μετάδοσης της γνώσης, οι απαιτήσεις σε επίπεδο ατομικό δεν αφήνουν πια περιθώρια για ένα σχολείο που ζητά τη στείρα αναπαραγωγή και την αδρανή γνώση• επιβάλλουν, αντίθετα, ένα σχολείο που επιδιώκει την ανάπτυξη δεξιοτήτων τέτοιων, που θα καθιστούν τους μαθητές ικανούς να αντιμετωπίσουν με δημιουργικό τρόπο οποιαδήποτε πτυχή της νέας κοινωνικής πραγματικότητας που διαρκώς μεταβάλλεται. Αναμφισβήτητα, οι ΤΠΕ με τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά τους, τα νέας γενιάς εργαλεία και τις δυνατότητες ατομικής χρήσης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης είναι ένα εργαλείο που μπορεί να συνδράμει το εκπαιδευτικό έργο προς το στόχο αυτό.

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε ένα Ηλεκτρονικό περιβάλλον που δημιουργήθηκε από το ΕΔΙΑΜΜΕ για τη διδασκαλία και μάθηση της ελληνικής ως δεύτερης και απευθύνεται στους Έλληνες της διασποράς. Το περιβάλλον είναι δομημένο έτσι ώστε -εκτός από τη ρητή και εστιασμένη σε μορφοσυντακτικά φαινόμενα, λεξιλόγιο και λεκτικές/επικοινωνιακές πράξεις διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας- να υποστηρίζεται ο εκπαιδευτικός σε περισσότερο δημιουργικές δραστηριότητες μάθησης, ατομικές και συνεργατικές. Η εισήγηση αποτελείται από τρία μέρη: στο πρώτο γίνεται μια σύντομη αναφορά στην έννοια και τα χαρακτηριστικά της δημιουργικότητας, στο δεύτερο παρουσιάζεται η δομή του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος, και στο τρίτο, όπου εστιάζεται το ενδιαφέρον μας, παρουσιάζονται οι δυνατότητες που δίνει για δημιουργική διδασκαλία και μάθηση της ελληνικής.

Τα ψηφιακά παιχνίδια στην υπηρεσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην Προσχολική Εκπαίδευση

Σταμάτιος Παπαδάκης, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής
Βασίλειος Ορφανάκης, Υπεύθυνος ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Λασιθίου*
Μιχάλης Καλογιαννάκης, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης

Στα πλαίσια της εκπαιδευτικής χρήσης των ΤΠΕ, το ψηφιακό παιχνίδι αποτελεί ένα σύγχρονο εργαλείο το οποίο μπορεί να αποτελέσει ένα νέο μέσο μάθησης στην εκπαιδευτική πρακτική, εφόσον αξιοποιηθεί ορθά. Με την χρήση του όρου «ψηφιακό παιχνίδι» αναφερόμαστε σε όσα παιχνίδια έχουν δημιουργηθεί με τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας και «τρέχουν» είτε σε «συμβατικές» πλατφόρμες όπως ο υπολογιστής είτε σε «έξυπνες» συσκευές με οθόνες αφής όπως είναι οι ταμπλέτες.

Από τις πρώτες έρευνες που έγιναν για την χρήση των ψηφιακών παιχνιδιών στην εκπαίδευση διαπιστώθηκε ότι κινητοποιούν τους χρήστες προκειμένου να ελέγξουν ή να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, με έναν ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο. Η μάθηση και η διασκέδαση δεν είναι έννοιες ασυμβίβαστες. Η μάθηση που είναι διασκεδαστική μπορεί να είναι και αποτελεσματική. Ποικίλες έρευνες επιβεβαιώνουν τη θετική σχέση μεταξύ της μάθησης και της ενασχόλησης των νηπίων με εφαρμογές υπό τη μορφή ψηφιακών παιχνιδιών καθώς παρακινούν τα νήπια να εμπλακούν στη μαθησιακή διαδικασία με περισσότερη ένταση και διάθεση συγκρινόμενη με τον συμβατικό τρόπο παράδοσης του μαθησιακού περιεχομένου.

Ως εκ τούτου δεν προξενεί εντύπωση η ενσωμάτωση ποικίλων ψηφιακών και διαδικτυακών εφαρμογών ή και παιχνιδιών στην προσχολική εκπαίδευση για τη διδασκαλία των πολλαπλών μαθησιακών εννοιών. Ειδικότερα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης, οι ερευνητές έχοντας αναγνωρίσει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το ψηφιακό εκπαιδευτικό παιχνίδι έχουν επιταχύνει τις προσπάθειες ένταξης του ως βοηθητικό εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Το τσίρκο που κοιμήθηκε: ένας κριτικός αναστοχασμός πάνω στην λειτουργία της τέχνης κατά τα τελευταία χρόνια της «κρίσης»

Σπύρος Πετρίτης, Θεατρολόγος – Εκπαιδευτικός Π.Ε.

Η εποχή μας αναμφίβολα αποθαρρύνει την επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων, πόσο μάλλον την μεταξύ τους σωματική και συναισθηματική επαφή. Οι νέες τεχνολογίες, που έχουν εισβάλει πραγματικά στη ζωή των δυτικών τουλάχιστον κοινωνιών, έχουν διευκολύνει την λεκτική επικοινωνία μεταξύ ατόμων που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα είχαν καμία ανάλογη δυνατότητα. Ωστόσο, ο κατ' οίκον περιορισμός των ατόμων, προϊόν μάλλον μιας μαζικής εξάρτησης από το διαδίκτυο παρά μιας "άλλης" προσέγγισης στην επικοινωνία, απομακρύνει τον άνθρωπο σωματικά και ψυχικά από τους υπολοίπους κατοίκους της

τοπικής κοινότητάς του. Παράλληλα, προωθείται η απομόνωση και ο περιορισμός, η αποξένωσή τους, προς όφελος της προβολής μιας παγκόσμιας κοινότητας, που ενίοτε δεν είναι παρά μία κατασκευή. Ένα σύγχρονο σχολείο, συνεχίζοντας την ανθρωπιστική παράδοση από τον Διαφωτισμό κι εντεύθεν δεν θα πρέπει να αγνοεί τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και τα πορίσματα των θετικών επιστημών. Ωστόσο, είναι ανάγκη να προωθείται παράλληλα η καλλιέργεια της διά ζώσης επικοινωνίας και της σωματικής έκφρασης, ως ένας στόχος παράλληλος και ισάξιος με την διδασκαλία των θετικών επιστημών, της χρήσης των Τ.Π.Ε. κλπ. Με αυτό το σκεπτικό, η διαδραστική "έκπληξη" της ομάδας Κινητήρας-Χοροθέαμα, με τίτλο: Το τσίρκο που κοιμήθηκε, ήταν και παραμένει για όσους είχαν την τύχη να την παρακολουθήσουν μια εξαιρετική καλλιτεχνική και κοινωνική προσφορά σε έναν από τους λίγους χώρους όπου έχουν ακόμη την ευκαιρία να συναθροίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα τα παιδιά.

Η χοροθεατρική αυτή παράσταση/δράση παρουσιάστηκε –ή μάλλον "επιτελέστηκε"- σε δημοτικά σχολεία της Αττικής τα σχολικά έτη 2012-2013 και 2013-2014, ενώ κατέληξε για λίγες μόνο παραστάσεις, και σε προσαρμοσμένη μορφή, στο studio της Ομάδας του "Κινητήρα", στο τέλος της χειμερινής καλλιτεχνικής περιόδου 2013-2014. Στην εργασία μας εστιάζουμε κατά πρώτον στο έργο που παρουσίασε η ομάδα και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χοροθεατρικού είδους, που υπηρετεί ο "Κινητήρας". Κατά δεύτερο λόγο, αναφερόμαστε στις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με το ζήτημα της απειλής έξωσης των εναλλακτικών θεατρικών ομάδων από τους χώρους τους στα όρια του Δήμου Αθηναίων. Δεν είναι ίσως τυχαία η σύμπτωση πως ο Ντάριο Φο, με το μήνυμά του για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου το 2013, είχε, άθελά του, προαναγγείλει αυτές τις εξελίξεις. Ούτε είναι τυχαία η σύνδεση του έργου Το τσίρκο που κοιμήθηκε, λόγω της θεματικής του αλλά κι εξ αιτίας της δυναμικής Καλλιτεχνικής Διευθύντριας του "Κινητήρα", Αντιγόνης Γύρα, με τον αγώνα που συσπείρωσε για πρώτη φορά τόσο αποτελεσματικά αυτές τις ομάδες.

Η εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών και η ενσωμάτωση τους στην ελληνική κοινωνία

Δήμητρα Σπανούδη, Εκπαιδευτικός, MSc Ευρωπαϊκή και Κοινωνική Πολιτική,

Η μετανάστευση και η εκπαίδευση αποτελούν έννοιες οι οποίες αλληλεπιδρούν ποικιλοτρόπως. Η εκπαίδευση όπως και η απόκτηση δεξιοτήτων διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο κατά την ενσωμάτωση του μετανάστη στην κοινωνία υποδοχής. Επιπρόσθετα, οι στάσεις των μεταναστών ως προς την εκπαίδευση των παιδιών τους επηρεάζει τα μελλοντικά τους σχέδια αλλά και τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των παιδιών τους. Στην έρευνα που διεξήχθη, συμμετείχαν 60 γονείς μαθητών, οι οποίοι φοιτούσαν στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού, προκειμένου να αποδειχτεί αν υφίσταται σχέση ανάμεσα στην ενσωμάτωση των γονέων και τις επιδόσεις των παιδιών τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ενώ μελλοντικές έρευνες αναμένεται να διερευνήσουν περαιτέρω και να επαληθεύσουν ή να διαφοροποιηθούν από τα αποτελέσματα αυτά.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Η εμπλοκή των μεταναστών γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους

Σμαρούλα Αραμπατζή, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Σφάκας

Το σχολείο και η οικογένεια εξακολουθούν ακόμη να αποτελούν τους βασικούς φορείς κοινωνικοποίησης του νέου ατόμου, οι οποίοι βρίσκονται σε μια δυναμική αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση. Η γονεϊκή εμπλοκή - με τον όρο να υποδηλώνει όλες εκείνες τις ενέργειες με τις οποίες οι γονείς συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία των παιδιών - αναγνωρίζεται πλέον ως σημαντικότατος παράγοντας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του σχολείου. Η ενεργοποίηση αυτής και η ενίσχυσή της αποτελεί βασική συνιστώσα οποιασδήποτε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας στο σημερινό σχολείο. Ο αυξανόμενος ρυθμός μετανάστευσης προς την Ελλάδα τις δύο τελευταίες δεκαετίες και ο μεγάλος αριθμός αλλοδαπών που ζουν μόνιμα και εργάζονται στην χώρα, άλλαξε το σκηνικό της ομοιογένειας – γλωσσικής και εθνοτικής – στα ελληνικά σχολεία. Ταυτόχρονα η εκπαιδευτική κοινότητα ήρθε αντιμέτωπη με τη νέα σχολική πραγματικότητα της πολυπολιτισμικής τάξης και η σύνδεση του σχολείου με την οικογένεια των αλλοεθνών παιδιών άρχισε να αναδεικνύεται σε ένα από τα πιο σημαντικά εκπαιδευτικά ζητήματα της φοίτησης των αλλοδαπών μαθητών, αποτελώντας αντικείμενο μελέτης και επιστημονικής έρευνας, έστω και περιορισμένης κλίμακας στη χώρα μας.

Στην παρούσα εισήγηση διερευνάται το φαινόμενο της συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας καθώς οι απόψεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και των μεταναστών γονέων σχετικά με: α) τη μορφή και το είδος της μεταξύ των επικοινωνίας - συνεργασίας β) τη γονεϊκή εμπλοκή της οικογένειας των αλλοεθνών μαθητών, γ) τους παράγοντες που επηρεάζουν την επικοινωνία των εκπαιδευτικών και των γονέων και δ) τη διαπολιτισμική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών. Το δείγμα αποτελείται από εννέα (9) εκπαιδευτικούς και οκτώ (8) μετανάστες γονείς. Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, προσφορότερο ερευνητικό εργαλείο θεωρήθηκε η συνέντευξη και προτιμήθηκε η τεχνική της ημιδομημένης συνέντευξης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι συνεργασία ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς με τους μετανάστες γονείς, παρά τα όποια εμπόδια που προκύπτουν είναι αρκετά καλή και αφήνει και τις δύο πλευρές σχετικά ικανοποιημένες. Βέβαια υπάρχουν περιθώρια για βελτίωση αυτής της σχέσης.

Οι μετανάστες γονείς φαίνεται να είναι λιγότερο επιφυλακτικοί από τους εκπαιδευτικούς σε προοπτικές διεύρυνσης της συνεργασίας του σχολείου με την οικογένεια. Αναμένουν από τους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για μια πιο εποικοδομητική επικοινωνία και τις ανάλογες δράσεις, ώστε να αναλάβουν πιο ενεργητικούς ρόλους γονεϊκής εμπλοκής. Οι εκπαιδευτικοί, αν και στο σύνολό τους εμφανίζονται ευαισθητοποιημένοι σε ζητήματα πολυπολιτισμικότητας, δεν έχουν την ετοιμότητα να το διαχειριστούν, αναδεικνύοντας για άλλη μία φορά τη σημασία της επιμόρφωσης και την ανάγκη προσαρμογής του εκπαιδευτικού συστήματος στις συνεχώς διαμορφωθείσες νέες συνθήκες. Γίνονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Η κοινή/ τυποποιημένη ελληνική γλώσσα και η ποντιακή διάλεκτος: από τη θεωρία στα θρανία των Κ.Δ.Β.Μ.

Αικατερίνη Γεωργιάδου, Φιλόλογος

Η γλώσσα, ως κοινωνικό προϊόν που εκφράζει και αντανακλά κάθε πτυχή της κοινωνίας και της ανθρώπινης επικοινωνίας, είναι πολύμορφη και πολύπλοκη και χαρακτηρίζεται από ετερογένεια. Οι διαφορές στο λόγο δύο ομιλητών μπορεί να αφορούν τη φωνητική, τη μορφολογία, τη σύνταξη κ.λπ. και είναι αυτές που μας βοηθούν να αντιληφθούμε τη διαφορετική γεωγραφική τους προέλευση ή το διαφορετικό κοινωνικό τους υπόβαθρο. Σε μια γλωσσική κοινότητα υπάρχει πλήθος ομιλητών και πλήθος γλωσσικών ποικιλιών- διαλέκτων, οι οποίες διακρίνονται σε γεωγραφικές (οριζόντια κατάταξη - διάλεκτοι και ιδιώματα) και σε κοινωνικές (κάθετη κατάταξη - οι "γλώσσες" των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, π.χ. της νεολαίας). Όλες μαζί συγκροτούν και τροφοδοτούν την εθνική (μας) γλώσσα.

Με την εισήγησή μας αυτή φιλοδοξούμε να κάνουμε μια πρόταση διδασκαλίας της ποντιακής διαλέκτου ενταγμένης στο Ενιαίο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα των Γλωσσών (βλ. http://www.siountri.gr/content/view/149/1/lang,el/) και στηριγμένη στις νέες γλωσσοπαιδαγωγικές αντιλήψεις του γραμματισμού και των πολυγραμματισμών. Τα νέα προγράμματα σπουδών γλωσσικής διδασκαλίας (πβ. Υπ.Ε.Π.Θ. - Π.Ι. 2000 - Υπ.Ε.Π.Θ - Π.Ι. 2001) δεν στοχεύουν πλέον απλώς και μόνο σε γλωσσικούς στόχους, αλλά ενσωματώνοντας τη μελέτη και διδακτική αξιοποίηση και γλωσσικών τοπικών διαφοροποιήσεων, των διαλέκτων και ιδιωμάτων, επιχειρούν να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων των μαθητών. Εκμεταλλευόμενοι αυτή την ευνοϊκή εκπαιδευτική συγκυρία θέλουμε να δώσουμε -κυρίως στον εκπαιδευτικό που υπηρετεί σε ποντιόφωνες περιοχές- ιδέες και προτάσεις, προκειμένου να φέρει σε επαφή τους μαθητές του με την ποντιακή διάλεκτο.

Πεδία που λειτουργούν ως περικείμενα των γλωσσικών δραστηριοτήτων:

Δημόσιο: κοινωνικές συναλλαγές (όχι και τόσο συχνά απαραίτητο)

Προσωπικό: οικογενειακές σχέσεις, ατομικές σχέσεις

Επαγγελματικό: δραστηριότητες κατά την εξάσκηση του επαγγέλματος κάποιου(όχι και τόσο συχνά απαραίτητο)

Εκπαιδευτικό: εκμάθηση με στόχο την απόκτηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων

Οι διαφορετικοί συμμετέχοντες στη διαδικασία της γλωσσικής διδασκαλίας πρέπει να ενημερώνουν: α) για τους γενικούς στόχους, β) για τους ειδικούς στόχους, γ) για τις μεθόδους και δ) για τα αποτελέσματα.

Στην περίπτωση της εκμάθησης της Ποντιακής Διαλέκτου μέσα από τα Κ.Δ.Β.Μ. δυνάμει της 5366/30-05-2014 Υ.Α. του Υφυπουργού Παιδείας Κ. Γκιουλέκα, οι εκπαιδευόμενοι στα τμήματα αυτά παρουσιάζουν πολλαπλό ενδιαφέρον. Πολλοί συμμετέχουν από αγάπη για τις γλώσσες, άλλοι, ίσως και οι περισσότεροι, συμμετέχουν από αγάπη συγκεκριμένα στην Ποντιακή Διάλεκτο, κάποιοι άλλοι, συμμετέχουν, επειδή έχουν ποντιακές καταβολές. Υπάρχουν επίσης και αυτοί που συμμετέχουν από επιστημονικό ενδιαφέρον. Τέλος αρκετοί είναι και αυτοί που επιδιώκουν, μέσω των μαθημάτων, μια καλύτερη προσέγγιση του ποντιακού πολιτισμού και ενδεχομένως βελτίωση της υπάρχουσας γνώσης της διαλέκτου.

Ο ρόλος του διευθυντή και των εκπαιδευτικών δημοτικού σχολείου στην προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Αθηνά Μ. Μαρτιμιανάκη, MSc, Διευθύντρια 26ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου

Στόχος της εργασίας είναι, η μελέτη του ρόλου του διευθυντή και των εκπαιδευτικών δημοτικού σχολείου, κατά την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και στα πλαίσια της σύγχρονης κοινωνίας της παγκοσμιοποίησης και του εξευρωπαϊσμού. Παρουσιάζεται δηλαδή εδώ, η σημαντικότητα του ρόλου της ηγεσίας και των εκπαιδευτικών και αναλύονται οι αξίες, στόχοι και πρακτικές με τις οποίες η ηγεσία και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προωθήσουν αποτελεσματικά τη διαπολιτισμική εκπαίδευση στο σχολείο.

Ειδικότερα και όσον αφορά τις αποτελεσματικές διαπολιτισμικές πρακτικές της ηγεσίας, παρουσιάζονται συμπεριληπτικές δράσεις σχετικές με την προώθηση: της δημιουργίας μιας συνεργατικής κουλτούρας ανάμεσα στα μέλη του σχολείου αλλά και της ευρύτερης τοπικής κοινότητας, της ισότιμης συμμετοχής όλων των μαθητών στη σχολική ζωή, της διαπολιτισμικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και άλλων μετασχηματιστικών δράσεων σε ένα ευέλικτο αναλυτικό πρόγραμμα.

Όμοια και όσον αφορά τις αποτελεσματικές διαπολιτισμικές πρακτικές των εκπαιδευτικών μέσα σε μια πολυπολιτισμική σχολική τάξη, παρουσιάζονται συμπεριληπτικές δράσεις, όπως: εφαρμογή εναλλακτικών τρόπων διδασκαλίας και διδακτικών δράσεων για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης όλων των μαθητών, οργάνωση κριτικών συζητήσεων και εφαρμογή τεχνικών αφήγησης στην τάξη, προώθηση της συμμετοχής των γονέων σε διαπολιτισμικές σχολικές δράσεις, ενημέρωση από τους γονείς για το πολιτισμικό υπόβαθρο και τις ανάγκες των μαθητών, ενημέρωση των γονέων για τα σχολικά προγράμματα, για την πρόοδο των μαθητών σε αυτά και για το πώς οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν στις κατ' οίκον εργασίες των παιδιών τους, καθώς και άλλες δράσεις.

Στα συμπεράσματα δε της εργασίας, φαίνεται ότι οι διευθυντές και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν στην αποτελεσματική εφαρμογή μιας διαπολιτισμικής πολιτικής στο σχολείο και ότι ο τρόπος για να το επιτύχουν, αφορά την υιοθέτηση και υλοποίηση συμπεριληπτικών διαπολιτισμικών αρχών, πολιτικών και δράσεων.

Τέλος, η συμβολή της παρούσας εργασίας στα εκπαιδευτικά πράγματα, είναι η ανάδειξη της σημαντικότητας του ρόλου διευθυντή και εκπαιδευτικών στην επιτυχή εφαρμογή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, καθώς και η παρουσίαση μιας αποτελεσματικής, συμμετοχικής, συμπεριληπτικής διαπολιτισμικής προσέγγισης, από όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και σε ένα πλουραλιστικό δημοτικό σχολείο.

Θεσμικές ρυθμίσεις και παιδαγωγικές στρατηγικές για την ενσωμάτωση των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο

Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης, MSc, Διευθυντής 24ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου

Η εργασία πραγματεύεται το θέμα της ενσωμάτωσης των αλλοδαπών μαθητών στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο.Η παρουσία των πολιτισμικά διαφορετικών αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο διαμόρφωσε μαζί με τις ανακατατάξεις στη δημογραφική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού νέες εκπαιδευτικές συνθήκες, καινούργια δεδομένα στην άσκηση του εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού έργου και ανέδειξε με επιτακτικότητα αιτήματα όπως η ισοτιμία των μορφωτικών ευκαιριών του συνόλου των μαθητών, η εξασφάλιση ευνοϊκών συνθηκών μάθησης και ανάπτυξης κινήτρων ισότιμης και ενεργούς συμμετοχής των αλλοεθνών μαθητών στην παιδαγωγική διαδικασία.

Πρόκειται για θέματα σύνθετα και πολύπλοκα τα οποία εντάσσονται στο πλαίσιο ενός γενικότερου προβληματισμού που αφορά στην αντιμετώπιση των ζητημάτων της ετερότητας, ένα ζήτημα που απασχολεί έντονα πλέον και τη δική μας κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτού του προβληματισμού εντάσσεται και η δική μας ευαισθησία για το συγκεκριμένο θέμα, καθότι ως εκπαιδευτικοί δεν το αντιμετωπίζουμε μόνο θεωρητικά αλλά και μέσα στις πραγματικές συνθήκες των σχολικών μας τάξεων καθημερινά.

Είναι λοιπόν δικαιολογημένη η «αγωνία» και το ενδιαφέρον μας για κάθε τι που έχει να κάνει με το μέλλον αυτών των παιδιών - όπως και όλων των μαθητών μας - αλλά και με τη δική μας συμμετοχή στην εξέλιξή τους, μέσα από το εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό μας έργο.

Στην εργασία αυτή επιχειρούμε τη βιβλιογραφική διερεύνηση των παραγόντων που επιδρούν στη διαδικασία ενσωμάτωσης των αλλοδαπών μαθητών στα σχολεία μας.

Στόχος μας είναι να ανιχνεύσουμε τις αιτίες μιας σειράς προβλημάτων που συνδέονται με τη σχολική πορεία αυτών των μαθητών, η μη αποτελεσματική αντιμετώπιση των οποίων συχνά τους οδηγεί στην περιθωριοποίηση και τον σχολικό αποκλεισμό.

Για το σκοπό αυτό εστιάζουμε το ενδιαφέρον μας στο θεσμικό, ερευνητικό/επιστημονικό

και παιδαγωγικό συγκείμενο μέσα στο οποίο πραγματοποιείται η εκπαίδευση των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών της χώρας μας.

Εστιάζουμε στον ελληνικό χώρο και παρουσιάζουμε στοιχεία που αποδεικνύουν τη μετεξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας σε πολυπολιτισμική, ενώ η ανάλυσή μας εστιάζεται στο χώρο της ελληνικής εκπαίδευσης και εξετάζει τα προβλήματα ενσωμάτωσης των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο - τόσο στο θεσμικό όσο και στο παιδαγωγικό επίπεδο - αναδεικνύοντας ταυτόχρονα και τις ανεπάρκειες του συστήματος που, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις, θεσμικού κυρίως χαρακτήρα, στέκονται εμπόδιο στην άρση της μονολιθικότητάς του, με αρνητικές συνέπειες τόσο για τους γηγενείς όσο και για τους αλλοδαπούς μαθητές.

Μαθητικός όμιλος λογοτεχνίας και ενσυναίσθηση στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής μάθησης

Δέσποινα Μπελέση, Φιλόλογος, Δρ Παν/μίου Αιγαίου

Το σχολείο εκτός από χώρος ή θεσμός είναι και σύστημα σχέσεων. Η εκπαίδευση οφείλει να παρέχει στους μαθητές τις ευκαιρίες να αναπτύσσουν και να καλλιεργούν τη συναισθηματική τους νοημοσύνη και ειδικότερα την ενσυναίσθηση. Η ανάγκη αυτή καθίσταται ιδιαίτερα επιτακτική στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον. Η λογοτεχνική ανάγνωση αναδεικνύει και επεξεργάζεται σχέσεις και συναισθήματα και μπορεί να αυξήσει τις συμπεριφορές της ενσυναίσθησης και να καλλιεργήσει τη συναισθηματική νοημοσύνη του παιδιού. Ο μαθητικός λογοτεχνικός όμιλος, από την πλευρά του, όταν λειτουργεί με διαπολιτισμικό προσανατολισμό, μπορεί να αποτελέσει ένα γόνιμο πεδίο συνάντησης του εαυτού και του άλλου και να διευρύνει τις δυνατότητες διαπολιτισμικής επικοινωνίας των μαθητών μεταξύ τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να αναδείξει τη συμβολή του μαθητικού λογοτεχνικού ομίλου στην καλλιέργεια της επικοινωνιακής δεξιότητας της ενσυναίσθησης, όπως υπαγορεύουν οι ανάγκες της σύγχρονης πολυπολιτισμικής κοινωνίας και το αίτημα για διαπολιτισμική μάθηση. Πρόκειται για βιβλιογραφική έρευνα, η οποία συσχετίζει και συνδέει τη λειτουργία του μαθητικού λογοτεχνικού ομίλου με την έννοια της διαπολιτισμικής μάθησης, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για τις δυνατότητες που εμπεριέχουν ως προς την κατεύθυνση της επικοινωνίας, της ενσυναίσθησης και της διαπολιτισμικότητας.

Ως συμβολή της εργασίας θεωρείται η ανάδειξη του ρόλου και της προσφοράς του μαθητικού λογοτεχνικού ομίλου με διαπολιτισμικό προσανατολισμό στην καλλιέργεια της βασικής επικοινωνιακής δεξιότητας της ενσυναίσθησης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Διδασκαλία μαθηματικών εννοιών μέσα από κείμενα της Καινής Διαθήκης- μια εναλλακτική διδακτική πρόταση

Αλέξανδρος Ι. Αναστασόπουλος, Προπτυχιακός Φοιτητής Πανεπιστημίου Αθηνών*
Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης, Λέκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών

Στο παρόν άρθρο επιχειρείται η συνάντηση θεολογίας και επιστήμης στο πλαίσιο της διδακτικής μεθοδολογίας μαθημάτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Προτείνεται η πολύπλευρη μελέτη εννοιών (διαθεματικότητα) και η σύνδεση επιστημονικών πεδίων (διεπιστημονικότητα), όπως των μαθηματικών και της θεολογίας ώστε οι μαθητές της προ-και πρώτης εφηβείας να αντιλαμβάνονται επαρκώς τη συνάφεια των αντικειμένων και τη συμβολή τους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Η Καινή Διαθήκη είναι ένα σύνολο θεολογικών κειμένων που περιέχουν τον «θησαυρό της πίστης» όπως αυτός εκφράστηκε μέσα από διαφορετικές ιστορικές και ιεραποστολικές συνθήκες και με διαφορετικά εκφραστικά μέσα.

Παρόλο που δεν είναι καθαρά ανθρώπινα φιλολογικά δημιουργήματα τα βιβλία της εμπεριέχουν έννοιες που είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση στη διδασκαλία των μαθηματικών. Για παράδειγμα ορισμένες βασικές μαθηματικές έννοιες όπως αυτή του συνόλου, της πληθικότητας, της διαιρετότητας κ.α.

Με βάση τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και εναλλακτικές μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας (πολυτροπική διδασκαλία, σχέδια εργασίας κ.ά.) προτείνονται κείμενα που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διδασκαλία απλών μαθηματικών εννοιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ώστε ο μαθητής να αντιμετωπίζει τη γνώση ως ενιαία ολότητα και σχετική με τη ζωή του.

Η πρόταση αφορά τα μαθήματα των Θρησκευτικών, Μαθηματικών και την ευέλικτη ζώνη ενώ αναπτύσσει το πλαίσιο για ερευνητική μελέτη σε δημοτικά. σχολεία.

Δεξιότητες προφορικού λόγου και ορθογραφημένη γραφή λέξεων στις δυο πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου

Ιωάννης Γρηγοράκης, Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.*
Γεώργιος Μανωλίτσης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης

Οι περισσότερες εκπαιδευτικές πρακτικές φαίνεται να στηρίζονται κυρίως στις θεωρίες σταδίων, συντηρώντας έτσι την άποψη ότι οι μικροί μαθητές, στην αρχή της κατάκτησης των δεξιοτήτων γραμματισμού, χρησιμοποιούν ως επί το πλείστον φωνολογικές στρατηγικές. Δεν είναι σαφές, ωστόσο, αν τα ίδια αναπτυξιακά μοντέλα ισχύουν για όλες τις αλφαβητικές γλώσσες, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετική φωνολογική και μορφολογική δομή της καθεμιάς και αν είναι ξεκάθαρες οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν τα παιδιά σε κάθε στάδιο ή εναλλακτικά διαθέτουν ένα ρεπερτόριο στρατηγικών χρησιμοποιώντας κάθε φορά εκείνη την οποία τα ίδια θεωρούν αποτελεσματικότερη.

Με βάση τα παραπάνω σκοπός της παρούσας συγχρονικής μελέτης ήταν η εξέταση του βαθμού συμβολής συγκεκριμένων δεξιοτήτων του προφορικού λόγου των μαθητών στην ανάπτυξη της ικανότητας ορθογραφημένης γραφής λέξεων κατά τη φοίτησή τους στην Α΄ και Β΄ τάξη του δημοτικού.

Διακόσιοι δεκαπέντε μαθητές αξιολογήθηκαν ως προς: α) το εκφραστικό τους λεξιλόγιο, β) το προσληπτικό τους λεξιλόγιο, γ) την ικανότητά τους στην ταχεία κατονομασία οπτικών ερεθισμάτων, δ) τη φωνολογική τους επίγνωση και ε) τη μορφολογική τους επίγνωση. Επίσης, οι μαθητές αξιολογήθηκαν στο τέλος τόσο της Α΄ όσο και της Β΄ τάξης ως προς την ικανότητα ορθογραφημένης γραφής λέξεων με ένα κριτήριο που περιλάμβανε λέξεις, οι οποίες διαφοροποιούνταν ως προς τη συχνότητα και τη μορφημική τους δομή, αλλά και ψευδολέξεις.

Τα αποτελέσματα ιεραρχικών παλινδρομικών αναλύσεων έδειξαν ότι οι λεξιλογικές, φωνολογικές και μορφολογικές δεξιότητες του προφορικού λόγου των μαθητών εξήγησαν ένα σημαντικό ποσοστό της διακύμανσης της επίδοσης στην ορθογραφημένη γραφής λέξεων και ψευδολέξεων τόσο στην Α΄ όσο και στη Β΄ τάξη. Οι μαθητές στις δύο πρώτες τάξεις του δημοτικού φαίνεται να βασίζονται περισσότερο στις λεξιλογικές και φωνολογικές τους δεξιότητες προκειμένου να γράψουν ορθογραφημένα. Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο ότι η μορφολογική επίγνωση είχε μια μικρή αλλά στατιστικώς σημαντική συμβολή στην ορθογραφημένη γραφή ακόμη και μετά τον έλεγχο των λεξιλογικών και φωνολογικών δεξιοτήτων. Μάλιστα, η συμβολή της ήταν μεγαλύτερη στις παράγωγες λέξεις χαμηλής συχνότητας και στις παράγωγες ψευδολέξεις, σε σχέση με τις απλές λέξεις, αναδεικνύοντας έτσι την επίδραση της μορφημικής δομής των λέξεων στη χρήση της μορφολογικής δεξιότητας.

Συνολικά, τα ευρήματα αυτά δείχνουν τη χρήση πολλαπλών δεξιοτήτων του προφορικού λόγου στην ορθογραφημένη γραφή των λέξεων ενισχύοντας την άποψη για τη χρήση ρεπερτορίου στρατηγικών ακόμη και στα αρχικά στάδια της μάθησης του γραπτού λόγου.

Ερευνητικές εργασίες στο λύκειο και διαμόρφωση συνεργατικής κουλτούρας

Μαρία Δρακωνάκη, Φυσικός – Πληροφορικός, MSc

Οι Ερευνητικές Εργασίες (ή projects) θεσμοθετήθηκαν το Σεπτέμβριο του 2011, στην Α΄ και Β΄ Λυκείου, στο πλαίσιο των αλλαγών που πραγματοποιούνται στο χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης την τελευταία πενταετία.Ως επιλογή εκπαιδευτικής πολιτικής αποτελούν καινοτομία και εντάσσονται στη φιλοσοφία του Νέου Σχολείου, η οποία αντιλαμβάνεται τους μαθητές ως μικρούς επιστήμονες και ερευνητές, που συνεργάζονται, προσεγγίζοντας βιωματικά τη σχολική γνώση, μέσα από διεπιστημονικής φύσης ερωτήματα.

Στην παρούσα εργασία, εκκινώντας από την παραδοχή ότι η ερευνητική κουλτούρα την οποία στοχεύει να διαμορφώσει ο θεσμός των Ερευνητικών Εργασιών συναρτάται σε μεγάλο βαθμό με την ανάπτυξη της συνεργατικής κουλτούρας, στη βάση μιας σειράς παιδαγωγικών και επιστημολογικών αρχών, που συνοψίζονται στην προαγωγή της πρωτοβουλίας, του πειραματισμού, της ατομικής και ομαδικής ευθύνης, της ενεργητικότερης συμμετοχής στη μάθηση, ζητούμενο ήταν το εάν η διαμόρφωσή της είναι εφικτή μέσα από την εφαρμογή του θεσμού. Και τούτο διότι η ύπαρξή της συνεργατικής κουλτούρας στοχεύει και οδηγεί στην υλοποίηση του απώτερου στόχου που οφείλει να έχει κάθε σχολική μονάδα: τη μεγιστοποίηση της μάθησης και ανάπτυξης.

Η έρευνα ήταν ποιοτική, με τη χρήση της ημιδομημένης συνέντευξης ως εργαλείο συλλογής πληροφοριών και αφορούσε την Α΄ και Β΄ τάξη του 3ου Γενικού Λυκείου Ηρακλείου Κρήτης. Επιλέχθηκαν δέκα μαθητές και δέκα εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην υλοποίηση Ερευνητικών Εργασιών τα σχολικά έτη 2011-2012 και 2012-2013.

Μέσα από τη διερεύνηση των ερωτημάτωνπροέκυψε ότι όλοι θεωρούν τις Ερευνητικές Εργασίες ως μια μαθησιακή διαδικασία που δίνει τη δυνατότηταστους μαθητές να ερευνήσουν για ένα θέμα που τους ελκύει και «αγγίζει» τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους, να θέτουν στόχους, να οργανώνουν δραστηριότητες και να τις αξιολογούν, κερδίζοντας όχι μόνο νέα γνώση αλλά και καινούριους, ενεργούς τρόπους να την προσεγγίζουνδουλεύοντας ομαδικά, δημιουργώντας τελικά κάτι δικό τους.

Παράλληλα, συνεργατική κουλτούρα σημαίνει αρμονική συνύπαρξη, ανάπτυξη σχέσεων με συμμαθητές πέρα από αντιπαραθέσεις, καθώς και επιθυμία για συνεργασία με σκοπό την περάτωση μιας εργασίας, ενώ η δημιουργία της φαίνεται να εξαρτάται από τη διάθεση μαθητών και εκπαιδευτικών, από το χαρακτήρα και την επιθυμία τους να συμβάλουν στην κοινή προσπάθεια, τη σύνθεση της ομάδας, το θέμα και τον τρόπο επιλογής του, αλλά και την οργάνωση και κατανομή των επιμέρους εργασιών.

Εκείνο που απομένει, ολοκληρώνοντας μια Ερευνητική Εργασία, είναι ο ενθουσιασμός και η ικανοποίηση μέσα από ένα ταξίδι έρευνας και ανακάλυψης, όπου ο καθένας έχει καταθέσει τα προσωπικά βιώματα και τις εμπειρίες του.

Παραγωγή σεναρίου μάθησης με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών

Μαρία Ευσταθίου, Εκπαιδευτικός ΠΕ06*
Στυλιανή Τσιφτσόγλου, Εκπαιδευτικός ΠΕ06

Η ανάγκη για αναπροσαρμογή της διδασκαλίας, για αναστοχασμό και τροποποιήση της στοχοθεσίας της εκπαίδευσης είναι περισσότερο επιτακτική από ποτέ. Βασικό χαρακτηριστικό των σχολικών τάξεων σήμερα είναι η ποικιλομορφία.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία των σχολικών βιβλίων να παραμείνουν το μοναδικό εργαλείο για την εκμάθηση της Αγγλικής γλώσσας και να καλύψουν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα όλων των μαθητών.

Το κενό αυτό καλείται να καλύψει ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής γλώσσας με την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει τη μορφή σεναρίου μάθησης. Μόνο ο εκπαιδευτικός μπορεί να γνωρίζει άμεσα τις ανάγκες των μαθητών του, τα ενδιαφέροντά τους, το επίπεδο γλωσσομάθειας στο οποίο ήδη βρίσκονται και να σχεδιάσει το υλικό του μαθήματός του.

Ένα ενδεικτικό σενάριο μάθησης σχεδιάστηκε από τρεις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας έχοντας σαν αρχικό στόχο να γίνει το μάθημα μαθητοκεντρικό, πιο ενδιαφέρον και ταυτόχρονα πιο ρεαλιστικό και σε δεύτερο επίπεδο να αποκτήσουν οι μαθητές αυτονομία στον τρόπο που θα μαθαίνουν (μεταγνώση).

Η εφαρμογή αυτού του σεναρίου έγινε σε δύο διαφορετικά σχολικά περιβάλλοντα έτσι ώστε τα συμπεράσματα να είναι πληρέστερα.

Η επιλογή του γνωστού τραγουδιού Lemon Tree θέτει αυτομάτως τα ρεαλιστικά πλαίσια που χρειάζεται ένα πετυχημένο σενάριο μάθησης. Ο διδακτικός στόχος του σχεδιασμού αυτού του σεναρίου ήταν η βελτίωση της ικανότητας κατανόησης προφορικού λόγου (Listening skill), η προσαρμογή της διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας στις πραγματικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών βασιζόμενοι στην ανάλυση των αναγκών τους (Needs Analysis) και χρησιμοποιώντας προηγούμενες αποκτηθείσες γνώσεις από άλλα σχολικά μαθήματα (Διαθεματικότητα).

Ο εκπαιδευτικός στόχος ήταν η συνεργασία και η ενασχόληση όλων των μαθητών, ακόμα και των πιο αδύναμων, με δραστηριότητες διαφοροποιημένης διδασκαλίας, βασιζόμενοι και στις ατομικές ικανότητες πέρα από τις ανάγκες τους.

Η εμπλοκή των Εικαστικών, της Μουσικής, των ΤΠΕ μπόρεσε να εμπλουτίζει τη διδασκαλία με τρόπο ουσιαστικό. Συνοψίζοντας, το παραπάνω σενάριο μάθησης έχει συγκεκριμένους στόχους και αρχές που εστιάζουν σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο και αξιοποιούν μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Η φυγή, το ταξίδι και άλλες ιστορίες (μια πρόταση διδασκαλίας στα Θρησκευτικά β' γυμνασίου)

Αναστασία Κοπανάκη, Θεολόγος

Όλο και περισσότεροι αλλοδαποί μαθητές προσέρχονται στο σχολείο, οι οποίοι είναι φορείς ενός άλλου πολιτισμού και πολλές φορές και άλλης θρησκείας. Το δεδομένο αυτό, η παρουσία δηλαδή παιδιών από άλλες χώρες στο δημόσιο ελληνικό σχολείο, έγινε αντικείμενο προβληματισμού τα τελευταία χρόνια από διάφορους φορείς. Ερευνητικές δραστηριότητες, παρεμβάσεις, νέα θέματα στα βιβλία και νέος προσανατολισμός στα αναλυτικά προγράμματα στοχεύουν στην ενίσχυση του πνεύματος αλληλεγγύης, συνεργασίας και αγάπης στα πλαίσια του σχολείου. Οι προσπάθειες αυτές συνεχώς εντείνονται, τόσο από τη μεριά των εκπαιδευτικών όσο και των νέων αναλυτικών προγραμμάτων.

Ο θεολόγος καθηγητής στην κοινωνία αυτή των αντιθέσεων και των συγκρούσεων, των διαφορών και της ανισότητας, των ιδεολογιών και των τεχνολογιών, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας πρέπει να αρθρώσει το δικό του λόγο. Είναι ο λόγος της αλήθειας του Χριστού, είναι ο δρόμος που Αυτός μας έδειξε, ο δρόμος της θυσίας και της προσφοράς. Ο θεολόγος δεν καταθέτει τη δική του μαρτυρία, αλλά τη μαρτυρία του Χριστού και παρουσιάζει το ορθόδοξο φρόνημα. Έτσι εργάζεται στα πλαίσια της χριστιανικής αγωγής και αγκαλιάζει όλα τα παιδιά , παίρνει υπόψιν του και προσπαθεί να ενεργοποιήσει όλους τους μαθητές.

Στα πλαίσια αυτά και υπηρετώντας τις απαιτήσεις του νέου αναλυτικού προγράμματος για το οποίο ενημερωθήκαμε στα πλαίσια ημερίδας από τον σύμβουλο θεολόγων κ. Γ. Στριλιγκά, παρουσιάζουμε στην ανακοίνωση αυτή τον τρόπο που πορευτήκαμε «το δύσκολο χειμώνα» του 2013-2014. Θυμίζουμε πως τα φαινόμενα βίας στα σχολεία είχαν ενταθεί και κρούσματα ρατσισμού και ξενοφοβίας ήταν στις καθημερινές μας συζητήσεις. Έτσι προσεγγίσαμε με ένα διαφορετικό τρόπο τις διδακτικές ενότητες του γυμνασίου που σχετίζονται με αυτό το θέμα: η μετανάστευση του Αβραάμ, η μετανάστευση των Ισραηλιτών, η φυγή στην Αίγυπτο, η ορθόδοξη ιεραποστολή. Στόχος είναι η θρησκεία να λειτουργήσει ως σημείο συνάντησης και διαλόγου, ειρηνικής συνύπαρξης και συνοχής, καταλλαγής και αγάπης.

Η προσέγγιση αυτή στοχεύει να υπηρετήσει δύο άξονες που θέτουν τα αναλυτικά προγράμματα όλων των ευρωπαϊκών χωρών δηλαδή τον τονισμό της αξίας της δημοκρατίας και των κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά και να υπηρετήσει καθαρά εκπαιδευτικά κριτήρια, όπως η ανάπτυξη της ευαισθησίας, της ανοχής, του σεβασμού, της στοχαστικότητας και τη διεύρυνση των οριζόντων των παιδιών. Θα παρουσιάσουμε την προσπάθεια μας να συνδέσουμε την θρησκεία με τον πολιτισμό και να ωθήσουμε τους μαθητές μας στην αναζήτηση και σε άλλες ενεργητικές μαθησιακές διαδικασίες που τους βοηθά να διαμορφώσουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τον κόσμο. Θέτουμε συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους κυριότερο από τους οποίους θεωρούμε την ευαισθητοποίηση των παιδιών απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα και όλα αυτά με σύμμαχο την τέχνη.

Διδακτική της αγγλικής με επίγνωση της λειτουργίας της γλωσσάς ως διεθνούς lingua franca: από τη θεωρία στην εκπαιδευτική πράξη

Στεφανία Κορδία, Υποψήφια Διδάκτωρ ΕΑΠ

Πρωταρχικό σκοπό της παρούσας εισήγησης αποτελεί η ανάδειξη των δυνατοτήτων μιας νεωτεριστικής προσέγγισης της διδακτικής της Αγγλικής όπου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση της γλώσσας ως διεθνούςlinguafranca, ως τη γλώσσα, δηλαδή, που χρησιμοποιούν παγκοσμίως οι περισσότεροι ομιλητές με διαφορετικές μητρικές γλώσσες για να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Προκειμένου να καταστεί περισσότερο αντιληπτή η σύνδεση μεταξύγλωσσολογικής θεωρίας και εκπαιδευτικής πράξης, στην εισήγηση περιλαμβάνονται δυο ενότητες που εστιάζουν, αντίστοιχα, σε γλωσσολογικά και παιδαγωγικάζητήματα που προκύπτουν από τη χρήση της Αγγλικής ως κοινής γλώσσας επικοινωνίας.

Πιο συγκεκριμένα, έπειτα από μια σύντομη εισαγωγή,στην πρώτηενότητα περιγράφεται η χρήση της Αγγλικής ως linguafrancaστη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης.Εν προκειμένω, υποστηρίζεται πως, σύμφωνα με τα πορίσματα ποικίλων εμπειρικών ερευνών, στο μεγαλύτερο μέρος της επικοινωνίας μέσω της Αγγλικής σε παγκόσμιο επίπεδο εμπλέκονται κυρίως μη φυσικοί ομιλητές, οι οποίοι, όχι μόνο υπερτερούν κατά πολύ των φυσικών ομιλητών σε πληθυσμό, αλλά και εμπλουτίζουν τη γλώσσα με στοιχεία πολύ διαφορετικά από αυτά που εντοπίζονται στη γλώσσα όπως τη χρησιμοποιούν οι φυσικοί ομιλητές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων,τη μεταβολή της δομής της Αγγλικής σε φωνολογικό, γραμματολογικό και πραγματολογικό επίπεδο, γεγονός που έχει οδηγήσει αρκετούς μελετητές στο συμπέρασμα πως η φυσική εξέλιξη της γλώσσας καθορίζεται πλέον κυρίως από τους μη φυσικούς ομιλητές της.

Στη δεύτερη ενότητα της εισήγησης περιγράφονται οι παιδαγωγικές προεκτάσεις τηςΑγγλικής ως linguafrancakαι οι κύριοι άξονες της «Διδακτικής με επίγνωση της Αγγλικής ως διεθνούς κοινής γλώσσας επικοινωνίας».Αναγνωρίζοντας την ύπαρξη μιας σημαντικής αντίθεσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως, μεταξύ του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιείται η γλώσσα και του τρόπου με τον οποίο διδάσκεται, επισημαίνεται πως η μετα-μοντέρνα αυτή προσέγγιση αφορά, κατά κύριο λόγο, στην υιοθέτηση μιας διαφοροποιημένης οπτικής ως προς το γλωσσολογικό και επικοινωνιακό πρότυπο στο οποίο στοχεύει η διδασκαλία των Αγγλικών.

Σε πρακτικό επίπεδο, επομένως, υποστηρίζεται πως, όταν οι μαθητές έχουν ανάγκη να μάθουν να επικοινωνούν επιτυχώς πρωτίστως με μη φυσικούς ομιλητές, θα πρέπει να δίνεται έμφαση στις δεξιότητες ικανών ομιλητών της Αγγλικής ως linguafranca, όπως η δεξιότητα εναλλαγής κωδικών και παράφρασης, οι οποίες, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, αφενός είναι διαφορετικές από αυτές των φυσικών ομιλητών και αφετέρου, δεν περιλαμβάνονται στα σύγχρονα διδακτικά εγχειρίδια.

Η εισήγηση καταλήγει τονίζοντας ότι η διδακτική μετατόπιση από τον φυσικό ομιλητή στον ικανό ομιλητή της Αγγλικής ως linguafrancaείναι αναγκαία ιδίως σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα όπως η Ελλάδα, όπου η Αγγλική χρησιμοποιείται ως μέσο επικοινωνίας κυρίως μεταξύ μη φυσικών ομιλητών.

Η επιστήμη της οικιακής οικονομίας και η έμφυλη διάστασή της ως διδακτικό αντικείμενο στο ελληνικό σχολείο

Ευαγγελία Κροκίδη, Σχολική Σύμβουλος Οικιακής Οικονομίας (ΠΕ15)

Η παρούσα εισήγηση θα εξετάσει την επιστήμη της Οικιακής Οικονομίας αλλά και το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, ως ένα αντικείμενο το οποίο χαρακτηρίζεται «γυναικείο». Θα γίνει μια μεγάλη ιστορική ανασκόπηση, θα αναζητηθούν οι πρώτες ανάγκες που οδήγησαν στην ίδρυση της επιστήμης της Οικιακής Οικονομίας και την εισαγωγή της στον πανεπιστημιακό χώρο, σε διεθνές επίπεδο αλλά και στην Ελλάδα.

Στην συνέχεια θα εξετασθούν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στην διδασκαλία τους στο ελληνικό σχολείο. Θα παρατηρηθούν οι διαφορές που έχουν τα νέα διδακτικά πακέτα,και ειδικά όσο αφορά στα έμφυλα στοιχεία που περιέχουν αλλά και στις νέες καλές τακτικές που παρουσιάζουν σχετικά με τις έμφυλες και σεξιστικές τους τάσεις, αν αυτές υπάρχουν και που παρουσιάζονται.

Στόχος της συγκεκριμένης εισήγησης είναι η πορεία του μαθήματος αλλά και της επιστήμης της Οικιακής Οικονομίας μέσα στο χρόνο, το πέρασμα της από την έμφυλη διάσταση σε εκείνη την μη διαχωρισμένη με σεξιστικό τρόπο, και τις αξίες και την επίδραση που μπορεί να έχει στην ενίσχυση της προσωπικότητας των Ελλήνων μαθητών όσο αφορά στην μείωση των έμφυλων διακρίσεων στο σχολείο, στην κοινωνία αλλά και στις σχέσεις μέσα στην οικογένεια, πεδίο άλλωστε στο οποίο δραστηριοποιείται ως βάση η επιστήμη της Οικιακής Οικονομίας.

Θα εξετασθούν επίσης όλα εκείνα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η Οικιακή Οικονομία ήταν επιστήμη που έδωσε ώθηση στην γυναικεία χειραφέτηση.

Έτσι, επιχειρείται να συμπληρωθεί το θέμα της γυναικείας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, και με την συμβολή της Οικιακής Οικονομίας, αποκαθιστώντας με αυτό τον τρόπο το έλλειμμα που υπάρχει στον τομέα αυτό.

Τέλος, θα αποδειχθεί ότι το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας είναι ένα μάθημα του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που δεν είναι «γυναικείο», δεν αφορά σε διαχωρισμούς και έμφυλες διακρίσεις αλλά αντίθετα μπορεί να ενισχύσει με αρχές και αξίες αγόρια και κορίτσια, ώστε να δημιουργηθούν ολοκληρωμένες οικογένειες που θα μπορούν να οδηγήσουν σε βελτιωμένες κοινωνίες .

Διδασκαλία των Μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο με χρήση των Τ.Π.Ε. και ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης

Γεώργιος Περικλειδάκης, Προϊστάμενος Επιστημονικής – Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε Κρήτης

Η ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στα αναλυτικά προγράμματα και στη διδασκαλία και μάθηση των μαθηματικών στο δημοτικό σχολείο. Στο γνωστικό αντικείμενο των Μαθηματικών οι ΤΠΕ μπορούν

να υποστηρίξουν καταστάσεις διερεύνησης και ανακάλυψης, δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων, λήψης αποφάσεων και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης, της συμβολικής έκφρασης και επικοινωνίας και να παίξουν το ρόλο γνωστικού εργαλείου.

Με την παρούσα εργασία θα γίνει μία σύντομη κριτική θεώρηση των λογισμικών και διαδικτυακών εργαλείων και εφαρμογών που συμπεριλαμβάνονται στα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, που εφαρμόστηκαν πιλοτικά.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν επιλεγμένα παραδείγματα και ενδεικτικές μαθηματικές δραστηριότητες με χρήση των ΤΠΕ σε διάφορες περιοχές των Μαθηματικών (Αριθμοί - Άλγεβρα, Χώρος και Γεωμετρία - Μέτρηση, Στοχαστικά Μαθηματικά), θα αναλυθεί η προστιθέμενη αξία που προκύπτει από τη χρήση των λογισμικών και των διαδικτυακών περιβαλλόντων και εφαρμογών, με βάση σύγχρονες θεωρίες μάθησης και τα πιο πρόσφατα πορίσματα της διδακτικής των Μαθηματικών. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη των θετικών επιδράσεων που μπορεί να έχει στην ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των Μαθηματικών.

Οι μικροί μαθητές για να κατανοήσουν τον κόσμο γύρω τους αναπτύσσουν μαθηματικές ιδέες, αναπαραστάσεις και νοητικά μοντέλα. Οι ιδέες και αναπαραστάσεις των μαθητών του δημοτικού σχολείου σχετικά με θεμελιώδεις μαθηματικές έννοιες πρέπει να αποτελούν σημείο εκκίνησης της διδασκαλίας τους. Για την ανίχνευση των ιδεών και αναπαραστάσεων των μαθητών μπορεί να αξιοποιηθούν εργαλεία των ΤΠΕ (εννοιολογική χαρτογράφηση).

Η ψυχολογική και διδακτική έρευνα έχει δείξει ότι οι πρότερες ιδέες των μαθητών που συχνά αποκλίνουν από τις επιστημονικές αλλάζουν δύσκολα και συνιστούν γνωστικά εμπόδια για την απόκτηση νέων μαθηματικών γνώσεων.

Η συστηματική αξιοποίηση οπτικοποιήσεων, προσομοιώσεων και μοντέλων οδηγεί στη δημιουργία εναλλακτικών αναπαραστάσεων και συμβάλλει στην οικοδόμηση της μαθηματικής γνώσης και την κατανόηση μαθηματικών εννοιών και διαδικασιών (συσχετιστική κατανόηση).

Πολύ σημαντική είναι η συμβολή των ποικίλων λογισμικών καθοδήγησης - διδασκαλίας και εξάσκησης και πρακτικής στην απόκτηση της μαθηματικής διαδικαστικής γνώσης (εργαλειακή κατανόηση), ιδιαίτερα στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου, αλλά και για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η σύγχρονη διδακτική των Μαθηματικών δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση κατά τη διδασκαλία των γνωστικών και κοινωνικογνωστικών συγκρούσεων για τη διερεύνηση και κατανόηση της προέλευσης των λαθών των μαθητών. Γνωστικές και κονωνικογνωστικές συγκρούσεις είναι οι διαδικασίες κατά τις οποίες στη σκέψη ενός ατόμου εμφανίζεται μία αντίφαση ή ασυμβατότητα ανάμεσα στις αναπαραστάσεις, στις ιδέες και στις πράξεις του.

Η χρήση κατά τη διδασκαλία συστημάτων μοντελοποίησης, προσομοιώσεων, εναλλακτικών αναπαραστάσεων, όπως και το επικοινωνιακό πλαίσιο που προσφέρουν οι ΤΠΕ, ευνοούν την ανάπτυξη και τη διδακτική αξιοποίηση γνωστικών και κοινωνικογνωστικών συγκρούσεων.

Ο στόχος του θρησκευτικού γραμματισμού και της ανάπτυξης ταυτότητας στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού-Γυμνασίου και στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Λυκείου

Γεώργιος Στριλιγκάς, Σχολικός Σύμβουλος Θεολόγων

Κεντρικός σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση της σκοποθεσίας του νέου Προγράμματος Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού-Γυμνασίου και του νέουΠρογράμματος Σπουδών στα Θρησκευτικά Λυκείου ως προς τους άξονες του θρησκευτικού γραμματισμού και της ανάπτυξης ταυτότητας.

Ειδικότεροι στόχοι είναι: α) Η διερεύνηση της αναγκαιότητας αλλαγής των προηγούμενων Αναλυτικών Προγραμμάτων ως προς τις διαστάσεις του θρησκευτικού γραμματισμού και της ανάπτυξης ταυτότητας, β) η μελέτη του θεωρητικού πλαισίου στο οποίο αυτές βασίζονται, γ) ο εντοπισμός των καινοτομικών χαρακτηριστικών της πρότασης, δ) η συσχέτιση των συγκεκριμένων σκοπών με τις προτεινόμενες διδακτικές και μαθησιακές πρακτικές, δ) η απόπειρα αρχικής αποτίμησης της υλοποίησής τους στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του νέου Προγράμματος Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού-Γυμνασίου, με βάση σκέψεις, προβληματισμούς και απόψεις που καταγράφτηκαν.

Η εργασία βασίζεται κυρίως στη βιβλιογραφική διερεύνηση των νέων Προγραμμάτων Σπουδών στα Θρησκευτικά (ΠΣ), του Οδηγού του Εκπαιδευτικού στα Θρησκευτικά Γυμνασίου και του λοιπού υποστηρικτικού υλικού που παράχθηκε, του σχετικού θεωρητικού πλαισίου, καθώς της πλούσιας αρθρογραφίας η οποία ακολούθησε τη δημοσίευση των νέων ΠΣ.

Στο πλαίσιο αυτό, προσεγγίζεται η θεμελιώδης σημασία του θρησκευτικού γραμματισμού για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, με στόχο τη μορφωτική εξοικείωσή τους με το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο ζουν, μέσα από την κατανόηση και την κριτική ερμηνεία θρησκευτικών αντιλήψεων, στάσεων και πολιτισμικών αγαθών τα οποία αυτό περιλαμβάνει. Παράλληλα, εξετάζεται πώς σχετίζεται ο θρησκευτικός γραμματισμός, ως στόχος της θρησκευτικής εκπαίδευσης στο ελληνικό σχολείο, με τις προσωπικές αναζητήσεις, προσδοκίες, αντιλήψεις και στάσεις των μαθητών, σύμφωνα με την ηλικία, την αναπτυξιακή πορεία και τα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά τους. Συνακόλουθα, μελετάται η προβληματική της παιδαγωγικής διαχείρισης αυτών των στοιχείων με στόχο την ανάπτυξη ταυτότητας, ώστε να εξασφαλίζεται η προσωπική νοηματοδότηση σε επίπεδο θρησκευτικό, ηθικό, αξιακό.

Συμπερασματικά, στην εργασία δείχνεται ότι η κεντρική θέση που έχει στα νέα ΠΣ η στόχευση του θρησκευτικού γραμματισμού και της ανάπτυξης ταυτότητας σχετίζεται με τις εξελίξεις στη σύγχρονη θρησκειοπαιδαγωγική. Επιπλέον, είναι αποτέλεσμα γόνιμων προβληματισμών στο πλαίσιο του πλούσιου διαλόγου ο οποίος διεξάγεται στις τελευταίες δεκαετίες σχετικά με τον σκοπό, τη φυσιογνωμία και τον χαρακτήρα του μαθήματος των Θρησκευτικών στο ελληνικό σχολείο. Επιπρόσθετα, αναδεικνύεται η στρατηγική που επιλέγουν τα νέα ΠΣ για την υλοποίηση της αναφερθείσας στόχευσης, η οποία μεταξύ άλλων βασίζεται στην προαγωγή της πολυτροπικής διδασκαλίας/μάθησης, μέσα από διδακτικές μεθόδους και μαθησιακές διαδικασίες που προάγουν τη διερευνητική, συνεργατική και βιωματική μάθηση.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην εξέλιξη και ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων

Άννα Σφακιανάκη, Φιλόλογος*
Στυλιανός Τερζάκης, Χημικός

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται από τον εκπαιδευτικό στην καθημερινή διδακτική πρακτική και παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές για το περιεχόμενο και τις στρατηγικές διδασκαλίας. Η εργασία αυτή παρουσιάζει συνοπτικά την εξέλιξη των Α.Π. από την εποχή της μεταπολίτευσης ως τις μέρες μας.

Επιδιώκει να αναδείξει τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τη διδασκαλία/ μάθηση μέσα από τη διαχείριση της ύλης, τη στοχοθεσία, τη μεθοδολογία, τα εποπτικά μέσα, την αξιολόγηση του μαθητή. Παράλληλα, εστιάζει στο ρόλο του εκπαιδευτικού στο ΑΠ. και συγκεκριμένα στα περιθώρια αυτονομίας που παρέχονται από το ΑΠ. στον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

Αυτά κυμαίνονται από την απλή συμμόρφωση στο ρόλο του παθητικού δέκτη των αποφάσεων των σχεδιαστών του Α.Π.Σ. ως και την ουσιαστική του εμπλοκή και παρέμβαση σ΄ αυτό. Επίσης, γίνεται αναφορά στους στρατηγικούς στόχους μάθησης και στην καλλιέργεια βασικών ικανοτήτων (key skills) που εμπεριέχονται στα κείμενα Διεθνών Οργανισμών και οδηγούν σε γόνιμη αμφισβήτηση παγιωμένων αντιλήψεων σχετικά με τη διδακτική /μαθησιακή διαδικασία.

Τέλος, σ΄ ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο, ο ρόλος του εκπαιδευτικού γίνεται πιο σύνθετος καθώς επιβάλλεται να συνδυάσει τη διδακτική ικανότητα με ποικιλία γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων που θα τον οδηγήσουν σε παιδαγωγική αυτονομία καθώς και σε συνειδητή και υπεύθυνη δράση ως προς τη διαχείριση και τη δημιουργία παιδαγωγικού υλικού.

Διδακτικές ενότητες που σκιαγραφείται και καλλιεργείται η έννοια της αειφορίας. Μια ευκαιρία για διαθεματική και ολιστική προσέγγιση

Στυλιανός Τερζάκης, Χημικός*
Άννα Σφακιανάκη, Φιλόλογος

Η έννοια της αειφορίας μπορεί να βιωθεί αποτελεσματικά από τους μαθητές μέσα από το πρίσμα μιας διαθεματικής και ολιστικής προσέγγισης στο πλαίσιο της κριτικής παιδαγωγικής ή της οικοπαιδαγωγικής (ecopedagogy). Σε αυτήν τη βιβλιογραφική ανασκόπηση γίνεται αναφορά στη διδακτέα ύλη διαφορετικών τάξεων του προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη μάθηση για την αειφόρο ανάπτυξη.

Αναφέρονται επιγραμματικά μόνο μερικά, επιλεγμένα παραδείγματα, τόσο από τον κλάδο θετικών αλλά και ανθρωπιστικών μαθημάτων. Μέσα από την ανάλυση των παραδειγμάτων αυτών αναδεικνύεται ο αποσπασματικός / ευκαιριακός χαρακτήρας των αναφορών στα θετικά μαθήματα που είναι κυρίως περιβαλλοντικού ή οικολογικού χαρακτήρα (δεν εξετάζονται οι

λαμβανόμενες αξίες και το κοινωνικό πλαίσιο στη λήψη μιας απόφασης π.χ. σε θέματα διαχείρισης πόρων).

Στα ανθρωπιστικά μαθήματα είναι συχνά ιδεαλιστικές (υπερτονίζεται η σημασία των αξίων έναντι των πολιτικών), οπότε δεν αναδεικνύεται η σημασία της συμμετοχής των ενεργών πολιτών σε μια δημοκρατική διακυβέρνηση που διαμορφώνει με τον καλύτερο τρόπο για όλα τα μέλη της, την οικονομία αλλά και το περιβάλλον.

Η διεπιστημονική προσέγγιση που προτείνεται μέσα από τη διασύνδεση διαφορετικών αντικειμένων του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαίσιου Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) τοποθετείται τις περισσότερες φορές σε βάση θεωρητική και προαιρετική για το διδάσκοντα ώστε να μην επιτυγχάνονται αποτελεσματικά οι στόχοι της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη.

Συμπερασματικά, χάνεται η ευκαιρία για τους μαθητές να εξετάσουν και να αξιολογήσουν ολόπλευρα τις κοινωνικές, οικολογικές και περιβαλλοντικές σχέσεις που οικοδομούν μια βιώσιμη και αυθεντικά δημοκρατική κοινωνία.

Σαν ένα παράδειγμα ολιστικής προσέγγισης, προτείνεται σε μια μελέτη περίπτωσης, ένας τρόπος διασύνδεσης του περιεχομένου των μαθημάτων, στα πλαίσια καινοτόμων δράσεων, ώστε να επιτευχθούν κάποιοι από τους στόχοι της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη.

Φτιάχνοντας τον ερευνητή – διδακτική πρόταση για το νέο μάθημα της Τεχνολογίας της Γ΄ τάξης του γυμνασίου

Ιωάννης Τζωρτζάκης, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ12.01

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 έγινε η εισαγωγή στη σχολική εκπαίδευση των μαθημάτων της Τεχνολογίας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο που υλοποιούσαν την μέθοδο project, είχαν παρόμοιους σκοπούς και κοινές μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης με τις μεταγενέστερες Ερευνητικές Εργασίες, τις Ειδικές Θεματικές Δραστηριότητες των ΕΠΑΛ και τις Βιωματικές Δράσεις του Γυμνασίου.

Τα μαθήματα της Τεχνολογίας δεν έχουν συγκεκριμένη διδακτέα ύλη και δεν διδάσκονται από τον καθηγητή μέσα από το σχολικό βιβλίο. Το μάθημα γίνεται μέσα από εργασίες των μαθητών, το θέμα των οποίων επιλέγεται από τους ίδιους τους μαθητές, ενώ ο καθηγητής έχει το ρόλο συντονιστή, εμπνευστή, καθοδηγητή. Στην πορεία από την επιλογή του θέματος μέχρι την παρουσίαση της εργασίας στην τάξη, κάθε μαθητής μαθαίνει να συνεργάζεται με τους συμμαθητές του, να λύνει προβλήματα, να αναζητά, να βρίσκει και να αξιολογεί πληροφορίες, μαθαίνει πως να μαθαίνει.

Η επιτυχία της μεθόδου φαίνεται όταν ο μαθητής ξεπερνά τον δάσκαλο σε ένα ειδικό θέμα και γίνεται αυτός, «αυθεντία» στο θέμα που ανέλαβε να μελετήσει.

Για να φτάσει ο μαθητής στο παραπάνω επίπεδο είναι απαραίτητο να έχει κατακτήσει την ικανότητα να ερευνά, πράγμα που επιτυγχάνεται μέσα από μία σταδιακή γνωριμία και εμπλοκή με τα διάφορα είδη επιστημονικής έρευνας.

Η αντικατάσταση, το 2011, του καθαρά ερευνητικού μαθήματος της Τεχνολογίας της Α τάξης του Λυκείου (με τίτλο Έρευνα και Πειραματισμός) με αυτό της Ερευνητικής Εργασίας που βασίζεται στη Διερευνητική Μάθηση, στέρησε τη δυνατότητα καθοδήγησης για την εκπόνηση επιστημονικά σωστών μαθητικών ερευνών στα πλαίσια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η εισαγωγή από την επόμενη σχολική χρονιά (2015-2016) του παρόμοιου μαθήματος της Τεχνολογίας στη Γ τάξη του Γυμνασίου, αποτελεί μία μοναδική ευκαιρία μεταφοράς της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από το μάθημα του Λυκείου σε αυτό.

Στην παρούσα εισήγηση περιγράφεται η διαδικασία και τα στάδια υλοποίησης μιας διδακτικής πρότασης που φιλοδοξεί να μετατρέψει το μαθητή σε Ερευνητή. Περιλαμβάνει το σχεδιασμό και περιγραφή τριών συνεργατικών εκπαιδευτικών σεναρίων που εμπλέκουν σταδιακά τους μαθητές στην περιγραφική, την πειραματική και την έρευνα ερωτηματολογίου και αξιοποιούν σε μεγάλο βαθμό τις Τ.Π.Ε. και τα εργαλεία συμμετοχικού ιστού Web 2.0. Περιγράφονται επίσης τα αποτελέσματα και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων από την πραγματοποίηση παρόμοιων ερευνητικών δραστηριοτήτων από μαθητές Λυκείου.

Οι ετερόδοξοι εθνικοί «άλλοι» στα σχολικά βιβλία των Θρησκευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιόδου 1974-2006

Αικατερίνη Τσέκου, Δρ Θεολογίας, Μ.Sc Παιδαγωγικής, Δ/ντρια 6ου Γυμνασίου Ν. Ιωνίας

Με βασική παραδοχή ότι το μάθημα των Θρησκευτικών είναι «φρονηματιστικό» και με θεωρητικά ερείσματα στην Παιδαγωγική της Ειρήνης, στην Διεθνή Έρευνα Σχολικών Βιβλίων και στην αντίστοιχη πολιτική προσέγγισή του, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει την εικόνα των ετερόδοξων εθνικών «άλλων» στα ελληνικά σχολικά βιβλία των Θρησκευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιόδου 1974-2006.

Αντικείμενο της έρευνας αποτέλεσαν δέκα σχολικά βιβλία Θρησκευτικών Γυμνασίου και Λυκείου της μεταπολιτευτικής περιόδου, ενώ η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου, με την οποία διερευνήθηκαν, κάθετα και οριζόντια, τα χαρακτηριστικά-στερεότυπα συμπεριφοράς των Ρωμαιοκαθολικών και Προτεσταντών, οι βίαιες ενέργειες των Ρωμαιοκαθολικών εναντίον των Ελληνορθόδοξων καθώς και η εικόνα των Γερμανών και Ιταλών ως ετερόδοξοι Ευρωπαϊκοί λαοί-κατακτητές του ελληνορθόδοξου εθνικού «εαυτού».

Από τις αναλύσεις προκύπτει ότι, τα υπό έρευνα σχολικά βιβλία των Θρησκευτικών της προαναφερθείσας περιόδου, λειτουργούν ως ορθόδοξα εθνικά με στοιχεία εθνοκεντρισμού, τα οποία διαμορφώνουν την ανωτερότητα του ορθόδοξου εθνικού «εαυτού» και την κατωτερότητα του ετερόδοξου εθνικού «άλλου» μέσα από αντίστοιχα θετικά αυτο-στερεότυπα για τον ορθόδοξο εθνικό «εαυτό» και αρνητικά ετερο-στερεότυπα για τους προαναφερθέντες ετερόδοξους εθνικούς «άλλους».

Κείμενα αγγλόφωνης λογοτεχνίας στα εγχειρίδια διδασκαλίας της λογοτεχνίας στο ελληνικό γυμνάσιο

Κατερίνα Φωτιάδου, Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Med

Η παρούσα εργασία διερευνά την παρουσία και εκπαιδευτική αξιοποίηση πεζών και ποιητικών έργων αγγλόφωνης λογοτεχνίας με επίκεντρο τα σχολικά εγχειρίδια «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» όλων των τάξεων του Γυμνασίου. Στοχεύοντας σε μία κριτική θεώρηση της διδασκαλίας της αγγλόφωνης λογοτεχνίας στην τελευταία βαθμίδα υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, διερευνώνται και μελετώνται οι παράμετροι διδασκαλίας της ξένης λογοτεχνίας δίδοντας έμφαση στη διττή σχέση και αλληλεπίδραση των επίσημων προδιαγραφών της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στη στοιχειοθέτηση των αγγλόφωνων επιλογών βάσει ταξινόμησης και στην παρουσίαση των μεθοδολογικών προσεγγίσεων που εντοπίζονται στα συνολικά οκτώ κείμενα που ανθολογούνται στα εγχειρίδια των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων του Γυμνασίου.

Το θεματικό περιεχόμενο των ανθολογούμενων αγγλόφωνων έργων, που επικεντρώνεται στην πίστη, στον τόπο μας όπως τον βιώνουν οι ξένοι επισκέπτες, στη φιλία, στη συμβίωση ανθρώπων και ζώων, στον άνθρωπο σε σχέση με τη φύση, στις οικογενειακές σχέσεις, στον πατριωτισμό όπως εκφράζεται από έναν φιλέλληνα, στη ρομαντική διάθεση του ποιητικού υποκειμένου, υποστηρίζει και αναδεικνύει την διαπολιτισμική διάσταση της λογοτεχνίας, καθώς και την αντίστοιχη από τις επίσημες προδιαγραφές στοχοθεσία. Η αποσπασματική μορφή με σχετική αυτοτέλεια των περισσότερων λογοτεχνικών έργων συνιστά αδυναμία των εγχειριδίων, ενώ δεν μπορεί να μην υπογραμμιστεί η σχεδόν καθολική απουσία της γυναικείας γραφής. Τα λογοτεχνικά είδη που προσφέρονται προς «ανάγνωση» περιορίζονται στην ποίηση και την πεζογραφία, ενώ ένα μόνο εκ των κειμένων ανήκει χρονικά στη λογοτεχνική παραγωγή του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα. Τέλος, διαπιστώνεται σύγκλιση των μεθοδολογικών προσεγγίσεων των κειμένων με τα κανονιστικά κείμενα.

Συμπερασματικά, η διδασκαλία της αγγλόφωνης λογοτεχνίας στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου μέσα από τα εγχειρίδια «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» δύναται, παρά τις όποιες αδυναμίες, να υπηρετήσει τους σκοπούς για τους οποίους περιελήφθη.

Η συμβολή των εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων στην καλλιέργεια περιβαλλοντικών στάσεων των μαθητών του δημοτικού σχολείου: η εφαρμογή ενός project για το ελάφι «dama dama»

Γεώργιος Χουρδάκης, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Med*
Γεώργιος Λεριάς, Εκπαιδευτικός ΠΕ70-ΠΕ04.01, Med
Γεώργιος Ράπτης, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Πρόκληση της σύγχρονης πολύπλοκης πραγματικότητας αποτελεί, μεταξύ άλλων, η καλλιέργεια ατόμων ικανών να συνδιαμορφώνουν το μέλλον με όρους περιβαλλοντικής και κοινωνικής αειφορίας. Για την επίτευξη των αρχών της αειφορίας, ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι

καθοριστικός, καθώς συμβάλλει στη βελτίωση της ικανότητας των πολιτών να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν ζητήματα ανάπτυξης και περιβάλλοντος. Υπό αυτήν τη θεώρηση, απαιτούνται αλλαγές των στάσεων αλλά και των συμπεριφορών του ατόμου, ώστε αυτές να συνάδουν με την αειφόρο ανάπτυξη.

Οι αλλαγές σε στάσεις είναι αποτελεσματικότερες, όταν χρησιμοποιούνται στρατηγικές διδασκαλίας που δεν ασχολούνται μόνο με την απόκτηση γνώσης, αλλά επιτυγχάνουν συναισθηματική εμπλοκή και προσφορά εμπειρίας. Προς την κατεύθυνση αυτή θεωρούνται αναγκαίες οι εναλλακτικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης, οι οποίες μπορούν να εμπλέξουν ενεργά τους σημερινούς μαθητές και αυριανούς πολίτες στην προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων. Με την παρούσα μελέτη επιδιώκεται η διερεύνηση των γνώσεων και στάσεων των μαθητών Δημοτικού για το προστατευόμενο είδος της τοπικής πανίδας της Ρόδου, το ελάφι Dama dama (Πλατόνι), πριν και μετά από σχέδιο εργασίας (project).

Απώτερος στόχος της παρούσας έρευνας είναι η ποσοτικοποίηση των μεταβολών των μεταβλητών, όπως αυτή μπορεί να εκφραστεί με στατιστικούς δείκτες, ώστε να μετρηθεί η αποτελεσματικότητα της μεθόδου project στον εμπλουτισμό των γνώσεων και στην καλλιέργεια θετικών στάσεων των μαθητών. Για την επίτευξη των επιδιώξεων της μελέτης αξιοποιήθηκε η μέθοδος της έρευνας δράσης. Στο πλαίσιο της έρευνας δράσης έγινε εφαρμογή της μεθόδου project. Για την αποτίμηση των μαθησιακών στόχων δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 18 μαθητές, της ΣΤ΄ Τάξης, του 6ου Δημοτικού Σχολείου Ρόδου. Η έρευνα - project διεξήχθη στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης, σε χρονικό διάστημα έξι μηνών.

Με την παρούσα επιχειρείται η αξιοποίηση των εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων για την καλλιέργεια θετικών στάσεων των μαθητών αναφορικά με την προστασία ενδημικών ειδών. Ειδικότερα, με τη μελέτη περίπτωσης επιδιώκεται η διερεύνηση των γνώσεων και των στάσεων των μαθητών για το συγκεκριμένο είδος της τοπικής πανίδας, πριν και μετά την εφαρμογή της μεθόδου project. Η εμπλοκή των παιδιών στην εφαρμογή και υλοποίηση του προγράμματος απέφερε θετικά αποτελέσματα, μέσα από τις εμπειρίες και τα βιώματα που απέκτησαν, διορθώνοντας, μεταβάλλοντας, συμπληρώνοντας και εμπεδώνοντας την προϋπάρχουσα συνάμα δε και την προσλαμβάνουσα γνώση. Από την ανάλυση και επεξεργασία των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών ανταποκρίνεται θετικά, επιδεικνύοντας την ανάλογη πρόθεση. Δηλώνει μια σειρά από πρωτοβουλίες και δράσεις, κάνοντας έτσι σαφές ότι αναγνωρίζει την αναγκαιότητα προστασίας και διατήρησης του περιβάλλοντος.

Με την παρούσα επιχειρήθηκε η αποτίμηση του επιπέδου των γνώσεων και των στάσεων των μαθητών, πριν και μετά την εφαρμογή της μεθόδου project. Μέσα από την ποικιλία των τεχνικών που χρησιμοποιεί, συμβάλλει ουσιαστικά, προσφέροντας στους μαθητές τις απαραίτητες γνώσεις γύρω από το περιβάλλον και οτιδήποτε το αφορά και τους δίνει τη δυνατότητα, μέσα από τη διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση, να διαμορφώσουν τις ανάλογες περιβαλλοντικές στάσεις, προετοιμάζοντάς τους παράλληλα ως μελλοντικά υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες, ικανούς να αναλάβουν δράση για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος.

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή (αυτισμός) - μελέτη περίπτωσης

Καραμπίνη Ζαχαρένια, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο της την παρουσίαση μελέτης περίπτωσης παιδιού με Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή, στο φάσμα του Αυτισμού, και την παρέμβαση που έγινε στα πλαίσια της σχολικής τάξης. Δίδεται έμφαση στην αξιολόγηση που έγινε από τη διεπιστημονική ομάδα του ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Ηρακλείου και από την αξιολόγηση που έγινε στην τάξη, ώστε να σχεδιαστεί το κατάλληλο πρόγραμμα παρέμβασης. Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόστηκε στο χώρο του σχολείου σε συνεργασία με την εκπαιδευτικό της τάξης.

Η παρέμβαση διήρκησε ένα σχολικό έτος (2013-2014), όπου το παιδί φοιτούσε στην Α΄ Τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Η παρέμβασή μας στόχευε στο γνωστικό, κοινωνικό, συμπεριφορικό και συναισθηματικό τομέα. Θεωρούμε ότι μέσα από τη συγκεκριμένη εργασία δίδεται η δυνατότητα σε ευαισθητοποιημένους εκπαιδευτικούς, γονείς και ειδικούς που κινούνται στο χώρο της εκπαίδευσης να προβληματιστούν, να αντλήσουν ιδέες και προτάσεις για τον τρόπο εργασίας τους με αντίστοιχες περιπτώσεις.

Θυματοποίηση, αυτοεκτίμηση και συναισθηματικές δυσκολίες παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Μαρία Κοκκιάδη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Όπως προκύπτει από την ολοένα αυξανόμενη βιβλιογραφία που αφορά σε θέματα εκφοβισμού και θυματοποίησης, η εμπλοκή των παιδιών σε τέτοιου είδους περιστατικά σχετίζεται σημαντικά με χαμηλά επίπεδα αυτοεκτίμησης και αρνητικά συναισθήματα ή συναισθηματικές δυσκολίες, όπως άγχος, ενοχή, λύπη, ντροπή. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω δεδομένα, η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να διερευνήσει τη συχνότητα παρουσίας προβλημάτων εκφοβισμού και θυματοποίησης ανάμεσα σε μαθητές με και χωρίς ειδικές

εκπαιδευτικές ανάγκες. Επιπλέον, εξετάζουμε το βαθμό στον οποίο τα προβλήματα αυτά σχετίζονται και αλληλεπιδρούν τόσο με την αυτοεκτίμηση, όσο και με τις συναισθηματικές δυσκολίες των παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 170 μαθητές χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και 15 που λαμβάνουν πρόσθετη εκπαιδευτική υποστήριξη είτε μέσα στην τυπική τάξη είτε σε ξεχωριστή (Τμήμα Ένταξης). Η χορήγηση των μέσων συλλογής δεδομένων έγινε σε δημόσια δημοτικά και γυμνάσια σχολεία της πόλης του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου και όλοι οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το Ερωτηματολόγιο Βιωμάτων με τους Συνομηλίκους, την κλίμακα PANAS και την κλίμακα αυτοεκτίμησης του Rosenberg.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας βρέθηκε ότι οι μαθητές εμπλέκονταν ενεργά τόσο σε περιστατικά εκφοβισμού όσο και θυματοποίησης, με υψηλότερα τα ποσοστά θυματοποίησης. Ειδικότερα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συμπεριφέρονταν ως θύτες και θύματα σε περισσότερο σοβαρού τύπου εκφοβισμό και θυματοποίηση, ενώ για τους μαθητές των τυπικών τάξεων (χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) βρέθηκε ότι εμπλέκονταν πιο ενεργά σε μετρίου τύπου εκφοβισμό και θυματοποίηση. Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, η αυξημένη εμπλοκή των παιδιών σε περιστατικά εκφοβισμού και θυματοποίησης εξηγεί, σε ένα μεγάλο εύρος του δείγματος, την παρουσία αρνητικών συναισθημάτων ή συναισθηματικών δυσκολιών. Η ανάπτυξη εκφοβιστικών τρόπων συμπεριφοράς ερμηνεύεται πρωτίστως ως έκφραση αρνητικών συναισθημάτων ή ως μια στρατηγική άμυνας απέναντι στα συσσωρευμένα βιώματα απόρριψης και ματαίωσης των παιδιών αυτών στο χώρο του σχολείου ή της οικογένειας. Από την άλλη, προϋπάρχουσες συναισθηματικές δυσκολίες καθιστούν το ευάλωτο συναισθηματικά παιδί «εύκολο στόχο» των θυτών, αφού, και με βάση τα διεθνή δεδομένα, τα παιδιά-θύτες τείνουν να βάζουν στο στόχαστρο των εκφοβιστικών τους συμπεριφορών μαθητές με χαμηλό κοινωνικό και ψυχοσυναισθηματικό προφίλ.

Αναφορικά με την αυτοεκτίμηση, βρέθηκε ότι αποτελεί, επίσης, σημαντικό προβλεπτικό-επεξηγηματικό παράγοντα για την παρουσία αρνητικών συναισθημάτων. Τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρουσιάζουν, σε σημαντικό βαθμό, χαμηλότερα ποσοστά αυτοεκτίμησης απ' ό,τι τα παιδιά χωρίς ΕΕΑ, τα οποία οφείλονται είτε στα υψηλότερα ποσοστά θυματοποίησης είτε στην παρουσία περισσότερων συναισθηματικών δυσκολιών. Στο τέλος της παρούσας εργασίας παρατίθενται οι περιορισμοί της έρευνας, καθώς και προτάσεις για παρεμβάσεις αποτρεπτικές προς την εκδήλωση και επιδείνωση του φαινομένου.

Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ως εποπτικά μέσα στην εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες

Εμμανουήλ Κοκοβάκης, Εκπαιδευτικός ΠΕ70*
Μαρία Κοκκίνη, Μουσικολόγος

Η εργασία αυτή έχει ως σκοπό να αναδείξει τη χρησιμότητα και αναγκαιότητα της χρήσης των μέσων μαζικής επικοινωνίας ή media, όπως θα συναντούμε των όρο στην παρούσα εργασία, ως μέσο και εργαλείο του εκπαιδευτικού στην εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες. Επιχειρείται η παρουσίαση και η εννοιολογική προσέγγιση των μαθησιακών δυσκολιών.

Γίνεται εκτενής αναφορά στα media και στην αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία σε παιδιά με μαθησιακές ανάγκες.

Τα παιδιά, λόγω της χρόνιας αποτυχίας τους, αλλά και επειδή δεν βοηθούνται ιδιαίτερα από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας έχουν ανάγκη εσωτερικών κινήτρων για μάθηση. Διερευνάται ο ρόλος του εκπαιδευτικού μέσα από νέα μοντέλα διδασκαλίας και συζητιέται η αποτελεσματικότητά τους.

Η συγκεκριμένη βιβλιογραφική εργασία καλύπτει το θεωρητικό πλαίσιο της ένταξης των media στην εκπαίδευση και μάλιστα στην εκπαίδευση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες. Προεκτάσεις της εργασίας θα μπορούσαν να αφορούν στη διεξαγωγή έρευνας σε ελληνικά σχολεία, όπου θα διαπιστωνόταν αν και κατά πόσο η ένταξη των media στην εκπαίδευση βελτιώνει τη μαθησιακή διαδικασία και τη διδακτική πράξη. Κατά πόσο δηλαδή αποτελεσματική, εύκολη στη χρήση και απαραίτητη είναι η χρήση των μιντιακών περιβαλλόντων στην εκπαίδευση. Επίσης, τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να συγκριθούν με ανάλογα αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών άλλων χωρών, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο έτοιμο είναι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και η ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα να δεχτεί στους κόλπους της τα media.

Προάγοντας την ψυχική ανθεκτικότητα των ευάλωτων ομάδων μαθητών και των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου

Ηλίας Ε. Κουρκούτας, Καθηγητής Παν/μίου Κρήτης,
Διευθυντής Εργαστηρίου Ψυχολογίας -Ειδικής Αγωγής

Όλα τα δεδομένα δείχνουν ότι έχουν αυξηθεί, σε μεγάλο βαθμό, οι κοινωνικές, συναισθηματικές και μαθησιακές ανάγκες και δυσκολίες των μαθητών, ενώ οι τάξεις συνιστούν, πλέον, όλο και πιο ανομοιογενή και πολύπλοκα συστήματα σχέσεων, θέτοντας ζητήματα διαχείρισης του δυναμικού τους, στους εκπαιδευτικούς, με πιεστικό τρόπο. Από την άλλη, ο ρόλος του δασκάλου έχει διευρυνθεί και η παιδαγωγική πράξη και σχέση ενέχει μία έντονη συναισθηματική διάσταση, πολλαπλασιάζοντας με αυτόν τον τρόπο το άγχος των εκπαιδευτικών, οι οποίοι νοιώθουν εκτεθειμένοι και χωρίς εκπαίδευση, όταν καλούνται να διαχειριστούν μαθητές και γονείς που «κουβαλούν» τις προσωπικές τους ιστορίες στο σχολείο.

Σε αυτή την εισήγηση θα παρουσιαστούν δεδομένα για τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα και τις ανάγκες των σχολείων, καθώς και μια σειρά προγραμμάτων υποστήριξης εκπαιδευτικών και μαθητών με διάφορα προβλήματα προσαρμογής στο σχολείο εξαιτίας μαθησιακών, συμπεριφορικών, συναισθηματικών, διαπροσωπικών, οικογενειακών και κοινωνικών δυσκολιών.

Η έμφαση δίνεται, κυρίως, στο να υποστηριχτούν οι εκπαιδευτικοί να κατανοήσουν τη ψυχολογία των «δύσκολων» (περιπτώσεων) μαθητών και να τους βοηθήσουν να ενταχθούν δημιουργικά στην τάξη.

Τα συμπτώματα της ΔΕΠ-Υ και η σχέση τους με την έλλειψη ύπνου

Φραγκούλα Κουσκουρίδα, MSc, Διευθύντρια 5ου Δημ. Σχ. Νέας Αλικαρνασσού

Η Διαταραχής Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ) είναι η συχνότερη ψυχιατρική διαταραχή της παιδικής ηλικίας. Ο επιπολασμός της εκτιμάται στο 3-10% παιδιών σχολικής ηλικίας. Είναι μια νευρολογική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από έλλειψη προσοχής, υπερκινητικότητα, παρορμητικότητα και μπορεί να δυσχεράνει τις παιδικές φιλίες ή τις σχέσεις με συνομηλίκους, να προκαλέσει άγχος, διαταραχές της διάθεσης, κατάχρηση ουσιών και εγκληματικότητα κατά την εφηβεία. Οι ασθενείς με ΔΕΠ-Υ αντιμετωπίζουν συχνά προβλήματα στον ύπνο. Χαρακτηριστικά της ΔΕΠ-Υ μπορεί επίσης να εμφανιστούν σε παιδιά ανυπόμονα και καταθλιπτικά , με ευαισθησία στη ζάχαρη ή με έλλειψη ύπνου.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ, η συσχέτιση των συμπτωμάτων της με την έλλειψη ύπνου στα παιδιά 6-12 χρόνων και η εξαγωγή συμπερασμάτων για το σχεδιασμό απαιτούμενων δράσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος σύμφωνα με τις αρχές προαγωγής υγείας της Οτάβα.

Μεθοδολογία: Ηλεκτρονική αναζήτηση στην μηχανή αναζήτησης Pubmed άρθρων σχετικών με τη ΔΕΠ-Υ και τη σχέση της με την έλλειψη ύπνου. Επιπλέον, διερευνήθηκαν διεθνείς διαδικτυακοί τόποι οργανισμών και ιατρικών περιοδικών και ελληνική βιβλιογραφία.

Αποτελέσματα: Η έλλειψη ύπνου δεν προκαλεί ΔΕΠ-Υ μπορεί όμως να προκαλέσει συμπεριφορικά συμπτώματα που δε διακρίνονται σχεδόν καθόλου από αυτή, όπως έλλειψη ελέγχου ώθησης, ευερεθιστότητα, χαμηλή ανοχή στην απογοήτευση, δυσκολία ρύθμισης συναισθημάτων, αυξημένα επίπεδα υπερκινητικότητας. Ο επαρκής και καλός νυχτερινός ύπνος μπορεί να βελτιώσει τη συμπεριφορά των υγιών παιδιών και να μειώσει τα συμπτώματα ΔΕΠ-Υ.

Ο ύπνος είναι υποτιμημένος και μπορεί να θεωρηθεί χάσιμο χρόνου. Ωστόσο, προωθεί την ευημερία, τη μάθηση, τις κοινωνικές σχέσεις και την ανάπτυξη. Είναι ίσως η ευκολότερη επένδυση που οι γονείς μπορούν να κάνουν για την υγιή ανάπτυξη του παιδιού τους.

Νέα προσέγγιση σε ένα χρονίζον πρόβλημα: αντιμετωπίζοντας τις μαθησιακές δυσκολίες με πολυεπίπεδη διδασκαλία

Παναγιώτης Παπαδημητρίου, Υποψήφιος Διδάκτορας*
Σωτηρία Τζιβινίκου, Λέκτορας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Χαρούλα Σταθοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, μέσα από την ανάπτυξη αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την υποστήριξη μαθητών με εκπαιδευτικές ή άλλες δυσκολίες μπορούν να ανακόψουν τη σχολική διαρροή και να αυξήσουν την προσβασιμότητα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Δομικά στοιχεία των αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προγραμ-

μάτων αποτελούν οι καινοτόμες δράσεις για την αξιολόγηση, αλλά κυρίως για την υποστήριξη όλων των μαθητών, ιδιαίτερα όταν οι δράσεις αυτές υλοποιούνται σε ευρύ πλαίσιο και δεν αποτελούν μικρές νησίδες αποτελεσματικότητας σε ένα σχολικό σύστημα που δεν είναι αρκετά φιλικό προς τη διαφορετικότητα και τις ατομικές αποκλίσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης έρευνας για την διερεύνηση και την προσαρμογή του μοντέλου της «ανταπόκρισης στη διδασκαλία και παρέμβαση» στο ελληνικό σχολείο και συγκεκριμένα στο Γυμνάσιο. Η παρούσα επιμέρους μελέτη έχει τρεις στόχους, (α) την αρχική διερεύνηση και εκτενή μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας, όπως επίσης και την καταγραφή των εμπειρικών δεδομένων που σχετίζονται με την πολυεπίπεδη διδασκαλία ως μέσο αντιμετώπισης των δυσκολιών μάθησης στις τάξεις μικτής δυναμικότητας, (β) την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του ελληνικού σχολείου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που διαμορφώθηκαν από το θεσμικό πλαίσιο και τις εκπαιδευτικές πρακτικές που δεσπόζουν σε αυτή, (γ) τον προσδιορισμό των προτεινόμενων προσαρμογών του μοντέλου της «ανταπόκρισης στη διδασκαλία και παρέμβαση», ώστε να είναι εφαρμόσιμο στο πλαίσιο του ελληνικού σχολείου.

Τα αποτελέσματα της συσχέτισης των ευρημάτων της εκτενούς βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της αποτύπωσης των στοιχείων που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ελληνικού σχολείου και ιδιαίτερα του Γυμνασίου, δείχνουν ότι είναι εφικτή η προσαρμογή του μοντέλου «ανταπόκριση στη διδασκαλία και παρέμβαση» υπό την προϋπόθεση ότι θα αναπτυχθούν τα κατάλληλα εργαλεία για την αξιολόγηση και τη διδασκαλία.

Συγκεκριμένα, εργαλεία και διαδικασίες έγκαιρης ανίχνευσης των μαθητών που δεν ανταποκρίνονται στο 1ο επίπεδο της διδασκαλίας, στη γλώσσα και στα μαθηματικά, διδακτικές παρεμβάσεις βασισμένες σε στρατηγικές και εμπλουτισμένη διδασκαλία για τους μαθητές του 2ου επιπέδου διδασκαλίας, καθώς και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που προσομοιάζουν με αυτές τις ειδικής εκπαίδευσης για τα παιδιά που εντάσσονται στο 3ο επίπεδο διδασκαλίας. Εξαιρετικής σημασίας επίσης είναι η κατασκευή εργαλείων συνεχούς παρακολούθησης της προόδου των μαθητών, τα στοιχεία της οποίας θα ανατροφοδοτούν και θα διαμορφώνουν τη διδασκαλία.

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, αποτελούν τη βάση της ανάπτυξης του προσαρμοσμένου μοντέλου «ανταπόκρισης στη διδασκαλία και παρέμβαση», που θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη υποστήριξη όλων των μαθητών, δίνοντας τους ισότιμες ευκαιρίες εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα ατομικά τους χαρακτηριστικά.

Η αξιοποίηση ηλεκτρονικών εκπαιδευτικών εργαλείων για μαθητές με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Τρύφων Σπυρόπουλος, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Μια σημαντική κίνηση στον χώρο της Ειδικής Αγωγής είναι η δημιουργία πιο συμπεριληπτικών συνθηκών μάθησης, δηλαδή ένας μαθητής με διαγνωσμένες ειδικές εκπαιδευτικές

ανάγκες να έχει τη δυνατότητα φοίτησης σε ένα σχολικό περιβάλλον στο οποίο συνυπάρχει με τους συνομηλίκους του και είναι συμβατό στις ανάγκες του (Αγγελίδης, 2009). Κεντρική έννοια σε ένα συμπεριληπτικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι η προσβασιμότητα (Πολυχρονοπούλου, 2012) κατά την οποία ο μαθητής συναντά όσο το δυνατόν λιγότερο περιοριστικό περιβάλλον προκειμένου να ενταχθεί ακαδημαϊκά και κοινωνικά. Παράλληλη και συμπληρωματική έννοια της προσβασιμότητας είναι και ο καθολικός σχεδιασμός, δηλαδή η δυνατότητα να σχεδιαστεί εξαρχής ένα σχολικό περιβάλλον το οποίο θα καλύπτει το ευρύ φάσμα με τις ανάγκες των παιδιών χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες, παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες καθώς και εκείνων από ευαίσθητα κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα (Αραμπατζή 2008). Ωστόσο ένα βασικό ζητούμενο είναι πώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να εξειδικεύσει τον συγκεκριμένο προβληματισμό στην εκπαιδευτική πρακτική, εν προκειμένω στην αξιοποίηση των ηλεκτρονικών εκπαιδευτικών εργαλείων, είτε αφορά άμεσα το διδακτικό περιβάλλον, είτε το ευρύτερο σχολικό περιβάλλον;

Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές και εκπαίδευση: ορισμός, αξιολόγηση, παιδαγωγική αντιμετώπιση

Σοφία Χάσκου, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών
Ελένη Μπογιατζιδάκη, Εκπαιδευτικός, MSc

Οι Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές συνήθως είναι χρόνιες, συνοδεύονται από έκπτωση στην επικοινωνία, σε κοινωνικές συναλλαγές, σε ομαδικές δραστηριότητες και σε πολλαπλούς τομείς της ανάπτυξης. Η χρήση του όρου «διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης», σύμφωνα με το Διαγνωστικό - Στατιστικό Εγχειρίδιο της Αμερικάνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας (DSM-IV) και το σύστημα της Διεθνούς Ταξινόμησης των Νόσων, αναφέρεται σε παιδιά και ενήλικες με σοβαρές δυσκολίες στην ανάπτυξη, ιδιαίτερα στις κοινωνικές δεξιότητες και στην επικοινωνία, και οι οποίες δεν είναι εκφράσεις μιας γενικευμένης καθυστέρησης. Ο σκοπός της διάγνωσης και της αξιολόγησης τότε είναι να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τα χαρακτηριστικά του ατόμου, να παρέχουν κατευθυντήριες οδηγίες σε θεραπευτές, δασκάλους, γονείς και άλλους, που αφορούν την κατάσταση του παιδιού και σχετικές συνέπειες από αυτήν και να προτείνουν τρόπους αποτελεσματικού χειρισμού και εκπαιδευτικές στρατηγικές καθώς οι παραπάνω αναφερόμενες διαταραχές αυτές εμφανίζουν παρεμφερή χαρακτηριστικά και είναι δύσκολο να διακριθούν. Η αξιολόγηση απαιτεί άμεση παρατήρηση της συμπεριφοράς, καθώς και ένα εκτενές αναπτυξιακό ιστορικό από την παιδική ηλικία. Η έγκαιρη διάγνωση καθώς και η αποτελεσματική αξιολόγηση βασίζονται στο αναπτυξιακό ιστορικό, στην σωστή παρατήρηση του παιδιού καθώς και του πλαισίου διαβίωσής του. Υπάρχουν πολλές τεχνικές αντιμετώπισης. Σε κάποιες χρησιμοποιούνται φαρμακευτικά και άλλα σκευάσματα ενώ άλλες είναι συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις ή προσεγγίσεις ενσωμάτωσης - σύνθεσης – ολοκλήρωσης. Γνωστή είναι η προσέγγιση teach και η θεραπεία καθημερινής ζωής, όπως και οι αλληλεπιδραστικές προσεγγίσεις και οι ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις ψυχαναλυτικού τύπου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ – ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Εκπαίδευση ενηλίκων και αλληλομάθηση. Πρακτικές εφαρμογές στο σχολείο δεύτερης ευκαιρίας Μυτιλήνης και σε άλλα πέντε σχολεία της Ευρώπης

Μιχάλης Αϊβαλιώτης, Διευθυντής Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Μυτιλήνης*
Ελένη Παπαδοπούλου, Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων

Η αλληλομάθηση ή ομότιμη μάθηση (peer – mentoring) προέκυψε από συζητήσεις με ευρωπαϊκά σχολεία ως τεχνική καλής πρακτικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Στο σχολείο μας από το 2011 βρίσκει εφαρμογές σε διαθεματικές ενότητες. Το 2012 εγκρίθηκε ευρωπαϊκό πρόγραμμα με τίτλο: H.E.L.P. (How to Educate Learners through Peer-mentoring). Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Μυτιλήνης ήταν ένας από τους έξι ευρωπαίους εταίρους που πήραν μέρος στο πρόγραμμα, το οποίο διήρκησε δύο χρόνια (2012-2014). Κατά τη διάρκεια της συνεργασίας, εξετάσαμε το θεωρητικό πλαίσιο της μεθόδου, την εφαρμογή και αξιολόγησή της. Έτσι προέκυψε μια μεγάλη γκάμα από εφαρμογές αλληλομάθησης σε διάφορα σχολεία, σε διάφορες χώρες, όπου άλλοτε εύκολα και άλλοτε πιο δύσκολα μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε μορφή της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η μέθοδος μελετήθηκε και κατόπιν εφαρμόστηκε στην εκπαίδευση ενηλίκων, όπου οι εκπαιδευόμενοι έχουν την προϋπάρχουσα γνώση και εμπειρίες σε ποικίλους τομείς. Η περισσότερο ενεργή εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, τους έδωσε τη δυνατότητα να πειραματιστούν σε ένα περιβάλλον ακόμα λιγότερο δασκαλοκεντρικό, ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή τους και ενεργοποίησε τη θέλησή για την κατάκτηση της νέας γνώσης. Η αλληλομάθηση ως ένα πρωτοποριακό εργαλείο στα χέρια του εκπαιδευτή, λειτουργεί με τον καλύτερο τρόπο στην εκπαίδευση ενηλίκων. Βεβαίως στη βιβλιογραφία η μέθοδος της αλληλομάθησης βρίσκει εφαρμογή και σε άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης, αλλά αυτό μπορεί να είναι αντικείμενο μιας άλλης έρευνας.

Οι εφαρμογές της αλληλομάθησης περιληπτικά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν όπως παρακάτω:

1. Εργαστήρια αλληλομάθησης. Σε αυτά, ενήλικες εκπαιδευόμενοι δηλώνουν τομείς και αντικείμενα που γνωρίζουν και μπορούν να παρουσιάσουν - λόγω ενασχόλησης ή επαγγέλματος - και που θα έχουν ενδεχομένως ενδιαφέρον και για άλλους συνεκπαιδευμένους τους.

2. Ενισχυτική αλληλομάθηση. Σε αυτήν, ενήλικες εκπαιδευόμενοι με πολύ καλές επιδόσεις σε τομείς όπως η γλώσσα, τα μαθηματικά, η πληροφορική κ.ά. αναλαμβάνουν την εκπαίδευση ενός ή ομάδας συνεκπαιδευμένων τους με αδυναμίες στο αντικείμενο.

3. Αλληλομάθηση τμημάτων. Εδώ, εκπαιδευόμενοι του δεύτερου έτους σπουδών, με αυξημένες επιδόσεις στα μαθήματα, αναλαμβάνουν την εκπαίδευση πρωτοετών.

4. Ερευνητική αλληλομάθηση. Σε αυτήν, ομάδα εκπαιδευομένων διερευνά ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος και οργανώνει τη διεκπεραίωση και παρουσίασή του. Δηλαδή ερευνά πηγές, απομονώνει τα πιο σημαντικά στοιχεία και τα ανακατασκευάζει σε ένα τελικό προϊόν χρήσιμο και μοναδικό.

5. Αλληλομάθηση μέσω λίστας. Εδώ, ομάδα εκπαιδευομένων παίρνει μια αναλυτική λίστα οδηγιών και βημάτων για την επίτευξη ενός στόχου. Οι εκπαιδευόμενοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους για την ολοκλήρωση του έργου που έχουν αναλάβει, κάνοντας αναδρομή σε προϋπάρχουσα γνώση (π.χ. μαγειρική συνταγή, σχέδιο, κατασκευή μακέτας κ.ά.).

Η Αλληλομάθηση εφαρμόζεται στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Μυτιλήνης, σε κάθε ευκαιρία, με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Η διαπολιτισμική προσέγγιση της δια βίου μάθησης

Γεώργιος Γιακουμάκης, Εκπαιδευτικός, BSc. Eng, B.Ed, MSc, MEd

Η πολιτική για την εκπαίδευση ενηλίκων και τη Δια Βίου Μάθηση αποτελεί μεταξύ άλλων ένα τρόπο ανάπτυξης της κοινωνίας, καθώς και μέσο κοινωνικοοικονομικής συνοχής. Παράλληλα, ολοένα και περισσότερο αναγνωρίζεται η ανάγκη για μια διαπολιτισμική διάσταση στο χώρο της εκπαίδευσης. Η προοπτική της ανάπτυξης της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, για το σύνολο των πολιτών, ανεξάρτητα την πολιτισμική τους προέλευση, διαμόρφωσε νέα πεδία προβληματισμού για την εξέλιξη της Δια Βίου Μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η παρούσα εργασία εξετάζει την Δια Βίου Μάθηση, από την οπτική της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής. Υποστηρίζουμε την ανάγκη εφαρμογής των αρχών και των αξιωμάτων, πάνω στα οποία στηρίζεται η διαπολιτισμική εκπαίδευση στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Κύριος σκοπός είναι η αποτελεσματική εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των ενηλίκων, δίχως διακρίσεις, ενώ βασικοί στόχοι αποτελούν η ενίσχυση της ικανότητας του εκπαιδευόμενου για αυτοδιαχείριση της μάθησης και η ανάπτυξη κριτικού στοχασμού. Παράλληλα, η παρούσα εργασία στοχεύει σε προτάσεις και κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες πιστεύουμε θα συμβάλουν στην αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων, στη παροχή ολοκληρωμένης επιμόρφωσης και κατάρτισης των ενήλικων, καθώς και στην αποτελεσματική αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των συντελεστών της μάθησης.

Η παρουσία ενήλικων ατόμων με εθνοπολιτισμική, θρησκευτική και γλωσσική διαφορετικότητα, στα τμήματα Δια Βίου Μάθησης, αποτελεί μια πρόκληση για τον εκπαιδευτή. Καλείται να διαχειριστεί ενήλικα άτομα, τα οποία έχουν διαφορετικές ανάγκες και ενδιαφέροντα, και συγχρόνως να προσαρμόσει τις παιδαγωγικές του ενέργειες και πρακτικές, στα νέα δεδομένα

της πολυπολιτισμικότητας. Συμπερασματικά, ο εκπαιδευτής, για να επιτύχει τους παραπάνω στόχους, οφείλει να λαμβάνει υπόψη του τις προηγούμενες εμπειρίες των εκπαιδευομένων, να ενθαρρύνει την εμπλοκή τους σε νέες εμπειρίες και με τη υποστήριξη του να οδηγεί τους ενήλικες στην ερμηνεία των εμπειριών αυτών, μέσα από διαφορετικές οπτικές. Τέλος, ο εκπαιδευτής, καλείται να προωθήσει την πολιτισμική ανεκτικότητα, την αποδοχή του πολιτισμικά διαφορετικού και το στοχασμό για τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις.

Η παιδαγωγική αξία του ελεύθερου χρόνου

Εμμανουήλ Κοκοβάκης, Εκπαιδευτικός ΠΕ70*
Μαρία Κοκκίνη, Μουσικολόγος

Αρχικά, επιχειρείται η θεωρητική οριοθέτηση του ελεύθερου χρόνου, έτσι όπως αυτός ορίζεται μέσα από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία. Επίσης, διερευνώνται οι δυνατότητες που δίνονται στα παιδιά για την αξιοποίηση του ελεύθερουχρόνου καθώς και ο ρόλο που ασκεί στην ανάπτυξη τους.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας γίνεται προσπάθεια, μέσα από την έρευνα που διεξήχθη σε μαθητές ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου, να εξεταστεί πως επηρεάζουν τον ελεύθερο χρόνο του παιδιού η αστικότητα του σχολείου φοίτησης, το φύλο του, το επάγγελμα των γονιών του και οι γραμματικές γνώσεις που αυτοί διαθέτουν. Επίσης, ως προς την ποιότητα του ελεύθερου χρόνου ερευνάται πως αυτός αξιοποιείται και ποια η παιδαγωγική αξία του. Από το χρόνο που εξετάζεται, εξαιρούνται τα Σαββατοκύριακα, οι διακοπές Χριστουγέννων και Πάσχα και οι διακοπές του καλοκαιριού. Η σκοπιμότητα του περιορισμού της έρευνας μέσα σε αυτά τα χρονικά όρια, έγινε για να μελετηθεί ο χρόνος του παιδιού, ο οποίος θεωρείται προέκταση του ημερήσιου σχολικού ωραρίου.

Η παιδαγωγική προσέγγιση του θέματος μελετά τις ανάγκες του παιδιού για ελεύθερο χρόνο. Λαμβάνοντας υπόψη, τους τρόπους εκπαίδευσης των παιδιών των σύγχρονων κοινωνιών, οι οποίες δημιουργούν εγρήγορση των «νέων» πολιτών σε πολλαπλές δραστηριότητες, συνειδητοποιούμε ότι τα αποτελέσματα αυτού του τρόπου ζωής ποικίλουν. Το παιδί μαθαίνει όλο και περισσότερα, αποκτά γνώσεις και εμπειρίες.

Ερευνήθηκε η επάρκεια του ελεύθερου χρόνου του παιδιού, καθώς και η διαχείριση του μέσα από εξέταση ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών, οι οποίες απάρτισαν τις ερωτήσεις ή προτάσεις του ερωτηματολογίου που δόθηκε για επεξεργασία στους μαθητές. Η έρευνα έδωσε σημαντικά αποτελέσματα, τόσο για την ποιότητα, όσο και για την ποσότητα της εξεταζόμενης προβληματικής. Συγχρόνως, με τη μεθοδική επεξεργασία και αποκωδικοποίηση των ποσοτικών και ποιοτικών στατιστικών δεδομένων επισημάνθηκαν οι κατά περίπτωση διαπιστώσεις και διατυπώθηκαν τα επιμέρους ενδιαφέροντα σχετικά συμπεράσματα.

Συνεκτιμώντας όλα τα παραπάνω και τις σημαντικές προσωπικές εμπειρίες, οι οποίες προέκυψαν από την συναναστροφή με τα παιδιά και τους δασκάλους κατά τον χρόνο χορήγησης

του ερωτηματολογίου στα σχολεία του δείγματος, διαμορφώθηκε μια σαφέστερη συνολική εικόνα των αποτελεσμάτων της έρευνας, το οποίο συμπλήρωσε την προσπάθεια για την σύνταξη των γενικών συμπερασμάτων.

Για την εκπαίδευση του κοσμοπολίτη: η περίπτωση Tagore και ο παγκοσμιοποιημένος εαυτός

Δόμνα Μπογδάνου, Εκπαιδευτικός

Η παγκοσμιοποίηση, οικονομική και πολιτισμική, αποτελεί την κυρίαρχη συνιστώσα του σύγχρονου κοινωνικού και ιστορικού γίγνεσθαι. Θεωρείται αποτέλεσμα της κατίσχυσης των αξιών του νεοφιλελευθερισμού και του αμερικανικού ηγεμονισμού, χωρίς να εξετάζεται αν η εμπέδωσή της οφείλεται εν μέρει και σε μια προηγούμενη πολιτισμική διεθνοποίηση, που διευκολύνθηκε από την πρόοδο της Επιστήμης, στη δυτική ορθολογική εκδοχή της, και την πληροφοριακή / επικοινωνιακή επανάσταση, που ευνόησε την απευθείας επικοινωνία των ατόμων πάνω στον πλανήτη και συνέργησε στην ανάδειξη του εν πολλοίς «τεχνητού» χαρακτήρα των συνόρων. Γι' αυτό νοείται, άκριτα, σε αντιδιαστολή με τον πνευματικό πολιτισμό και συνήθως εκλαμβάνεται ως απειλή για την εθνική ταυτότητα, τη γλώσσα και την ιδιοσυστασία κάθε λαού, ιδιαίτερα εκείνων που δεν διαθέτουν την οικονομική ή πολιτική δύναμη να επηρεάσουν τις παγκόσμιες εξελίξεις. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, και με δεδομένη την πολυπολιτισμικότητα των σύγχρονων κοινωνιών, ο εθνοκεντρισμός και ο κοσμοπολιτισμός αποτελούν το βασικό δίπολο, έναντι του οποίου το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα καλείται να καθορίσει τις επιδιώξεις του, προς την κατεύθυνση της αποτροπής μιας πολιτισμικής ομοιογένειας αλλά και της αποδοχής της ετερότητας.

Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να διασαφηνίσει τις έννοιες του «κοσμοπολιτισμού» και της «παγκοσμιοποίησης», να αναδείξει τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα και τις μεταξύ τους σχέσεις και να αποτυπώσει τις συνέπειες της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας στη διαμόρφωση της ταυτότητας των πολιτών και στην αποδοχή της ετερότητας. Στη συνέχεια, με αφετηρία τη θεώρηση της Martha Nussbaum στο βιβλίο της «Υπέρ Πατρίδος: Πατριωτισμός ή Κοσμοπολιτισμός;», για την κοσμοπολίτικη εκπαίδευση ως απάντηση στις προκλήσεις του 21ου αιώνα, αναλύεται η εμβέλεια της συλλογιστικής της και οι ενστάσεις που αυτή εγείρει. Τέλος, επιχειρείται η καταγραφή των συνεπειών της παγκοσμιοποίησης στον εκπαιδευτικό θεσμό και εξετάζεται ο ρόλος των εθνικών κρατών στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής και στην υλοποίηση των αρχών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Προγράμματα δια βίου μάθησης και αναπηρία

Εύα Χαραλαμπάκη, Προπτυχιακή Φοιτήτρια-
Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης – ΑΣΠΑΙΤΕ

Η ανάγκη συγγραφής του άρθρου «Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης και αναπηρία» προκύπτει από το ότι τα άτομα με αναπηρία, ακόμα και σήμερα, βιώνουν διακρίσεις σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής τους ζωής. Βασικός στόχος του άρθρου, η παρουσίαση του πλαίσιο της νέας αντίληψης για την αναπηρία, που είναι η κοινωνική ένταξη, η ανάδειξη της αναγκαιότητας μέριμνας για ειδικές πολιτικές που ως στόχο έχουν την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων μέσα από την εκπαίδευση ενηλίκων.

Μέρος 1. Η εκπαίδευση ως ανθρώπινο δικαίωμα.

Αναδεικνύετε η εκπαίδευση ως ανθρώπινο δικαίωμα. Αναφέρετε η σχέση της εκπαίδευσης και της ισότητας, της εκπαίδευσης και του κοινωνικού αποκλεισμού και της εκπαίδευσης και της αναπηρίας.

Μέρος 2. Δια βίου μάθηση και αναπηρία.

Ορίζεται η έννοια της Δια βίου μάθησης, αναφέρετε η σχέση της Δια βίου μάθησης από την οπτική της αναπηρίας και παρουσιάζονται οι παράγοντες οι οποίοι τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα της ειδικής μέριμνας που σχετίζονται με τις σχέσεις της αναπηρίας με το εκπαιδευτικό σύστημα, με την απασχόληση, και με άλλες πτυχές της κοινωνικής ζωής.

Μέρος 3. Αντίληψη για την Αναπηρία και δικαιώματα.

Ορίζεται η αναπηρία και αναφέρονται οι κατηγορίες της αναπηρίας, και παρουσιάζεται η εξέλιξη της αντίληψης της αναπηρίας μέσα από το ιατρικό, το κοινωνικό και το πολυδιάστατο μοντέλο.

Μέρος 4.Εκπαίδευση ενηλίκων ατόμων με αναπηρία.

Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων

Τα εμπόδια που συναντούν τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με την κατηγορία της αναπηρίας, την κοινωνία και το περιβάλλον. Αναλύεται ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων σε κοινωνικά ευπαθής ομάδες και ειδικά σε άτομα με αναπηρία. Αναφέρετε η κριτική προσέγγιση της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Μέρος 5. Φορείς Δια Βίου Μάθησης και αναπηρία στην Ελλάδα.

Παρουσιάζονται οι φορείς Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα, οι διακρίσεις στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και οι επιπτώσεις των διακρίσεων αυτών στα άτομα με αναπηρία.

Μέρος 6. Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ευρώπη.

Παρουσιάζονται τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, Α', Β' Γ' και κατάρτισης και τα μοντέλα κατάρτισης στην Ευρώπη, Σκανδιναβικό, Κεντρικό, Αγγλοσαξονικό, Γαλλικό.

Η συμβολή του άρθρου είναι η παρουσίαση ενός πλαισίου εκπαίδευσης ευρύτερων στρωμάτων της κοινωνίας για την έμπρακτη εμπέδωση του πολυδιάστατου μοντέλου για την αναπηρία, η ευαισθητοποίηση με βάση τη γνώση και η παρουσίαση προτάσεων πολιτικής για την προώθηση της δια βίου μάθησης των ατόμων με αναπηρία, που διασφαλίζει τη διαρκή διεύρυνση, αναβάθμιση και επικαιροποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους, προκειμένου να είναι σε θέση να παρακολουθούν και να ανταποκρίνονται με επάρκεια στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της επαγγελματικής και εν γένει κοινωνικής ζωής.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Η θετική ψυχολογία και η επιμόρφωση ως παράγοντες πρόληψης της επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών

Αικατερίνη Νιζάμη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Μ.Ed.

Ο εκπαιδευτικός, κυρίως λόγω της πολλαπλότητας των πηγών πληροφόρησης που βρίσκονται εύκολα στην διάθεση των μαθητών και εξ' αιτίας κοινωνικοοικονομικών αλλαγών, βρίσκεται σ' ένα σχολείο που θέτει σε αμφισβήτηση την αυθεντία του. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συγκαταλέγεται στα «επαγγέλματα υψηλού κινδύνου», όσον αφορά το επαγγελματικό άγχος και την επαγγελματική εξουθένωση.

Στους εκπαιδευτικούς η επαγγελματική εξουθένωση εκδηλώνεται με αίσθημα κόπωσης, με απομάκρυνση και αποστασιοποίηση από τις κοινωνικές σχέσεις αλλά και από τα προβλήματα. Κατάληξη, η αναποτελεσματικότητα και η αδυναμία για ουσιαστική εκπαιδευτική προσφορά. Αυτή η κατάσταση όμως στην επαγγελματική του ζωή τον οδηγεί και στην απαξίωση του νοήματος της ζωής.

Σ' αυτή την εισήγηση θα εξεταστεί κατά πόσο η Θετική Ψυχολογία, μέσα από την καλλιέργεια των θετικών συναισθημάτων, την αύξηση της ψυχικής ανθεκτικότητας, την αισιοδοξία, την θετική νοηματοδότηση της ζωής, την επιμόρφωσή, προσδιορίζοντας στόχους και επιτυγχάνοντάς τους, μπορεί να ασκήσει επίδραση στην αντιμετώπιση της επαγγελματικής εξουθένωσης και του άγχους που βιώνει ο εκπαιδευτικός σήμερα.

Θα εξεταστούν παράγοντες που εμπλέκονται στην ικανότητα των εκπαιδευτικών να ξεπερνούν άγχη που αναπτύσσονται στην άσκηση του καθήκοντός τους και κατά πόσο αυτοί οι παράγοντες θα ενισχύσουν την έμφυτη δύναμη μέσα τους και την ψυχική ανθεκτικότητά τους. Πως θα δώσουν θετικό νόημα στην ζωή τους μέσα από αντιξοότητες, πως θα αντιμετωπίζουν ενεργητικά τα προβλήματα, πως επαναπροσδιορίζοντας στόχους θα καλλιεργούν υποστηρικτικές σχέσεις με τους ανθρώπους γύρω τους αλλά και με τους μαθητές τους.

Κύριος στόχος είναι να βρεθεί μια ισορροπία προσωπικής και επαγγελματικής ζωής, καλλιεργώντας βασικές έννοιες της Θετικής Ψυχολογίας που αφορούν στην θετική σκέψη,

τα θετικά συναισθήματα, την αισιοδοξία, την εύρεση στόχων μέσα από τις κλίσεις , τα ταλέντα και την επιμόρφωσή. Μία από τις βασικές έννοιες της Θετικής Ψυχολογίας είναι η «με νόημα και σκοπό ζωή», η οποία επιτυγχάνεται με την ύπαρξη θετικών ανοιχτών σχέσεων με τους άλλους, με την καλλιέργεια θετικών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και την βίωση θετικών συναισθημάτων. Θα εξεταστεί λοιπόν σ' αυτή την εισήγηση κατά πόσο η θετικότητα βελτιώνει τον τρόπο και την ποιότητα της ζωής του εκπαιδευτικού και κατά πόσο ενισχύει τους σωματικούς, γνωστικούς και σωματικούς πόρους, έτσι ώστε να νοηματοδοτήσει την ζωή του, να οριοθετήσει στόχους, να επιμορφωθεί και να αυξήσει την αυτοεκτίμησή του.

Η επαγγελματική εξουθένωση παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την κατάθλιψη. Αίσθημα εξάντλησης, μείωση ενέργειας λόγω ανεπάρκειας, μείωση της δύναμης της προσδοκίας, αίσθημα φυγής. Μονάχα οι άνθρωποι που είναι ευχαριστημένοι από την ζωή τους βρίσκουν ικανοποίηση στην εργασία τους. Άρα ο εκπαιδευτικός μόνο μέσα από την δική του προσωπική καλλιέργεια και εξέλιξη θα αυξήσει την αυτοεκτίμηση του, θα αυξήσει την ψυχική του ανθεκτικότητα μέσα από την αισιοδοξία και τη θετική σκέψη.

Με την συνεχή του επιμόρφωση και ανέλιξη, θέτοντας στόχους και επιτυγχάνοντάς τους, μπορεί να βρεί νοήματα, να βρεί ισορροπία ανάμεσα στην προσωπική και την επαγγελματική του ζωή. Έτσι θα μάθει με το προσωπικό του παράδειγμα, στα παιδιά, πώς να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, ώστε να οδηγηθούν στην ζωή που θα σχεδιάσουν, σύμφωνα με τις κλίσεις τους, τα ταλέντα τους και τις ιδιαίτερες ικανότητές τους. Με την δική του στάση ζωής, ενός ανθρώπου ικανοποιημένου και επαρκή, ο εκπαιδευτικός θα δείξει τον δρόμο στα παιδιά πως να σκέφτονται θετικά και να φτιάξουν την ζωή που τους αξίζει να ζήσουν.

Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με βάση τις αρχές της καθολικής σχεδίασης για τη μάθηση

Κατερίνα Ρίβιου, Τμήμα Έρευνας & Ανάπτυξης, Ελληνογερμανική Αγωγή

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να ανταποκρίνονται από την αρχή στην ποικιλομορφία της μάθησης. Η Καθολική Σχεδίαση για Μάθηση (ΚΣΜ) στοχεύει στην παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης για όλους, αίροντας τα εμπόδια που προκαλούν τα «μιας & ενιαίας κοπής», ανελαστικά εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία δεν είναι προσαρμόσιμα. Οι τρεις αρχές της ΚΣΜ είναι:

- Παροχή πολλαπλών μέσων αναπαράστασης
- Παροχή πολλαπλών μέσων δράσης και έκφρασης
- Παροχή πολλαπλών μέσων εμπλοκής στη διαδικασία μάθησης.

Το δίκτυο UDLnet στοχεύει πρωταρχικά στη συλλογή και επίδειξη τρόπων αποτελεσματικής χρήσης του πλαισίου ΚΣΜ. Το δίκτυο αποσκοπεί να προάγει τη δημιουργία κοινοτήτων πρακτικής ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς φορείς από όλη την Ευρώπη, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν, να διαμοιραστούν και να αξιοποιήσουν προσβάσιμο εκπαιδευτικό περιεχόμενο από μια πλειάδα εκπαιδευτικών πηγών. Επιπρόσθετα, αναδεικνύει τη δυνατότητα της δυναμικής του ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού περιεχόμενου υπό το πρίσμα της ΚΣΜ.

Η ψηφιακή βιβλιοθήκη και η πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης του UDLnet δίνουν τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς και άλλα μέλη της κοινότητας να αναζητήσουν και να προσαρμόσουν προσβάσιμο εκπαιδευτικό περιεχόμενο στα θέματα ενδιαφέροντός τους και βάσει των αναγκών τους. Τέλος, το UDLnet σκοπεύει να αναπτύξει «Οδηγίες και Καλές Πρακτικές» που θα αποτυπώνουν την αποτελεσματικότητα των εργαλείων, καλών πρακτικών, του περιεχομένου και θα τεκμηριώνουν τις σχετικές διαδικασίες μάθησης.

Βασικοί Στόχοι δικτύου UDLnet:

• Η ανάπτυξη μιας συστηματικής μεθοδολογίας και ο καθορισμός κριτηρίων για την αναγνώριση των καλών πρακτικών γύρω από την ΚΣΜ.

• Η σχεδίαση και ανάπτυξη διαδικτυακής ψηφιακής βιβλιοθήκης, η οποία θα περιέχει συλλογή και κατηγοριοποίηση των καλών πρακτικών. Παράλληλα, θα υποστηρίζεται μια διαδικτυακή κοινότητα της οποίας οι χρήστες θα μπορούν να αναζητήσουν, ανταλλάξουν και προσαρμόσουν πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης υπό το πρίσμα της ΚΣΜ.

• Η δημιουργία ενός δικτύου κοινοτήτων καλής πρακτικής με ενδιαφέρον για καινοτόμες πρακτικές και επιμόρφωση στην αποτελεσματική χρήση προσβάσιμων ΤΠΕ στη διδασκαλία.

• Η συλλογή και ανάπτυξη καινοτόμου σχετικού πολυγλωσσικού περιεχομένου, το οποίο θα υποστηρίξει την ενταξιακή προσέγγιση και το οποίο θα περιγράφεται και αποθηκεύεται με τη μορφή μαθησιακών αντικειμένων στην ψηφιακή βιβλιοθήκη.

• Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και στάσεων των εμπλεκομένων στην εκπαίδευση έτσι ώστε να διασφαλίζονται η πρόσβαση και η χρήση ενταξιακών πρακτικών διδασκαλίας και μάθησης υπό την ομπρέλα των κοινοτήτων καλής πρακτικής.

• Η διεξαγωγή δοκιμαστικών κύκλων εφαρμογής με αντιπροσωπευτικό αριθμό εμπλεκόμενων φορέων για την προσαρμογή και εμπλουτισμό του εκπαιδευτικού περιεχομένου με βάση τις υπάρχουσες ανάγκες και την αξιολόγησή τους.

• Η ενημέρωση και επικύρωση των αποτελεσμάτων του έργου σε όλη την Ευρώπη και η διάχυση αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας μέσω της δικτύωσης με σχετικά έργα, δίκτυα και πρωτοβουλίες.

Η εργασία υποβάλλεται στο πλαίσιο του έργου UDLnet [N°. 540659-LLP-1-2013-1-GR-COMENIUSCNWUDLnet] (http://www.udlnet-project.eu), Πρόγραμμα / Δράση / Τύπος έργου: COMENIUS Multilateral networks.

Αξιοποίηση των αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην επιμόρφωση του εκπαιδευτικού και την εκπαιδευτική καθημερινότητα

Δρ Ευαγγελία Σεραφείμ, Σχολική Σύμβουλος 2ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Έβρου*
Δόμνα Παπαδοπούλου, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Στην Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών πρέπει να ισχύουν οι αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ωστόσο, για το λόγο ότι ο εκπαιδευτικός καλείται να εκπαιδεύσει στη συνέχεια, κάθε προσπάθεια εκπαίδευσης ή επιμόρφωσής του, θα πρέπει να υιοθετεί μοντέλα-πρότυπα, που αξιοποιούν και τις αρχές της Διδακτικής γενικά, τις οποίες το Αναλυτικό Πρόγραμμα υιοθετεί και καλλιεργεί. Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να υποστηρίξει ότι κάθε επιμόρφωση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να οργανώνεται στη βάση των αρχών που επαγγέλλεται και για την στήριξη της άποψης αυτής γίνεται αναφορά στις αρχές της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας η οποία συχνά θεωρείται και η μοναδική πρόταση για μια αποτελεσματική διδασκαλία, που είναι το ζητούμενο στο σημερινό σχολείο και άρα το ζητούμενο από τον εκπαιδευτικό, για να καταλήξουμε στο συμπέρασμα, ότι η επιμόρφωση του εκπαιδευτικού οφείλει να ξεπεράσει δασκαλοκεντρικά πρότυπα με κέντρο τον επιμορφωτή και να οργανώνεται με τρόπους που υιοθετούν τις βασικές επιταγές της Διαφοροποιημένης Αγωγής.

Έτσι ο εκπαιδευτικός, βιώνοντας τα θετικά αποτελέσματα στην δική του κατάσταση, στο ρόλο και την επαγγελματική του εξέλιξη, θα παρακινηθεί ώστε στη συνέχεια να διερευνά τις δυνατότητες εισαγωγής της στην εκπαιδευτική καθημερινότητα, πεπεισμένος για τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Δεν είναι δυνατόν να ονομάζουμε επιμόρφωση μια απλή διάλεξη, όπως δεν είναι δυνατόν να αναμένουμε την εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαίδευση, όπως η τροποποίηση του σχολικού περιβάλλοντος, η επιλογή διαφορετικών μεθόδων διδασκαλίας, η αξιοποίηση της διαφορετικότητας στη σχολική τάξη, οι μεταγνωστικές στρατηγικές, η αυτορρύθμιση του μαθητή και άλλες, μόνο με την αναφορά τους στα σχολικά βιβλία, ενώ λείπει το βίωμα από τις εκπαιδευτικές εμπειρίες των εκπαιδευτικών και οι επιμορφώσεις τους στερούνται αυτών των στοιχείων.

Στην παρούσα εισήγηση, προσεγγίζεται η έννοια και οι αρχές της Διαφοροποιημένης Αγωγής, διερευνούνται οι δυνατότητες και η ανάγκη εισαγωγής της στην εκπαιδευτική καθημερινότητα και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και δίνονται ερευνητικά δεδομένα για την υφιστάμενη κατάσταση στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης, από έρευνα μικρής κλίμακας, η οποία ανιχνεύει στοιχεία της Διαφοροποιημένης Αγωγής στις εμπειρίες υποψήφιων εκπαιδευτικών, φοιτητών της ΑΣΠΑΙΤΕ.

Με βάση την αντιπαραβολή των ερευνητικών δεδομένων και τον προβληματισμό για μια επιμόρφωση αποτελεσματική στην βάση των επιστημονικών δεδομένων που η ίδια επαγγέλλεται, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι αρχές της Διαφοροποιημένης Αγωγής μπορούν και οφείλουν να αξιοποιούνται στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, για να είναι αποτελεσματική και να υπάρχει ελπίδα εισαγωγής τους στην εκπαιδευτική καθημερινότητα προς αύξηση και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης. Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλει η παρούσα εισήγηση.

Από την έρευνα και ανάπτυξη διδακτικού περιεχομένου στην ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: η περίπτωση του εργαστηρίου φυσικών επιστημών στο 9ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου

Νεκτάριος Τσαγλιώτης, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Το Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών στεγάζεται στο 9ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου, ως ένα από τα 58 Εργαστήρια ΦΕ, που εξοπλίστηκαν από Πρόγραμμα του Γ΄ ΚΠΣ/ΕΠΕΑΕΚ του Υπουργείου Παιδείας (2005-2009). Μέσα σε ένα πλαίσιο συνεργασίας και συναίνεσης των τοπικών εκπαιδευτικών και διοικητικών φορέων, το Εργαστήριο ΦΕ λειτουργεί σε πιλοτική φάση από το 2006 μέχρι σήμερα, παρέχοντας στην εκπαιδευτική κοινότητα υπηρεσίες επιμόρφωσης και εργαστηριακής υποστήριξης με συνέπεια και συνέχεια. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο το Εργαστήριο ΦΕ παρέχει:

- τη δυνατότητα για εργαστηριακή πρακτική των φυσικών επιστημών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με βάση την έρευνα και ανάπτυξη στη διδακτική πράξη, τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς
- σύγχρονες και καινοτόμες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις με τη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων, διδακτικών σχεδίων, εργαστηριακών πακέτων πειραμάτων, κατασκευών και σχεδίων εργασίας (projects)
- συστηματική εργαστηριακή υποστήριξη και επιμόρφωση εκπαιδευτικών μέσα από μια πληθώρα σεμιναρίων και προγραμμάτων, τα οποία συγκροτούν ένα πλαίσιο ενδοσχολικής επιμόρφωσης, σε συνεργασία με τους Σχολικούς Συμβούλους, πολλά από τα οποία έχουν επίσης ενταχθεί σε επιμορφωτικές δράσεις του Υπουργείου Παιδείας [π.χ. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης (ΜΠΕ), επιμόρφωση στα Νέα Προγράμματα Σπουδών, επιμόρφωση στις ΤΠΕ μέσα από τα ΠΑΚΕ & τα ΚΣΕ, ανάπτυξη περιεχομένου για το εθνικό αποθετήριο «Φωτόδενδρο» κ.ά.]
- διάχυση όλων των παραπάνω υπηρεσιών στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα μέσα από την ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού wiki (http://efepereth.wikidot.com)

Διαμορφώνεται σταδιακά μια κοινότητα μάθησης, η οποία μοιράζεται διδακτικές και μαθησιακές πρακτικές, που στηρίζονται σε διαδικασίες έρευνας και ανάπτυξης εκπαιδευτικού περιεχομένου. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η κατασκευή απλών μικροσκοπίων από συνήθη και ανακυκλώσιμα υλικά, με φακούς από φωτογραφικές μηχανές μιας χρήσης, τα οποία διασυνδέονται με το πρώτο κείμενο συστηματικής μικροσκοπίας (R. Hooke, Micrographia, 1665) και με κατάλληλους διδακτικούς μετασχηματισμούς καθοδηγούν τις μελέτες μικροσκοπίου των παιδιών στην τάξη για σπόρους, φυτά και έντομα, αλλά συνάμα αποτελούν αντικείμενο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα ενδοσχολικά σεμινάρια-εργαστήρια.

Συχνά, χρειάζεται να σκεφτούμε με διαφορετικούς τρόπους και περισσότερο αφαιρετικά κατά την προετοιμασία τέτοιων σχεδίων εργασίας/πειραμάτων, στοιχεία που συνιστούν, άλλωστε, ένα πλαίσιο έρευνας και ανάπτυξης προς την κατεύθυνση αυτή. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να εμπλέκονται σε τέτοιες διαδικασίες, οι οποίες κάνουν τις έννοιες απλούστερες και πιο κατανοητές για τα παιδιά, μέσα από συγκεκριμένους μηχανισμούς και διδακτικούς μετασχηματισμούς, ενταγμένους στη σχολική τάξη.

Διατυπώνεται και υποστηρίζεται ο ισχυρισμός ότι η περίπτωση λειτουργίας του Εργαστηρίου ΦΕ μπορεί να αποτελέσει ένα συγκεκριμένο παράδειγμα υφιστάμενης ενδοσχολικής δομής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα σε μία συγκυρία όπου χρειάζεται επιμονή στη σημασία και την αξία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στην αξιοποίηση των ανθρώπινων και υλικών πόρων και κυρίως εμπιστοσύνη στο έργο των εκπαιδευτικών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Εκπαιδευτική έρευνα δράση: μια συμμετοχική ερευνητική διαδικασία για την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών

Χαριτωμένη Γιασαφάκη, εκπαιδευτικός, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης*
Μαρία Παϊτάκη, Απόφοιτη Π.Τ.Π.Ε. Κρήτης, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης,
Υπακοή Παπαδοπούλου, Απόφοιτη Ιστορίας και Αρχαιολογίας Κρήτης, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης

Η εισήγηση αφορά σε δύο άξονες. Αφ' ενός σχετίζεται άμεσα με την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, αφ' ετέρου εμπλέκει τον εκπαιδευτικό στην έρευνα. Με αφορμή την εμπλοκή μας σε μεταπτυχιακό σεμινάριο για την Έρευνα Δράση (στο εξής Ε.Δ.), αποφασίσαμε να εμπλακούμε ενεργά σε αυτή την ερευνητική διαδικασία, με στόχο να κατανοήσουμε, να εντοπίσουμε προβλήματα, να ερμηνεύσουμε αλλά και να παρέμβουμε για να βελτιωθούν οι επαγγελματικές πρακτικές στη σχολική τάξη.

Με αυτό το σκοπό, με πρωτοβουλία του εκπαιδευτικού- ερευνητή, εντάξαμε την Ε.Δ στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική του 2/Θ Δ.Σ. Πλατάνου Αμαρίου. Τα υπόλοιπα 2 μέλη της ομάδας, είχαν ενεργητικό ρόλο ως κριτικοί φίλοι: μέσα από διεξοδικές συζητήσεις, αξιοποίηση της σύγχρονης παιδαγωγικής θεωρίας και εκπαιδευτικής ερευνητικής μεθοδολογίας, οδήγησαν στη συνειδητοποίηση από την εκπαιδευτικό της άρρητης εκπαιδευτικής θεωρίας. Μετά από την αποκάλυψή της, έγινε σύγκριση με την εκπεφρασμένη εκπαιδευτική θεωρία για τη μαθησιακή διαδικασία. Η σύγκριση οδήγησε σε αναθεώρηση και μετασχηματισμό της καθημερινής διδακτικής πρακτικής. Αυτά τα στάδια, καθώς και η ανάληψη ρόλου ερευνητή από την εκπαιδευτικό, ήταν σημαντικά προς την κατεύθυνση ενδυνάμωσης του επαγγελματισμού της.

Παρόλο που για τη συλλογή δεδομένων έγινε χρήση και ποσοτικών εργαλείων όπως ερωτηματολόγια προς τους μαθητές, η έρευνα είχε κυρίαρχη την ποιοτική διάσταση, αφού δεν έχει σκοπό την ανεύρεση κάποιας θεωρίας, αλλά την κατανόηση, ερμηνεία και παρέμβαση στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Για την παραγωγή των δεδομένων, ώστε να σχεδιαστεί μια παρέμβαση που θα ωθούσε τα παιδιά σε ενεργή συμμετοχή πραγματοποιήθηκαν συμμετοχικές παρατηρήσεις, συνέντευξη και αξιοποίηση του ημερολογίου του εκπαιδευτικού.

Μερικά από τα αποτελέσματα ήταν η αύξηση της διάδρασης μεταξύ μαθητών αλλά και μαθητών και εκπαιδευτικού. Ακόμα η συνειδητοποίηση εκ μέρους του εκπαιδευτικού της αξίας της πραγματοποίησης τη ευέλικτης ζώνης μέσα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα.

Επίσης η Ε.Δ. συνέβαλε στην ανάπτυξη του επαγγελματισμού του καθώς έγινε άνθρωπος της πράξης και όχι απλός εφαρμοστής του αναλυτικού προγράμματος.

Τέλος, θεωρούμε άξιο λόγου, το γεγονός ότι, ενώ η Ε.Δ. είχε στοιχεία αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης, όντας πρωτοβουλία του εκπαιδευτικού, δημιούργησε κλίμα ελεύθερης έκφρασης των προβληματισμών, εμπιστοσύνης, ειλικρίνειας και αναστοχασμού ανάμεσα στα μέλη τη Ε.Δ, μειώνοντας το αρνητικό φορτίο που φέρει ο όρος αξιολόγηση στις μέρες μας.

Αποτίμηση του επιμορφωτικού έργου του σχολικού συμβούλου. Απόψεις εκπαιδευτικών και σχολικών συμβούλων: Ποιοτική προσέγγιση

Μαρία Καδιανάκη, Σχολική Σύμβουλος Δ. Ε. 7ης Περιφέρειας Ηρακλείου

Η παρούσα εργασία εστιάζει στο επιμορφωτικό έργο του σχολικού συμβούλου, υπεύθυνου για την επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, για την επαγγελματική ανάπτυξη και βελτίωσή τους. Βασικό σκοπό της έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών και των σχολικών συμβούλων σε σχέση με το επιμορφωτικό έργο τους. Για την επίτευξη του σκοπού επιλέχθηκε η ποιοτική προσέγγιση μέσω της ημιδομημένης συνέντευξης, με στόχο να φωτιστούν ποικίλες πλευρές της πραγματικότητας σε ότι αφορά το σχολικό σύμβουλο, το επιμορφωτικό του έργο, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ως επιμορφωτής αλλά και τα προβλήματα των επιμορφωνόμενων.

Κύριο εύρημα της έρευνας είναι ότι και οι δύο πλευρές ομόφωνα συμφωνούν ότι ο σημαντικότερος ρόλος του σχολικού συμβούλου είναι ο επιμορφωτικός. Επίσης, δηλώνουν ομόφωνα ότι οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν τους σχολικούς συμβούλους με καχυποψία και προκαταλήψεις, γεγονός που οφείλεται στο ότι τους βλέπουν ως υποψήφιους αξιολογητές. Συμπερασματικά, διαφαίνεται η σημαντικότητα της ενδοσχολικής επιμόρφωσης, της διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών, αλλά και τα εμπόδια – προβλήματα που δημιουργούνται εξαιτίας της έλλειψης ενδιαφέροντος από τη μεριά της Πολιτείας για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου, αλλά και της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών: περιγραφική αξιολόγηση – αξιολόγηση με βαθμούς

Κοκκιάδη Μαρία, Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Τσοράγλου Αγγελική, Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Νταγιάκου Μαρία, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η συγκριτική μελέτη δύο μορφών έκφρασης της αξιολόγησης της μαθητικής επίδοσης, της βαθμολόγησης και της περιγραφικής αξιολόγησης. Η αξιολόγηση της μαθητικής επίδοσης αποτελεί ουσιαστικό μέρος της σχολικής πραγματικό-

τητας και συναρτάται τόσο με τις παιδαγωγικές διαδικασίες και τους παιδαγωγικούς στόχους όσο και ευρύτερα με τη λειτουργία του σχολείου. Από τα πιο επίμαχα και συγκρουσιακά ζητήματα στον τομέα της αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών είναι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την αποτύπωση και ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της.

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τις δύο μορφές έκφρασης της αξιολόγησης της μαθητικής επίδοσης: περιγραφικής αξιολόγησης και βαθμολόγησης. Οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν ο έλεγχος του βαθμού συμφωνίας ή διαφωνίας των εκπαιδευτικών για διάφορες απόψεις υπέρ και κατά της αξιολόγησης με βαθμούς, και, αντίστοιχα, υπέρ και κατά της περιγραφικής αξιολόγησης καθώς και η διερεύνηση των απόψεών τους αναφορικά με την καταλληλότητα του κάθε μέσου έκφρασης της αξιολόγησης των μαθητών ανά ομάδα τάξεων (Α΄ & Β΄ τάξη, Γ΄ & Δ΄ τάξη, Ε΄ & ΣΤ΄ τάξη).

Το βασικό ερευνητικό εργαλείο ήταν ένα έντυπο ερωτηματολόγιο που χορηγήθηκε σε 105 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η έρευνα διεξήχθη τον Μάρτιο του 2014 σε δημόσια δημοτικά σχολεία της περιφέρειας της Κρήτης. Η επιλογή των συγκεκριμένων σχολείων ήταν τυχαία. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τους εκπαιδευτικούς κάθε σχολείου, αφού πρώτα ενημερώθηκαν για το θέμα και τον σκοπό της έρευνας και δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινίσεις για την ανωνυμία και την αποκλειστικά ερευνητική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της.

Από την έρευνα πρόεκυψε ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμφωνούν στο ότι οι βαθμοί αποτελούν ισχυρά εξωτερικά κίνητρα μάθησης, ενώ συνιστούν ένα εύχρηστο εργαλείο για την αποτύπωση των αποτελεσμάτων της αξιολογικής διαδικασίας. Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι βαθμοί αδυνατούν, μεταξύ άλλων, να αποδώσουν την πολύπλευρη πραγματικότητα της μαθητικής επίδοσης και ευνοούν την καλλιέργεια ενός ανταγωνιστικού κλίματος μέσα στην τάξη.

Όσον αφορά στην περιγραφική αξιολόγηση, βρέθηκε ότι, κατά τους εκπαιδευτικούς, αποτυπώνει πληρέστερα την εξατομικευμένη πορεία μάθησης και βρίσκεται εγγύτερα προς το παιδαγωγικό περιεχόμενο της αξιολογικής διαδικασίας. Εντούτοις, το βασικό μειονέκτημα της περιγραφικής αξιολόγησης συνίσταται στη σύνταξη της περιγραφικής έκθεσης από άποψη χρόνου, κόπου και επιλογής του κατάλληλου λεξιλογίου.

Άλλο ένα εύρημα της παρούσας έρευνας είναι ότι οι εκπαιδευτικοί τάσσονται κυρίως υπέρ της περιγραφικής αξιολόγησης στις μικρές και μεσαίες τάξεις, ενώ στις δύο μεγαλύτερες στρέφονται περισσότερο προς τη βαθμολόγηση.

Συμπερασματικά, φαίνεται να αναγνωρίζεται η αξία της περιγραφικής αξιολόγησης, παρόλο που το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργεί ανασταλτικά στην πρακτική εφαρμογή της.

Παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκοποίηση στη διοίκηση της εκπαίδευσης: επαγγελματική γνώση και τεχνικές αξιολόγησης

Πολυχρόνης Σιφακάκης, Σχολικός Σύμβουλος Δ.Ε. 1ης Περιφέρειας Ηρακλείου

Ο χώρος της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής, διαμορφώνεται βαθμιαία υπό την επίδραση της παγκοσμιοποίησης και του λόγου για την οικονομία της γνώσης. Οι αποφάσεις, οι κατευθύνσεις, τα προγράμματα και το σύνολο των πολιτικών που υλοποιούνται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχεδιάζονται συχνά με τη συμμετοχή υπερεθνικών φορέων, όπως η UNESCO και ο Ο.Ο.Σ.Α., καθώς και ποικίλων παραγόντων και θεσμών στο εσωτερικό της Ένωσης. Νέα εργαλεία Δια-κυβέρνησης της εκπαίδευσης, όπως η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού και το Δίκτυο Eurydice διαμορφώνουν νέους όρους και συνθήκες για την αλλαγή και την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και συστημάτων. Η διάχυση της πληροφορίας και των «καλών πρακτικών», προωθούνται ως τεχνολογίες «ήπιας διακυβέρνησης». Τα σχολεία αλλά και οι επαγγελματίες στο χώρο της εκπαίδευσης υποβάλλονται σε διάφορες διαδικασίες Διασφάλισης Ποιότητας και Αξιολόγησης, μετρήσεων και συγκρίσεων δεικτών και παραμέτρων.

Στο πλαίσιο αυτό σε πολλές χώρες στην Ευρώπη και αλλού, η διοίκηση της εκπαίδευσης έχει αποτελέσει στόχο αέναων μεταρρυθμίσεων, οι οποίες συνιστούν ένα μοντέλο θεμελιωμένο στην «επινόηση της ποιότητας», όπως υποστηρίζουν αρκετοί ερευνητές των κριτικών μελετών της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στην Ελλάδα αυτές οι μεταρρυθμίσεις εισάγονταν με αργούς ρυθμούς, αλλά παρουσιάζουν μια εντατικοποίηση από το 2009 και ύστερα. Πρέπει, βέβαια, να σημειώσουμε ότι στη σημερινή συγκυρία, μετά από την πρόσφατη κυβερνητική αλλαγή, η κατάσταση είναι πολύ ρευστή και η εξέλιξη της πολιτικής για τη διασφάλιση ποιότητας και την αξιολόγηση απρόβλεπτη. Ωστόσο, αυτές οι πρακτικές δημιουργούν προϋποθέσεις για την εισαγωγή ευρύτερων αλλαγών στην εκπαίδευση, με επιδράσεις στις καθημερινές παιδαγωγικές πρακτικές, τη σχολική εργασία, αλλά και τους ρόλους και τις υποκειμενικότητες των εκπαιδευτικών.

Η εισήγηση αυτή βασίζεται στα δεδομένα συνεντεύξεων με Διευθυντές (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας) Εκπαίδευσης στο πλαίσιο μιας ευρύτερης έρευνας που βρίσκεται σε εξέλιξη και αναφέρεται στο περιεχόμενο και τους στόχους που οι υπηρετούν με το καθημερινό τους έργο. Εστιάζουμε στις αλλαγές που έχουν γίνει στη χώρα μας ως ανταπόκριση στους υπερεθνικούς λόγους για τη διοίκηση της εκπαίδευσης πάνω στα ζητήματα της επιλογής, της επιμόρφωσης και των διαδικασιών αξιολόγησης των στελεχών της εκπαίδευσης. Συνδυάζοντας τις ιδέες του Foucault για την κυβερνησιμότητα και το λόγο με τη θεωρία του Bernstein για τον παιδαγωγικό λόγο, ανιχνεύουμε τις νέες μορφές γνώσης και εξουσίας που εγγράφονται στην καθημερινή εργασία των διοικητικών στελεχών εκπαίδευσης. Υποστηρίζουμε ότι οι προτεραιότητες που προκύπτουν από τους κυρίαρχους διεθνείς λόγους προωθούν εξειδικευμένες τροπές διακυβέρνησης, οι οποίες, με τη σειρά τους, μορφοποιούν το πεδίο της κοινωνικής δράσης στην ελληνική σχολική εκπαίδευση και επιδρούν στις υποκειμενικότητες αυτής της ομάδας των επαγγελματιών της εκπαίδευσης.

Η αυτοαξιολόγηση στη σχολική τάξη: Ένα δημιουργικό εργαλείο στα χέρια μαθητών και δασκάλων. Μια μελέτη περίπτωσης ενός μοντέλου αυτοαξιολόγησης

Αθηνά Χαλκιαδάκη, Δρ Επιστημών Αγωγής, Master, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70

Η εισήγηση αυτή έχει σκοπό να παρουσιάσει τα αποτελέσματα ενός μοντέλου "αυτοαξιολόγησης του μαθητή" , ως μελέτη περίπτωσης, που εφαρμόστηκε στη Δ' τάξη του 4ου Δημοτικού Σχολείου Γέρακα Αττικής όπου υπηρετεί η γράφουσα. Η αυτοαξιολόγηση ως διαδικασία πραγματοποιείται στην καθημερινή διδακτική πράξη, τόσο για τους μαθητές όσο και για το δάσκαλο. Έχει ήδη εφαρμοστεί για 3 σχολικές χρονιές στην ίδια τάξη Δ' Δημοτικού, σε διαφορετικά σχολεία διαφορετικών περιφερειών της Αττικής (Β' Αθήνας και Ανατολικής Αττικής). Στο διάστημα αυτό το μοντέλο βελτιώνεται και προσαρμόζεται ανάλογα τις ανάγκες της τάξης έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το όφελος για το μαθητή και το δάσκαλο.

Βασισμένοι στην αρχή ότι η αξιολόγηση πραγματοποιείται με σκοπό τη βελτίωση του αντικειμένου αξιολόγησης (στην περίπτωσή μας μαθητής και δάσκαλος) τα αποτελέσματα της εφαρμογής της αυτοαξιολόγησης αφορούν στη βελτίωση των εξής παραμέτρων της μαθησιακής διαδικασίας αλλά και του διδακτικού έργου:

1. Βελτίωση της επίδοσης του κάθε μαθητή στα γνωστικά αντικείμενα της τάξης του.
2. Βελτίωση της ικανότητας αυτοαντίληψης τόσο των δυσκολιών όσο και των επιτευγμάτων του μέσα από την αξιοποίηση του λάθους αλλά και της επιτυχίας.
3. Βελτίωση της αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης του μαθητή.
4. Βελτίωση της ποιότητας διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών και μεταξύ μαθητών και δασκάλου.

Η αυτοαξιολόγηση του μαθητή προάγει τις αντίστοιχες ικανότητες και στο δάσκαλο, επιδρώντας καταλυτικά στη βελτίωση της ποιότητας του διδακτικού του έργου. Οι άξονες της εισήγησης αφορούν τις εξής παραμέτρους του θέματος:

- Σύγκριση παραδοσιακού τρόπου αξιολόγησης του μαθητή και του μοντέλου αυτοαξιολόγησης- Βασικά χαρακτηριστικά του μοντέλου αυτοξιολόγησης.
- Οι στόχοι της εφαρμογής του μοντέλου σε ότι αφορά τη βελτίωση του μαθητή (επίδοση, αυτοεκτίμηση, συμπεριφορά κ.λπ.) αλλά και της ποιότητας του παραγόμενου έργου της ομάδας στην οποία ανήκει και των σχέσεων μεταξύ των μελών της.
- Το πλαίσιο της εφαρμογής του μοντέλου: Οι συνθήκες μέσα στις οποίες θα λειτουργήσει το μοντέλο (σύνθεση τάξης, χαρακτηριστικά ομάδας, ενημέρωση γονέων κ.λπ)
- Η εισαγωγή του μοντέλου αυτοξιολόγησης: Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του μοντέλου αυτοαξιολόγησης. Το μοντέλο εφαρμόστηκε σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα της τάξης σε συνδυασμό με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο κατά τη διαθεματική προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων. Ενισχύθηκε από τα προγράμματα της ευέλικτης ζώνης που ανατροφοδοτούσαν τα αποτελέσματα της αυτοαξιολόγησης μέσα από διάφορους ρόλους και πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν τα παιδιά. Έτσι είχαν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τα οφέλη της διαδικασίας και να διοχετεύσουν τις ιδέες, τη δράση τους σε διάφορους τομείς που ολοένα και αυξάνονταν (οι τομείς και οι δράσεις).

- Η διαδικασία εφαρμογής του μοντέλου: Το μοντέλο εφαρμόζεται στην πράξη: Πού, πόσο, πότε και πώς. Παραδείγματα από τη γλώσσα και τα μαθηματικά με περιγραφή ολοκληρωμένων δραστηριοτήτων.

- Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του μοντέλου στους μαθητές (ατομικά και ομαδικά) καθώς και στο δάσκαλο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Δυσκολίες και προβλήματα κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση «ερευνητικών εργασιών» στο λύκειο: απόψεις εκπαιδευτικών

Ηλιάννα Γωγάκη, Εκπαιδευτικός, απόφοιτη του ΠΜΣ*
«Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του ΤΕΠΑΕΣ
Βασίλης Παπαβασιλείου, Λέκτορας Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η παρούσα έρευνα μελετά έναν νέο εκπαιδευτικό θεσμό τις «ερευνητικές εργασίες» (project) στο Λύκειο, οποίος αξίζει να μελετηθεί επισταμένα, καθώς οι προσδοκίες που τον συνοδεύουν είναι υψηλές. Σκοπός της είναι η διερεύνηση των απόψεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των λυκείων της Ρόδου για τις δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης «ερευνητικών εργασιών».

Η επιτόπια έρευνα είναι ποιοτική, διενεργήθηκε κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Μαΐου 2014 και ως βασική μέθοδος επιλέχτηκε η μελέτη περίπτωσης έχοντας ως κύριο μεθοδολογικό εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη. Από τα πορίσματα της συγκεκριμένης έρευνας προκύπτει ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί του ερευνητικού δείγματος τόσο στο σχεδιασμό, όσο και την υλοποίηση είναι πολλές.

Κατ' αρχάς, τονίζουν την έλλειψη των κατάλληλων υποδομών, αλλά και τα περιορισμένα χρονικά πλαίσια. Ακόμη, επισημαίνουν την έλλειψη γνώσεων, καθώς θεωρούν ότι δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εφόδια, για να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μια ερευνητική εργασία, αφού δεν υπάρχει η απαιτούμενη επιμόρφωση. Επίσης, δηλώνουν ως σημαντικές δυσκολίες την έλλειψη καθοδήγησης, αλλά και την απουσία συνεργασίας με τους συναδέλφους τους, όπως και με το ΥΠΕΠΘ. Τέλος, επισημάνουν την έλλειψη χρηματοδότησης, αλλά και τον μεγάλο αριθμό των μαθητών/τριών που συμμετέχουν στις ερευνητικές εργασίες.

Για να ξεπεραστούν αυτές οι δυσκολίες οι εκπαιδευτικοί του δείγματος προτείνουν συγκεκριμένους τρόπους αντιμετώπισης. Αρχικά, προτάσσουν ως αναγκαιότητα την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ώστε να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μια ερευνητική εργασία, στη συνέχεια τονίζουν την ανάγκη να βελτιωθούν οι κτηριακές και υλικοτεχνικές υποδομές και θεωρούν ότι θα ήταν καλό να υλοποιούνται μόνο

από εκπαιδευτικούς που γνωρίζουν το αντικείμενο. Επίσης, επισημαίνουν την ανάγκη να αυξηθούν οι προσφερόμενες ώρες διδασκαλίας, και θέτουν ως προϋπόθεση, η ανάθεση στους εκπαιδευτικούς να μην είναι αναγκαστική αλλά προαιρετική. Επίσης, παρατηρούν ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν κάποιες ενδοσχολικές δυσκολίες, ώστε να συνεργάζονται αρμονικότερα μεταξύ τους, αλλά απαραίτητη κρίνουν και μια καλύτερη καθοδήγηση από το ΥΠΕΠΘ. Παράλληλα, επισημαίνουν, ότι είναι σκόπιμο, οι μαθητές και οι μαθήτριες να επιλέγουν θέματα που τους ενδιαφέρουν, αλλά και να καταργηθεί η αξιολόγηση με βαθμό μετά την ολοκλήρωση μιας ερευνητικής εργασίας. Τέλος, προτείνουν ο αριθμός των μαθητών/τριών κάθε project να είναι μικρότερος, ενώ η διάρκειά του να είναι ετήσια.

Οι παραπάνω απόψεις των εκπαιδευτικών του ερευνητικού δείγματος συνιστούν προτάσεις προς επεξεργασία και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να γενικευτούν, ωστόσο, δύνανται να αποτελέσουν πεδίο κριτικού προβληματισμού, με απώτερο στόχο την ποιοτική αναβάθμιση του θεσμού των «ερευνητικών εργασιών» στο σύγχρονο λύκειο.

Ο ρόλος των πληροφοριακών κειμένων στις διδακτικές ενότητες του μαθήματος της ιστορίας. Μια συγκριτική έρευνα για την χρήση τους από έμπειρους και αρχάριους δασκάλους

Βασιλική Ειρήνη Κονιτοπούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Σαλαμάνκα (Universidad de Salamanca, Spain)*
Javier Rosales Pardo, Τακτικός Καθηγητής της Παιδαγωγικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Σαλαμάνκα
Raquel de Sixte Herrera, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Σχολής της Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου της Σαλαμάνκα

Η μάθηση της Ιστορίας στις σχολικές τάξεις συχνά περιστρέφεται γύρω από την ανάγνωση καθώς σημαντική πηγή άντλησης ιστορικών πληροφοριών για τους μαθητές αποτελούν τα κείμενα που αναγνώσκουν.

Ωστόσο, παρατηρείται ένα παράδοξο έλλειμμα στοιχείων για το ρόλο που διαδραματίζουν τα κείμενα καθημερινά στις τάξεις της Ιστορίας, αν και η κυριαρχία των ίδιων ως μέσο διδασκαλίας είναι αδιαμφισβήτητη. Αυτή η έλλειψη δύναται να αποδοθεί, μεταξύ άλλων παραγόντων, και στο γεγονός ότι η πλειοψηφία των ερευνών που διαθέτουμε έχει διενεργηθεί από επιστήμονες προερχόμενους από τον κλάδο των κοινωνικών ερευνών και όχι από ερευνητές ειδικευμένους σε θέματα ανάγνωσης.

Απόρροια αυτής της παρατήρησης είναι η παρούσα έρευνα, αφού θέτει ως στόχο της την περιγραφή του ρόλου της ανάγνωσης των κειμένων κατά τη διάρκεια της περαίωσης μιας Διδακτικής Ενότητας Ιστορίας και αφετέρου τη λεπτομερή ανάλυση των ερμηνευτικών διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα για την κατανόηση του κειμενικού περιεχομένου.

Δείγμα της έρευνας αποτελούν οκτώ δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τέσσερις

έμπειροι και τέσσερις αρχάριοι, προσθέτοντας στην εργασία άλλη μία συνιστώσα, αυτήν της διδακτικής εμπειρίας και το ερώτημα κατά πόσο αυτή επηρεάζει τις γνωστικές διαδικασίες που θέτονται σε εφαρμογή για την επίτευξη μιας βαθιάς κατανόησης προς όφελος των μαθητών. Σχετικά με τα μεθοδολογικά χαρακτηριστικά της εργασίας, η έρευνα αυτή βασίστηκε στην ανάλυση των επικοινωνιακών αλληλεπιδράσεων μεταξύ δασκάλων και μαθητών που έλαβαν χώρα κατά τις αναγνωστικές δραστηριότητες όπως αυτές καταγράφτηκαν μέσω ηχογραφήσεων. Ειδικότερα, οι επικοινωνιακοί κύκλοι που στόχευαν στην ερμηνεία ταξινομήθηκαν βάσει τριών κατηγοριών: εντοπισμού, ερμηνείας και αναστοχασμού των κειμενικών πληροφοριών.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα της εμπειρικής αυτής έρευνας, αυτά έδειξαν ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί επικεντρώνονται περισσότερο στον εντοπισμό πληροφοριών, παρόλο που η βαθύτερη κειμενική κατανόηση επιτυγχάνεται μέσω της ερμηνείας και του αναστοχασμού των ιδεών. Ωστόσο, η απόκλιση μεταξύ των επικοινωνιακών κύκλων που εντοπίστηκαν μεγαλώνει στην περίπτωση της ερμηνείας των ιδεών, όπου οι έμπειροι δάσκαλοι σημείωσαν υψηλότερα ποσοστά. Επίσης, οι έμπειροι δάσκαλοι έχουν ένα ευρύτερο και πιο πλούσιο ερμηνευτικό περιεχόμενο που μοιράστηκαν με τους μαθητές τους από τους αρχάριους.

Η παρούσα έρευνα μας επιτρέπει να ανοίξουμε το δρόμο για μια διδακτική αλλαγή προς την επιθυμητή κατεύθυνση, την ανάπτυξη και καλλιέργεια των στρατηγικών κειμενικής κατανόησης, διότι η ερμηνεία του τι συμβαίνει στις ελληνικές τάξεις προκύπτει από την εξειδικευμένη γνώση. Χρόνο με το χρόνο ορίζεται η απόσταση που υπάρχει μεταξύ απαιτήσεων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τελικών αποτελεσμάτων των μαθητών, γι' αυτό και η ανάλυση της καθημερινής εκπαιδευτικής πράξης στο σχολικό περιβάλλον μετατρέπεται σε μείζουσας σημασίας ερευνητικό εργαλείο για να μειώσει την εν λόγω απόσταση.

Αναγκαιότητα και μορφές επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Μια ερευνητική προσέγγιση σε αντιλήψεις και απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Λαμπράκης Εμμανουήλ, MSc, Διευθυντής 25ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου

Η παρούσα έρευνα εστιάστηκε στη διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, σχετικά με την αναγκαιότητα και τις μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων στο δημοτικό σχολείο. Από τις μεθόδους έρευνας προτιμήθηκε η συνέντευξη και ειδικά η ημικατευθυνόμενη συνέντευξη.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν είκοσι πέντε εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που υπηρετούν στην περιφέρεια Κρήτης.

Η προβληματική που κατευθύνει την ερευνητική προσπάθεια συμπυκνώνεται στα παρακάτω ερωτήματα και υποθέσεις έρευνας:

α)Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος θεωρούν αναγκαία την επικοινωνία τους με τους γονείς και για ποιους λόγους;

β)Ποιες μορφές έχει η επικοινωνία εκπαιδευτικών και γονέων στο δημόσιο σχολείο;

Από τα δεδομένα της έρευνά μας προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα αυτής της συνεργασίας με τους γονείς.

Τα κύρια επιχειρήματά τους ήταν τρία: καταρχήν, η ανάγκη να βρίσκει το έργο που γίνεται στο σχολείο υποστήριξη και συνέχεια στο σπίτι. Το κύριο εργαλείο με το οποίο επιτυγχάνεται αυτό είναι οι κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει ο εκπαιδευτικός στους μαθητές. Ένας δεύτερος λόγος που εντοπίζεται από εκπαιδευτικούς και επιβάλλει τη συνεργασία είναι η ανταλλαγή πληροφοριών. Οι εκπαιδευτικοί πληροφορούν τους γονείς για την επίδοση και τη συμπεριφορά του μαθητή στο σχολείο. Αλλά και οι εκπαιδευτικοί πληροφορούνται για οικογενειακά προβλήματα και προβλήματα υγείας τα οποία επηρεάζουν τη σχολική πορεία του μαθητή.

Τέλος, ένας τρίτος λόγος που αναφέρθηκε είναι η ανάγκη να νιώθει ο μαθητής το σχολικό περιβάλλον ως συνέχεια του οικογενειακού του. Για το σκοπό αυτό είναι καλό να βλέπει τους γονείς του στο σχολείο, να τους βλέπει να εκδηλώνουν σεβασμό και εκτίμηση στο πρόσωπο του εκπαιδευτικού. Έτσι, ο μαθητής εξοικειώνεται και μαθαίνει να αγαπά το χώρο στον οποίο περνά ένα μεγάλο κομμάτι της ημέρας του.

Προσπαθώντας να σκιαγραφήσουμε τη μορφή που παίρνει το φαινόμενο της επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων μέσα από τα δεδομένα της έρευνας, φάνηκε ότι οι μεταξύ τους επαφές δεν έχουν ένα συστηματικό χαρακτήρα. Μόνο οι ομαδικές συναντήσεις που οργανώνουν οι εκπαιδευτικοί στην αρχή του σχολικού έτους και στο τέλος κάθε τριμήνου ανταποκρίνονται σε ένα τέτοιο χαρακτηρισμό. Συνήθως κυριαρχούν οι μη προγραμματισμένες συναντήσεις του εκπαιδευτικού με τους γονείς καθενός από τους μαθητές, οι οποίες πραγματοποιούνται συνήθως κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων ή στην αρχή και στο τέλος της ημέρας.

Η γονεϊκή επίδραση και η δυναμική της ενσυναίσθησης: μια εμπειρική έρευνα του σχολικού εκφοβισμού στο νομό Ηρακλείου

Μαρία Παναγιωτάκη, Ψυχολόγος-Κοινωνιολόγος, Υπεύθυνη του Σ.Σ.Ν. νομού Ηρακλείου

Το θέμα του σχολικού εκφοβισμού (bullying) μελετάται από την επιστημονική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες. Έχει προταθεί ότι ο γονεϊκός τύπος μπορεί να εμπλέκεται στο έλλειμμα ή το πλεόνασμα ενσυναίσθησης, καθώς και στην υιοθέτηση ή απόρριψη επιθετικής στάσης, παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση εκφοβιστικών συμπεριφορών. Ωστόσο, ο ακριβής ρόλος των τύπων γονέων δεν είναι ευδιάκριτος, λόγω της έλλειψης ερευνών που να εξετάζουν τις παραμέτρους μέσω των οποίων, ένας υπερπροστατευτικός ή στοργικός γονιός επηρεάζει τον τρόπο εμπλοκής του παιδιού σε περιστατικά ενδοσχολικής βίας. Παρότι η διεθνής

βιβλιογραφία έχει διερευνήσει τη σχέση ανάμεσα στον εκφοβισμό και σε συγκεκριμένα ψυχικά χαρακτηριστικά των μαθητών, η έρευνα του θέματος με άξονα τον αντιλαμβανόμενο από το παιδί γονεϊκό τύπο διαπαιδαγώγησης, είναι πολύ περιορισμένη ειδικά στη χώρα μας. Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο τη διερεύνηση της επίδρασης των διαφορετικών γονεϊκών τύπων συμπεριφοράς στην παρουσία ή έλλειψη ενσυναίσθησης όσον αφορά στην εκδήλωση φαινομένων εκφοβισμού στο σχολικό πλαίσιο. Η εξέταση των επιπέδων ενσυναίσθησης ως μεσολαβούσα μεταβλητή στη σχέση μεταξύ γονεϊκών τύπων και θυματοποίησης –εαυτού ή άλλων-, συμβάλλει στην κατανόηση του πολύπλοκου φαινομένου της ενδοσχολικής βίας. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 234 μαθητές, 164 (70,1%) Δημοτικών Σχολείων και 70 (29,9%) Γυμνασίων. Χρησιμοποιήθηκαν τρία ψυχομετρικά εργαλεία: το «Ερωτηματολόγιο Βιωμάτων με τους Συνομηλίκους» (“Peer Experiences Questionnaire - PEQ”, Vernberg 1999), η Κλίμακα Συναισθηματικής Ενσυναίσθησης (“Adapted Measure for Emotional Empathy”, Brenda Bryant 1982) και η Κλίμακα Σχέσεων με τους Γονείς (“Parental Bonding Instrument-PBI”, Parker 1979). Τα ευρήματα της μελέτης επιβεβαίωσαν την ερευνητική μας υπόθεση, ότι ο γονεϊκός τύπος (υπερπροστατευτικός ή στοργικός), συμβάλλει στην εκδήλωση εκφοβισμού και επιδρά στα επίπεδα ενσυναίσθησης των μαθητών. Μέσω των εξαγομένων συμπερασμάτων υπογραμμίζεται η σπουδαιότητα των υποστηρικτικών σχέσεων των γονέων με τα παιδιά και η θετική συσχέτιση μεταξύ ενσυναίσθησης και μείωσης του κινδύνου υιοθέτησης εκφοβιστικής συμπεριφοράς. Η ερευνητική οπτική θα ήταν χρήσιμο να στραφεί προς τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη θετικών, αποτρεπτικών της βίας συμπεριφορών. Τέλος, ωφέλιμο θα ήταν να διερευνηθεί η επίδραση και άλλων γοεϊκών τύπων στην εκδήλωση εκφοβιστικής συμπεριφοράς.

Εκμάθηση μαθηματικών εννοιών στο νηπιαγωγείο μέσω τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών: μια πειραματική έρευνα

Μαρία Πορταλάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60

Η εισαγωγή και η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στο χώρο του σχολείο, αποτελεί στις μέρες μας, μία «νέα» πραγματικότητα. Μάλιστα από τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα κρίνεται ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τη διδασκαλία των Μαθηματικών στην Προσχολική Εκπαίδευση, τα αποτελέσματα ποικίλων ερευνών έχουν δείξει ότι η διδασκαλία τους με τη βοήθεια των Νέων Τεχνολογιών, υπόσχεται να συμβάλει στην ευκολότερη και αποδοτικότερη εκμάθηση των μαθηματικών εννοιών από τα παιδιά. Το γεγονός αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την παιδαγωγική εργασία του νηπιαγωγείου. Σκοπός της παρούσας έρευνας, είναι να εξεταστούν και να συγκριθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα νηπίων που

διδάχθηκαν μαθηματικές έννοιες με τη βοήθεια του υπολογιστή. Οι μαθηματικές έννοιες που διδάχθηκαν με τη βοήθεια του υπολογιστή είναι η αρίθμηση, η διάταξη των αριθμών, η πρόσθεση και η αφαίρεση, η αναγνώριση και η γραφή των αριθμών, ο πολλαπλασιασμός και η διαίρεση. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 34 νήπια που χωρίστηκαν σε δύο ομάδες μια πειραματική και μία ομάδα ελέγχου. Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το Κριτήριο Πρώιμης Μαθηματικής Ικανότητας –Test of Early Mathematics Ability- (TEMA-3). Τα νήπια και των δυο ομάδων υποβλήθηκαν σε αρχική αποτίμηση, προκειμένου να αξιολογηθούν οι προϋπάρχουσες γνώσεις τους, καθώς και σε τελική αποτίμηση μετά τη διδακτική παρέμβαση, προκειμένου να διαπιστωθεί η πρόοδος τους. Η διδακτική παρέμβαση περιελάμβανε ειδικά σχεδιασμένο λογισμικό. Από τα αποτελέσματα, διαφαίνεται η συμβολή των νέων τεχνολογιών στην εξοικείωση των νηπίων με μαθηματικές έννοιες. Ωστόσο, η κάθε ομάδα ξεχωριστά είχε καλύτερα αποτελέσματα κατά την τελική αποτίμηση, σε σχέση με τις αρχικές επιδόσεις της. Σε σχέση με την πειραματική και την ομάδα ελέγχου οι διαφορές, ιδιαίτερα σε συγκεκριμένες έννοιες, ήταν εντυπωσιακές.

Εμπόδια στην επικοινωνία σχολείου-οικογένειας και ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας

Μαρία Πρατσίνη, Διευθύντρια 1ου Δημοτικού Σχολείου Νεάπολης

Η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους της ανάπτυξης και κοινωνικοποίησης του ατόμου. Είναι, επομένως, αυτονόητο ότι η μεταξύ τους συνεργασία πρέπει όχι μόνο να ενθαρρύνεται αλλά και να καλλιεργείται συστηματικά και μεθοδικά με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας και της αλληλεγγύης προκειμένου το υπό ανάπτυξη άτομο να έχει το μέγιστο δυνατό όφελος. Όμως, η συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή του παιδιού τους δεν είναι πάντα εύκολη και δε γίνεται ανεμπόδιστα. Εξαρτάται δε από τη στάση και των δύο πλευρών. Στη διεθνή βιβλιογραφία καταγράφονται διάφοροι παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν το βαθμό και την ποιότητα της γονεϊκής εμπλοκής.

Από την πλευρά των γονέων: το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο επηρεάζει όχι μόνο τις επιδόσεις των παιδιών σύμφωνα με κάποιες έρευνες αλλά και τη σχέση τους με τον εκπαιδευτικό. Έτσι, οι εργασιακές συνθήκες είναι πιθανό να μην επιτρέπουν την τακτική επικοινωνία τους με το σχολείο. Μπορεί να μην αισθάνονται άνετα απέναντι στον ανώτερο μορφωτικά δάσκαλο, ή ακόμη να μη δίνουν τη δέουσα σημασία στη σχολική διαδικασία.

Από την πλευρά των εκπαιδευτικών: κάποιοι θεωρούν ότι οι γονείς είναι προτιμότερο να μένουν μακριά από το σχολείο γιατί φοβούνται πως αν εμπλακούν θα χάσουν μέρος της εξουσίας τους ή θα προκαλέσουν την κριτική τους για τις μεθόδους διδασκαλίας που εφαρμόζουν και τις τεχνικές διαχείρισης της τάξης.

Αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητα της σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια και τα οφέλη που προκύπτουν για την εκπαιδευτική διαδικασία και όλους τους

εμπλεκόμενους, πραγματοποιήσαμε μικρής κλίμακας έρευνα, σε δημοτικά σχολεία του νομού Λασιθίου στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας, προκειμένου να διερευνήσουμε τις απόψεις των γονέων για τα εμπόδια που συναντούν στην επικοινωνία τους με το σχολείο καθώς και για το ρόλο του διευθυντή της σχολικής μονάδας στην ενθάρρυνση και ενδυνάμωση της παραπάνω επικοινωνίας.

Η καταγραφή και επεξεργασία των απόψεων των γονέων οδηγεί καταρχήν στο συμπέρασμα ότι η έλλειψη χρόνου από την πλευρά τους αποτελεί το κυριότερο εμπόδιο στην επικοινωνία τους με το σχολείο. Ενώ για όλους τους γονείς του δείγματος ο ρόλος του διευθυντή του σχολείου είναι καθοριστικός στη διαμόρφωση καλής σχέσης ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια, αποτέλεσμα που συμφωνεί με πλήθος μελετών και ερευνητικών εργασιών.

Τα αποτελέσματα αυτής της εμπειρικής μελέτης αφήνουν με σαφήνεια να διαφανεί ότι οι γονείς του ελληνικού δημόσιου σχολείου σήμερα αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα της σχέσης ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια καθώς και του ρόλου που διαδραματίζει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης. Αποτιμούν θετικά τα οφέλη που απορρέουν για τους ίδιους κατά την επικοινωνία τους τόσο με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς όσο και με τα ίδια τα παιδιά τους και αποτυπώνουν τις πραγματικές διαστάσεις πάνω στις οποίες ο διευθυντής του σχολείου οικοδομεί αυτή τη συνεργασία στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο σχολείο.

Η θεραπευτική διάσταση της βιογραφικής ποιοτικής έρευνας: αναζητήσεις και συσχετίσεις

Ευαγγελία Γ. Ρήνου, Εκπαιδευτικός ΠΕ60, ΠΕ70

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να αναδειχθεί η θεραπευτική διάσταση της ποιοτικής βιογραφικής έρευνας, μέσα από τη συνέντευξη, διάσταση, η οποία ελάχιστα έχει απασχολήσει έως τώρα τους κοινωνικούς επιστήμονες.

Η βιογραφική ερευνητική προσέγγιση μέσα από την ανοικτή, ή ημιδομημένη – ημικατευθυνόμενη συνέντευξη επιτρέπει στον ερευνητή-κοινωνικό επιστήμονα να αναπτύξει διαύλους επικοινωνίας με τον πληροφορητή-αφηγητή. Όταν επιτευχτεί η επαφή μεταξύ τους, τότε η αφήγηση αλλάζει συγκινησιακό επίπεδο και υπεισέρχεται σε βαθύτερα επίπεδα.

Η μεθοδολογία αφορά στο πεδίο της ποιοτικής έρευνας, ιδιαίτερα την έρευνα πεδίου μέσα από τη συνέντευξη. Η συνέντευξη αποτελεί μία διαδικασία, η οποία διαμορφώνει προϋποθέσεις επικοινωνίας ανάμεσα τους, ανοίγει δε, οδούς επικοινωνίας και κοινούς τόπους συνάντησης μεταξύ τους.

Η συνέντευξη αποτελεί «αποθετήριο» ιδεών, απόψεων, σκέψεων, καθώς και πεδίο έκφρασης και αποτύπωσης ή ακόμη και κατάθεσης συναισθημάτων και προσωπικών βιωμάτων και εμπειριών, τα οποία αφορούν όσο στον πληροφορητή, τόσο και στον ερευνητή, σε ένα πλαίσιο επικοινωνίας και σε μία αμφότερη σχέση εσώτερης ανάγκης- αναζήτησης. Δημιουργείται ένα κοινό σημείο ανταλλαγής και αλληλεπίδρασης, καθώς και ένας κοινός τόπος συνάντησης του

κοινωνικού επιστήμονα, με το υποκείμενο, αλλά και το αντικείμενο της έρευνάς του, όπου η ανθρώπινη «αγωνία-οδύνη» λαμβάνει χώρα.

Η έκφραση των προσωπικών απόψεων, θέσεων, ιδεών και βιωμάτων μέσα από ενδεχόμενη συναισθηματική φόρτιση (και με πιθανώς έντονα συναισθηματικές, έως και τραυματικές εμπειρίες) του αφηγητή-συνομιλητή, (με απώτερο στόχο τη συλλογή δεδομένων που θα οδηγήσουν στην κάλυψη του ερευνητικού πεδίου), προφανώς αντανακλά και την ίδια την ανάγκη του ερευνητή-ακροατή να προσεγγίσει ή και να καλύψει τις εσωτερικές του ερευνητικές αναζητήσεις και εμπειρίες. Μήπως λοιπόν, η επιλογή του πεδίου έρευνας, καθώς και της μεθόδου που επιλέγει, αποτελεί τον καθρέπτη της δικής του εσώτερης, φαινομενικά υποσυνείδητης, αλλά ουσιαστικά, πραγματικής, άρα συνειδητής ανάγκης;

Μέσα από τη συνέντευξη, εργαλείο που προσφέρει η ποιοτική έρευνα, επιτελείται μια διπλή διαδικασία: Καταγράφεται αυτό που ο ερευνητής ακούει από τον πληροφορητή, προκειμένου να ληφθούν τα δεδομένα της έρευνας, ώστε να καταγραφούν και να μελετηθούν, και ταυτόχρονα ικανοποιείται αυτό που «ακούει» ο ίδιος ο ερευνητής, ως τη «φωνή της προσωπικής του αναζήτησης και της ερευνητικής του αγωνίας».

Όσον δε, αφορά στο πεδίο της Εκπαίδευσης, ως πεδίο έρευνας, η σχέση αυτή πληροφορητή– ερευνητή και η δυναμική της δύνανται να αξιοποιηθούν θετικά, έτσι ώστε η Εκπαίδευση να παρέχει τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις, προκειμένου να δημιουργείται ένα πλαίσιο βίωσης μιας υγιούς, καλά οργανωμένης, στοχευμένης και δομημένης Παιδείας που σέβεται και αντιμετωπίζει το μαθητή, ως αναπτυσσόμενη προσωπικότητα και ως μελλοντικό καλλιεργημένο, πολιτισμένο πολίτη, μα προπαντός χαρούμενο, ισορροπημένο και συγκροτημένο άνθρωπο.

Έρευνα δράσης σχετικά με τη διαφοροποιημένη διδασκαλία των μαθηματικών της ΣΤ΄ δημοτικού

Αικατερίνη Τερζάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Στη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα παρατηρείται έντονη ανομοιογένεια στο μαθητικό πληθυσμό μιας τάξης. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την οργάνωση διαφοροποιημένης διδασκαλίας από τον εκπαιδευτικό. Διαφοροποίηση είναι η διδασκαλία όπου ο εκπαιδευτικός διδάσκει διαφορετικούς μαθητές με ποικίλους, ιεραρχημένους βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων τρόπους, μέσα, διαδικασίες, περιβάλλον, ούτως ώστε ν' ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες μαθητών που συνυπάρχουν σε τάξεις μεικτής ικανότητας.

Αφετηρία της έρευνας δράσης υπήρξε η ανησυχία της εκπαιδευτικού αν ο τρόπος διδασκαλίας της ανταποκρινόταν στις δυνατότητες και το μαθησιακό επίπεδο κάθε μαθητή. Συγκεκριμένα το πρόβλημα εστιάστηκε στο γεγονός ότι η επίδοση κάποιων μαθητών μένει σταθερά χαμηλή με αποτέλεσμα συχνά να προσαρμόζει τη διδασκαλία της και τη μορφή των εργασιών στις ανάγκες αυτών, σε βάρος φυσικά των μαθητών με ανεπτυγμένη ετοιμότητα. Θέτοντας ως

σκοπό τη βελτίωση της επίδοσης των μαθητών της στα μαθηματικά, εφαρμόζει για πρώτη φορά διαφοροποιημένη διδασκαλία σε συγκεκριμένη ενότητα οργανωμένη σε τρία γνωστικά προφίλ των μαθητών της τάξης της, με στόχο να αποτιμήσει την πρακτική της, να αξιοποιήσει της πληροφορίες της αξιολόγησης των μαθητών της, ανατροφοδοτώντας τον εαυτό της και τη διδακτική πράξη με στόχο τη βελτίωση της μάθησης αυτών που δικαιούνται να μάθουν.

Ως μέσα συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τα τεστ τον μαθητών στην προηγούμενη ενότητα και αυτά στην ενότητα που εφάρμοσε τη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Αξίζει να διευκρινιστεί ότι και τα δυο τεστ αξιολόγησης αποτελούνταν από ανάλογα προβλήματα διαβαθμισμένης δυσκολίας.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν εξετάζοντας και συγκρίνοντας τις επιδόσεις των μαθητών στις γραπτές δοκιμασίες πριν και μετά τη διαφοροποιημένη διδασκαλία καταδεικνύουν εντυπωσιακή βελτίωση της επίδοσης των μαθητών και των τριών γνωστικών προφίλ. Ο γενικός μέσος όρος επίδοσης των μαθητών σχεδόν διπλασιάζεται, ενώ οι μαθητές χαμηλής επίδοσης σημειώνουν ποσοστά επιτυχίας πάνω από το διπλάσιο. Η διαφοροποιημένη διδασκαλία οδήγησε κάθε μαθητή να μάθει με τον τρόπο που μπορεί, ανάλογα πάντα με τις ανάγκες του και τον προσωπικό του ρυθμό μάθησης.

Συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί ότι η εκπαιδευτικός ξεκινώντας από έναν προβληματισμό, μια ανησυχία για την πρακτική της, τολμά να την τροποποιήσει, να δράσει, αλλά και να ερευνήσει συλλέγοντας αντικειμενικά δεδομένα, αμφισβητώντας την πρακτική της. Μέσω της διαδικασίας της έρευνας δράσης διαφαίνεται ότι η οργανωτική αλλαγή είναι αποτέλεσμα των ανθρώπων που αλλάζουν τις πρακτικές τους και τους εαυτούς τους κι όχι των εντολών «από πάνω προς τα κάτω». Η εκπαιδευτικός έγινε ικανή να εντοπίσει προβλήματα και σημεία υπεροχής, ενημερώθηκε για τις δυνατότητες και τις αδυναμίες της πρακτικής της, οδηγήθηκε να δημιουργήσει επιχειρήματα στα οποία στηρίζει τη διδασκαλία της, την επανατροφοδότηση και την αυτοβελτίωσή της.

Θέματα υγείας που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου: Έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε πέντε Ευρωπαϊκά σχολεία

Γεώργιος Ερρίκος Χλαπάνης, Καθηγητής Πληροφορικής*
Αθηνά Μηναΐδη, Καθηγήτρια Πληροφορικής
Σπυρίδων Οδυσσέας Χλάπάνης, Μαθητής

Στη σημερινή Κοινωνία της Πληροφορίας, οι Τεχνολογίες της Επικοινωνίας και της Πληροφορίας (ΤΠΕ) και ιδιαίτερα το διαδίκτυο έχουν εισχωρήσει με καταπληκτική δύναμη σε κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Νέες λειτουργίες και εργαλεία, όπως αυτά που παρέχει ο επονομαζόμενος παγκόσμιος ιστός 2.0 (web 2.0), μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά στην εκπαίδευση και στη μάθηση με στόχο την κατάκτηση της γνώσης σε διάφορους

τομείς του επιστητού. Και μια τέτοια πραγματικότητα η εκπαιδευτική κοινότητα δεν μπορεί και δεν πρέπει να αγνοήσει.

Εντούτοις, όπως κάθε άλλη καινοτομία στην Επιστήμη και στην Τεχνολογία, η συγκεκριμένη καινοτομία συνοδεύεται από τα μειονεκτήματά της, γι' αυτό είναι σημαντικό για τη σχολική κοινότητα (μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς) να μάθει και να καλλιεργήσει μια σωστή συμπεριφορά απέναντι στο διαδίκτυο και τα ΤΠΕ εργαλεία. Οι περισσότεροι μαθητές αλλά και ορισμένοι εκπαιδευτικοί αγνοούν εντελώς τους κινδύνους που αφορούν σε θέματα ασφάλειας, υγείας αλλά και ηθικής που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου, γι' αυτό είναι άμεσης προτεραιότητας η εξασφάλιση και η αποκατάσταση κλίματος εμπιστοσύνης μέσα στη σύγχρονη Πληροφοριακή Βαβέλ.

Η εισήγηση αυτή παρουσιάζει τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιείται στο πλαίσιο προγράμματος Erasmus+ που συντονίζει το 2ο ΓΕΛ Κω με θέμα την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο (πρόγραμμα Safe Internet ForAll - SIFA). Η συγκεκριμένη έρευνα εστίασε ειδικά στα προβλήματα υγείας που σχετίζονται με την υπερβολική (ή τη λάθος) χρήση του διαδικτύου.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν μαθητές από 5 διαφορετικές χώρες της Ευρώπης και στην έρευνα, που διεξάγεται ακόμη και θα ολοκληρωθεί μέχρι μέσα Φλεβάρη,έχουν συμμετάσχει ήδη περίπου 300 μαθητές. Στην εργασία θα παρουσιαστούντα αποτελέσματα της ανάλυσης και αναμένονται ορισμένα ενδιαφέροντα αποτελέσματα, όπως ενδεχόμενες στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των απαντήσεων των μαθητών από τις 5 χώρες, καθώς και μεταξύ των δύο φύλων. Τέλος, θα γίνει προσπάθεια να δοθεί ερμηνεία για τις τυχόν διαφορές που θα εντοπιστούν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το πυκνό νομοθετικό πλαίσιο που χαρακτήρισε τη λειτουργία της Β/θμιας-Α/θμιας εκπαίδευσης την πενταετία 2010-2014: καταγραφή, ποιοτική και ποσοτική αποτίμηση

Παντελής Αθανασίου,Εκπαιδευτικός, MSc σε «Σπουδές στην Εκπαίδευση», MSc στις «Επιστήμες της Αγωγής»

Την πενταετία 2010-2014 η Ελληνική Πολιτεία συγκρότησε ένα ιδιαίτερα πυκνό νομοθετικό πλαίσιο που περιέγραφε τη λειτουργία της Β/θμιας-Α/θμιας εκπαίδευσης. Το παραπάνω γεγονός στάθηκε η αφορμή για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας-περιγραφικής μελέτης η οποία έθεσε τους εξής στόχους: ως πρώτο, την καταγραφή(για πρώτη φορά στην εκπαιδευτική έρευνα)του βασικού νομοθετικού πλαισίου αυτής της περιόδου και την παράθεση των σημαινόντων-κύριων στοιχείων του περιεχομένου του (δεδομένα). Ως δεύτερο, μετά την επεξεργασία των δεδομένων, την εξαγωγή αποτελεσμάτων προς διατύπωση συμπερασμάτων.

Ο σχεδιασμός της εργασίας αρχικά περιέλαβε την καταγραφή των στοιχείων που συγκροτούν το βασικό νομοθετικό πλαίσιο (Νόμοι, Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις),την αποτύπωση των σημαινόντων στοιχείων τους και στη συνέχεια την επεξεργασία τους. Η επεξεργασία περιλαμβάνει δύο ενότητες, την ποιοτική και την ποσοτική. Η ποιοτική ενότητα συγκροτείται από δύο άξονες.

Ο πρώτος εστιάζει στο είδος των νομοθετικών παρεμβάσεων του πλαισίου οι οποίες χαρακτηρίζονται ως Διοικητικές (αφορούν θέματα διοικητικής υφής-Εποπτεία) και Εκπαιδευτικές(αφορούν θέματα σπουδών-Εκπαίδευση). Ο δεύτερος άξονας περιλαμβάνει τις εκπαιδευτικές μεταβολές που, ως συνέπεια, παρήχθησαν. Η ποσοτική επεξεργασία των δεδομένων, με στατιστικό πρόγραμμα SPSS, τα κατατάσσει, τα απεικονίζει, τα συγκρίνει.

Η παραπάνω συνολική επεξεργασία παρήγαγε αποτελέσματα στον ποιοτικό και στον ποσοτικό τομέα. Στον ποιοτικό, και ως προς τον πρώτο άξονα καταγράφεται μια πλειοψηφία νομοθετικών παρεμβάσεων Εποπτείας. Ως προς το δεύτερο άξονα,οι εκπαιδευτικές μεταβολές που παρήχθησαν χαρακτηρίζονται από τον παράγοντα «μείωση» σε επίπεδο σχολικών μονάδων αλλά και σε επίπεδο εκπαιδευτικών. Στον ποσοτικό, η στατιστική σύγκριση των δεδομένων βεβαιώνει την

υπεροχή της Εποπτείας σε σχέση με την Εκπαίδευση και αναδεικνύει πως στον παράγοντα «μείωση» στο επίπεδο των σχολικών μονάδων η Α/θμια συμμετέχει σε σημαντικά πιο μεγάλο βαθμό ως προς τη Β/θμια ενώ για τον αριθμό των εκπαιδευτικών προκύπτει το αντίθετο.

Συμπερασματικά: το πυκνό νομοθετικό πλαίσιο που παρήγαγε η Πολιτεία για τη λειτουργία της Β/θμιας-Α/θμιας εκπαίδευσης την περίοδο 2010-2014 εμφανίζει χαρακτηριστικά κυρίως Διοικητικής υφής (Εποπτεία), οικονομικής υφής(μείωση σχολικών μονάδων, μείωση εκπαιδευτικών) και σε περιορισμένο ποσοστό αυτά της Εκπαίδευσης. Η παρούσα μελέτη θα επιθυμούσε να συμβάλλει στην Εκπαιδευτική Έρευνα και πιο ειδικά στον τομέα της Εκπαιδευτικής Πολιτικής, στη χώρα μας.

Αποτύπωση και κριτική ανάλυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βασικούς τομείς του εκπαιδευτικού τους έργου

Δρ Αργύριος Αργυρίου, Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες συντελέστηκαν καθοριστικές αλλαγές στον τομέα των αρμοδιοτήτων των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές που αναπτύχθηκαν στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης επικεντρώθηκαν στη βελτίωση της εκπαίδευσης, ενισχύοντας την καινοτομία στη διδακτική προσέγγιση και τον επαγγελματισμό των εκπαιδευτικών. Ταυτόχρονα, η σταδιακή εφαρμογή αποκεντρωτικών εκπαιδευτικών πολιτικών σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες έχει ενδυναμώσει, μεταξύ άλλων, την ευχέρεια των εκπαιδευτικών να λαμβάνουν καίριες αποφάσεις σε ζητήματα που αφορούν το επαγγελματικό τους έργο.

Ειδικότερα, οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν στον τομέα της σχολικής αυτονομίας κατόπιν μέτρων που στόχευαν στην αποκέντρωση, επέτρεψαν στους εκπαιδευτικούς της μεγάλης πλειοψηφίας των ευρωπαϊκών χωρών να παρεμβαίνουν σε τομείς του εκπαιδευτικού τους έργου αυξάνοντας τις ευθύνες τους, διευρύνοντας τα καθήκοντά τους και αλλάζοντας τις συνθήκες εργασίας και το καθεστώς τους.

Αυτή η εξέλιξη επέτρεψε στους εκπαιδευτικούς να αναλαμβάνουν μεγαλύτερη ευθύνη τόσο για τον καταρτισμό του περιεχομένου, την οργάνωση και την αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας, όσο και για την ατομική τους συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη.

Βιβλιογραφικά η ανάπτυξη αποκεντρωτικών πολιτικών στο σχολείο συνδέεται αφενός με το αναλυτικό πρόγραμμα και τη διαδικασία επιλογής της σχολικής γνώσης, με τους στόχους και τις επιδιώξεις της σχολικής εκπαίδευσης, την επιλογή των μέσων διδασκαλίας, τη διαμόρφωση κριτηρίων αξιολόγησης των μαθητών και αφετέρου με την ενδυνάμωση του σχολείου και την βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η χαρτογράφηση της «τάσης» περί αποκέντρωσης των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων σε επίπεδο αυτονομίας πτυχών του εκπαιδευτικού έργου. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασίααναφέρεται στην αποτύπωση και κριτική

ανάλυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρείς σημαντικούς τομείς του εκπαιδευτικού έργου τους, οι οποίοι κατά σειρά αφορούν το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, τις μεθόδους διδασκαλίας και την αξιολόγηση των μαθητών. Η μέθοδος έρευνας που ακολουθήσαμε στην παρούσα εργασία ήταν η ανάλυση περιεχομένου όσον αφορά στη μελέτη του αρχειακού υλικού από το δίκτυο Ευρυδίκη.

Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει διαφοροποίηση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους συγκεκριμένους τομείς του εκπαιδευτικού έργου. Η διαπίστωση αυτή αποδίδεται στο γεγονός ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τείνουν προς την αποκέντρωση, προκειμένου να προσαρμοστούν στις τοπικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες και να αντεπεξέλθουν στη συνεχώς αυξανόμενη ετερογένεια των σχολείων.

Ωστόσο, λόγω της διαφορετικής εκπαιδευτικής παράδοσης, των διαφορών στην οικονομία, των διαφορών στην έκταση του κράτους πρόνοιας και των διαφορών στις αντιδράσεις των κοινωνιών και της εκπαιδευτικής κοινότητας κάθε χώρας, η εφαρμογή της αποκέντρωσης στη λήψη των εκπαιδευτικών αποφάσεων έχει γίνει με διαφορετικούς ρυθμούς και τρόπους στις διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εκπαιδευτική πολιτική στη μετανεωτερικότητα
Το ζήτημα της πολυπολιτισμικής διαχείρισης

Δρ Σύρμω Βαϊραμίδου, Σχολική Σύμβουλος Π.Ε.

Στο πλαίσιο της μετανεωτερικότητας η οικονομία αποτελεί σημαντικό παράγοντα καθορισμού της ανθρώπινης ζωής που εκφράζεται με την αλλαγή του τόπου κατοικίας, συμβίωσης, μετακίνησης κλπ..

Αυτό συνετέλεσε στη διαμόρφωση μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, η οποία χαρακτηρίζεται από πολιτισμικές ετερότητες, ομαδικές ή ατομικές, οι οποίες άσχετα από το είδος και το αριθμητικό μέγεθος είναι αναγκαίο να συνυπάρξουν ειρηνικά, να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν στα όρια δεδομένης κοινωνικής κατάστασης.

Ωστόσο ζητήματα της πολυπολιτισμικότητας δεν αφορούν μόνον τους φορείς της «μειονοτικού πολιτισμού» πχ μετανάστες, αντίθετα αφορούν το σύνολο της κοινωνικών καταστάσεων που εκφράζονται στην πολιτική, την οικονομία, την εκπαίδευση κλπ και νομιμοποιούνται από την εξουσία του κράτους κατά απαίτηση του «κοινού καλού».

Με τον τρόπο αυτό η εκπαιδευτική πολιτική ασκείται με καθορισμένο σκοπό, προσδιορίζοντας τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες της τόσο σε μικροεπίπεδο όσο και σε μακροεπίπεδο, προκειμένου η πολιτισμική ετερότητα να συμμετέχει στη ζωή της κοινωνίας.

Η μεταβολή του θεσμού του ολοήμερου σχολείου ως πολιτική «συμφιλίωσης» εργασίας και οικογένειας στη διάρκεια της ελληνικής οικονομικής κρίσης

Ασπασία Βασιλάκη, MeD, Εκπαιδευτικός

Ο θεσμός των Ολοήμερων Σχολείων (Ο.Σ.) καθιερώνεται με το Νόμο 2525/1997. Γύρω από τις διακηρύξεις της αναγκαιότητάς του συνδιαλέγονται δύο κύριοι στόχοι: ο κοινωνικός και ο παιδαγωγικός.

Στους κοινωνικούς στόχους προβλήθηκε η διευκόλυνση των μητέρων στην απασχόληση, σημείο που αποτέλεσε την κριτική των φορέων της παιδαγωγικής βαρύτητας του Ο.Σ., των εκπαιδευτικών. Στη παρούσα εργασία δεν θα εξετάσουμε την αντιπαράθεση ανάμεσα στους κοινωνικούς και παιδαγωγικούς στόχους μέσα από τους λόγους των αντίστοιχων ομάδων πίεσης.

Σκοπός της μελέτης μας είναι η ανάδειξη του θεσμού του Ολοήμερου ως πολιτική «συμφιλίωσης» εργασίας και οικογένειας. Στο πλαίσιο αυτό θα διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο ο θεσμός του Ο.Σ. μεταλλάσσεται μέσα στην οικονομική κρίση χρησιμοποιώντας άλλοτε παιδαγωγικά επιχειρήματα και άλλοτε φιλο- κοινωνικές ρητορείες.

Επίσης, θα δούμε πώς στοχοποιείται και χρησιμοποιείται η γυναικεία εργασία και καθίσταται τελικά υπαίτια σε κάθε (μετ) εξέλιξη του θεσμού. Υλικό ανάλυσης αποτέλεσαν οι εγκύκλιοι του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με το θεσμό και τη λειτουργία του Ο.Σ. Επίσης, αναλύθηκαν σχετικά κεφάλαια του Οδηγού Γονέα, που δημιουργήθηκε από το Γ' Κ.Π.Σ. (Μέτρο 1.2, Ενέργεια 1.2.3.) στην κατηγορία 1.2.3.β. «Ολοήμερα Νηπιαγωγεία» και διενεμήθη σε όλα τα δημόσια Ολοήμερα Νηπιαγωγεία.

Η μέθοδος ανάλυσης του υλικού είναι ο συνδυασμός της Ποιοτικής Ανάλυσης Περιεχομένου με την Κριτική Ανάλυση Λόγου.

Η καινοτομία ως μέσο διαμόρφωσης εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής

Μαρία Παπαδανιήλ, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Περιφερειακή Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Βορείου Αιγαίου*
Ιωάννης Παρασχόπουλος, Εκπαιδευτικός ΠΕ11
Αικατερίνη Τσανταρλιώτου, Εκπαιδευτικός ΠΕ02

Η παρούσα εισήγηση, η οποία διαπραγματεύεται το θέμα της καινοτομίας ως μέσο διαμόρφωσης εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής, έχει ως στόχο να δείξει ότι οι καινοτομίες στο χώρο της εκπαίδευσης, έχοντας ως βασικό αποδέκτη την ίδια την εκπαιδευτική μονάδα, έρχονται να ανασύρουν το σχολείο από την αποτελμάτωση και να αποκαταστήσουν την επιστημονική, κοινωνική, πολιτισμική και παιδαγωγική λειτουργία του.

Το κυρίως θέμα της εισήγησης, που έπεται μιας σύντομης εισαγωγής, είναι διαρθρωμένο

σε πέντε ενότητες (Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄). Στην Α΄ ενότητα οριοθετείται το εννοιολογικό πλαίσιο της εισήγησης και διευκρινίζονται οι έννοιες καινοτομία, εκπαιδευτική καινοτομία και αλλαγή, καθώς η λέξη αλλαγή συγχέεται συχνά με τη λέξη καινοτομία. Στη Β΄ ενότητα αναπτύσσεται η σημασία της καινοτομίας για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού. Μέσα από τη Γ΄ ενότητα, η οποία επικεντρώνεται στην επίδραση που ασκούν οι καινοτόμες δράσεις στην κουλτούρα του σχολείου, αναδεικνύεται η καινοτομία ως μέσο διαμόρφωσης εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Στη Δ΄ ενότητα καταγράφονται οι παράγοντες που ωθούν στην ανάληψη εκπαιδευτικών καινοτομιών. Ιδιαίτερες αναφορές γίνονται αρχικά στην επίδραση που ασκεί το σχολικό κλίμα στην ανάληψη καινοτόμων πρωτοβουλιών, και στη συνέχεια στο ρόλο που διαδραματίζουν ο διευθυντής του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι γονείς τόσο στην ανάληψη όσο και στην επιτυχία των καινοτομιών. Στην Ε΄ ενότητα προτείνεται η εφαρμογή σε μια σχολική μονάδα ενός καινοτόμου προγράμματος ευαισθητοποίησης των μαθητών σε θέματα υγιεινής διατροφής, σε μια προσπάθεια να δειχθεί στην πράξη πώς ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μεταβάλλει ποικιλοτρόπως τη διαμορφωμένη σχολική κουλτούρα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην ενότητα αυτή στα στοιχεία που καθιστούν το εν λόγω πρόγραμμα καινοτόμο, ενώ, επιπροσθέτως, περιγράφεται και η διαδικασία διαχείρισης του προγράμματος από το διευθυντή της σχολικής μονάδας, η οποία αναλύεται σε έξι στάδια.

Η εισήγηση ολοκληρώνεται με την καταγραφή των συμπερασμάτων και κλείνει με τη διαπίστωση-κατακλείδα ότι η σχολική μονάδα χρειάζεται να διαμορφώσει μια κουλτούρα καινοτομίας και «ανοικτότητας», προκειμένου να ανταποκριθεί στο εκπαιδευτικό της έργο και να μετατραπεί σε ενεργό κύτταρο της ζωής της κοινωνίας.

Η ποιότητα στην εκπαίδευση και πώς αυτή μπορεί να επηρεάσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

Μαρία Παπαδανιήλ, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Περιφερειακή Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Βορείου Αιγαίου
Μαρία Καδιανάκη, Σχολική Σύμβουλος Δ. Ε. 7ης Περιφέρειας Ηρακλείου
Μαρία Δρακωνάκη, MSc, Φυσικός – Πληροφορικός
Κλέτσας Αλέξανδρος, MSc, Τεχνικός Υπεύθυνος ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ Σερρών*

Στη συγκεκριμένη εργασία καταγράφεται η έννοια της ποιότητας στην εκπαίδευση και τους τρόπους που επηρεάζει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Αναλύονται διάφοροι δείκτες αναφορικά με την εκπαίδευση, την υγεία, την ανεργία και την απασχόληση, ενώ προβάλλεται ο συσχετισμός οικονομικής κρίσης και εκπαίδευσης. Η όλη ανάπτυξη ξεδιπλώνεται σε τέσσερα κεφάλαια.

Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο κεφάλαιο ερευνά σε ευρύτερο πλαίσιο την έννοια της ποιότητας, όπως και τις έννοιες της οικονομικής και της κοινωνικής ανάπτυξης. Το δεύτερο κεφάλαιο

εξειδικεύεται στην ποιότητα εκπαίδευσης καταγράφοντας την προσέγγιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και τους «δείκτες ποιότητας» του σχολικού έργου, προσεγγίζοντάς τους μέσω πρακτικών μοντέλων εφαρμογής.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στους δείκτες κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και στα αποτελέσματα της τελευταίας στην οικονομική ανάπτυξη. Καταγράφεται η συμβολή της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη (ένα γενικό αντικείμενο μελέτης από πληθώρα οικονομολόγων) και παρουσιάζεται το συμπέρασμα, στο οποίο κατέληξαν οι περισσότερες μελέτες: η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου μιας κοινωνίας σχετίζεται θετικά με την οικονομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα σε χώρες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης ή με χαμηλό εισόδημα. Τονίζεται, επίσης, ότι η εκπαίδευση μπορεί να επηρεάσει την εισοδηματική ανισότητα, όπως στην περίπτωση των χωρών που επενδύουν περισσότερα χρήματα στη δημόσια εκπαίδευση και καταλήγουν μακροπρόθεσμα να έχουν χαμηλότερη εισοδηματική ανισότητα. Το κεφάλαιο αυτό καταλήγει με τη διαπίστωση ότι η εκπαίδευση και η τεχνολογική πρόοδος έχουν σημαντική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, καθώς λειτουργούν συμπληρωματικά.

Τέλος, το τέταρτο κεφάλαιο μελετά τη σχέση οικονομικής κρίσης και εκπαίδευσης με φόντο τον γενικότερο ευρωπαϊκό προβληματισμό αναφορικά με τις τεράστιες διαστάσεις που τείνει να λάβει στην εποχή μας η οικονομική κρίση. Εστιάζοντας στη χώρα μας, το κεφάλαιο αυτό καθιστά σαφές ότι η φτώχεια, η ανεργία, η αυξανόμενη αποστέρηση εισοδημάτων οξύνουν με ραγδαίους ρυθμούς τις κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση, αφού η πρόσβαση στα εκπαιδευτικά αγαθά γίνεται όλο και πιο δύσκολη για τους μη έχοντες, ενώ παρουσιάζονται μέσα από έρευνες οι επιδράσεις της οικονομικής κρίσης στους νέους.

Μια ποιοτική προσέγγιση της επικοινωνίας διευθυντή και εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα

Αγαθή Ρογδάκη, Σχολική Σύμβουλος Δ.Ε. 3ης Περιφέρειας Αχαΐας
Ελένη Μπενετάτου, MSc, Εκπαιδευτικός Π.Ε.70*

Στόχος της παρούσας ερευνητικής μελέτης είναι η διερεύνηση της σχέσης επικοινωνίας των διευθυντών των σχολικών μονάδων με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, καθώς και η σημασία της στη δημιουργία βέλτιστου επικοινωνιακού κλίματος στη σχολική μονάδα. Από την επισκόπηση της ξένης και της ελληνικής βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας, φάνηκε ότι το ζήτημα της επικοινωνίας στα πλαίσια του εκπαιδευτικού οργανισμού είναι ευρύ και έχει πολλές διαστάσεις. Θεωρήσαμε λοιπόν ότι ο Διευθυντής αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόσωπο ως προς την επικοινωνία στο σχολικό οργανισμό, που επηρεάζει τις σχέσεις που διαμορφώνονται σε αυτόν. Στηριζόμενοι στα εργαλεία της ποιοτικής μεθοδολογίας επιχειρήσαμε να συλλάβουμε και να αναλύσουμε τη διαδικασία, όπως αυτή εξελίσσεται στη σύγχρονη ελληνική εκπαίδευση. Κινούμενοι, αρχικά, στο θεωρητικό πλαίσιο εξετάστηκε η έννοια, το περιεχόμενο, οι διαστάσεις,

τα στοιχεία και τα μέσα της επικοινωνίας ως διαδικασία. Ενδιαφέρον έχει να διερευνηθεί αν και πώς ο Διευθυντής, ως φορέας και εκφραστής της δυναμικής και του κλίματος του εκπαιδευτικού οργανισμού, προσεγγίζει με τέτοιο τρόπο τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να διαμορφωθεί θετικό επικοινωνιακό κλίμα. Έτσι η ερευνητική μας προσπάθεια αφορά την επικοινωνία και τη σημασία αυτής μέσα στον εκπαιδευτικό οργανισμό, καθώς οι Διευθυντές καθημερινά συνδιαλέγονται με τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας. Για το σκοπό αυτό απευθυνθήκαμε με τα ερευνητικά εργαλεία της συνέντευξης και της παρατήρησης σε Διευθυντές πολυθέσιων σχολικών μονάδων της Αχαΐας κατά το σχολικό έτος 2014-15.

Παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν και που αντιμετωπίστηκαν στο μέτρο του δυνατού χάρη στη φιλική συνεργασία των συναδέλφων εκπαιδευτικών, συνελέγησαν τα ερευνητικά δεδομένα, τα οποία βοήθησαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων που ευελπιστούμε να καταστούν βοηθητικά, τόσο θεωρητικά όσο και μεθοδολογικά για τη διερεύνηση του ζητήματος. Θεωρούμε πως η διαδικασίας της επικοινωνίας μεταξύ Διευθυντή και εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα από την σκοπιά της ποιοτικής μεθοδολογίας μπορεί να συνεισφέρει στην καλύτερη κατανόηση ενός, όπως έχει αποδειχθεί, πολύπλοκου εκπαιδευτικού και εργασιακού ζητήματος.

Ηγεσία & συναισθηματική νοημοσύνη στη διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων

Έφη Σταματάκη, Φοιτήτρια ΑΣΠΑΙΤΕ

Στη σύγχρονη εποχή, φαινόμενα όπως η παγκοσμιοποίηση, οι συνεχείς αλλαγές και η πολυπλοκότητα των σχέσεων, ως πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές δυνάμεις, δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστες τις εξελίξεις στην οργάνωση και τη διοίκηση των σχολικών μονάδων. Τα τελευταία χρόνια, η εκπαιδευτική διοίκηση δέχεται επιρροές και υιοθετεί οπτικές, έννοιες και μεθόδους από διάφορους επιστημονικούς κλάδους, προκειμένου να επαναπροσδιορίσει τον τρόπο λειτουργίας της και να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των σχολικών οργανώσεων. Συγκεκριμένα, η επιδίωξη της πραγματοποίησης του γενικότερου σκοπού και των επιμέρους στόχων της εκπαίδευσης, οδήγησε στη μεταφορά και την εφαρμογή επιμέρους αρχών της διοίκησης (management). Το γεγονός αυτό, αφενός προκάλεσε έντονες επιστημονικές αντιπαραθέσεις (δεδομένου της διαφορετικότητας των σχολικών οργανώσεων από τις επιχειρήσεις), αφετέρου, συντέλεσε στην ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων. Οι εκπαιδευτικές μονάδες όλων των βαθμίδων καλούνται να αντιμετωπίσουν πληθώρα στρατηγικών και οργανωτικών θεμάτων, όπως τη λήψη αποφάσεων, τη βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής και τη συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς φορείς και την ευρύτερη κοινωνία. Για την εναρμόνιση των σχολικών μονάδων στη σύγχρονη πραγματικότητα, απαιτείται η διάθεση διοικητικών εκπαιδευτικών στελεχών που να διαθέτουν ισχυρή προσωπικότητα, ηγετικές ικανότητες, διαπολιτισμική οπτική και κυρίως ανεπτυγμένες κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Με αυτό τον τρόπο θα δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις

βελτίωσης του σχολικού κλίματος, της συνεργατικότητας και της αποτελεσματικότερης επικοινωνίας μεταξύ των φορέων της εκπαίδευσης.

Στην παρούσα εισήγηση, η οποία είναι μία βιβλιογραφική έρευνα, επιχειρείται η διερεύνηση της συμβολής της ηγεσίας στην αποτελεσματικότερη διοίκηση των εκπαιδευτικών μονάδων που αποτελεί βασική συνιστώσα της επιτυχίας ή της αποτυχίας μιας κοινωνικής οργάνωσης.

Παράλληλα με την προσπάθεια ανάπτυξης ηγετικών προτύπων στην εκπαίδευση, διερευνάται η σύνδεσή τους με τα χαρακτηριστικά της συναισθηματικής νοημοσύνης, που θα πρέπει να καλλιεργούνται σε όλες τις βαθμίδες, ακόμα και εντός της σχολικής αίθουσας. Ταυτόχρονα θα παρουσιαστούν αποτελέσματα επιστημονικών ερευνών, σχετικά με το θέμα που διαπραγματεύεται η μελέτη, τα οποία θα προσδώσουν συνοχή στην ανάλυση και στα συμπεράσματα.

Στόχο της παραπάνω διερεύνησης αποτελεί η αναγκαιότητα, ύπαρξης τόσο ηγετικών διοικητικών εκπαιδευτικών στελεχών, όσο και της καλλιέργειας χαρακτηριστικών συναισθηματικής νοημοσύνης στο σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων της εκπαιδευτικής κοινότητας, η οποία συμβάλλει στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας τους.

Καλές πρακτικές στη λειτουργία ενός βαθμολογικού / εξεταστικού κέντρου Πανελλαδικών Εξετάσεων

Ιωάννης Τζωρτζάκης, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ12.01, ΠΔΕ Κρήτης*
Νικόλαος Φανουράκης, Εκπαιδευτικός ΠΕ17.03*

Στο τέλος κάθε σχολικού έτους, το σημαντικότερο γεγονός, τόσο για τους εμπλεκόμενους μαθητές, τους γονείς τους, αλλά και την εκπαιδευτική κοινότητα, είναι οι Πανελλαδικές Εξετάσεις. Οι μαθητές συμμετέχουν σε αυτές εξεταζόμενοι στα σχολεία τους, τα γραπτά τους όμως, αποστέλλονται και βαθμολογούνται σε ειδικά Βαθμολογικά Κέντρα. Ένα Βαθμολογικό Κέντρο είναι μία υπηρεσία με πολύπλοκη οργάνωση, εξαιρετικά ευαίσθητη κοινωνικά αποστολή, με την επιπλέον ιδιαιτερότητα ότι συγκροτείται από την αρχή κάθε σχολική χρονιά. Σε αυτό προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εκατοντάδες άνθρωποι που έχουν καθορισμένα καθήκοντα, που όμως δε βασίζονται σε κάποια έγγραφη αναλυτική περιγραφή, αλλά περισσότερο σε μία προφορική παράδοση και μία συσσωρευμένη εμπειρία που μεταφέρεται από τους παλαιότερους στους νεώτερους. Σε συνδυασμό με την επιπλέον λειτουργία των Βαθμολογικών Κέντρων σαν Εξεταστικά Κέντρα μαθητών που για διάφορους λόγους εξετάζονται προφορικά και την ανάγκη διαρκούς ανανέωσης του προσωπικού τους, είναι δικαιολογημένη η αντίληψη όσων έχουν προσφέρει τις υπηρεσίες τους σε αυτά, ότι πρόκειται για μία απαιτητική εργασία.

Στην παρούσα εισήγηση περιγράφεται η διαδικασία και τα στάδια της οργάνωσης ενός Βαθμολογικού Κέντρου με βάση την εμπειρία των συγγραφέων από την υπηρεσία τους τα προηγούμενα σχολικά έτη στο 055 Β.Κ. στο Ηράκλειο Κρήτης. Περιγράφεται επίσης η διαδικασία της βαθμολόγησης ενός γραπτού πανελλαδικών εξετάσεων από το στάδιο της παραλαβής του

μέχρι αυτό της κατάθεσης της βαθμολογίας του, όπως και της εξέτασης και βαθμολόγησης ενός μαθητή που εξετάζεται προφορικά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις καλές πρακτικές που ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί, που οργανωμένοι σε ειδικά συνεργεία, πραγματοποιούν όλες τις απαιτούμενες επιμέρους εργασίες και διαδικασίες, με στόχο την πλήρως διασφαλισμένη ποιότητα της βαθμολόγησης και της ασφάλειας της διαδικασίας. Τέλος, παρουσιάζονται καινοτομίες που έχουν εφαρμοστεί και επιτύχει από παλαιότερους Προέδρους και προσωπικό στο 055 Β.Κ. που πλέον αποτελούν συνήθεις πρακτικές και σε άλλα Βαθμολογικά Κέντρα της χώρας.

Εκπαιδευτική Πολιτική και Ολοήμερο Σχολείο: "Αντιφάσεις, εμπόδια και ματαιώσεις στην εφαρμογή του καινοτόμου θεσμού από το 1997 μέχρι σήμερα"

Αθηνά Χαλκιαδάκη, Δρ Επιστημών Αγωγής, Master, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70

Το "Ολοήμερο Σχολείο" εισάγεται το 1997 και χαρακτηρίζεται ως καινοτόμος θεσμός. Η ανάγκη για φύλαξη των παιδιών των εργαζόμενων γονέων εμφανίστηκε το 1985 περίπου και είχε τη μορφή τμημάτων δημιουργικής απασχόλησης. Από το 1993 αρχίζει να μεριμνά το κράτος για την παιδαγωγικό ρόλο της απασχόλησης αυτής μέχρι την θεσμοθέτησή του Ολοήμερου Σχολείου. Το Ολοήμερο Σχολείο είχε κοινωνικό και παιδαγωγικό χαρακτήρα. Αποτελούσε βασική έκφανση του κράτους πρόνοιας που στόχευε κυρίως στην εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων αλλά και στην συρρίκνωση της παραπαιδείας εφόσον στα πλαίσια του δημόσιου σχολείου προσφέρονταν διδακτικά αντικείμενα που "αγόραζαν" οι γονείς το απόγευμα από ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς φορείς.

Με την παρούσα εισήγηση επιχειρείται μια αναδρομή στην εισαγωγή και την εξελικτική πορεία του θεσμού του Ολοήμερου Σχολείου εστιάζοντας στο ρόλο της εκπαιδευτικής πολιτικής σε κάθε στάδιο της πορείας και των δύο μορφών του: τα Πιλοτικά-Πειραματικά Ολοήμερα Σχολεία (τα οποία καταργήθηκαν το 2011) και τα κλασικά ολοήμερα σχολεία τα οποία τείνουν σταδιακά να αντικατασταθούν από τα ΕΑΕΠ που καθιερώθηκαν το 2010.

Η εκπαιδευτική πολιτική εισάγεται στα σχολεία με τη μορφή εγκυκλίων, νόμων, υπουργικών αποφάσεων που ρυθμίζουν την πορεία του θεσμού αλλά και το πλαίσιο μέσα στο οποίο εφαρμόζεται (διοικητικές και εκπαιδευτικές δομές). Η εφαρμογή του θεσμού στην προαιρετική του μορφή, γίνεται αντιληπτή μέσα από την αποδελτίωση και ανάλυση περιεχομένου 37 ερευνών με θέμα το Ολοήμερο Σχολείο που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα από το 1998 μέχρι το 2013.

Η εφαρμογή της πιλοτικής μορφής του θεσμού, δηλαδή η λειτουργία των Πιλοτικών Ολοήμερων Σχολείων, παρουσιάζεται μέσα από συνεντεύξεις σε στελέχη εκπαίδευσης αλλά και στους οραματιστές του θεσμού. Οι οραματιστές-σχεδιαστές αποτελούσαν μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής που συστάθηκε από το Υπουργείο Παιδείας η οποία εισηγήθηκε, καθοδηγούσε και στήριζε την εφαρμογή του θεσμού στην ελληνική σχολική πραγματικότητα. Επιπλέον παρουσιάζεται η δράση των 28 Πιλοτικών Ολοήμερων Σχολείων, όπως καταγράφεται στα γραπτά

τους κείμενα που δόθηκαν στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το οποίο από το 2002 ανέλαβε την εποπτεία του θεσμού μετά την παραίτηση των μελών της Επιστημονικής Επιτροπής την ίδια χρονιά.

Στην παρούσα εισήγηση επιχειρείται να αναδειχθεί η διάσταση μεταξύ των οραμάτων και της πραγματικότητας του Ολοήμερου Σχολείου, με την "παρέμβαση" της εκπαιδευτικής πολιτικής. Επίσης αναδύεται η διάσταση μεταξύ των γραπτών κειμένων(εγκυκλίων)- που ρυθμίζουν τον τρόπο εφαρμογής του θεσμού- και την εφαρμογή στην πράξη, ως αποτέλεσμα της αδράνειας, παραβλέψεων, παλινωδιών της εκπαιδευτικής πολιτικής που απομακρύνουν σταδιακά το Ολοήμερο Σχολείο από τους αρχικούς του στόχους και τις προθέσεις των σχεδιαστών της καινοτομίας αυτής και το οδηγούν στη σημερινή κατάσταση την οποία θα περιγράψουμε διεξοδικά.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Στρατηγικές κατανόησης, ακαδημαϊκή επίδοση και αυτοαντίληψη: ερεύνα δράσης σε ένα τμήμα ένταξης της Α΄ γυμνασίου στην Ελλάδα

Νικολίτσα Ασημακοπούλου, Φιλόλογος Ειδικής Αγωγής

Η κατανόηση του νοήματος ενός κειμένου είναι ένα δύσκολο και απαιτητικό έργο και ιδιαίτερα για τους αναγνώστες που αντιμετωπίζουν Μαθησιακές Δυσκολίες (= Μ.Δ.). Συχνά οι μαθητές αυτοί δε διαθέτουν ένα επαρκές ρεπερτόριο με τις κατάλληλες γνωστικές και μεταγνωστικές στρατηγικές προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις αναγνωστικές τους δυσκολίες οι οποίες με τη σειρά τους δυσχεραίνουν την κατανόηση του γραπτού λόγου. Η ρητήδιδασκαλία ενός συνδυασμού γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών τεκμηριώνεται από τη βιβλιογραφία ως μια αποτελεσματική στρατηγική στη διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης.

Σκοπός της παρούσας έρευνας δράσης ήταν να διερευνήσει την επίδραση της χρήσης γνωστικών στρατηγικών για την αναγνωστική κατανόηση ελληνικών κειμένων σε τρεις μαθητές της Α΄ Γυμνασίου που φοιτούν σε Τμήμα Ένταξης (= Τ.Ε.) στην Ελλάδα και την επίδραση αυτού του προγράμματος παρέμβασης τόσο στη στάση των μαθητών απέναντι στην αναγνωστική διαδικασία όσο στη σχολική αυτοαντίληψη και αυτοεκτίμηση τους.

Οι συμμετέχοντες αυτής της μελέτης ήταν τρεις μαθητές, καθένας από τους οποίους προερχόταν από τις τρεις πολυπληθέστερες ομάδες μαθητών που φοιτούν στα Τ.Ε. στην Ελλάδα (γενικές Μ.Δ., ειδικές και Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας). Για την επίτευξη του σκοπού της μελέτης πραγματοποιήθηκε α) τετράωρη παρατήρηση στο τμήμα γενικής παιδείας με στόχο την ανάδειξη των στοιχείων εκείνων που δυσχεραίνουν την ομαλή μαθησιακή τους πορεία, β) διδακτική παρέμβαση στο Τ.Ε., με ρητή διδασκαλία γνωστικών στρατηγικών προκειμένου να αυξηθεί η αναγνωστική κατανόηση των τριών μαθητών και γ) συνέντευξη προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις / στάσεις των συμμετεχόντων στην παρέμβαση όσον αφορά την ακαδημαϊκή τους αυτοαντίληψη και την ακαδημαϊκή τους επίδοση.

Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι η ρητή διδασκαλία ενός συνδυασμού στρατηγικών κατανόησης σε μαθητές με Μ.Δ. συνέβαλε στη βελτίωση της αναγνωστικής τους κατανόησης και στην πιο λειτουργική τους παρουσία μέσα στην τάξη, όπως φάνηκε μέσα από: α) την αύξηση της συμμετοχής τους κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας και τη βελτίωση της επίδοσής

τους στα φύλλα αξιολόγησης,β) την ελάττωση της συχνότητας εμφάνισης κάποιων δυσλειτουργικών συμπεριφορών, καθώς και γ) την τόνωση της ακαδημαϊκής τους αυτοαντίληψης.

Καθώς όμως η έρευνα αυτή ήταν περιορισμένη σε έκταση και χρόνο χρειάζεται περαιτέρω και πιο ενδελεχή έρευνα επί του συγκεκριμένου θέματος για να μπορούν να γενικευτούν τα αποτελέσματα και σε διαφορετικές ομάδες μαθητών.

Η επίδραση των παραμυθιών στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών

Γαρυφαλιά Βουράκη, Κοινωνιολόγος

Η εισήγηση αφορά την επιρροή των παραμυθιών στο ψυχισμό του παιδιού και στη ανάπτυξη της κοινωνιολογικής του υπόστασης. Βασικό στοιχείο της εισήγησης είναι να γίνει κατανοητός ο τρόπος που το παραμύθι επιτρέπει στον αναγνώστη να ταυτιστεί με καταστάσεις και εμπειρίες, όπως η σύγκρουση καλού και κακού, η διαφορά μεταξύ θάρρους κι δειλίας και η χρησιμοποίησης εξυπνάδας σαν όπλο ενάντια στη δύναμη.

Το πρώτο μέρος της εισήγησης θα αφορά την καταγωγή του παραμυθιού και γενικότερα μια αναδρομή της εξέλιξής του μέχρι σήμερα. Στο κύριο μέρος της εισήγησης θα γίνει αναφορά στους συμβολισμούς των παραμυθιών και στην ταύτιση των ακροατών ή αναγνωστών με αυτούς τους συμβολισμούς.

Τα παραμύθια προσπαθούν να μεταδώσουν με ποικίλους τρόπους το εξής μήνυμα: ο αγώνας εναντίων σοβαρών δυσκολιών στη ζωή είναι αναπόφευκτος, καθώς είναι ουσιαστικό κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης, όμως αν κανείς δε λιγοψυχήσει, τότε καταφέρνει να νικήσει όλα τα εμπόδια και στέφεται νικητής.

Μέσα από την εισήγηση αυτή θα δοθεί έμφαση στην αναγκαιότητα ύπαρξης του παραμυθιού δηλαδή στον τρόπο που τα παραμύθια καθοδηγούν το παιδί να ανακαλύψει τις κλίσεις του, να ταυτιστεί με ήρωες, να κάνει όνειρα και να ταξιδέψει μέσα από αυτά.

Έχουν σημαντικό ψυχολογικό νόημα για παιδιά όλων των ηλικιών, κορίτσια και αγόρια ανεξάρτητα από το φύλο των ηρώων της ιστορίας. Κι επειδή διευκολύνουν τις αλλαγές ταύτισης, αφού το παιδί σε κάθε περίοδο αντιμετωπίζει διαφορετικά προβλήματα, του επιτρέπουν να αντλήσει πλούσια προσωπικά μηνύματα από αυτά.

Η εισήγηση αυτή έχει ως βασικό σκοπό να αναδείξει το παραμύθι και την εκπαιδευτική και κοινωνιολογική αξία του. Καθώς και τον τρόπο που τα παραμύθια αλληλεπιδρούν με τον ψυχισμό των παιδιών.

Παραγωγή επικοινωνιακών κειμένων και επίπεδα άγχους μαθητών Γ΄ τάξης δημοτικού

Ειρήνη Γάκη, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστημίου Κρήτης*
Ιωάννης Σπαντιδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης
Ελένη Βασιλάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης

Η παραγωγή γραπτού λόγου είναι μια εμπρόθετη, δυναμική και επίπονη γλωσσική, γνωσιακή, κοινωνική και συναισθηματική διαδικασία επίλυσης προβλήματος που απαιτεί από τους μαθητές-συγγραφείς ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων και υπο-δεξιοτήτων για την επίτευξη των επικοινωνιακών τους στόχων μέσα σε αυθεντικά επικοινωνιακά πλαίσια.

Επιπλέον, ο γραπτός λόγος αποτελεί μέσο εξωτερίκευσης της σκέψης και επικοινωνίας του ατόμου και επιδρά στην κοινωνική-πολιτισμική-οικονομική εξέλιξη και ανάπτυξη της κοινωνίας. Έτσι, η ικανότητα παραγωγής του γραπτού λόγου θεωρείται χρήσιμη και αναγκαία, καθώς αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την παραγωγή και απόκτηση της γνώσης, που με τη σειρά της δίνει τη δυνατότητα σε αυτούς που την κατέχουν να συμμετάσχουν ενεργά στο κοινωνικο-πολιτισμικό γίγνεσθαι και να κοινωνικοποιηθούν.

Παράλληλα, έρευνες αποδεικνύουν πως οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές-συγγραφείς οφείλονται σε συναισθηματικά/ψυχολογικά, γλωσσικο-γραμματικά και γνωσιακά προβλήματα που σχετίζονται με τη συγγραφική διαδικασία και ανακύπτουν κατά την ενασχόλησή τους με αυτή.

Γίνεται, δηλαδή, σαφές πως τα συναισθήματα διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο και έχουν πολύ μεγάλη σημασία στη διαδικασία παραγωγής επικοινωνιακών κειμένων. Συγκεκριμένα, το αρνητικό συναίσθημα του άγχους που σχετίζεται με την παραγωγή γραπτού λόγου έχει επιπτώσεις τόσο στα κίνητρα και στην επιθυμία για εμπλοκή με τη συγγραφική διαδικασία όσο και στις επιδόσεις των μαθητών-συγγραφέων, ενώ φαίνεται πως επηρεάζει και τη μετέπειτα πορεία και εξέλιξή τους στο κοινωνικό/εργασιακό πλαίσιο.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η αξιολόγηση μιας διδακτικής παρέμβασης με οπτικο-λεκτικές (μνημονικές κάρτες, νοητικοί χάρτες, ερωτήσεις, μνημονικοί κανόνες) κοινωνικο-διαδικαστικές διευκολύνσεις σε μαθητές με ή χωρίς μαθησιακές δυσκολίες προκειμένου να διαπιστωθεί η αλληλεπίδραση μεταξύ της ποιότητας του γραπτού λόγου και των επιπέδων άγχους των μαθητών κατά τη συγγραφική διαδικασία και να ενισχυθεί η συγγραφική επάρκεια των μαθητών/συγγραφέων μέσω του συντονισμού των γνωσιακών και συναισθηματικών διεργασιών.

Η διδακτική παρέμβαση έγινε μέσω της γνωσιακής μαθητείας και στα πλαίσια της φθίνουσας καθοδήγησης. Στην έρευνα πήραν μέρος τρία τμήματα Γ΄ τάξης δημοτικού εκ των οποίων τα δύο αποτέλεσαν την πειραματική ομάδα και το τρίτο την ομάδα ελέγχου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως διαφοροποιήθηκαν τα επίπεδα άγχους κυρίως των αρχάριων μαθητών-συγγραφέων της πειραματικής ομάδας.

Το παιδικό παιχνίδι ως δραστηριότητα: χαρακτηριστικά, ερμηνείες και ο κοινωνικοποιητικός του ρόλος

Ηλίας Γ. Μαρούδας, Σχολικός Σύμβουλος Δ.Ε.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία μελέτη του παιδικού παιχνιδιού ως δραστηριότητα, διακρινόμενο από το παιχνίδι ως αντικείμενο. Επί του ακριβούς ορισμού τού παιχνιδιού διαπιστώνονται αρκετές δυσκολίες και αντιλογίες. Εν τούτοις, ως βασικά χαρακτηριστικά του μπορούν, οπωσδήποτε, να εντοπιστούν η ύπαρξη αυθορμητισμού, εσωτερικής κινητοποίησης και εκούσιας δράσης, προσαρμοστικότητας και αυτοκαθορισμού, παρότι, κυρίως στα αγωνιστικά παιχνίδια, οι συμπεριφορές διενεργούνται εντός κάποιων πλαισίων ή κανόνων. Επιπλέον, παρατηρείται σημαντικά ελεύθερη έκφραση συναισθημάτων, όπως επίσης αξιοποίηση της φαντασίας και της δημιουργικότητας.

Οι θεωρίες, δε, που επιχείρησαν να ερμηνεύσουν τη φύση και τις λειτουργίες του παιχνιδιού μπορούν να διακριθούν σε κλασσικές και πρόσφατες. Οι πρώτες αποδέχονται ως πυρηνικό χαρακτηριστικό και σκοπό του παιχνιδιού διάφορες, κατά περίπτωση, όψεις: την πλεονάζουσα ενέργεια, την αναψυχή, την προπαρασκευή, την άμιλλα ή τη γεύση της επιτυχίας. Οι δεύτερες ακολουθούν, κατά κάποιο τρόπο, τα ψυχολογικά ρεύματα από το μεσοπόλεμο και εφεξής. Έτσι, έχουν προσανατολισμούς γνωσιακούς, συμπεριφοριστικούς, ψυχαναλυτικούς ή ψυχοκινητικούς˙ ιδιαίτερη περίπτωση αποτελούν οι πολιτισμικές θεωρίες, που θεωρούν το παιχνίδι ως μία από τις βάσεις ανάπτυξης του πολιτισμού. Τελικώς, για την αποτελεσματική μελέτη και έρευνα του παιχνιδιού απαιτείται, μάλλον, ταυτόχρονη πολυεπίπεδη και πολυοπτική θεώρηση.

Το παιδικό παιχνίδι έχει τύχει διάφορων ταξινομήσεων, οι οποίες ποικίλουν ως προς το κριτήριο διάκρισης, που μπορεί να είναι το αντικείμενο του παιχνιδιού (π.χ. ηλεκτρονικό, γλωσσικό, κινητικό, μιμητικό), οι φορείς του (ατομικό ή ομαδικό) ή κάποιο λειτουργικό ποιοτικό χαρακτηριστικό του.

Η σχετική έρευνα για το παιδικό παιχνίδι ως δραστηριότητα έχει τονίσει ιδιαίτερα δύο παράγοντες. Αρχικά, το στοιχείο της μίμησης-αναπαράστασης προσώπων ή καταστάσεων, που τέρπει και εξασκεί το παιδί.

Στη συνέχεια, τον ιδιαίτερο κοινωνικοποιητικό ρόλο του παιχνιδιού. Συγκεκριμένα, έρευνες στην Ελλάδα και το εξωτερικό εντόπισαν συμβολή στην ένταξη στην κοινωνική ομάδα, στην ανάπτυξη συνεργατικότητας, αλληλοσεβασμού, φιλικών διαπροσωπικών και διομαδικών σχέσεων.

Επίσης, στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων και την καταστολή ή τη μετρίαση των εγωιστικών τάσεων. Βεβαίως, η δραστηριότητα του παιδικού παιχνιδιού δύναται να εμπεριέχει και εκδηλώσεις μη αποδεκτών κοινωνικώς συμπεριφορών. Τούτο δεν μειώνει, όμως, τη σημασία της στη ζωή του παιδιού και τη συμβολή της στην κοινωνικοποίησή του.

Η αξιοποίηση του διαδικτύου για επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ συνομηλίκων. Μελέτη σε δείγμα μαθητών Γυμνασίου

Σάββας Παπαπέτρου, Κοινωνικός ψυχολόγος – ερευνητής

Με την έλευση του 21ου αιώνα και με την εκπληκτική διάχυση του διαδικτύου, καθώς και την εισχώρηση του κυβερνοχώρου σε πολλές εφαρμογές που χρησιμοποιούν οι χρήστες των υπολογιστικών συστημάτων και τη γενικότερη ανάπτυξη των τεχνολογιών Πληροφορικής και επικοινωνιών, η αλληλεπίδραση των ανθρώπων, με χρήση νέων τρόπων επικοινωνίας, τόσο μεταξύ τους όσο και με διάφορες μηχανές έχει εξελιχθεί σε καθημερινό φαινόμενο.

Η διεργασία αυτής της καθολικής επικοινωνίας κρίνεται αναγκαίο να προσεγγιστεί και να αναλυθεί σε κοινωνικό-ψυχολογικό πλαίσιο αφού εντοπίζεται σε όλες τις μορφές οργάνωσης των σύγχρονων κοινωνιών. Επιπλέον, αυτή η νέα μορφή επικοινωνίας και πληροφόρησης στηρίζεται στη μορφή οργάνωσης που έχει μια σύγχρονη τεχνολογική κοινωνία. Έτσι, μπορούμε να διακρίνουμε την ανάπτυξη διάφορων κοινοτήτων στο περιβάλλον του κυβερνοχώρου και του διαδικτύου. Κάνουμε λόγο συνεπώς για τη δημιουργία δυνητικών κοινοτήτων, ως εξέλιξη των γεωγραφικά στενών ορίων που ως τώρα δίνουμε στον ορισμό της κοινότητας. Ωστόσο, η ανάπτυξη των δυνητικών αυτών κοινοτήτων είναι ένα νέο φαινόμενο και είναι απαραίτητο να αναλυθούν όλα τα στοιχεία τα οποία συμβάλλουν στη διαμόρφωση τους.

Η παρούσα έρευνα, βασισμένη σε ποσοτικά δεδομένα, μελετά την επικοινωνία των νέων μέσω του διαδικτύου. Συγκεκριμένα, το ενδιαφέρον εστιάζεται μόνο στην επικοινωνία των εφήβων και επικεντρώνεται στο περιεχόμενο της επικοινωνίας, στις διαφορές της χρήσης των μέσων όπως είναι τα fora και το Ίντερνετ, το chatting και τα blogs, καθώς και τις διαφορετικές προτιμήσεις των δύο φύλων.

Ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών δημοτικού σχολείου με τη βοήθεια τεχνικών της ψυχοθεραπείας μέσω της τέχνης – Art-Therapy

Ευαγγελία Σ. Φουντουλάκη, PhD, εκπαιδευτικός

Ψυχοθεραπεία μέσω της τέχνης (Art Therapy) ονομάζεται η αποτελεσματική θεραπεία διερεύνησης της αυτο-γνωσίας διαμέσου της λεκτικής και μη λεκτικής έκφρασης και των καλλιτεχνικών εμπειριών.

Η ψυχοθεραπεία μέσω της τέχνης συμβάλλει στην ψυχική υγεία όλων, τους παρέχει την ευκαιρία να δράσουν μέσω της πρώτης τους γλώσσας, της τέχνης, και χρησιμοποιείται περισσότερο από 30 χρόνια στις ΗΠΑ και την Αγγλία, σε ιδρύματα, νοσοκομεία και σχολεία.

Πληθώρα ερευνών παρέχουν πληροφορίες για τη χρησιμότητα διαφόρων μορφών art therapy, όσον αφορά στη βοήθεια παιδιών ακόμη και με σοβαρά ψυχικά νοσήματα, αναπτυξιακές διαταραχές, αυτισμό, παρενοχλήσεις, πένθος κ.α.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει διάφορες τεχνικές, εμπνευσμένες κυρίως από τη Ροτζεριανή ψυχοθεραπεία μέσω της τέχνης, οι οποίες είναι εύκολο να χρησιμοποιηθούν μέσα στην σχολική τάξη του γενικού δημοτικού σχολείου, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών.

Ο εκπαιδευτικός χωρίς ιδιαίτερη εκπαίδευση πάνω στον τομέα αυτό, ακολουθώντας τις γενικές υποδείξεις της Ροτζεριανής ψυχοθεραπείας, την ευαισθησία, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία του, μπορεί να μετατρέψει την τάξη σ' ένα εργαστήρι ενίσχυσης της έννοιας του εαυτού των παιδιών.

Τα συναισθήματα εξωτερικεύονται, παίρνουν καλλιτεχνική μορφή σε ένα θεραπευτικό πλαίσιο οριοθετημένο από τις ανθρωπιστικές, προσωποκεντρικές αρχές της ενσυναίσθησης, γνησιότητας, ειλικρίνειας, σεβασμού, φροντίδας και συνέπειας. Οι τεχνικές ενίσχυσης του εαυτού μέσω της τέχνης χρησιμοποιήθηκαν από εκπαιδευτικό του Δημ. Σχ. Νεροκούρου, Χανίων, στη Δ΄ τάξη με 21 μαθητές ηλικίας περίπου 10 ετών.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2014-2015, με αφορμή επιλεγμένα μαθήματα Γλώσσας και Μελέτης Περιβάλλοντος. Οι εκφραστικές τέχνες, η κίνηση, η μουσική και ο ήχος, η γραπτή έκφραση, η γλυπτική και η ζωγραφική σε ένα ασφαλές περιβάλλον διευκόλυναν την ανάπτυξη του εαυτού των παιδιών και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους. Όλες οι δημιουργίες των μαθητών, αποτελούν «έργα τέχνης», έχουν ιδιαίτερη αξία για το παιδί, το οποίο καλείται, εάν το επιθυμεί, να τα αναλύσει, με τις μη-παρεμβατικές οδηγίες του εκπαιδευτικού- καθοδηγητή.

Η ποιοτική ακρόαση διευκολύνει την προσωπική ανάπτυξη του ατόμου και τον αυτο-προσδιορισμό του, χωρίς να εστιάζει στην αισθητική ή τον ορθολογισμό. Πρόκειται για μία ιδιαίτερα θεραπευτική διαδικασία για όλους τους εμπλεκόμενους με πολύ ενδιαφέροντα και συχνά απροσδόκητα αποτελέσματα.

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Τ.Π.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ηθικές παράμετροι στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Έρευνα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λέσβου

Αικατερίνη Αρμάδα, Εκπαιδευτικός ΠΕ06, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Μυτιλήνης

Σκοπός της εργασίας είναι να αναδείξει και να εξετάσει ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας, που συνδέονται με τη χρήση των Τ.Π.Ε στην Εκπαίδευση, ζητήματα που απασχολούν (ή οφείλουν να απασχολούν) χρήστες/τριες και επιστήμονες. Μέσα από τη μελέτη του συνοδού πρίσματος των παιδαγωγικών αρχών και των ψυχολογικών παραμέτρων, αναμένεται να προσδιοριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια η ηθική παράμετρος, όπως αυτή διαμορφώνεται στο πλαίσιο ένταξης και αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αλλά και συμμετέχει στη διαμόρφωση του πλαισίου αυτού με απώτερη βλέψη να προετοιμαστεί ο/η εκπαιδευτικός για μια αυτοδιαχείριση και αυτορρύθμιση (selfmanagement, selfregulation) στο πεδίο τομής της ηθικής και της τεχνολογίας.

Συνοπτικά, ο σκοπός είναι να αναφανεί ότι η αξιοποίηση των ΤΠΕ δεν στερείται ηθικών προϋποθέσεων, αρχών και προεκτάσεων με κρίσιμη σημασία για την εκπαίδευση. Η μελέτη θα διαμορφώσει το θεωρητικό πλαίσιο της διατρέχοντας τα γνωστικά πεδία της Ηθικής και της Ηθικής Εκπαίδευσης στην τομή τους με τη Φιλοσοφία της Τεχνολογίας και τις θεωρίες που οργανώνουν τον επιστημονικό και ερευνητικό χώρο των ΤΠΕ στην εκπαίδευση , στην προσπάθεια να διευκρινιστεί το ερώτημα του τί συνιστά τη λεγόμενη ηθική διάσταση στο χώρο αυτό. Κρίσιμο είναι να φανεί ότι τα παραπάνω δεν μπορούν παρά να εντάσσονται στο πλαίσιο συγκεκριμένων αντιλήψεων σχετικά με το θεσμό του σχολείου και γενικότερα με την παιδεία, την εκπαίδευση, αγωγή, η φιλοσοφία των οποίων οργανώνει το εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και τη σχολική τάξη και στο πλαίσιο των οποίων καλείται ο/η εκπαιδευτικός που κάνει χρήση των ΤΠΕ ή ο/η ειδικός στο πεδίο των ΤΠΕ επιστήμονας να διαμορφώσει τη διδακτική και παιδαγωγική του παρέμβαση.

Η μέθοδος η οποία θα ακολουθηθεί, θα είναι η ποιοτική έρευνα μέσω συνέντευξης με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Όσον αφορά στο δείγμα θα γίνει μία δημοσκοπική, στοχευμένη προσέγγιση αντιπροσωπευτικού δείγματος των εκπαιδευτικών πληροφορικής της Λέσβου (κυρίως της Π.Ε), με εμπειρία στην διδασκαλία της Πληροφορικής ως γνωστικού αντικειμένου και όχι

μόνο, προκειμένου να αντιληφθούμε θέσεις, αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στο θέμα μας αλλά και το βαθμό ευαισθητοποίησης τους σε ζητήματα που αφορούν στην ηθική παράμετρο. Θα διερευνηθεί, δηλαδή, κατά πόσον για τους/τις ερωτώμενους/ες τίθενται ζητήματα ηθικής στη χρήση των νέων τεχνολογιών, πώς τα διατυπώνουν και πώς τα αντιμετωπίζουν. Επιπλέον, θα διερευνηθεί εάν και πώς το όλο σχολικό κλίμα και περιβάλλον και οι διαφορετικές παράμετροι που το απαρτίζουν εμπλέκονται και με ποιό τρόπο στο όλο θέμα.

Προβλέπεται να αναζητηθεί η δυνατότητα διατύπωσης προτάσεων όσον αφορά στις μεθόδους και τακτικές αντιμετώπισης της χρήσης των ΤΠΕ, έτσι ώστε να αναδεικνύεται η προσοχή σε ηθικά ζητήματα που συνδέονται με αυτή τη χρήση, προς όφελος της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας και των εμπλεκομένων σε αυτήν.

Προκειμένου να καταλήξουμε σε συμπεράσματα, θα γίνει οριζόντια ανάλυση του περιεχομένου των συνεντεύξεων και ακολούθως ομαδοποίηση των απαντήσεων, προκειμένου να καταλήξουμε σε διαπιστώσεις, προτάσεις, συμπεράσματα.

Με ένα «κλικ» στον Καζαντζάκη

Φωτεινή Βλαχοκυριάκου, Εκπαιδευτικός ΠΕ17.04
Ελευθερία Παντελάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ 02*

Το μάθημα της λογοτεχνίας αποτελεί προνομιακό μέσο για την καλλιέργεια στα σχολεία του ήθους και των αξιών. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο στάδιο της διασαφήνισης και της ανάπτυξης των αξιών παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες καθώς πρέπει να βοηθήσει τους μαθητές να διασαφηνίσουν και να διατυπώσουν προσωπικές αξίες σεβόμενος παράλληλα αυτές που ήδη έχουν. Σημαντική βοήθεια μπορεί να προσφέρει η πραγματοποίηση διδακτικών επισκέψεων σε κατάλληλα επιλεγμένους χώρους, όπως και η αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και λογισμικών.

Στην παρούσα εισήγηση περιγράφεται η διαδικασία και τα στάδια υλοποίησης μιας διδακτικής πρότασης στο πλαίσιο του μαθήματος της Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου, με επίκεντρο την αναζήτηση και αποσαφήνιση από τους μαθητές, των αξιών όπως αυτές αναδεικνύονται στο έργο του Ν. Καζαντζάκη.

Η διδακτική πρόταση επιχειρεί να «χαράξει» μια διαδρομή, ένα ψηφιακό μονοπάτι που ξεκινά από το σχολείο, συνεχίζεται στο Μουσείο «Ν. Καζαντζάκης», επεκτείνεται στη ζωή και την καθημερινότητα του μαθητή και τέλος επιστρέφει στο σχολείο, αφήνοντας το ψηφιακό «αποτύπωμα» του μαθητή σε μια εικονική περιήγηση του μουσείου.

Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά και αφού μελετήσουν επιλεγμένα κείμενα του συγγραφέα, δημιουργούν πολυμεσικό υλικό που απεικονίζει και περιγράφει την αντίληψη των μαθητών για συγκεκριμένες αξίες στην καθημερινότητά τους.

Με χρήση απλών φωτογραφικών μηχανών ή/και κινητών τηλεφώνων, δημιουργούν με ελεύθερα διαθέσιμα λογισμικά και δημοσιεύουν στην ιστοσελίδα του σχολείου, μια εικονική περιήγηση (virtual tour) στο Μουσείο «Ν. Καζαντζάκης» την οποία εμπλουτίζουν,

ενσωματώνοντας δικές τους φωτογραφίες και σύντομα κείμενα που αντιστοιχίζουν στο υλικό του Μουσείου.

Σκοπός της διδακτικής πρότασης είναι να αναδειχθούν εκείνες οι αξίες και τα μηνύματα από το έργο του Καζαντζάκη που θα βοηθήσουν τους μαθητές να συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση του διαχρονικού Καζαντζακικού λόγου με την καθημερινότητα. Να προωθηθεί η συνεργασία των μαθητών μεταξύ τους σε μια διαπραγμάτευση, συνοικοδόμηση και από κοινού αξιοποίηση του κειμενικού λόγου με τις Νέες Τεχνολογίες. Επιχειρείται τέλος να αναδειχθούν οι αξίες της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη μέσα από το έργο του Ν. Καζαντζάκη, εφαρμόζοντας ανακαλυπτική και βιωματική μέθοδο εργασίας σε ομάδες, με βάση το Πρόγραμμα Σπουδών του Λυκείου και με την σημαντική υποστήριξη του Μουσείου «Ν. Καζαντζάκης» σε όλες τις διδακτικές προσεγγίσεις και διάδοσης του έργου του συγγραφέα.

Τα φύλα στη λογοτεχνία.
Μια διακειμενική προσέγγιση με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Στεργιανή Ζανέκα, Διδάκτωρ Φιλολογίας, Διευθύντρια Γυμνασίου Παλαιόχωρας

Η εισήγηση αφορά στο σχεδιασμό και τα αποτελέσματα ενός εφαρμοσμένου σεναρίου λογοτεχνίας σε δύο τμήματα της Α΄ Λυκείου. Οι μαθητές - με τη χρήση της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και την αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας- καλούνται να εντοπίσουν μέσα από τη συγκριτική εξέταση των προτεινόμενων κειμένων πώς διαμορφώθηκε στο πέρασμα του χρόνου η κοινωνική αντίληψη σχετικά με τα φύλα, να συνδέσουν αυτές τις αντιλήψεις με την ιστορική και χρονική συγκυρία των συγκεκριμένων κειμένων αλλά και με τη σημερινή εποχή.

Να συνειδητοποιήσουν την ιστορικότητα των κειμένων, δηλαδή την πολυσύνθετη αλληλεπίδραση των κειμένων με το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο αυτά γεννήθηκαν και διαβάστηκαν. Να συνδέσουν τις παραπάνω παρατηρήσεις τους από τα κείμενα με έργα άλλων τεχνών αλλά και με την εμπειρία τους από την καθημερινή ζωή.

Η Α΄ ομάδα μελετά τη δύναμη του έρωτα όπως αυτή καταγράφεται στον «Ερωτόκριτο» του Κορνάρου, στην «Ερωφίλη» του Χορτάτση, στην «Τιμή και το Χρήμα» του Θεοτόκη και σε αρχαία γνωμικά βάσει ερωτημάτων που θα της δίνονται. Προβληματίζεται στο πώς λειτουργεί η λυτρωτική και μεταμορφωτική δύναμη του έρωτα σε καθένα από τα κείμενα ξεχωριστά αλλά και συγκριτικά μεταξύ τους και με τα αρχαία γνωμικά.

Η Β΄ ομάδα σχολιάζει τον κοινωνικό ρόλο της γυναίκας, τα στερεότυπα που τον περιβάλλουν και τις σχέσεις των δυο φύλων στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εγγράφονται στην «Τιμή και το Χρήμα» και τη «Στέλλα Βιολάντη» του Ξενόπουλου, και τη μετεξέλιξή τους στη σημερινή εποχή από άρθρα του ηλεκτρονικού τύπου για τη «Γυναικεία εργασία, τις διακρίσεις και τα κοινωνικά στερεότυπα», από «Εικόνες της σύγχρονης γυναίκας» και την ιστορία του φεμινιστικού κινήματος.

Η Γ΄ ομάδα μελετά τη «Στέλλα Βιολάντη» ως φεμινιστικό σύμβολο από το μυθιστόρημα και το θεατρικό του Ξενόπουλου. Επίσης, μελετά τις γυναικείες μορφές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο «Η γυναίκα στην τέχνη» είτε από την αρχαία ελληνική γραμματεία και τη νεοελληνική λογοτεχνία, είτε από το θέατρο είτε από τον παγκόσμιο κινηματογράφο, και καλείται να παρουσιάσει τον συμβολισμό τους.

Η Δ΄ ομάδα σχολιάζει το θεσμό της προίκας, την εμπορευματοποίηση και τις μορφές κακοποίησης της γυναίκας στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εγγράφονται τα ζητήματα αυτά στην «Τιμή και το Χρήμα», στη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη και στην «Προίκα» του Λασκαράτου , καθώς και το βαθμό της επιβίωσής τους στη σημερινή εποχή από το άρθρο «Ο χάρτης της κακοποίησης των γυναικών στην Ελλάδα», και προτείνει λύσεις για την εξάλειψη του φαινομένου. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του σεναρίου στο εργαστήριο πληροφορικής του 1ου ΓΕΛ Χανίων ήταν εντυπωσιακά.

Το πρότυπο μεταδεδομένων αντικειμένων μάθησης του Ινστιτούτου Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών

Καλλιόπη Κανάκη, Καθηγήτρια Πληροφορικής Μέσης Εκπαίδευσης

Ο ερχομός του Διαδικτύου και η υιοθέτηση των εφαρμογών του Παγκόσμιου Ιστού στην εκπαιδευτική διαδικασία, οδήγησε στην επικράτηση των ψηφιακών αντικειμένων μάθησης (learning objects). Υπάρχει μία τεράστια ποσότητα αντικειμένων μάθησης κάθε είδους που παρέχονται με σκοπό να εξυπηρετήσουν εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο στόχος είναι η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης των αντικειμένων μάθησης. Με άλλα λόγια θέλουμε να δημιουργούνται μία φορά και από λίγους και να χρησιμοποιούνται πολλές φορές από πολλούς, σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Με αυτόν τον τρόπο μειώνεται σημαντικά τόσο η ανθρώπινη προσπάθεια, όσο και το κόστος παραγωγής των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Τα αντικείμενα μάθησης διατηρούνται σε δεξαμενές αντικειμένων μάθησης (learning object repositories). Η αναγκαιότητα της ύπαρξης τέτοιων δεξαμενών μπορεί να αμφισβητηθεί, δεδομένων των τεράστιων δυνατοτήτων των μηχανών αναζήτησης του Παγκόσμιου Ιστού. Η επιπλέον υπηρεσία που μία δεξαμενή αντικειμένων μάθησης παρέχει, είναι η εύκολη αναζήτηση αντικειμένων που δεν έχουν μορφή κειμένου, το οποίο μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση μεταδεδομένων (metadata). Όμως, ακόμα και τα δεδομένα σε μορφή κειμένου εντοπίζονται ευκολότερα, χρησιμοποιώντας κριτήρια πιο εξελιγμένα από τον τίτλο ή το συγγραφέα του άρθρου.

Το πρότυπο εκπαιδευτικών αντικειμένων του Ινστιτούτου Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών (IEEE Learning Object Metadata (LOM)) είναι ένα διεθνώς αναγνωρισμένο ανοικτό πρότυπο, το οποίο έχει υιοθετηθεί από πολλούς οργανισμούς και ινστιτούτα που ασχολούνται με τη δημιουργία και τη διατήρηση εκπαιδευτικών αντικειμένων.

Το πρώτο του τμήμα είναι το πρότυπο IEEE 1484.12.1-2002 LOM, το οποίο προσδιορίζει τα

χαρακτηριστικά ενός αντικειμένου μάθησης που πρέπει να περιγραφούν από ένα στιγμιότυπο μεταδεδομένων (metadata instance). Η υιοθέτηση του προτύπου από τους δημιουργούς των αντικειμένων μάθησης οδηγεί στη διευκόλυνση της αναζήτησης τους αλλά και της επαναχρησιμοποίησής τους, αρκεί να είναι συγκεντρωμένα σε δεξαμενές αντικειμένων μάθησης. Προσπαθώντας να ακολουθήσει τη μετεξέλιξη του Web σε Web 2.0 και, επομένως, να ενισχύσει την διαλειτουργικότητα (interoperability) διαφορετικών ψηφιακών εκπαιδευτικών συστημάτων, η ομάδα εργασίας της IEEE σχεδίασε νέα τμήματα για το πρότυπο, τα οποία στόχο έχουν να προσδιορίσουν πώς θα μπορούσαν LOM εγγραφές να αναπαρασταθούν σε XML και RDF.

Στο άρθρο πρόκειται να περιγραφούν τα τεχνικά χαρακτηριστικά του προτύπου IEEE LOM καθώς και ο τρόπος που η υιοθέτησή του επηρεάζει την εκπαιδευτική εμπειρία καθηγητών και μαθητών. Για το σκοπό αυτό θα γίνει πρώτα επεξήγηση βασικών εννοιών όπως: αντικείμενο μάθησης, δεξαμενή αντικειμένων μάθησης, μεταδεδομένο, πρότυπο. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης μαθαίνει έννοιες αιχμής, οι οποίες αναφέρονται συχνά σε εκπαιδευτικά άρθρα και που κάθε δημιουργός ή χρήστης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού είναι καλό να γνωρίζει. Επίσης, ο αναγνώστης θα μάθει πώς τα αντικείμενα μάθησης που κατασκευάζει μπορούν να γίνουν επαναχρησιμοποιήσιμα, αποκτώντας έτσι μεγαλύτερη αξία.

Υπολογιστικό νέφος

Καλλιόπη Κανάκη, Καθηγήτρια Πληροφορικής Μέσης Εκπαίδευσης

Σε πολλές χώρες του κόσμου, ακόμα και στην Αφρική, οι εφαρμογές υπολογιστικού νέφους έχουν ενσωματωθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία, με έμφαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι εφαρμογές είναι αποθηκευμένες σε απομακρυσμένους εξυπηρετητές (servers) και η χρήση τους δεν απαιτεί παρά τη χρήση απλών υπολογιστικών συσκευών και σύνδεση με το Διαδίκτυο. Έτσι, κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα αποφεύγει τα έξοδα αγοράς λογισμικού εφόσον αυτό είναι τοποθετημένο στους εξυπηρετητές. Επίσης, δε χρειάζεται η συχνή αναβάθμιση των υπολογιστικών συστημάτων του ιδρύματος. Η πρόσβαση στα δεδομένα και τις εφαρμογές μπορεί να γίνει από οπουδήποτε και οποτεδήποτε αρκεί ο χρήστης να έχει μία απλή συσκευή πρόσβασης, σύνδεση στη Διαδίκτυο και έναν απλό φυλλομετρητή.

Εκτός από τις εκπαιδευτικές μονάδες, πολλές επιχειρήσεις και οργανισμοί προτιμούν τις παροχές εφαρμογών νέφους ώστε να μειώσουν το κόστος, να επιτύχουν επεκτασιμότητα, να επιταχύνουν τη διαδικασία ανάπτυξης, να βελτιώσουν τη συνεργασία και να ενθαρρύνουν την καινοτομία.

Μαζί με τα πλεονεκτήματα, η χρήση εφαρμογών νέφους εισάγει και προβληματισμούς σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας, την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας, την εμπιστευτικότητα και την ιδιωτικότητα των δεδομένων.

Στο άρθρο θα γίνει αναλυτική περιγραφή του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί το υπολογιστικό νέφος. Θα παρουσιαστεί αναλυτικά ο τρόπος με τον οποίο η χρήση του μπορεί να επηρεάσει θετικά την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Επίσης, θα παρουσιαστούν

εφαρμογές υπολογιστικού νέφους που έχουν ήδη υλοποιηθεί για τις ανάγκες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι αναγνώστες του άρθρου θα έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με σύγχρονες έννοιες και εκπαιδευτικές τεχνικές και να μάθουν τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδευτικά συστήματα του εξωτερικού χρησιμοποιούν την σύγχρονη τεχνολογία για να αναβαθμίσουν την διαδικασία της μάθησης. Θα γνωρίσουν εφαρμογές προσαρμοσμένες στις ανάγκες της ελληνικής πραγματικότητας, οι οποίες μπορεί να τους φανούν χρήσιμες στα πλαίσια του μαθήματος που διδάσκουν.

Επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Η συμβολή των Τ.Π.Ε. σε αυτή

Αναστασία Κανέλλου, Δασκάλα Ειδικής Αγωγής

Η επικοινωνία είναι μια πολύπλοκη διαδικασία και ένα φαινόμενο ζωής, το οποίο δίνει νόημα στην ανθρώπινη ύπαρξη, δρώντας ως καταλύτης στη διαμόρφωση των διαπροσωπικών σχέσεων (Σταμάτης, 2012).

Τα τελευταία χρόνια, πολλοί ερευνητές έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον τους στην ποιότητα της επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο και τις οικογένειες των μαθητών που φοιτούν σε αυτό. Στο χώρο της Εκπαίδευσης η επικοινωνία αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα, αφού η φύση των εργασιών και η διδακτική πράξη πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο μέσω λεκτικής ή μη λεκτικής επικοινωνίας (Σαΐτης, 2007).

Η επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας από την πλευρά των Ελλήνων εκπαιδευτικών νοείται ως μία διαδικασία συνεργασίας, η οποία κινείται σε δύο θεμελιώδη επίπεδα. Το πρώτο εστιάζει στην ενημέρωση αυτών για τη συμπεριφορά και την ακαδημαϊκή επίδοση των παιδιών τους και το δεύτερο, σε αιτήματα συνδρομής των γονέων στην άσκηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως για παράδειγμα η προμήθεια υλικών μέσων κ.ά. (Σταμάτης, 2012).

Οι σχέσεις και οι επαφές που διατηρεί η οικογένεια με το σχολείο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο ανοικτό είναι το ίδιο το σχολείο προς τους γονείς των παιδιών.

Μια λύση είναι η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας των Επικοινωνιών, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν σα γέφυρα ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια. Τα τελευταία χρόνια οι εκπαιδευτικοί πειραματίζονται με ποικίλα τεχνολογικά μέσα προκειμένου να επικοινωνήσουν με τους γονείς με καινοτόμους και πιο αποτελεσματικούς χρονικά τρόπους (Ramirez, 2001).

Κινητά τηλέφωνα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και ιστοσελίδες παρέχουν στο σχολείο νέα εργαλεία για την επίτευξη της επικοινωνίας με την οικογένεια και την ενημέρωση των γονέων για τα παιδιά τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη τη συμβολή των ΤΠΕ στην αποτελεσματική επικοινωνία αυτών, σε συνδυασμό με τους παραδοσιακούς τρόπους επικοινωνίας.

Εργαλεία δημιουργίας μαθησιακών αντικειμένων

Βασίλειος Ορφανάκης, Υπεύθυνος ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Λασιθίου*
Σταμάτιος Παπαδάκης, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής

Ο ερχομός του Διαδικτύου και η ενσωμάτωσή του στην καθημερινή μας ζωή, δε θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης. Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης, ευρέως γνωστές ως Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης, που χρησιμοποιούνται για να υποστηρίξουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση αλλά και να ενισχύσουν την εκπαιδευτική διαδικασία που λαμβάνει χώρα στην παραδοσιακή τάξη. Πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα παγκοσμίως, κυρίως στη βαθμίδα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έχουν υιοθετήσει τέτοιου είδους συστήματα με σκοπό τη βελτίωση της εκπαιδευτικής εμπειρίας αλλά και την υποστήριξη διοικητικών και διαχειριστικών δραστηριοτήτων.

Είναι γεγονός ότι οι τεχνολογίες e-learning έχουν πλέον ωριμάσει και η έρευνα στην αποδοτική αξιοποίηση τους. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι τα Αντικείμενα Μάθησης. Η έννοια του Αντικειμένου Μάθησης βρίσκεται πλέον στο κέντρο ενός νέου διδακτικού σχεδιασμού για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Αντικείμενο Μάθησης είναι κάθε οντότητα, ψηφιακή ή όχι, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μάθηση, εκπαίδευση και κατάρτιση. Κάθε ψηφιακός πόρος που μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί για να υποστηρίξει τη μάθηση. Είναι ένα μικρό, επαναχρησιμοποιήσιμο εκπαιδευτικό κομμάτι ψηφιακής πληροφορίας το οποίο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αρχειοθετήσουν και να χρησιμοποιήσουν στο χτίσιμο των μαθημάτων τους και, επίσης, να το μοιραστούν με άλλους (Lehman, 2007).

Στην παρούσα εργασία θα γίνει μια διερεύνηση και μια σύντομη παρουσίαση των ελεύθερων εργαλείων συγγραφής και δημιουργίας (authoring tools) τέτοιων αντικειμένων, όπως είναι το eXe (http://exelearning.org/), το Reload (http://www.reload.ac.uk/) και το Udutu (http://www.udutu.com/). Τα εργαλεία αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς για να δημιουργήσουν αντικείμενα μάθησης τα οποία θα μπορούν εύκολα να επαναχρησιμοποιήσουν και να εισάγουν σε κάποιο από τα δημοφιλέστερα ΣΔΜ όπως το Moodle.

Η διδασκαλία των εμφυλίων πολέμων με χρήση Τ.Π.Ε.

Ευθυμία Σακαρέλλου, Φιλόλογος, Διδάκτορας Φιλοσοφίας, Διευθύντρια Σχολικής Μονάδας

Το διδακτικό σενάριο που ακολουθεί είναι μια αξιοποίηση λογισμικού πολυμέσων και παραγωγής ηλεκτρονικού – ψηφιακού κειμένου με αξιοποίηση εργαλείων Web02. Μπορεί να υλοποιηθεί στην Γ΄ τάξη Λυκείου, αλλά και στην Γ΄ τάξη Γυμνασίου με τροποποιήσεις. Αφορά το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας σε συνδυασμό με το μάθημα της Λογοτεχνίας, της Νεοελληνικής Γλώσσας, των Λατινικών αλλά και της Αισθητικής Αγωγής και της Πληροφορικής.

Γενικός σκοπόςαυτής της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν και να συναισθανθούν οι μαθητές τους Εμφυλίους πολέμουςτης Νεότερης Ελλάδας και κατ΄ επέκταση να μπορούν να κρίνουν και να συγκρίνουν τα γεγονότα κάθε εποχής καθώς και της σημερινής, αλλά και τον προβληματισμό, τη δυστυχία και τη φθορά, που αυτοί προκαλούν στους ανθρώπους. Θέτονται επιμέρους στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο, ως προς τη μαθησιακή διαδικασία και την τεχνογνωσία.

Οι μαθητές συνεργάζονται σε ομάδες, αναζητούν στο διαδίκτυο αρχεία ήχου, εικόνας και βίντεο, που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα,ανταλλάσσουν εργασίες και αναπτύσσουν δεξιότητες παραγωγής ψηφιακού και πολυτροπικού κειμένου.

Αξιοποιούν το υλικό αυτό συνθέτοντάς το σε μία πολυμεσική παρουσίαση, με τη βοήθεια λογισμικών και χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του Web 02 όπως τις ιστοσελίδες http://www.gliffy.com για τη δημιουργία διαγραμμάτων/γραμμών δράσεων των κυριοτέρων φάσεων των εμφυλίων πολέμων, http://storyboardthat.com για τη δημιουργία comic που να αφορούν τις αρνητικές επιπτώσεις τους, http://timerime.com για δημιουργία χρονογραμμής των κυριότερων γεγονότων αλλά και τον λογαριασμό http://glogster.com για δημιουργία διαδραστικής αφίσας.

Τελικά δημοσιεύουν το υλικό στην εφημερίδα ή στο ιστολόγιο του σχολείου.Με τον τρόπο αυτό αισθητοποιούν την αφηρημένη γνώση και κινητοποιούνται στην κατεύθυνση της προσέγγισης και της ανάλυσης της συγκεκριμένης ενότητας.

Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας αποτελούν πλέον τον βασικό κινητήριο μοχλό της τεχνολογικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Η πραγματικότητα αυτή επιτάσσει την εξοικείωση των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών με τις ΤΠΕ αλλά και την αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι σύγχρονοι εκπαιδευτικοί καλούνται να υιοθετήσουν μοντέρνους τρόπους διδασκαλίας προκειμένου το μάθημα να γίνει ελκυστικότερο, πιο ενδιαφέρον και εποικοδομητικό. Η διδασκαλία μέσω του παρόντος σεναρίου είναι συμβατή με το νέο πρόγραμμα σπουδών καθώς επιδιώκεται η ενδυνάμωση του ήδη αποκτημένου γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών σε μια κατεύθυνση κοινωνικοκεντρική περισσότερο και όχι τόσο γλωσσοκεντρική. Αξιοποιείται ποικιλία γραπτών κειμένων/υβριδικών, σε ψηφιακή και πολυτροπική μορφή.

Ως πρωταγωνιστές είναι οι ίδιοι οι μαθητές (συλλογή δεδομένων, συγκρίσεις, αναλύσεις, παραγωγή κειμένων)οι οποίοι βρίσκονται στο εργαστήριο Πληροφορικής και εφαρμόζεται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος με στόχο την ανακαλυπτική/ διερευνητική προσέγγιση της γνώσης ενώ ο ρόλος του καθηγητή από δασκαλοκεντρικός μεταβάλλεται σε καθοδηγητικός, διευκολυντικός και εμψυχωτικός.

Συστήματα εξατομικευμένης ηλεκτρονικής μάθησης μέσω των ΤΠΕ στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Μαρία Τζώτζου, Εκπαιδευτικός ΠΕ06
Μιχαήλ Τουραμπέλης, Εκπαιδευτικός ΠΕ06*

Η ραγδαία ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) δημιουργεί προϋποθέσεις για σημαντικές αλλαγές στο χώρο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης διαμορφώνοντας μια νέα εκπαιδευτική πρακτική, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση μέσω των ΤΠΕ.

Στη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εμπλέκονται ολοένα και περισσότερο τεχνολογίες όπως ο παγκόσμιος ιστός (World Wide Web), το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail), η επικοινωνία μέσω υπολογιστών (computer mediated communication), οι ηλεκτρονικοί πίνακες ανακοινώσεων (bulletin boards) και οι υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης (teleconference).

Οι ΤΠΕ συνδυάζονται με τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιούνται εδώ και πολλά χρόνια στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και δημιουργούν νέες δυνατότητες συνδυάζοντας την εξατομικευμένη (ή προσωπική) μάθηση με την 'οποτεδήποτε' και 'οπουδήποτε' μάθηση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να περιγράψει αυτό το νέο περιβάλλον εξατομικευμένης ηλεκτρονικής μάθησης στην αποστάσεως εκπαίδευση που περιλαμβάνει τρία συστήματα: ένα σύστημα διαχείρισης για την παροχή εξατομικευμένων διοικητικών υπηρεσιών και λειτουργιών, ένα σύστημα αυτό-αξιολόγησης του εκπαιδευόμενου και ένα σύστημα διανομής και παρουσίασης του εκπαιδευτικού υλικού στον εκπαιδευόμενο.

Ειδικότερα, στην εξ αποστάσεως εξατομικευμένη μάθηση διευρύνεται με ταχείς ρυθμούς η χρήση των ΤΠΕ λόγω της εξάπλωσης των δικτύων υπολογιστών και ιδιαίτερα του διαδικτύου. Οι ΤΠΕ εξασφαλίζουν τη γρήγορη μεταφορά διαφορετικών τύπων πληροφοριών (εικόνας, ήχου, κειμένου) και επιτρέπουν την αμφίδρομη αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων μέσα σε ένα εξατομικευμένο μαθησιακό πλαίσιο.

Ο Dix και οι συνεργάτες του (1998) κατηγοριοποιούν τα εργαλεία των ΤΠΕ που χρησιμοποιούνται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ανάλογα με τη μορφή επικοινωνίας σε: α. ασύγχρονα εργαλεία που υποστηρίζουν την επικοινωνία και την ανταλλαγή απόψεων σε διαφορετικό χρόνο και β. σύγχρονα εργαλεία που υποστηρίζουν την επικοινωνία και την ταυτόχρονη αλληλεπίδραση σε πραγματικό χρόνο.

Έμφαση θα δοθεί στις εφαρμογές ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης οι οποίες αποτελούν ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα που ενσωματώνουν μια σειρά από υπηρεσίες του διαδικτύου και είναι γνωστές ως 'πλατφόρμες' με ειδική αναφορά στα πιο διαδεδομένα εργαλεία διαχείρισης μαθημάτων όπως το WebCT (Web Course Tools) και το Moodle (Modular

Object-Oriented Dynamic Learning Environment, στα προσαρμοστικά υπερμεσικά συστήματα όπως το INSPIRE (Intelligent System for Personalized Instruction in a Remote Environment) και το ELM-ART, καθώς επίσης στην πλατφόρμα e-Class του ακαδημαϊκού δικτύου GUNet (Greek Universities Network).

Οι νέες ΤΠΕ χάρη στις εφαρμογές ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης διαμορφώνουν ένα περιβάλλον εξατομικευμένης ηλεκτρονικής υποστήριξης των εκπαιδευομένων μέσα από την ηλεκτρονική οργάνωση, αποθήκευση και παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού και τη διαχείριση της εκπαιδευτικής διαδικασίας χωρίς τους περιοριστικούς παράγοντες του χώρου και του χρόνου παρέχοντας μεγάλες δυνατότητες επιλογών και περισσότερες ευκαιρίες ως προς τα αντικείμενα των σπουδών, τον τρόπο μελέτης και την επιλογή της μεθοδολογίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Περιπτώσεις ποινών από τα αρχεία του Γυμνασίου Αρρένων Έδεσσας και των παραρτημάτων του κατά την περίοδο 1928- 1978

Μελίνα - Πελαγία Αλμπάνη, Εκπαιδευτικός - Υπεύθυνη ΣΕΠ ΔΔΕ Πέλλας*
Πέτρος Πριβαρτιτσάνης, Εκπαιδευτικός

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε Εκπαιδευτικά Αρχεία της περιόδου 1928 – 1978 με αντικείμενο τα πειθαρχικά παραπτώματα των μαθητών της εποχής εκείνης.

Οι ποινές αποτελούν διαμορφωτικό στοιχείο των εξουσιαστικών σχέσεων που δομούνται ιεραρχικά και προϋποθέτουν την ικανότητα των φορέων της εξουσίας να ασκήσουν φυσική ή και συμβολική βία. Ειδικότερα, οι πειθαρχικές ποινές στην ελληνική εκπαίδευση του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου αιώνα αποτελούσαν καθημερινό φαινόμενο της σχολικής ζωής. Κατά τα τελευταία χρόνια οι αλλαγές που ανέκυψαν στις λειτουργίες του σχολείου περιόρισαν σημαντικά την ένταση του σχολικού πειθαρχικού ελέγχου και προφανώς την επιβολή ποινών.

Το σχολείο δε θα πρέπει να θεωρείται ένα πεδίο μονομερούς ανάπτυξης της εξουσίας του δασκάλου, αλλά ένα πλαίσιο όπου η εξουσία θα πρέπει να διαχέεται και να διαμορφώνεται στο πλαίσιο της συλλογικής ταυτότητας της σχολικής τάξης, όπου η τάξη συνολικά αναλαμβάνει τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του έργου της και τη διαφύλαξη της εύρυθμης λειτουργίας της. Υπό αυτή την προϋπόθεση, η εκπαιδευτική διαδικασία μετατρέπεται σε δημοκρατικό και ομαδοκεντρικό σύστημα όπου η εξουσία αποκεντρώνεται. Αυτό το γεγονός όμως δε σημαίνει και την αμφισβήτηση ή την κατάργηση της εξουσίας του δασκάλου. Ο δάσκαλος παραμένει ο φυσικός ηγέτης της τάξης και οι εξουσίες που αναπτύσσονται εκπορεύονται από αυτόν, είτε ως δυναμικές απολήξεις του εκπαιδευτικού συστήματος είτε ως συνέπειες της φυσικής ηγεσίας του.

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται η καταγραφή και η ταξινόμηση των ποινών που επιβλήθηκαν στο Γυμνάσιο Αρρένων της Έδεσσας και των Παραρτημάτων Αρδέας ή Αριδαίας, Σκύδρας και Κρύας Βρύσης με στόχο να εντοπιστεί η τυπολογία της τιμωρίας σε σχέση με το χρόνο και τα πολιτικά συμφραζόμενα της εποχής.

Δείγμα για την έρευνα αποτέλεσαν τα Εκπαιδευτικά Αρχεία του Συλλόγου Διδασκόντων την

περίοδο 1928 - 1978 που αναφέρονται σε πειθαρχικά παραπτώματα, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον να παρουσιάζει η λεπτομερής περιγραφή των παραπτωμάτων των μαθητών και μαθητριών.

Η ανάλυση του αρχειακού υλικού γίνεται με τη μέθοδο της Ποσοτικής και της Ποιοτικής Ανάλυσης Περιεχομένου (Content Analysis), καθώς και με σημειωτική ανάλυση «κειμένου». Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει η συχνότητα χρήσης και η αναλογικότητα με τα παραπτώματα των πειθαρχικών ποινών κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και η τυπολογία τους όσον αφορά στη διάρκεια και στα σημαινόμενα της πειθαρχικής ποινής.

Εφαρμογές των αρχών της νέας αγωγής στον ελλαδικό χώρο. Το παράδειγμα του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης την «ιερή τριετία» 1927 – 1930

Ιωάννης Ιωσηφίδης, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Κοινωνικός Λειτουργός

Στόχος της συγκεκριμένης εισήγησης αποτελεί η παρουσίαση των προσπαθειών εισαγωγής των αρχών της Νέας Αγωγής στον ελλαδικό χώρο από τον μυτιληνιό παιδαγωγό Μίλτο Κουντουρά κατά τη διάρκεια της διεύθυνσης του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης (Δ.Θ.Θ.), το χρονικό διάστημα 1927 – 1930.

Επιπλέον θα γίνει συσχέτιση των παιδαγωγικών αρχών και πρακτικών που εφαρμόστηκαν στο συγκεκριμένο σχολικό ίδρυμα με την γενικότερη εκπαιδευτική πραγματικότητα του ελλαδικού χώρου τη συγκεκριμένη περίοδο και ειδικότερα με το γλωσσικό ζήτημα που απασχόλησε πολύ έντονα τον πνευματικό, πολιτικό και εκπαιδευτικό χώρο της Ελλάδας για πολλές δεκαετίες (με ιδιαίτερη έμφαση στο διάστημα του μεσοπολέμου, κατά το οποίο δραστηριοποιήθηκε ο Κουντουράς στο Δ.Θ.Θ).

Θα γίνουν αναφορές σε επιρροές του Κουντουρά από παιδαγωγούς και συγκεκριμένα παιδαγωγικά ρεύματα της εποχής, θα παρουσιαστεί το παιδαγωγικό του πρόγραμμα, οι καινοτομίες, οι γλωσσικές αρχές, η οργάνωση και η καθημερινή ζωή στο Δ.Θ.Θ., με συγκεκριμένα παραδείγματα, και θα διερευνηθεί ο αντίκτυπος που είχαν όλα τα παραπάνω τόσο στην παιδαγωγική κατάρτιση των μαθητριών του όσο και στην τοπική κοινότητα της Θεσσαλονίκης αλλά και γενικότερα στον ελλαδικό χώρο της εποχής.

Επίσης, θα παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο εντάσσεται η συγκεκριμένη δράση του Κουντουρά σε ένα γενικότερο πλαίσιο παιδαγωγικής κίνησης στην χώρα μας τη δεδομένη χρονική περίοδο, με ομοιότητες, διαφορές και επιρροές από προσπάθειες άλλων παιδαγωγών της εποχής τόσο ελλήνων όσο και ξένων, με μεγαλύτερη έμφαση στην Γερμανία.

Ένα σύντομο μέρος της εισήγησης θα παρουσιάζει τις αντιδράσεις και τους διωγμούς που δέχτηκε από την τοπική κοινότητα και τον τύπο η προσπάθεια του Κουντουρά για εφαρμογή των συγκεκριμένων αρχών. Μέσα από την παρουσίαση θα επιδιωχθεί να διαφανεί η αλληλένδετη σχέση που ευαγγελιζόταν ο Κουντουράς μεταξύ Δημοτικής Γλώσσας και Σχολείου Εργασίας, άποψη που συμμερίζονταν μια μεγάλη μερίδα φιλελεύθερων εκπαιδευτικών και διανοούμενων της εποχής, ατόμων που εντάσσονταν στο λεγόμενο ρεύμα του δημοτικισμού.

Απώτερος στόχος είναι η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για την χρησιμότητα και την εφαρμοσιμότητα των αρχών της Νέας Αγωγής και στην εποχή μας. Ακόμη, η συγκεκριμένη εισήγηση θα συμβάλει στην παροχή παραδειγμάτων, μεθοδολογικών προσεγγίσεων και εργαλείων θεώρησης των διαφόρων διδακτικών αντικειμένων ώστε να μπορούν οι σύγχρονοι εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίζουν τη διαδικασία της διδασκαλίας, της γνώσης και της μάθησης με τρόπο προσιτό, ευχάριστο και κοντά στα ενδιαφέροντα, τις ιδιαίτερες κλήσεις και ανάγκες των μαθητών τους, χωρίς περιορισμούς, αποκλεισμούς και καταναγκασμούς.

Περιφέρεια Δημοτικών Σχολείων Πεδιάδος, 1940-1944. Ο ναζιστικός αετός αντικαθιστά το εθνόσημο στις σφραγίδες Σχολείων του τμήματος Καστελλίου. Ανέκδοτες αρχειακές πηγές

Γεώργιος Καλογεράκης, Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου Καστελλίου

Στην Περιφέρεια Δημοτικών Σχολείων Πεδιάδος τα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ανήκαν ενενήντα οχτώ (98) σχολεία. Στο Τμήμα Καστελλίου δεκαέξι (16) σχολεία. Στη διάρκεια της Μάχης της Κρήτης βομβαρδίζεται το Δημοτικό σχολείο Καστελλίου και με την κατάληψη της Κρήτης επιτάσσεται το σχολικό κτήριο από τους Γερμανούς.

Στον κάμπο του Καστελλίου υπάρχει ημιτελής διάδρομος τον οποίο είχαν αρχίσει να κατασκευάζουν οι σύμμαχοι Βρετανοί για την οχύρωση του νησιού. Οι κατακτητές συνεχίζουν και κατασκευάζουν πολεμικό αεροδρόμιο πλήρες επιχειρησιακό τα χρόνια 1942-1944. Οι γερμανικές δυνάμεις που έδρευαν στην ευρύτερη περιοχή του Καστελλίου ανέρχονταν στον αριθμό των 2.000 ανδρών. Η παρουσία τους επηρέαζε την κοινωνική ζωή της περιοχής, φυσικά και τη λειτουργία των σχολείων.

Το Δημοτικό Σχολείο Καστελλίου, (το οποίο λειτουργεί από το έτος 1864), διαθέτει πλούσιο αρχειακό υλικό καθώς και τα αρχεία των σχολείων του Τμήματος της περιόδου 1940-1944 (όλα τα σχολεία είναι σήμερα κλειστά). Η αρχειακή έρευνα καθώς και η μελέτη περιπτώσεων του αρχειακού υλικού μας δίδει πολλές πληροφορίες που αφορούν κυρίως τις εγκυκλίους του Επιθεωρητή Πεδιάδος προς τα σχολεία του Τμήματος Καστελλίου στη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού πολέμου, στις ζημιές από τους συμμαχικούς βομβαρδισμούς των σχολικών κτηρίων, στη μετεγκατάσταση των μαθητών του Καστελλίου σε άλλα κτήρια, τη διάρκεια των σχολικών ετών από την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου ως τη σχολική χρονιά 1944-1945 (στις 24 Σεπτεμβρίου 1944 απελευθερώθηκε το Καστέλλι).

Τις οδηγίες και προφυλάξεις που λάμβαναν οι δάσκαλοι για να προστατέψουν τους μαθητές, τη συμπεριφορά προς τους κατακτητές, τα μαθητικά συσσίτια, τη μαθητική διαρροή τα χρόνια του πολέμου.

Η έρευνα του υλικού το οποίο προσεγγίσαμε μέσα από ανέκδοτα έγγραφα, φωτογραφίες της εποχής, μαρτυρίες δασκάλων και μαθητών που φοιτούσαν τότε στα σχολεία, μας οδήγησε να εστιάσουμε την προσοχή μας με την παρατήρηση ότι, στις σφραγίδες ορισμένων σχολείων

του Τμήματος Πεδιάδος, το Ελληνικό Εθνόσημο είχε αντικατασταθεί από το ναζιστικό αετό των κατακτητών. Η διερεύνηση των λόγων και αιτιών οι οποίες οδήγησαν κάποιους Διευθυντές, (όχι όλους), του Τμήματος Καστελλίου να αλλάξουν τις σφραγίδες των σχολείων τους αποδεικνύει το κλίμα της βίας και τρομοκρατίας που ζούσαν οι κάτοικοι της περιοχής Καστελλίου τα χρόνια του ζυγού από τους Γερμανούς κατακτητές. Η προσέγγιση της τοπικής ιστορίας μπορεί να ενταχθεί στο διαθεματικό πλαίσιο σπουδών και στο αναλυτικό πρόγραμμα του σημερινού σχολείου.

Οι μαθητές μπορούν να γνωρίσουν και να ερευνήσουν πρωτογενείς πηγές μέσα από το αρχειακό υλικό του σχολείου τους και να εθιστούν έτσι στη μελέτη και έρευνα της τοπικής τους ιστορίας. Η εργασία μας αυτή συμβάλλει στη μελέτη, έρευνα και προβολή της τοπικής ιστορίας του Καστελλίου Πεδιάδος.

Αρχείο Μουσείου Σχολικής Ζωής: αναφορές στις βιβλιογραφικές πηγές και αξιοποίηση τους στη διδακτική πράξη

Δημήτρης Καρτσάκης, Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου Νεροκούρου Χανίων

Το θέμα μας διαπραγματεύεται πτυχές της ιστορίας της εκπαίδευσης, κυρίως της Κρήτης των προηγούμενων δύο αιώνων, 19ου και 20ου,μέσα από το αρχείο του Μουσείου Σχολικής Ζωής Χανίων. Οι 7.000 περίπου τίτλοι βιβλίων που εμπλουτίζουν το αρχείο του Μουσείου και προέρχονται από δωρεές φορέων και ιδιωτών, απ' ολόκληρη τη χώρα, είναι υπό διερεύνηση και μελέτη της επιστημονικής ομάδας του Μουσείου. Επιπλέον οι δωρεές αυξάνονται χρόνο με το χρόνο και γι' αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη ανάδειξης και αξιοποίησής τους.

Τα βιβλία είναι κατά βάση προϊόν εκπαιδευτικού και ιστορικού περιεχομένου με αναφορές στην εκπαίδευση, την ψυχολογία, την έρευνα, τη σχολική ζωή, το νομοθετικό πλαίσιο, την εκπαιδευτική πολιτική, τα αναλυτικά προγράμματα των Σχολείων, τη διδακτέα ύλη κ.ά. Η μοναδικότητα πολλών απ' αυτά θεωρούμε πως αποτελεί πρόκληση για περαιτέρω έρευνα και μελέτη. Η συλλογή αυτή σε συνδυασμό με το πλήθος των εγγράφων και των άλλων συλλεκτικών αντικειμένων του Μουσείου Σχολικής Ζωής, σηματοδοτούν την εποχή που γράφτηκαν τα βιβλία και χαρακτηρίζουν το γενικότερο πολιτικό κλίμα της χώρας μας καθώς και την εξέλιξη και την ιστορία της εκπαιδευτικής πολιτικής της χώρας. Ιδιαίτερα, σηματοδοτούν τις δύσκολες εποχές πολεμικών συγκρούσεων, κοινωνικών αναταράξεων και μεγάλων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων.

Στόχος της εισήγησής μας είναι να παρουσιάσουμε, ίσως άγνωστα για πολλούς βιβλία μιας εποχής, αλλά κυρίως να αξιοποιήσουμε το περιεχόμενό τους στο σημερινό σύγχρονο σχολείο. Πιο συγκεκριμένα και μέσα από τις νέες τεχνολογίες (εφαρμογές διαδικτύου, ψηφιακή απεικόνιση του υλικού, φωτογραφία κ.ά.), αξιοποιούμε τις αναφορές εκείνες που έχουν σχέση με σταθμούς στην ιστορία της Εκπαίδευσης, συγκρίνοντάς τους με τη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα. Ιδιαίτερα τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν, πότε έγιναν, γιατί έγιναν, τι σκοπό

είχαν και πόσο επηρέασαν τη διδακτική πρακτική και διδασκαλία στην τάξη. Τι αντίκτυπο είχαν στην πρόοδο και την ψυχοπνευματική ανάπτυξη των μαθητών των σχολείων της εποχής αυτής. Πέρα από τις μεταρρυθμίσεις υπήρξαν και πολλές άλλες προσπάθειες που συνέβαλαν αποτελεσματικά στην καλλιέργεια των ενδιαφερόντων των μαθητών, όπως την έκδοση πολλών και ποικίλων εκπαιδευτικών περιοδικών. Τα περιοδικά αυτά άντεξαν στο χρόνο, αξιοποιήθηκαν σε μέγιστο βαθμό στα Σχολεία, ενώ γέμιζαν τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών.

Υπήρξε μια ευχάριστη απασχόληση των μαθητών, πέρα από τα σχολικά τους καθήκοντα. Σταχυολογούμε μερικά απ' αυτά: « Η διάπλασις των παίδων», « Προς την νίκη», «Σχολική υγιεινή», «Το Σχολείο και το σπίτι», «Ερυθρός σταυρός νεότητος», «Εστία» και πολλά άλλα..Τέλος, είναι άξιο λόγου να αναφέρουμε και τους διάφορους νόμους που θεσπίστηκαν, τις εγκυκλίους που εκδόθηκαν και τα προεδρικά διατάγματα περί διαπαιδαγώγησης των παιδιών και τα οποία συγκαταλέγονται στο Αρχείο του Μουσείου Σχολικής Ζωής.

Οικονομία και εκπαίδευση στην Κρήτη κατά την περίοδο της ημιαυτονομίας του νησιού: τα πρώτα συμπτώματα μιας ιστορικά ασύμπτωτης σχέσης

Γεώργιος Μαμάκης, Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης

Σήμερα που ο δομικός και ο διαρθρωτικός σχηματισμός των εκπαιδευτικών συστημάτων ως μια λειτουργική ενότητα και οντότητα αποτελεί αντικείμενο επιστημονικής θεώρησης όχι μόνο της εκπαιδευτικής αλλά και της οικονομικής επιστήμης, η παρουσιαζόμενη αναδρομική έρευνά μας, τεκμηριωμένη με το υλικό του αρχείου της Χριστιανικής Δημογεροντίας Λασιθίου, κάνει χρήση της Ιστορικής – Συγκριτικής Ανάλυσης, εξιστορεί γεγονότα και εντοπίζει σχέσεις αιτίου – αιτιατού, προσθέτοντας έτσι νέα ιστορικά στοιχεία στις αναζητήσεις του ειδικότερου χώρου της τεχνικής και επαγγελματικής παιδαγωγικής επιστήμης.

Η έρευνά μας παρουσιάζει, με βάση ένα σύνολο θεωρητικών προτάσεων και εννοιολογικών παραμέτρων και σε συνάρτηση με το κοινωνικο-οικονομικό σύστημα έτσι όπως αυτό εξυφαίνεται και προσδιορίζεται ιστορικο-πολιτικά, ορισμένες σημαντικές μεταβλητές που με επίκεντρο τους προβληματισμούς για την συνέχιση ή μη της λειτουργίας του φιλολογικού Γυμνασίου της Νεάπολης σχετίζονται με τις πρώτες ανησυχίες και προσπάθειες για την αναδιάρθρωση επί το «πρακτικότερον» της χριστιανικής εκπαίδευσης σε μια λιγότερο μελετημένη πλευρά της σε τοπικο-περιφερειακό επίπεδο.

Γεωγραφικό σημείο αναφοράς μας είναι μια συγκεκριμένη περιοχή με διακριτά κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά: η Κρήτη και ιδιαίτερα το Διαμέρισμα του Λασιθίου κατά την (μεταβατική) περίοδο της ύστερης τουρκοκρατίας ή αλλιώς την περίοδο της ημιαυτονομίας του νησιού (1868-1897).

Με την ολοκλήρωσή της η έρευνά μας εμπλουτίζει τον διάλογο για τον απαραίτητο εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα. Καταδεικνύοντας ότι ιστορικά το στάτους της επαγγελματικής εκπαίδευσης εξαρτάται

από τις συνθήκες και τους συσχετισμούς που επικρατούν στην εκάστοτε κοινωνία όπου αυτή είναι ενταγμένη, η έρευνά μας συντηρεί ανοικτό αλλά και εμπλουτίζει τον σχετικό διάλογο προ-ειδοποιώντας μας για την (επαν)εμφάνιση διαστάσεων που δεν είναι εντελώς καινούργιες, άρα και εντελώς δυσύλληπτες.

Έρευνες όπως η δική μας μπορούν να ερμηνεύσουν και να κατανοήσουν, και χωρίς άσκοπες γενικεύσεις, να διαγνώσουν κάποιες τάσεις. Μπορούν να ανακαλύψουν πτυχές του παρελθόντος που πιθανόν να παραμένουν άγνωστες ή απλά λιγότερο γνωστές (ιδίως όταν αναφερόμαστε σε θέματα τοπικής ιστορίας). Μπορούν, επίσης, σε μια περίοδο που το μέλλον όσον αφορά στην οικονομική ανάπτυξη και στην κοινωνική συνοχή εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το αν θα μπορέσει να βελτιωθεί η ποιότητα και η αποδοτικότητα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, να παρουσιάσουν ίσως πιο ανάγλυφα τις εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας στις καταβολές της και πέραν τούτου συνεπικουρούμενες και από την κοινωνιολογική προσέγγιση να τις ερμηνεύσουν και με αυτόν τον τρόπο να τις συνδέσουν με το παρόν συγκεκριμενοποιώντας την πολιτική σκέψη και την εκπαιδευτική πολιτική που εκκρεμεί εδώ και δεκαετίες (αιώνες θα λέγαμε πλέον) να εφαρμοστεί

Η Ρόζα της εκπαίδευσης, της επανάστασης: η ιδεολογική χρήση των Ελλήνων μεταρρυθμιστών παιδαγωγών. Η περίπτωση της Ρόζας Ιμβριώτη

Ελευθερία Παπαστεφανάκη, Φιλόλογος - Υπ. Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης

Η μεταρρυθμιστική παιδαγωγική σκέψη και οι εκφραστές της στη χώρα μας, έχουν απασχολήσει ποικιλότροπα την επιστημονική παραγωγή. Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι έχει εξαντληθεί το ερευνητικό ενδιαφέρον για τη ζωή και τη δράση τους, τόσο από την πλευρά που θέτει σαν ζήτημα την περαιτέρω διερεύνηση των ιστορικών τεκμηρίων, όσο και από την πλευρά της διατύπωσης νέων ερωτημάτων προς το παρελθόν. Τα ονόματα των σημαντικών παιδαγωγών, που συνδέονται τόσο με την πορεία και τη διάσπαση του Εκπαιδευτικού Ομίλου, όσο και με τη διατύπωση μιας εναλλακτικής εκπαιδευτικής πρότασης τα χρόνια της κατοχής αποτελούν, όμως, όχι μόνο αντικείμενο επιστημονικής μελέτης, αλλά και εκτεταμένης ιδεολογικής χρήσης, από σύγχρονους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς.

Η χρήση στο στίβο της πολιτικής και της ιδεολογίας των γνωστών παιδαγωγών του πρώτου μισού του 20ου αιώνα, δεν έχει τύχει εκτεταμένης έρευνας και μελέτης. Φυσικά, το έργο των μεταρρυθμιστών παιδαγωγών συνεχίζει να αποτελεί ζωντανό κομμάτι των σύγχρονων παιδαγωγικών θεωριών (ή έστω άμεσο πρόγονό τους) και συνεπώς να συναντά αντιστάσεις στο βαθμό που εμπλέκεται με τη συνολικότερη διατύπωση των συγκαιρινών μας χειραφετιτικών προτάσεων.

Στην ανακοίνωσή μας, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την περίπτωση της Ρόζας Ιμβριώτη. Τα στοιχεία μας οδηγούν στη κριτική ανασκόπηση του τρόπου με τον οποίο η έξαρση και η αφαίρεση πλευρών της ζωής της Ιμβριώτη, όπως και η αποσιώπηση γεγονότων της ζωής

της, οδηγούν στην κατασκευή μιας εικόνας που απέχει από τη βιογραφική πορεία της γνωστής παιδαγωγού και άρα παραποιεί τη βιογραφία, σαν βιωθείσα κοινωνική δομή, ακριβώς στο επίπεδο της επιστημονικής έρευνας και ειδικότερα της ιστορίας της εκπαίδευσης.

Η ζωή της Ρόζας Ιμβριώτη, προσφέρεται άλλωστε για ιδιαίτερη μελέτη, καθώς συμπυκνώνει όλα εκείνα τα στοιχεία που την τοποθετούν στα πιο πρωτοπόρα πνεύματα του μεσοπολέμου στην Ελλάδα: φεμινισμός και σοσιαλισμός, γλωσσοεκπαιδευτική μεταρρύθμιση, ψυχανάλυση και ειδική αγωγή. Κατά τη μακρά περίοδο της ζωής της θα γνωρίσει, μετά το 1940, όλες τις περιπέτειες της αριστεράς και θα αναδειχτεί παράλληλα, σε κεντρικό πρόσωπο στη συγκρότηση της εκπαιδευτικής πρότασης της αριστεράς. Η μακρά πορεία της ζωής της, σημαδεμένη από ιδεολογικές μεταπτώσεις, αναθεωρήσεις και επαναδιατυπώσεις, αποτελεί εκείνη την κρίσιμη περιοχή όπου επιτρέπει την οικοδόμηση, την επιλεκτική ανάγνωση και τη στείρα ή γόνιμη επιστημονική συζήτηση για την προσέγγιση της νεότερης κοινωνικής ιστορίας της χώρας μας, καθώς και των όρων συγκρότησης και άρθρωσης ποικίλων κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων.

Άτυπες μορφές κοινωνικής διοίκησης των χριστιανών στην ύστερη τουρκοκρατία στην Κρήτη: η περίπτωση της χριστιανικής δημογεροντίας Λασιθίου (1869-1898)

Άννα Πατεράκη, Επιστήμων Κοινωνικής Πολιτικής, Δρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ο θεσμός της Χριστιανικής Δημογεροντίας αποτελεί συνέπεια και υλοποίηση του δικαιώματος των άτυπων μορφών Κοινωνικής Διοίκησης, που παραχώρησε ο Σουλτάνος και του «κράτους εν κράτει» που επέτρεψε ν' αναπτυχθεί στα πλαίσια των Οθωμανικών μεταρρυθμίσεων 1858-60, στους Χρι¬στιανούς της αυτοκρατορίας του.

Η καθυστέρηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων αυτών στην Κρήτη όμως, προκάλεσε τις αντιδράσεις των Κρητικών. Με την επανάσταση του 1858 (επανάσταση Μαυρογένη) επέτυχαν την εσπευσμένη ίδρυση και λειτουργία του θεσμού των τριών πρώτων Δημογεροντιών της Κρήτης: Χανίων, Ρεθύμνης, Ηρακλείου.

Δέκα χρόνια μετά, η επανάσταση 1866-69 είχε ως αποτέλεσμα το καθεστώς του Οργανικού Νόμου της Κρήτης. Το διοικητικό Τμήμα του σημερινού νομού Λασιθίου, αποσπάστηκε τότε από το Τμήμα Ηρακλείου, σε αυτόνομη διοικητική οντότητα, με την ίδρυση παράλληλα δικής της Χριστιανικής Δημογεροντίας στο νησί, αυτής του Λασιθίου.

Ολιγομελές σωματείο αιρετών αντιπροσώπων, η Χριστιανική Δημογεροντία Λασιθίου (ΧΔΛ),με πρόεδρο τον τοπικό επίσκοπο (Πέτρας), απέκτησε αρμοδιότητες, εγκαταστάσεις, υπαλλήλους, γραμματεία, σφραγίδα και χωριστό αρχείο, με έδρα τη Νεάπολη Λασιθίου. Ιεραρχικά και πνευματικά τελούσε υπό την εξου¬σία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, δια του μητροπολίτη Κρήτης, αλλά πολιτικά υπό τον Οθωμανό πολιτικό διοικητή του Τμήματος. Ιδρυτής και πρώτος διοικητής του οποίου υπήρξε ο Χριστιανός, Κωνσταντίνος Β. Αδοσίδης πασάς.

Η ΧΔΛ ανέπτυξε δραστηριότητες Κοινωνικής Πολιτικής και Διοίκησης και διαχειρίστηκε τις υποθέσεις των Χριστιανών της Ανατολικής Κρήτης, που περιλάμβανε και την επαρχία Βιάννου (επισκοπή Αρκαδίας), κατά την χρονική περίοδο 1869-1898.

Το αρχείο της σήμερα, φυλάσσεται στην Ιερά Μητρόπολη Πέτρας και Χερρονήσου. Τα περιεχόμενα του ταξινόμησε, κατέγραψε και ψηφιοποίησε το Εργαστήριο Ιστορίας Νεότερης Ελλάδος και Νεοελληνικού Πολιτισμού της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Μέσα από την αρχειακή έρευνά των περιεχομένων του, με τη μέθοδο μελέτης περιπτώσεων, ύστερα από επιλογή των πλέον ενδιαφερόντων, παρουσιάζουμε, σύντομη περίληψη γεγονότων της επιστημονικής μας αρμοδιότητας εγγράφων ντοκουμέντων, (διοικητικά, εκπαιδευτικά, λατρευτικά, οικονομικής διαχείρισης κλπ.).

Προβάλλονται έτσι θέματα σύστασης, οργάνωσης και λειτουργίας των θεσμών τοπικής Αυτοδιοίκησης Λασιθίου. Θέματα λατρείας, ναοδομίας, κληρονομικού δικαίου των Χριστιανών της περιοχής. Θέματα οργάνωσης, ανάπτυξης, χρηματοδότησης, λειτουργίας και εποπτείας της Χριστιανικής Εκπαίδευσης Λασιθίου, τα οποία καταλαμβάνουν αρκετή έκταση. Στρέφονται δε γύρω από την έννοια της Τμηματικής Εφορίας, τις Εφορίες σχολείων και τα σχολεία Λασιθίου, τους εκπαιδευτικούς, τα βιβλία, τους καθηγητές καθώς και το Γυμνάσιο Νεαπόλεως. Θέματα διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας και άλλα συναφή θέματα.

Με την εργασία αυτή συμβάλλουμε στους θεματικούς άξονες: Ιστορίας της Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτικής Πολιτικής, αλλά και Κοινωνικής Πολιτικής και Διοίκησης του Τμήματος Λασιθίου, με την ανάδειξη, προβολή και σχολιασμό λεπτομερειών της θεματικής του συγκεκριμένου πολύτιμου Ιστορικού Αρχείου.

Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στις αρχές του 21ου αιώνα. Ο φορμαλιστικός και εθνοκεντρικός του χαρακτήρας

Άννα Σιγανού, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ06 νομού Ευβοίας

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την ανάδειξη των χαρακτηριστικών του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Αποτελεί ιστορική βιβλιογραφική έρευνα. Υποστηρίζεται ότι πολλά από τα προβλήματα και τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης οφείλουν την προέλευσή τους στη θεμελίωση του εκπαιδευτικού συστήματος κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Στην συνέχεια υποστηρίζεται ότι ο αρχαιογνωστικός προσανατολισμός της ελληνικής εκπαίδευσης όσο και η εμμονή στην καθαρεύουσα μέχρι το 1976 αποτελούν όψεις του φορμαλιστικού χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνίας τόσο σε πολιτικό όσο και σε πολιτιστικό επίπεδο. Ο φορμαλιστικός χαρακτήρας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος έχει ως αποτέλεσμα πρακτικές όπως η απομνημόνευση, ο παπαγαλισμός και ο δογματισμός που αποτελούν παράδοση από την Οθωνική περίοδο.

Έπειτα αναδεικνύεται ο εθνοκεντρικός χαρακτήρας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το ελληνικό σχολείο αποτελεί εκφραστή της κυρίαρχης ιδεολογίας και μηχανισμό συγκρότησης εθνοκεντρικών ταυτοτήτων από τη συγκρότηση του Ελληνικού κράτους.

Το ελληνικό σχολείο έχει παραδοσιακά αφομοιωτικό προσανατολισμό, αφού σκοπός του ήταν η ανάπτυξη της ελληνικής εθνικής συνείδησης. Για την ανάπτυξη και καλλιέργεια της ελληνικής εθνικής συνείδησης σημαντικό ρόλο παίζει, εκτός από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και το διδακτικό υλικό, ο εορτασμός των εθνικών επετείων. Στον εορτασμό των εθνικών επετείων αναδεικνύονται οι ύψιστες αξίες του εκπαιδευτικού συστήματος η επίδοση και η διαγωγή.

Η εργασία προσεγγίζει το θέμα αξιοποιώντας ποικίλες πηγές όπως, παραδείγματος χάρη, την πανελλαδική έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τη διερεύνηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που δημοσιεύτηκε το 2008. Ως συμβολή του άρθρου θεωρείται η ανάδειξη των βασικών χαρακτηριστικών και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Το πανεπιστημιακό υπόβαθρο του δασκάλου στην Ελλάδα και η διδασκαλία των κλασικών γλωσσών κατά τη χρονική περίοδο 1945 – 1999

Σοφία Σκλείδα, Φιλόλογος, Διδάκτωρ Συγκριτικής Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τη διερεύνηση και αξιοποίηση των παραγόντων εκείνων που επηρέασαν την πανεπιστημιακή εκπαίδευση που έχουν λάβει οι εκπαιδευτικοί κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, καθώς και τη διδασκαλία των δύο κλασικών γλωσσών στη Μέση Εκπαίδευση. Το πανεπιστημιακό υπόβαθρο του εκπαιδευτικού βεβαίως, εμπεριέχει σαφώς μεγαλύτερη σημασία από την όποια επιμόρφωση του, η οποία και έπεται της μορφωτικής «πραγματικότητας» την οποία έχει ήδη βιώσει ο εκπαιδευτικός από τα πανεπιστημιακά του χρόνια. Η συγκεκριμένη χρονική περίοδος επιλέχθηκε λόγω της ιδιαίτερης σπουδαιότητάς της για την Ελλάδα, αφού συνδέεται με πολλά κοινωνικοοικονομικά γεγονότα που επηρέασαν την ανάπτυξη και εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας και εκπαίδευσης.

Ανάλυση-Μεθοδολογία

Η γενική μεθοδολογική διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά την ανάπτυξη της μελέτης μας είναι η εξής: Περιγραφή - Ανάλυση - Αξιολόγηση - Ερμηνεία. Δύο μεθοδολογικοί τρόποι κρίθηκαν απαραίτητοι για τη μελέτη του συγκεκριμένου θέματος. Ο πρώτος είναι η Συγκριτική μέθοδος και ο δεύτερος η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου. Στόχος της Συγκριτικής Εκπαίδευσης είναι η παρουσίαση της ιδιομορφίας ενός εκπαιδευτικού συστήματος αναφορικά με το γενικό ιστορικό και πολιτικό υπόβαθρό του. Η χρήση της ανάλυσης περιεχομένου στην παρούσα μελέτη μας βοήθησε περισσότερο στην επεξεργασία του υλικού της έρευνας, καθώς και στην καλύτερη οργάνωση, ταξινόμηση και επεξεργασία του.

Συμπεράσματα- Συζήτηση

Τέλος, η χρήση αυτής της προσέγγισης μας επέτρεψε να καταλήξουμε σε χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το πανεπιστημιακό υπόβαθρο και προφίλ του δασκάλου στην Ελλάδα και τη διαμόρφωσή του κατά τη συγκεκριμένη περίοδο μελέτης, όπως και σε ουσιαστικές προτάσεις βελτίωσης του επαγγελματικού προφίλ των φιλολόγων και κατ' επέκταση της διδασκαλίας των δύο κλασικών γλωσσών.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Γεωρ-Γη για 3 μήνες: παιδαγωγική προσέγγιση

Χρύσα Αγαπουλάκη , Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Η αγροτοοικονομική ζωή του τόπου μας έχει υποστεί μεγάλο πλήγμα από τις ραγδαίες αλλαγές που έχει επιφέρει ηπαγκόσμια οικονομική κρίση. Τη δυσμενή θέση της εντείνει περαιτέρω η κλιματική αλλαγή, που έχει ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, την ολοένα και περισσότερο μείωση των βροχοπτώσεων. Ως αποτέλεσμα, η τοπική κοινωνία καλείται να ανταπεξέλθει σε νέα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα.

Σκοπός της εργασίας ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές τις επιπτώσεις αυτών των αλλαγών και να ευαισθητοποιηθούν διερευνώντας την κύρια απασχόληση των κατοίκων της περιοχής υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων. Ειδικότερα, επιδιώχτηκε η διερεύνηση των επιπτώσεων στη στεγασμένη καλλιέργεια, έχοντας σαν οδηγό το τρίπτυχο θερμοκήπιο- συσκευαστήριο- δημοπρατήριο.

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν να γνωρίσουν :

- Τα φυτά που καλλιεργούνται συστηματικά στον τόπο μας , τις μεθόδους καλλιέργειας και τις διαμορφούμενες κλιματικές συνθήκες
- Τις ρίζες της τοπικής παραγωγής
- Το φαινόμενο του θερμοκηπίου
- Τα οφέλη των βιολογικών καλλιεργειών
- Τις συνέπειες αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων
- Τις ασθένειες των φυτών
- Πώς τα προϊόντα προωθούνται , τυποποιούνται , διανέμονται στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
- Τις γεωργικές εργασίες
- Το πώς η τεχνολογία επηρεάζει την παραγωγή.
- Τις δυσκολίες του επαγγέλματος
- Τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς
- Το θερμοκήπιο ως οικοσύστημα
- Τη διατροφική αξία των προϊόντων .

Το εν λόγω πεδίο προσεγγίστηκε ομαδοσυνεργατικά και διαθεματικά, στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Ευέλικτης Ζώνης. Με συνεργασία τοπικών φορέων, αξιοποίηση φωτογραφικού υλικού, πραγματοποίηση διδακτικών επισκέψεων και συνεντεύξεων, τα παιδιά έγιναν βιωματικά "γεωρ-γή για 3 μήνες". Οι δραστηριότητες συνδέθηκαν με τα αντίστοιχα γνωστικά αντικείμενα: Γλώσσας (σύνθεση κειμένων), Μαθηματικών (μετρήσεις στις κατασκευές, ποσότητες για εκτέλεση συνταγών), Μελέτης Περιβάλλοντος (κλίμα, μόλυνση, ασθένειες φυτών, τεχνολογία, αγροτικοί συνεταιρισμοί, οικοσύστημα, άρδευση, οικονομική κρίση, υδροπονία), Εικαστικών (κατασκευή θερμοκηπίου μινιατούρα) ,Ιστορίας (πρώτος κατασκευαστής θερμοκηπίου και ομώνυμη οδός, εξέλιξη τεχνολογίας, άρδευση) , Θρησκευτικών (προστάτης άγιος αγροτών), Γεωγραφίας (επεξεργασία οδικού, δορυφορικού τοπικού χάρτη), Μουσικής (σύνθεση, εκτέλεση τραγουδιού), ΤΠΕ (Συγκέντρωση διαδικτυακών πληροφοριών, επεξεργασία φωτογραφιών μέσω προτζέκτορα, παρουσίαση στη σχολική ιστοσελίδα) Θεατρικής Αγωγής (παντομίμα εργασιών) και της Φυσικής Αγωγής (υγιεινή διατροφή, ομορφιά).

Μέσω αυτής της έρευνας τα παιδιά ήρθαν σε επαφή και γνώρισαν το επάγγελμα του γεωργού (όντας και κάποια από αυτά παιδιά αγροτοοικογενειών) ,συνειδητοποίησαν τις δυσκολίες του στις νέες συνθήκες και τη σπουδαιότητα της συμβολής του στην τοπική οικονομία.

Αξιοποίηση εργαλείων web 2.0 στη σχολική τάξη

Βαρβάρα Αλεξάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Η ταχύτατη εξέλιξη της εποχής μας σε όλους τους τομείς και ειδικά στα ηλεκτρονικά μέσα, δεν θα μπορούσε ν' αφήσει αδιάφορους και τους δασκάλους, πόσο μάλλον τώρα που το διαδίκτυο έχει πάρει τη θέση του στην καθημερινή μας ζωή, και τα όρια μεταξύ του πραγματικού και του εικονικού χώρου έχουν αμβλυνθεί.

Τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί ένα έντονο ενδιαφέρον για την αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στην εκπαιδευτική διαδικασία και αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος των Επιστημών της Αγωγής. Η συνύπαρξη ποικίλων μορφών πληροφορίας (κειμένου, ήχου, εικόνας, βίντεο κ.λπ.) στα πολυμέσα, οι διαδραστικές και επικοινωνιακές δυνατότητές τους, η πρόσβαση στην πληροφορία και πολλά άλλα χαρακτηριστικά τους τις ανέδειξαν σε πρωτοποριακά μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης. Η ένταξή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις δείχνει ότι μπορούν να συμβάλλουν με θετικό τρόπο στο πλαίσιο της μαθητοκεντρικής προσέγγισης της γνώσης.

Στην Ελλάδα, οι Τ.Π.Ε. αξιοποιούνται σε κάθε επιστημονικό πεδίο που εμπεριέχεται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η Κοινωνία της Πληροφορίας με αυτό τον τρόπο, εισχωρεί στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση μεταβάλλοντας τον τρόπο διδασκαλίας και μάθησης.

Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιάσει συνοπτικά μερικά εργαλεία web 2.0 τα οποία βοηθούν τον εκπαιδευτικό της τάξης στο μάθημά του και στην επικοινωνία του με τους μαθητές του, αλλά και με άλλους εκπαιδευτικούς ή ενδιαφερόμενους.

Ειδικότεροι στόχοι: Η ανάδειξη εργαλείων web 2.0 που έχουν εφαρμοστεί στην τάξη, Οπροσδιορισμός των δυνατοτήτων του κάθε εργαλείου, Ο βαθμός δυσκολίας του κάθε εργαλείου, Ο τρόπος με τον οποίο αξιοποιούνται στην εκπαιδευτική διαδικασία, Η αναζήτηση εφαρμογών ορθής πρακτικής από άλλους εκπαιδευτικούς

Η εισήγηση θα επικεντρωθεί σε δραστηριότητες με εργαλεία web 2.0 που έχουν εφαρμοστεί στην τάξη σε μαθητικές ομάδες του 52ου Δημοτικού Σχολείου Ηρακλείου.

«Παιχνίδι για όλους». Ένας τρόπος επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης

Αικατερίνη Γωνιωτάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Μαρία Σκορδύλη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60
Ευγενία Ψαλτάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Αλίκη Παπαδάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60

Ξεπερνώντας κάθε χιλιομετρικό περιορισμό και απόσταση, τρία νηπιαγωγεία της Κρήτης από διαφορετικές περιοχές, περιβάλλοντα και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες επικοινώνησαν, ανέπτυξαν διαπροσωπικές σχέσεις, λειτούργησαν από κοινού σε δράσεις κοινά σχεδιασμένες και παρουσίασαν το αποτέλεσμα αυτών σε κοινή εκδήλωση στο ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον.

Το σενάριο για τα 26ο και 35ο νηπιαγωγεία Χανίων ήταν μέρος θεματικής που πραγματοποιήθηκε το σχολικό έτος 2010-2011, με τίτλο «Παιχνίδια για όλους». Ήταν πρόγραμμα ενταγμένο στο Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη στάσεων και δεξιοτήτων, υιοθέτηση αξιών και προτύπων σεβασμού και συνεργασίας, ενώ για το 3ο Νηπιαγωγείο Μαλίων ήταν ενταγμένο και αυτό στο Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας και του ευρωπαϊκού προγράμματος Comenius 1 /Δια Βίου Μάθηση με θέμα “That’s me, that’s you, that’s all of you”.

Από της αρχή της χρονιάς επιδιώχθηκε και η επαφή των νηπιαγωγείων εκτός των ορίων του νομού προκειμένου να επιτευχθεί ένα μικρό δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ νηπιαγωγείων. Τα νηπιαγωγεία ξεκινήσαμε μια πολυτροπική επικοινωνία, μέσω επιστολών, τηλεφώνου, e-mail, skype.

Οι μικροί μαθητές από το 3ο Νηπιαγωγείο Μαλίων κατασκεύασαν «μαθηματικά μινωικά παιχνίδια» και με τη βοήθεια των νηπιαγωγών τους στέλνουν ένα γράμμα στο 26ο και 35ο Νηπιαγωγείο Χανίων ρωτώντας τα παιδιά αν θέλουν να μοιραστούν μαζί τη χαρά των παιχνιδιών που κατασκεύασαν. Με τη βοήθεια του ταχυδρομείου στέλνουν κάποια μινωικά παιχνίδια στα Χανιά και ορίζουν ένα ραντεβού για να γνωριστούν με τη βοήθεια του υπολογιστή της τάξης.

Πιστεύοντας στην ευεργετική επίδραση και τα θετικά μαθησιακά αποτελέσματα από την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση και θεωρώντας πως το εκπαιδευτικό λογισμικό, εκτός από τη δυνατότητα εξατομικευμένης διδασκαλίας, για το συγκεκριμένο νήπιο με ειδικές ικανότητες του 35ου Νηπιαγωγείου Χανίων, μπορεί να προωθήσει τη συνεργατική μάθηση το 3ο Νηπιαγωγείο Μαλίων έστειλε σε cd και ένα παιχνίδι πάζλ με τις «Γαλάζιες Κυρίες». Έτσι μέσω του διαδραστικού πίνακα τα παιδιά γνωρίστηκαν, αντάλλαξαν εμπειρίες, τραγούδησαν

και έπαιξαν τα παιχνίδια που είχαν στείλει τα παιδιά των Μαλίων, ενώ τα παιδιά των Χανίων τραγούδησαν με τη χρήση νοηματικής τραγούδι που πλαισίωσε τη καλοκαιρινή γιορτή τους.

Πραγματοποιήθηκαν δράσεις που βοήθησαν τα παιδιά να έλθουν σε επαφή με τις διάφορες χρήσεις του υπολογιστή ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού-διερευνητικού εργαλείου (με τη χρήση ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης) και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών» στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του προγράμματος. Έγινε αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας και τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να ανακαλύψουν τις δυνατότητες που προσφέρει ο ηλεκτρονικός υπολογιστής (Google earth, τηλεδιάσκεψη ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, δυνατότητες εκτύπωσης και scanning, εύρεσης πληροφοριών μέσα από έρευνα σε φάκελο αρχείων, τον επικοινωνιακό χαρακτήρα της γραφής γράφοντας στο word).

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην επικοινωνία, στη συνεργασία με το παιδί με ειδικές ικανότητες του 35ου Νηπιαγωγείου Χανίων, μέσα από την τηλεδιάσκεψη που πραγματοποιήθηκε, δίνοντας έμφαση στη διαμόρφωση κατάλληλων προϋποθέσεων για την ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση του δημιουργικού παιχνιδιού, ως βασικού μέσου για την προσέγγιση μαθησιακών και αναπτυξιακών στόχων.

Οι ανάγκες της σχολικής μονάδας κριτήριο της συνδυασμένης αξιοποίησης καινοτόμων προγραμμάτων και ανθρώπινου δυναμικού

Ασπασία Δέλλιου, Φιλόλογος ΠΕ02

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το θέμα της αναγκαιότητας της συνδυασμένης αξιοποίησης των καινοτόμων προγραμμάτων με τη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού από το διευθυντή. Στόχος είναι η βελτίωση συγκεκριμένων -και εκ των προτέρων εντοπισμένων- δεικτών του εκπαιδευτικού έργου καθώς και της εικόνας και αυτοπροβολής της σχολικής μονάδας. Είναι κοινός τόπος ότι σε κάθε σχολική μονάδα ετησίως εκπονούνται πολλά και αξιόλογα καινοτόμα προγράμματα ποικίλου περιεχομένου, που αναβαθμίζουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στην πλειονότητά τους ωστόσο η υλοποίησή τους βασίζεται «στις ιδιαίτερες ικανότητες, δεξιότητες και εμπειρίες» των συντονιστών των δράσεων και των συνεργατών τους και ικανοποιούν τις προσωπικές τους αναζητήσεις, χωρίς να καλύπτονται κατά προτεραιότητα και στοχευμένα οι ανάγκες του σχολείου. Επιπρόσθετα, αξιοσημείωτη είναι η απουσία ουσιαστικής σύνδεσης των προγραμμάτων στα πλαίσια ακόμη και του ίδιου σχολείου. Ευτυχώς, η φιλοσοφία των καινοτόμων προγραμμάτων, που σταδιακά εμπλουτίζεται με το χαρακτηριστικό της μεθοδικής οργάνωσης, τείνει να ενεργοποιήσει τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς διαφορετικών σχολείων, ώστε να συνενώσουν τις δυνάμεις τους για την επίτευξη διευρυμένων καινοτόμων δράσεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της νέας φιλοσοφίας είναι: η δημιουργία δικτύων καινοτόμων προγραμμάτων, ο νεοεισαχθείς θεσμός του κοινωνικού σχολείου και το Erasmus+. Παρά την προφανή αναγκαιότητα εφαρμογής της παραπάνω πρότασης η

ελληνική νομοθεσία, τόσο αυτή που αναφέρεται στη δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όσο και αυτή που προβλέπει τα καθήκοντα των στελεχών εκπαίδευσης - και ειδικότερα του διευθυντή και συλλόγου καθηγητών που μας ενδιαφέρουν άμεσα - παρουσιάζει κενό στο συγκεκριμένο σημείο, το οποίο εντοπίζεται και σχολιάζεται.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η εργασία αρθρώνεται σε τρία γενικά μέρη και δίνει έμφαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο πρώτο γίνεται μία παρουσίαση των καινοτόμων προγραμμάτων, όπως έχουν θεσμοθετηθεί από την εκπαιδευτική νομοθεσία·εξετάζεται ο πρόσφατα εισηγμένος θεσμός του Κοινωνικού Σχολείου, σημειώνεται η νέα τάση στη φιλοσοφία τους και η προστιθέμενη αξία αυτής της τάσης, προκειμένου η υλοποίησή τους να φέρει το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα. Στο δεύτερο αναλύεται ο ρόλος και τα καθήκοντα του διευθυντή σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τη σχετική βιβλιογραφία, οι δεσμεύσεις που αντιμετωπίζει και οι δυνατότητες που του παρέχονται για τον αποτελεσματικό συνδυασμό καινοτόμων προγραμμάτων και διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, χωρίς να παραλείπεται και η κριτική της σχετικής πρότασης. Τέλος, στο τρίτο αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες εφαρμογές της προτεινόμενης συνδυαστικής πρακτικής, που αποδεικνύουν την πολυεπίπεδη δυναμική των καινοτόμων προγραμμάτων και προάγουν σε αξιοσημείωτο βαθμό τις προσπάθειες του σχολείου να συνδεθεί οργανικά με την κοινωνία και να επιδεικνύει μακροπρόθεσμα επιτεύγματα.

Θεματικά μουσεία εκπαίδευσης στην Ελλάδα: η περίπτωση του Μουσείου Σχολικής Ζωής Δήμου Χανίων. Καινοτόμα και ευρωπαϊκά προγράμματα στο Μουσείο τη δεκαετία 2005-2015 από τον Σύλλογο Φίλων του

Μαρία Α. Δρακάκη, Σχολική Σύμβουλος Δ. Ε. 6ης Περιφέρειας Ηρακλείου

Σκοπός της εισήγησης να παρουσιάσει συνοπτικά τα θεματικά μουσεία εκπαίδευσης που λειτουργούν στον ελλαδικό χώρο σήμερα και να καταγράψει τις πολιτικές και πρακτικές που ακολουθούν για την ανάδειξη του ερμηνευτικού, εκπαιδευτικού και κοινωνικού τους έργου. Ειδικότεροι στόχοι

- Η συγκριτική ανάλυση των μουσείων εκείνων που εμφανίζονται στη χώρα μας τα τελευταία 20 έτη με αμιγώς θεματικό προσανατολισμό την εκπαίδευση.
- Η διερεύνηση του βαθμού ανταπόκρισης τους στις απαιτήσεις του σύγχρονου ρόλου του Μουσείου με βάση τον ορισμό του ICOM και με βάση το πρόσταγμα της διά βίου εκπαίδευσης.
- Ο προσδιορισμός των δυνατοτήτων και των αδυναμιών που τα ίδια εντοπίζουν σε σχέση με την υπόσταση και την ταυτότητά τους.
- Ο βαθμός της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και δέσμευσής τους για την ανάπτυξη των συνεργασιών μεταξύ τους.
- Η αναζήτηση παραδειγμάτων ορθής πρακτικής σε αντίστοιχα μουσεία από το διεθνή

χώρο που στηρίζονται στη σύγχρονη μουσειολογική θεωρία και πράξη και αναπτύσσονται με γνώμονα την αναγκαιότητα της πολιτιστικής διαχείρισης στους μουσειακούς οργανισμούς.

• Η προσπάθεια ανάδειξης κριτηρίων ορθής πρακτικής των συγκεκριμένων μουσείων μέσα από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία.

Η συνεισφορά της έρευνας που πραγματοποιήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2010-20111 έγκειται στην ανάδειξη της αναγκαιότητας της συνάρθρωσης των Επιστημών Πολιτιστικής Διαχείρισης, της Ιστορίας της Εκπαίδευσης και των Επιστημών Αγωγής ώστε τα εν εξελίξει υπάρχοντα μουσεία τέτοιου τύπου στον ελλαδικό χώρο να επαναπροσδιορίσουν το πλαίσιο αναφοράς και ανάπτυξής τους με βάση συγκεκριμένες αρχές. Τις αρχές του πλουραλισμού, της τεκμηρίωσης, της κριτικής αξιολόγησης, της σύγχρονης μουσειολογικής θεωρίας και πράξης, καθώς και τις αρχές της οργάνωσης-διοίκησης πολιτιστικών οργανισμών.

Η εισήγηση θα επικεντρωθεί στο Μουσείο Σχολικής Ζωής Δήμου Χανίων που άνοιξε τις πύλες του στο κοινό το 2006 και αποτελεί έναν χώρο πολιτισμικής αναφοράς που υποστηρίζει την κριτική γνώση ως βασικό συστατικό της σύγχρονης παιδείας ανιχνεύοντας ταυτόχρονα πτυχές της ιστορίας της εκπαίδευσης σε τοπικό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο. Ειδικότερα θα παρουσιαστούν συνοπτικά τα καινοτόμα και ευρωπαϊκά προγράμματα που έχει πραγματοποιήσει με σημείο αναφοράς το Μουσείο Σχολικής Ζωής Δήμου Χανίων από το 2005 έως σήμερα, ο Σύλλογος Φίλων του Μουσείου, προκειμένου να προβάλει και να υποστηρίξει το όραμα και την αποστολή του Μουσείου καθώς και να ενεργοποιήσει την εκπαιδευτική κοινότητα για την γόνιμη σύνδεση της τυπικής με την άτυπη εκπαίδευση.

Οι Κοινωνικές Σπουδές στο Διαθεματικό Πρόγραμμα Σπουδών του ελληνικού Νηπιαγωγείου και η κοινωνικοποίηση του παιδιού

Θεόδωρος Ελευθεράκης, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης*
Βασίλης Οικονομίδης, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης

Η Θέση των Κοινωνικών Σπουδών στο σχολικό Αναλυτικό Πρόγραμμα θεωρείται ως ιδιαίτερα σημαντική, διότι προάγει τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου ανθρώπου, την ένταξή του στο κοινωνικό περιβάλλον, συντελεί στη δημιουργία ευαίσθητων προσωπικοτήτων και υπεύθυνων πολιτών. Μέσα από τους κλάδους σπουδών ή τα μαθήματα που συνδέονται με τις Κοινωνικές Σπουδές (Ιστορία, Θρησκευτικά, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Κοινωνιολογία, Οικονομία) παρέχονται οι απαραίτητες γνώσεις στους αναπτυσσόμενους ανθρώπους για την ιστορική και πολιτισμική ταυτότητα της κοινωνίας στην οποία ζουν και υποβοηθούνται να ενταχθούν αρμονικά σε αυτήν.

Σκοπός της εργασία μας αυτής είναι η ανίχνευση της θέσης των Κοινωνικών Σπουδών (Κ.Σ.) στο Cross Thematic Integrated Curriculum for Kindergarten (M.E.R.A. – P.I., 2002) για το ελληνικό Νηπιαγωγείο.

Οι Κοινωνικές Σπουδές εντάσσονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Δ.Ε.Π.Π.Σ. με τίτλο «Παιδί και Περιβάλλον» και στον άξονα Ανθρωπογενές Περιβάλλον και Αλληλεπίδραση όπου προσεγγίζονται βασικές έννοιες και διαδικασίες της Γεωγραφίας, της Ιστορίας, των Θρησκευτικών, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, καθώς και στοιχεία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, της Αγωγής Υγείας και της Κυκλοφοριακής Αγωγής.

Οι έννοιες των Κοινωνικών Σπουδών προσεγγίζονται μέσα από κατάλληλα επιλεγμένα θέματα (διαθεματικά) και κάθε θέμα είναι δυνατόν να προσεγγίζεται με δραστηριότητες από ποικίλους κλάδους σπουδών (διακλαδικά) «φωτίζοντας» διάφορες πτυχές του.

Θα προσπαθήσουμε να ερευνήσουμε με τη μέθοδο ανάλυσης περιεχομένου τη φιλοσοφία, τους στόχους, τις μεθόδους, τους τρόπους αξιολόγησης των Α.Π.Σ. & Δ.Ε.Π.Π.Σ. του Νηπιαγωγείου και να εντοπίσουμε εκεί τις ικανότητες που σχετίζονται με τις Κοινωνικές Σπουδές (Κ.Σ.) και επιδιώκεται να αναπτύξουν τα παιδιά μέσα από τις σχετικές προτεινόμενες δραστηριότητες, όπως διατυπώνονται στον άξονα Ανθρωπογενές περιβάλλον και Αλληλεπίδραση του Δ.Ε.Π.Π.Σ. για το νηπιαγωγείο. Έτσι, ώστε να δούμε πώς μέσα από τη διαθεματική προσέγγιση, που ευαγγελίζεται το Αναλυτικό Πρόγραμμα του σύγχρονου ελληνικού σχολείου, μπορεί να χτιστεί ένα δημοκρατικότερο σχολείο, όπου θα αναπτύσσονται ομαλά και βιωματικά οι βασικές ικανότητες, κοινωνικές και πολιτικές, και να κοινωνικοποιούνται οι μικροί μαθητές.

Η γνώμη των μαθητών/τριών για το ρόλο των ενηλίκων απέναντι σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού

Κωνσταντίνος Καρακιόζης, Υπεύθυνος Σ.Σ.Ν. Δυτικής Αττικής*
Χριστίνα Παπαπανούση, Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Δυτικής Αττικής

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να συσχετίσει τη στάση των μαθητών/τριών απέναντι σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού με την γνώμη τους για τον ρόλο των ενηλίκων μελών της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικών/γονιών) απέναντι σε αντίστοιχα περιστατικά. Η συγκεκριμένη συσχέτιση ελέγχεται ως προς το φύλο, την βαθμίδα εκπαίδευσης, τον τύπο οικογένειας και το εάν οι μαθητές παρακολουθούν (συμμετέχουν σε) πρόγραμμα Αγωγής Υγείας.

Στην έρευνα συμμετείχαν 191 μαθητές/τριες 6 σχολείων της Διεύθυνσης Δ.Ε. Δυτικής Αττικής με την μέθοδο του διαθέσιμου δείγματος όσον αφορά τα σχολεία που συμμετείχαν και απλή τυχαία δειγματοληψία για τα σχολικά τμήματα. Οι μαθητές/τριες απάντησαν σε ένα online ερωτηματολόγιο το οποίο συμπλήρωσαν στην αίθουσα πληροφορικής των σχολείων τους. Το ερωτηματολόγιο βασίστηκε στην αναθεωρημένη έκδοση του Ερωτηματολογίου Θύτη/Θύματος του Olweus, (Revised Olweus Bully Victim Questionnaire – OBVQ) και έχει εφαρμοστεί διεθνώς σε μεγάλο αριθμό ερευνών.

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο για τις κοινωνικές επιστήμες SPSS έκδοση 21. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν: α) σχετικές συχνότητες και ποσοστά, β) έλεγχος χ2 σημαντικότητας για την διερεύνηση σχέσεων ανάμεσα σε μεταβλητές,

γ) έλεγχος αξιοπιστίας, συντελεστής συνάφειας (Cronbach's alpha).

Τα κυριότερα αποτελέσματα της έρευνας συνοψίζονται στην ύπαρξη στατιστικά σημαντικής σχέσης ανάμεσα στο εάν έχει δεχθεί εκφοβισμό κάποιος μαθητής και στην γνώμη που έχει για την στάση των εκπαιδευτικών απέναντι σε περιστατικά εκφοβισμού, Χ2 (4, N=191) = 13,68, p=0,008.

Επίσης παρατηρείται στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στο εάν συμμετέχουν κάποιοι μαθητές σε πρόγραμμα Αγωγής Υγείας και την γνώμη που έχουν για την στάση των εκπαιδευτικών απέναντι σε περιστατικά εκφοβισμού, χ2 (4, N=191) = 8,6, p=0,071.

Η αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού όπως αποδεικνύεται τόσο από την δική μας έρευνα όσο και από την σχετική βιβλιογραφία είναι θέμα κυρίως των ενηλίκων και ειδικά των εκπαιδευτικών. Παράλληλα επισημαίνεται η ιδιαίτερη σημασία της σχέσης μαθητή /εκπαιδευτικού και η ανάγκη υλοποίησης δράσεων που θα μειώνουν την απόσταση μαθητών-εκπαιδευτικών.

Η εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες - η συμβολή της αισθητικής εμπειρίας

Γιώργος Κουκάκης, Εκπαιδευτικός

Οι σημερινές συνθήκες της «Κοινωνίας Της Γνώσης Και Της Πληροφορίας» δημιουργούν την ανάγκη καλά σχεδιασμένων δράσεων επιμόρφωσης, προκειμένου να αποκτήσουμε την ικανότητα και τα απαραίτητα εφόδια για να ανταποκριθούμε στις συνεχώς μεταβαλλόμενες σύγχρονες απαιτήσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες αποτελεί τη σύγχρονη τάση που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, καθώς και της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Η διαδικασία αυτή κρίνεται εξίσου σημαντική, όπως οι διάφορες γνωστές τεχνικές που χρησιμοποιούνταν μέχρι τώρα, καθώς βοηθά στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των εκπαιδευόμενων μέσα από τη συστηματική παρατήρηση έργων κάθε είδους τέχνης. Τον τελευταίο καιρό η αξιοποίηση των τεχνών για μαθησιακούς σκοπούς εφαρμόζεται σε πολλές ομάδες εκπαιδευομένων της τυπικής εκπαίδευσης και ιδιαίτερα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Στη διεθνή επιστημονική κοινότητα, η εκπαίδευση μέσα από κάθε μορφή τέχνης (ζωγραφική, ποίηση, λογοτεχνία, κινηματογράφο, κ.α.) δημιουργεί προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης καθώς αναπτύσσει τη δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη και τη φαντασία των εκπαιδευόμενων. Μαθαίνοντας οι εκπαιδευτικοί πως να χρησιμοποιούν την τέχνη στην εκπαίδευση συμβάλλουν στην καλλιέργεια της αντίληψης ότι ο πολιτισμός με τις διάφορες μορφές του δεν είναι αποκλεισμένος από την καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, αλλά αντίθετα γίνεται μέρος της μαθησιακής διεργασίας και συντελεί, μαζί με άλλους παράγοντες, στην πολύπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των εκπαιδευομένων. Συνεπώς, η επαφή με την τέχνη λειτουργεί σαν ένα πεδίο όπου καλλιεργείται ένας τρόπος σκέψης που εναντιώνεται στις αλλοτριωτικές νόρμες της κοινωνικής καθημερινότητας. Προσφέρει κριτήρια που μας βοηθούν να απεγκλωβιζόμαστε από τις κυρίαρχες νόρμες και να αμφισβητούμε τις παραδοχές που είναι εγκαθιδρυμένες στις κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις.

Τα έργα τέχνης, από τη μία, δεν έχουν απλώς φυσική υπόσταση αλλά διαποτίζονται με τη φαντασιακή διάσταση που τους προσδίδει ο καλλιτέχνης. Από την άλλη, για να κατανοούμε τα νοήματά τους χρειάζεται με τη σειρά μας να επιστρατεύουμε στο έπακρο τη δική μας φαντασία. Τα σημαντικά έργα τέχνης χαρακτηρίζονται από την αντισυμβατική υφή τους. Η δομή και το περιεχόμενο τους διαφέρουν από το σύνηθες, καθώς μας εισάγουν σε αναζητήσεις στις οποίες δεν είμαστε μαθημένοι. Η συμβολή της αισθητικής εμπειρίας, που αποκτούμε μέσα από την επαφή με την τέχνη, στην ανάπτυξη του στοχασμού και του κριτικού στοχασμού έχει διερευνηθεί στο πλαίσιο αρκετών επιστημονικών πεδίων. Η αισθητική εμπειρία προσφέρει τη δυνατότητα να επεξεργαζόμαστε πλήθος συμβόλων μέσω των οποίων γίνεται δυνατή η έκφραση ολιστικών και λεπτοφυών νοημάτων, η σκιαγράφηση συναισθηματικών καταστάσεων και, γενικά, η έκφραση διαφόρων όψεων της πραγματικότητας, που βοηθάει να συνειδητοποιείται ότι δεν μπορεί να γίνεται εύκολα κατανοητό μέσω των ορθολογικών επιχειρημάτων. Στόχος της εισήγησής μας είναι οι συμμετέχοντες να μπορέσουν αναγνωρίσουν τα βασικά έργα τέχνης και πως, μέσα από την αισθητική εμπειρία επηρεάζεται ολόκληρη η εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, να ενθαρρυνθούν προς την κατεύθυνση αυτή χρησιμοποιώντας έργα τέχνης στη διδασκαλία, ως μια εναλλακτική πρόταση και ταυτόχρονα να εξοικειωθούν με αυτή.

Πρόγραμμα Προαγωγής Οδικής Ασφάλειας σε μαθητές λυκείου: Το παράδειγμα του 4ου Λυκείου Ηρακλείου Κρήτης

Μαρία Παπαδακάκη, Εργαστήριο Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Κρήτης
Παγώνα Μαραγκάκη, Εργαστήριο Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Κρήτης
Σταυρούλα Λιόλιου, Εργαστήριο Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Κρήτης
Γεώργιος Σκουληκάρης, Δ/νση Β'βάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, 4ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Κρήτης
Αθηνά Πετρομιχελάκη, Δ/νση Β'βάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, 4ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Κρήτης
Στυλιανός Αγάπης, Δ/νση Β'βάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ηρακλείου, 4ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου Κρήτης
Ιωάννης Χλιαουτάκης, Εργαστήριο Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Κρήτης

Στόχος: Το πρόγραμμα Προαγωγής Οδικής Ασφάλειας «ΔΡΟΜΟ-λόγια Ζωής» στοχεύει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών της Β' Λυκείου σχετικά με την ασφαλή κυκλοφορία και οδήγηση. Σχεδιάστηκε και υλοποιείται από το Εργαστήριο Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας (ΕΥΟΑ) του ΤΕΙ Κρήτης σε συνεργασία με το 4ο Γενικό Λύκειο Ηρακλείου

Κρήτης στο πλαίσιο του προγράμματος με τίτλο «ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ-ΚΥΚΛΟΦΟΡΩ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΕΡΔΙΖΩ ΤΗ ΖΩΗ».

Μεθοδολογία: Το πρόγραμμα έχει συνολική διάρκεια 3,5 μηνών και αποτελείται από 7 δίωρες συναντήσεις οι οποίες μεταξύ άλλων πραγματεύονται θέματα στερεοτύπων και διαχείρισης συναισθημάτων κατά την οδική κυκλοφορία, την ψυχοκοινωνική πίεση και επιρροή από τους συνομήλικους, τους διασπαστές προσοχής (π.χ. χρήση του κινητού τηλεφώνου και συνομιλία με συνεπιβάτες), τους παράγοντες μείωσης της οδηγικής απόδοσης (π.χ. κούραση και υπνηλία) καθώς και την παραβατικότητα στην οδήγηση (π.χ. κατανάλωση οινοπνεύματος). Στο πλαίσιο των συναντήσεων χρησιμοποιούνται τεχνικές βιωματικής και αλληλεπιδραστικής μάθησης (π.χ. παιχνίδια ρόλων, peer education) και παράλληλα θα πραγματοποιηθεί τελική παρουσίαση του έργου και των προϊόντων του από την ομάδα των συμμετεχόντων σε εκδηλώσεις του σχολείου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίησή των μαθητών αξιοποιούνται επίσης νέες τεχνολογίες με αφορμή το μεγάλο βαθμό εξοικείωσής τους με σύγχρονα πολυμέσα. Η τελευταία συνάντηση του προγράμματος προβλέπει επίσκεψη των μαθητών στον προσομοιωτή οδήγησης του ΕΥΟΑ με στόχο τη μεταφορά της θεωρητικής γνώσης στην πράξη.

Αποτελέσματα: Στο πρόγραμμα συμμετέχουν συνολικά 28 μαθητές Β' Λυκείου (21 κορίτσια και 7 αγόρια). Η συμμετοχή στο πρόγραμμα παραμένει υψηλή και οι μαθητές ανταποκρίνονται με ενθουσιασμό στον εναλλακτικό τρόπο βιωματικής μάθησης. Από την αποτίμηση των γνώσεων και στάσεων που πραγματοποιήθηκε κατά την έναρξη του προγράμματος διαπιστώθηκαν ελλείψεις σχετικά με βασικούς κανόνες του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, τάση για αναπαραγωγή αρνητικών γονικών στερεοτύπων σχετικά με την οδηγική συμπεριφορά και υπερεκτίμηση των ικανοτήτων οδήγησης με τάσεις παράβλεψης των οδικών κινδύνων.

Συμπεράσματα: Συμπερασματικά, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι οι διαδραστικοί τρόποι εκπαίδευσης δίνουν την ευκαιρία ενεργητικής συμμετοχής όλων των μαθητών στην μαθησιακή διαδικασία. Η διαδραστική μάθηση φαίνεται να είναι αποτελεσματική στην βελτίωση των γνώσεων και στάσεων των νέων ως προς την οδηγική συμπεριφορά και φαίνεται να συμβάλει στην υιοθέτηση συμπεριφορών ασφαλούς οδήγησης. Στα πλαίσια του ευρύτερου προγραμματισμού του ΕΥΟΑ υπάρχουν καινούριες συνεργασίες με στόχο την μεταφύτευση της εμπειρίας αυτής και σε άλλα σχολεία της Περιφέρειας Κρήτης και σε άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης.

Το φυσικό Περιβάλλον της Κρήτης γεννά το μινωικό πολιτισμό

Ευαγγελία Παπαδημητράκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Μαρία Χαιρέτη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Χρυσούλα Βρέντζου, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Στέλλα Αστρινάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που πραγματοποιήθηκε κατά τη σχολική περίοδο 2013-2014 στα πλαίσια συμμετοχής του σχολείου μας, το 2ο Νηπιαγωγείο Βουτών, στο Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΚΠΕ Ομηρούπολης Χίου: «Όταν η Φύση δημιουργεί

Πολιτισμό».Βασικοί στόχοι του προγράμματος ήταν: α) Τα παιδιά να κατανοήσουν την αξία του φυσικού περιβάλλοντος της Κρήτης και τη συμβολή του στη διαμόρφωση του πολιτισμού των Μινωιτών, β) Να έρθουν σε επαφή με την πολιτιστική μας κληρονομιά, γ) Να μελετήσουν το φυσικό περιβάλλον της Κρήτης μέσα από τα έργα του Μινωικού πολιτισμού αλλά και το σημερινό κρητικό τοπίο και τη βιοποικιλότητα, δ) Να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση, να γίνουν ενεργοί πολίτες για το περιβάλλον, την υγεία και τον πολιτισμό.

Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε, αναπτύχθηκε και υλοποιήθηκε με την μέθοδο Project και είχε διάρκεια 6 μήνες. Πραγματοποιήθηκε με συνδιδασκαλία τμημάτων. Αρχικά έγινε διερεύνηση θέματος με τα παιδιά όπου και έγινε καταγραφή των γνώσεων και των αποριών των παιδιών. Στη συνέχεια και σύμφωνα με την παραπάνω καταγραφή συγκροτήθηκαν οι ομάδες εργασίας των παιδιών, ενημερώθηκαν με σημείωμα οι γονείς και έγινε ο πρώτος σχεδιασμός και προγραμματισμός των δράσεων.

Η θεματολογία των ομάδων αναπτύχθηκε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση μελετήθηκαν: η γεωμορφολογία της Μινωική Κρήτης, η χλωρίδα, η πανίδα, το φυσικό περιβάλλον τα φυσικά φαινόμενα και η σχετική μυθολογία. Σε δεύτερη φάση μελετήθηκαν: η αρχιτεκτονική, η καθημερινή ζωή, η θρησκεία, και η επικοινωνία στη Μινωική Κρήτη. Κατόπιν ξεκίνησε η παρουσίαση της έρευνας των ομάδων με ποικίλους εκφραστικούς τρόπους όπως κατασκευές, θεατρικό παιχνίδι, παιχνίδι ρόλων κ.α. Επίσης οργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις: α) στον Αρχαιολογικό χώρο της Κνωσσού, β) στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, όπου και πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στην αίθουσα των τοιχογραφιών και στη συνέχεια τα παιδιά παρουσίασαν ένα μινωικό δρώμενο με θέμα προσφορές στη Μεγάλη Μητέρα, γ) στη Μινωική Αυλή, όπου παρακολουθήσαμε παράσταση με θέμα τα ταυροκαθάψια, τα μινωικά μυστήρια, και τη λατρεία στη Μητέρα Φύση.

Η συμμετοχή γονέων στο συγκεκριμένο πρόγραμμα ήταν πολύ σημαντική και ουσιαστική με εμπλοκή στο πρόγραμμα μέσα από δράσεις όπως: παραγωγή Μινωικού αρώματος, παρασκευή εδεσμάτων σύμφωνα με την κρητική διατροφή, σαπωνοποιία, κοσμηματοποιία, μελισσοκομία κ.α

Επίσης πραγματοποιήθηκαν και παράλληλες δράσεις οικολογικού χαρακτήρα όπως ο καθαρισμός του Καρτερού ποταμού μέσα στα πλαίσια ανάπτυξης οικολογικής συνείδησης για την προστασία του περιβάλλοντος της Κρήτης.

Στην τελική φάση της έρευνας του προγράμματος έγινε σύνοψη και επανεξέταση με τα παιδιά των όσων μάθαμε.

Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση ενός μικρού θεατρικού δρώμενου βασισμένο στις γνώσεις που αποκομίσαμε από το πρόγραμμα και εμπνευσμένο από το μυθιστόρημα του Ν. Καζαντζάκη: «Στα παλάτια της Κνωσού». Ο τίτλος του θεατρικού ήταν: «Στον καιρό του Μίνωα» και παρουσιάστηκε στο ευρύ κοινό στα πλαίσια συμμετοχής μας στο 20ο Φεστιβάλ Θεατρικής Έκφρασης που διοργάνωσε ο Σύλλογος Εκπαιδευτικών Ν. Ηρακλείου «Ν. Καζαντζάκης».

Θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα υπήρξε καινοτόμο ως προς τα εξής:

- Εναλλακτική χρήση των διαχρονικών μινωικών συμβόλων (κρίνος, περιστέρι, σταυρός)
- Ανάγνωση και γραφή με χρήση συμβόλων της μινωικής γραφής.
- Καλλιέργεια της μαθηματικής σκέψης μέσα από τη χρήση των μινωικών μαθηματικών

• Συσχέτιση του μινωικού δίκαιου με το σύγχρονο παγκόσμιο δίκαιο

• Δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου με τίτλο: «Ιστορίες από το Δίσκο της Φαιστού», όπου τα παιδιά με αφορμή τα ιδεογράμματα και τα συλλαβογράμματα του δίσκου δημιούργησαν και παρουσίασαν μικρές ιστορίες.

Αξιολογώντας το πρόγραμμα θεωρούμε ότι οι στόχοι επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό τόσο ως προς τις γνώσεις, τις στάσεις και τις δεξιότητες που θέλαμε να αναπτύξουμε.

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των λαϊκών παραμυθιών

Δρ Δήμητρα Πατρωνίδου, Φιλόλογος - Υπεύθυνη του ΣΣΝ ΔΔΕ Δράμας*
Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής - Υπεύθυνη του ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Δράμας

Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μία πρόταση διαθεματικής εργασίας, διάρκειας τριών διδακτικών ωρών, με εμπλεκόμενα μαθήματα την Πληροφορική και τη Νεοελληνική Λογοτεχνία της Α' τάξης του Γυμνασίου. Βασικός σκοπός είναι να προσεγγίσουν οι μαθητές τις ποικίλες όψεις του λαϊκού πολιτισμού καθώς και τις κοινωνικές αξίες που αναπαριστώνται μέσα από το αφηγηματικό είδος του παραμυθιού με την στήριξη των ΤΠΕ (αναζήτηση πληροφοριών, συνεργατικά εργαλεία, επεξεργασία κειμένου). Ο σκοπός αυτό συνάδει με τους στόχους των ΑΠΣ και των ΔΕΠΠΣ των προαναφερόμενων διδακτικών αντικειμένων.

Η διαθεματική αυτή προσέγγιση δομήθηκε ομαδοσυνεργατικά συνδυάζοντας τις θεωρίες του Εποικοδομητισμού, της Πολλαπλής Νοημοσύνης (Gardner), της Διερευνητικής - Ανακαλυπτικής Μάθησης (Bruner) και της Έρευνας – Δράσης.

Προαπαιτούμενα:

α) Η διδασκαλία του λαϊκού παραμυθιού “Το πιο γλυκό ψωμί” από τη δεύτερη ενότητα του σχολικού εγχειριδίου Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' τάξης του Γυμνασίου.

β) Η διδασκαλία της Επεξεργασίας Κειμένου και της Άντλησης Πληροφοριών από τον Παγκόσμιο Ιστό, που αποτελούν το 10ο και 13ο Κεφάλαιο του βιβλίου της Πληροφορικής του Γυμνασίου αντίστοιχα.

γ) Η εξοικείωση των μαθητών με το συνεργατικό εργαλείο wiki.

δ) Η στενή συνεργασία του καθηγητή Πληροφορικής και του φιλολόγου.

Τα στάδια συγκρότησης και εφαρμογής της συγκεκριμένης πρότασης είναι τα ακόλουθα:

Την πρώτη διδακτική ώρα θα χωριστούν οι μαθητές σε ομάδες των τριών - τεσσάρων ατόμων. Στη συνέχεια κάθε ομάδα θα αναζητήσει στον παγκόσμιο ιστό παραμύθια από τη χώρα μας και από άλλες χώρες. Τα παραμύθια που θα βρει η κάθε ομάδα θα τα επικολλήσει σε ένα συνεργατικό επεξεργαστή κειμένου (GoogleDrive). Κατά τη δεύτερη διδακτική ώρα η κάθε ομάδα θα εντοπίσει τα κοινά στοιχεία ή τις διαφορές στη δομή, στην πλοκή, στη λειτουργία του ήρωα, τα οποία θα συζητηθούν μέσα στην ομάδα και τα συμπεράσματα θα καταγραφούν στο GoogleDrive. Ακολούθως εκπρόσωπος της κάθε ομάδας θα παρουσιάσει τα συμπεράσματα στην ολομέλεια της τάξης. Την τρίτη διδακτική ώρα θα δοθεί ομαδική εργασία με θέμα την αναζήτηση ψηφιακών πηγών για τα επανερχόμενα μοτίβα (π.χ. το αθάνατο νερό, το κεφαλο-

μάντηλο, κ.α.) σε διάφορες όψεις του λαϊκού βίου (κεντήματα, ζωγραφικά έργα, πέτρινες κατασκευές, κ.α.). Οι εικόνες που θα εντοπιστούν θα επικολληθούν στο συνεργατικό έγγραφο και στη συνέχεια θα σχολιαστούν σε κάθε ομάδα και θα καταγραφούν στο ίδιο έγγραφο οι απόψεις που θα ακουστούν. Τέλος οι μαθητές θα προσθέσουν τον σύνδεσμο του συνεργατικού τους εγγράφου στο wiki της τάξης τους.

Η παραπάνω πρόταση αποτελεί εφαρμογή της διαθεματικής προσέγγισης των νέων ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ στο Γυμνάσιο και αποτελεί κίνητρο για την συνεργασία εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων.

Πιλοτική εφαρμογή ενός μοντέλου συμπληρωματικής εξ αποστάσεως Σχολικής εκπαίδευσης στο μάθημα της Ευέλικτης Ζώνης ΣΤ΄ δημοτικού

Μαρία Πολένη, MEd, Μαθηματικός, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70

Στη συγκεκριμένη εισήγηση, η συγγραφέας θα παρουσιάσει την πιλοτική εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος συμπληρωματικής, κατ' οίκον επιβλεπόμενης, εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης. Η εφαρμογή αυτή έγινε με βάση τρεις άξονες - στόχους, οι οποίοι αφορούσαν: i) στα επίπεδα ενεργοποίησης των εμπλεκόμενων στη διαδικασία μαθητών/τριών, ii) στον ρόλο των κατ' οίκον επιβλεπόντων τους, καθώς και iii) στον ρόλο της υπεύθυνης για το πρόγραμμα εκπαιδευτικού. Προκειμένου να σχεδιάσει και να αναπτύξει την εξ αποστάσεως διδακτική πρόταση, η ερευνήτρια προχώρησε σε διεξοδική μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας, εμμένοντας ιδιαίτερα στο παράδειγμα της Αυστραλίας, όπου λόγω των γεωγραφικών ιδιομορφιών, η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση είναι ευρύτατα διαδεδομένη. Η έρευνα ήταν κυρίως ποιοτική, τύπου Μελέτης Περίπτωσης, με εργαλεία συλλογής δεδομένων τη Συμμετοχική Παρατήρηση, την Ημιδομημένη Συνέντευξη και το Ερωτηματολόγιο. Σε αυτήν έλαβαν μέρος: i) δεκαέξι (16) μαθητές και μαθήτριες της ΣΤ΄ Τάξης Δημοτικού Σχολείου στο Ηράκλειο Κρήτης, ii) οι κατ' οίκον επόπτες τους (γονείς), αλλά και iii) η ίδια η ερευνήτρια, ως υπεύθυνη του προγράμματος. Η υλοποίηση της εφαρμογής έγινε στα πλαίσια του μαθήματος της Ευέλικτης Ζώνης, μέσω του online εκπαιδευτικού λογισμικού Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης: «Ο καπετάν ΣΟΣ, η παρέα του και το κινούμενο νησί». Το λογισμικό αυτό σχεδιάστηκε, αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε από απόσταση, με όρους παιδαγωγικούς, εντός μεγάλου αριθμού σχολείων κατά την τετραετία 2006 – 2010, στα πλαίσια της διδακτορικής διατριβής της καθηγήτριας του ΕΑΠ, Ευαγγελίας Μανούσου. Τα κύρια ευρήματα της μελέτης μας είναι η εμφάνιση ισχυρών στοιχείων αυτορρυθμιζόμενης μάθησης από μέρους των μαθητών/τριών, καθώς και η απόλυτα θετική στάση των κατ' οίκον επιβλεπόντων. Οι τελευταίοι συμμετέχουν ενεργά, καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, ως επόπτες και καθοδηγητές, αλλά ακόμη και ως συνεκπαιδευόμενοι των ίδιων τους των παιδιών. Παράλληλα η έρευνα δείχνει ότι ο ρόλος της υπεύθυνης - για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την εφαρμογή του προγράμματος - εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός. Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι θα μπορούσαν

να λειτουργούν και στη χώρα μας, υπό προϋποθέσεις, ανάλογα κατ' οίκον εξ αποστάσεως εκπαιδευτικά προγράμματα, αναβαθμίζοντας ταυτόχρονα και τη συνολικά παρεχόμενη σχολική εκπαίδευση. Η ερευνήτρια επιχειρεί να συμβάλει προς αυτήν την κατεύθυνση, μέσα από τη διάχυση της προσωπικής της ερευνητικής εμπειρίας, προσβλέποντας παράλληλα στην έγερση δημιουργικών προβληματισμών από την ευρύτερη εκπαιδευτική και επιστημονική κοινότητα.

Καινοτόμος παιδαγωγική παρέμβαση στο πλαίσιο του εορτασμού της πανελλήνιας ημέρας κατά της ενδοσχολικής βίας – 6 Μαρτίου

Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής - Υπεύθυνη του ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Δράμας*
Δρ Δήμητρα Πατρωνίδου, Φιλόλογος - Υπεύθυνη του ΣΣΝ ΔΔΕ Δράμας

Το Δίκτυο κατά της βίας στο Σχολείο καθιερώνει το 2012 με τη συμμετοχή του Υπουργείου Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης και Κυβερνητικών και μη φορέων την 6η Μαρτίου ως Πανελλήνια Ημέρα κατά της Βίας στο Σχολείο. Η ημέρα αυτή αποτελεί μια αφορμή για εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές των σχολείων όλης της χώρας να ανταλλάξουν σκέψεις, πληροφορίες, ερεθίσματα και ιδέες για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας. Όλα τα σχολεία Α/βάθμιας και Β/ Βάθμιας εκπαίδευσης καλούνται την ημέρα αυτή να αφιερώσουν χρόνο (δύο ή περισσότερες διδακτικές ώρες) σε δράσεις – συζητήσεις - εκδηλώσεις κατά του σχολικού εκφοβισμού.

Στο πλαίσιο αυτό η παρούσα εργασία προτείνει το Σχέδιο μίας καινοτόμου παιδαγωγικής παρέμβασης, η οποία θα υλοποιηθεί στις 6 Μαρτίου 2015 από την Υπεύθυνη του Κέντρου Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών και την Υπεύθυνη του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Περιφερειακής Ενότητας Δράμας σε τμήμα της Β' τάξης του 4ου Γυμνασίου Δράμας.

Η παιδαγωγική αυτή παρέμβαση έχει διάρκεια τεσσάρων διδακτικών ωρών. Βασικός σκοπός είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, ώστε να περιοριστούν οι δίαυλοι εκδήλωσης της βίας στη ζωή των ανηλίκων και να αποτραπούν οι αρνητικές συνέπειες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Η ευαισθητοποίηση αυτή επιχειρείται μέσα από την αξιοποίηση του εργαλείου Web2.0, Toondoo και την αναζήτηση ψηφιακών πηγών στο διαδίκτυο. Οι επιμέρους στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

- Η ανάπτυξη της ενσυναίσθησης και της αυτογνωσίας.
- Η δημιουργία θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος στην τάξη το οποίο να διευκολύνει την έκφραση συναισθημάτων και την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και ασφάλειας μεταξύ των μελών της ομάδας.
- Η ανάπτυξη της συνεργατικότητας για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού στο πλαίσιο του ομαδοσυνεργατικού μοντέλου μάθησης.
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης ψηφιακών πηγών στον παγκόσμιο ιστό και χρήσης του διαδικτυακού εκπαιδευτικού εργαλείου Toondoo.

Η πρώτη διδακτική ώρα θα διατεθεί στην ενημέρωση των μαθητών πάνω στις βασικές παραμέτρους του φαινομένου της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Στη δεύτερη διδακτική ώρα θα δοθούν αναλυτικές οδηγίες στους μαθητές για την χρήση του εργαλείου Web 2.0, Toondoo και την αναζήτηση ψηφιακών πηγών στο διαδίκτυο. Κατά την τρίτη και τέταρτη διδακτική ώρα οι μαθητές θα χωριστούν σε τέσσερις ομάδες, θα τους δοθεί παιχνίδι ρόλων μέσω φύλλου εργασίας και θα το αναπτύξουν αξιοποιώντας το εργαλείο Toondoo και την αναζήτηση ψηφιακών πηγών στο διαδίκτυο.

Η εργασία αυτή θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών για να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές απέναντι στο φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού.

Η πολυσημία των μουσειακών εκθεμάτων ως ευκαιρία για εναλλακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Προτάσεις από την εφαρμογή δυο εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Μαρία Χατζιδάκη , Δασκάλα, Μ.Δ.Ε. Προϊστορικής Αρχαιολογίας

Η εκπαιδευτική διάσταση του μουσείου είναι ρητά δηλωμένη στον ευρύτερα αποδεκτό ορισμό του που έχει δοθεί από το ICOM(Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων): «Το μουσείο είναι ένας μη κερδοσκοπικός μόνιμος θεσμός/οργανισμός (institution) στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτός στο κοινό, ο οποίος αποκτά, συντηρεί, ερευνά, προβάλλει και εκθέτει την υλική και άυλη κληρονομιά της ανθρωπότητας και του περιβάλλοντός της, με στόχο την εκπαίδευση, μελέτη και ψυχαγωγία».

Τα μουσεία οργανώνουν, υλοποιούν και προσφέρουν στους επισκέπτες τους ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών δράσεων. Από τη μεριά του σχολείου η επαφή των σχολικών ομάδων με τις μουσειακές συλλογές στο πλαίσιο της άτυπης εκπαίδευσης είναι εξαιρετικά χρήσιμη και αποφέρει πολλαπλά οφέλη στους/στις μαθητές/τριες. Επομένως η συνεργασία, η διάδραση και η ανατροφοδότηση του μουσείου με τον επίσημο φορέα παροχής εκπαίδευσης που είναι το σχολείο είναι αναγκαία και επιβεβλημένη.

Οι εκπαιδευτικές δράσεις στα μουσεία δεν εξαντλούνται πλέον σε μια απλή ή άσκοπη περιήγηση ούτε έχουν τη μορφή ξενάγησης και παθητικής πρόσληψης της πληροφορίας από το μαθητικό κοινό. Στοχεύουν στην κατάκτηση γνωστικών στόχων εξίσου με την ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης όσο και της αισθητικής απόλαυσης και της αναζήτησης προσωπικών ερμηνειών.

Τα μουσειακά εκθέματα έχουν πολυδιάστατο νοηματικό φορτίο και ως τέτοια επιδέχονται πολλαπλές ερμηνείεςεμπλουτίζοντας μ’ αυτό τον τρόπο τις δυνατότητες εκπαιδευτικής αξιοποίησής τους. Το γεγονός αυτό συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη των στόχων που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Με τον κατάλληλο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής δράσης γίνεται αφορμή για να εμπλακούν τα παιδιά σε μια δημιουργική αλληλεπίδραση (τόσο με τους συμμαθητές τους όσο και με τα αντικείμενα) και να διαμορφώσουν προσωπικές «αφηγήσεις».

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται προτάσεις για διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης των μουσειακών εκθεμάτων από την εφαρμογή δυο εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιήθηκαν από τη γράφουσα:

α) «Μύρτις: Από την αρχαία Αθήνα στο σήμερα - Τα δικαιώματα των παιδιών»

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε από ένα τμήμα Δ΄τάξης. Κατά την επεξεργασία του κεντρικού θέματος (Τα δικαιώματα των παιδιών) πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Κατά την προσέγγιση των στόχων του προγράμματος αξιοποιήθηκαν με εναλλακτικό τρόπο επιλεγμένα διοράματα και εκθέματα της προσωρινής έκθεσης «Φωτεινά Μυστήρια» του Μ.Φ.Ι.Κ.

β) «Ένας για όλους και όλοι για έναν» - Πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής και ενσυναίσθησης

Εφαρμόστηκε από ένα τμήμα Β΄τάξης. Πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Επιλεγμένα εκθέματα προϊστορικών και ιστορικών χρόνων αξιοποιήθηκαν πέρα από την προφανή ερμηνεία τους ως τεκμήρια του παρελθόντος. Μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες και προσωπική έκφραση τα παιδιά ανακάλυψαν διαφορετικές διαστάσεις και όψεις των εκθεμάτων αυτών.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφορία από την μόνιμη εκπαιδευτική έκθεση Ενέργεια-Περιβάλλον

Δέσποινα Χουμεριανού, Μοριακός Βιολόγος, MSc, PhD,Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων της έκθεσης ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η αλόγιστη χρήση του φυσικού περιβάλλοντος από τον άνθρωπο οδήγησε σε διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας και τα πρώτα περιβαλλοντικά προβλήματα που πρωτοεμφανίστηκαν από τη βιομηχανική επανάσταση αυξάνονται μέχρι σήμερα με ανεξέλεγκτους ρυθμούς.

Η συνειδητοποίηση και η ανάγκη αντιμετώπισής της οικολογικής κρίσης συνέβαλλε στην "γέννηση" της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Π.Ε). Η Π.Ε. οφείλει πέρα από την κατάκτηση της γνώσης να στοχεύει στην καλλιέργεια ενός ενεργητικού, δημιουργικού και ευαισθητοποιημένου ατόμου καθώς και στην αποκατάσταση της σχέσης που συνδέει τον άνθρωπο με το περιβάλλον, δίνοντας έμφαση στη βιωματική κατάκτηση της γνώσης και στη σύνδεσή της με την καθημερινή ζωή.

Ωστόσο χρειάζεται να γίνει επαναπροσδιορισμός των κατευθυντήριων αρχών, του περιεχομένου και των στόχων της Π.Ε. προς την αειφόρο-βιώσιμη ανάπτυξη καθώς είναι πια αποδεκτό από τους περισσότερους ότι το συμφέρον των μελλοντικών γενεών εξαρτάται από τις τωρινές αποφάσεις.

Εδώ ακριβώς γίνεται κατανοητό ότι το θέμα ενός προγράμματος, οι εξορμήσεις στην ύπαιθρο και οι εργασίες στο πεδίο δεν κάνουν αυτομάτως την Εκπαίδευση Περιβαλλοντική αλλά εκείνο που κάνει την Εκπαίδευση Περιβαλλοντική είναι «καινοτομία» και ο διαφορετικός τρόπος οργάνωσης της σκέψης με την οποία προσεγγίζουμε το περιβάλλον.

Ένας τομέας που αποτελεί κομβικό σημείο στο θέμα αειφόρου ανάπτυξης, είναι η ενέργεια και η κατανάλωσή της, επειδή ακριβώς αλληλεπιδρά και με τους τρεις βασικούς άξονες της αειφορίας: την κοινωνία, το περιβάλλον και την οικονομία. Στηριζόμενη στις παραπάνω διαπιστώσεις, μία οικογένεια με ιστορία στο χώρο των κατασκευών και της ενέργειας από το 1910, δημιούργησε το 2010 στο Ηράκλειο τη μόνιμη εκπαιδευτική έκθεση ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

Τα εκθέματα κατασκευάστηκαν-επιλέχθηκαν με σκοπό να προσφέρεται στους μαθητές σε ένα ιδιαίτερα καλαίσθητο χώρο ένας εναλλακτικός τρόπος μάθησης που επεκτείνεται πέρα από τα θρανία. Καθώς κάθε γνήσια μορφή εκπαίδευσης γεννιέται από την εμπειρία και την αλληλεπίδραση μεταξύ του προσώπου και του περιβάλλοντος στο χώρο της έκθεσης οι μαθητές συμμετέχουν και κατανοούν μέσα από πραγματικά λειτουργικά εκθέματα που χρησιμοποιούνται στην πραγματική ζωή. Αλλά ακόμη θέτοντας σε λειτουργία μικρά εκπαιδευτικά μοντέλα (αυτοκίνητα υδροδόνου, μεμβράνες βιοαιθανόλης για παραγωγή ενέργειας, ατμογεννήτριες και άλλα) γίνεται αντιληπτό από τους ίδιους ότι υπάρχει μια σαφής σχέση μεταξύ του τρόπου παραγωγής και διάθεσης ενέργειας και του βιοτικού επιπέδου του ανθρώπου.

Συμπερασματικά, τα εκπαιδευτικά προγράμματα που εκπονούνται στο χώρο ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ αναδεικνύουν τις νέες τεχνολογίες, συμβάλουν στη μετάδοση της εμπειρίας και της γνώσης με τρόπο ελκυστικό και διαδραστικό διευρύνοντας τους ορίζοντες των μαθητών τονίζοντας πως η παραγωγή, διανομή και χρήση της ενέργειας με οικονομικό και περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο, είναι σημαντική στην αειφορία.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Απόψεις παιδιών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας για το θάνατο

Αθηνά Καλλιγιαννάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*
Μαρία Πορταλάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ60*

Σε όλες τις θρησκείες οι άνθρωποι έχουν την ανάγκη να πιστεύουν σε μία ανώτερη και μεταφυσική δύναμη, η οποία εξυπηρετεί τις ανάγκες, τις προθέσεις και τους σκοπούς τους. Πιο συγκεκριμένα, στη χριστιανική θρησκεία υπάρχει ο Θεός, ο οποίος είναι η ανώτερη δύναμη. Στο πλαίσιο αυτής της συζήτησης, αναπτυξιακοί και γνωστικοί επιστήμονες της θρησκείας, άρχισαν να διερευνούν το ερώτημα, εάν η πίστη στη μετά θάνατον ζωή αποτελεί μια βιολογικά ή κοινωνικά προσδιορισμένη ανάγκη.

Για αυτόν τον λόγο οι έρευνες ξεκινούν να μελετούν τις πεποιθήσεις των ανθρώπων, ήδη από την παιδική τους ηλικία. Διάφοροι ερευνητές μάλιστα υποστηρίζουν ότι για να γίνει κατανοητή η έννοια του θανάτου, θα πρέπει να μελετηθούν οι τέσσερις βασικές διαστάσεις του: μη αναστρεψιμότητα, καθολικότητα, αιτιότητα και παύση.

Η μη αναστρεψιμότητα αναφέρεται στην κατανόηση ότι, όταν κάποιος πεθαίνει, το φυσικό του σώμα δεν μπορεί να επανέλθει στη ζωή. Η καθολικότητα αναφέρεται στην κατανόηση ότι ο θάνατος είναι κοινή μοίρα όλων των έμβιων οργανισμών. Η αιτιότητα αναφέρεται στις αιτίες που μπορούν να οδηγήσουν κάποιον στον θάνατο. Επιπλέον αναφέρεται στην κατανόηση ότι τελικά ο θάνατος είναι αποτέλεσμα της παύσης της λειτουργίας ενός ή περισσότερων οργάνων του σώματος.

Τέλος η παύση αναφέρεται στην κατανόηση ότι ο θάνατος οδηγεί στη διακοπή της λειτουργίας τόσο των βιολογικών, όσο και των ψυχολογικών λειτουργιών του ατόμου. Τα παιδιά κατανοούν διαφορετικά την κάθε διάσταση. Το σίγουρο είναι πάντως πώς ήδη από τα τέσσερα έτη τους, αντιλαμβάνονται πώς ο θάνατος είναι κάτι το διαφορετικό από τη ζωή. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξεταστούν οι πεποιθήσεις - απόψεις των παιδιών για τον θάνατο και τη ζωή μετά θάνατο.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 36 παιδιά, προνήπια, νήπια και παιδιά από τις δύο πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου. Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε η δομημένη συνέντευξη, όπου τα παιδιά απαντούν στις ερωτήσεις και η ερευνήτρια τσεκάρει

στο ερωτηματολόγιο. Από τα αποτελέσματα διαφαίνεται, ότι τα μικρότερα παιδιά αδυνατούν να κατανοήσουν τις διαστάσεις της μη-αναστρεψιμότητας καθώς και το αναπόφευκτο του θανάτου, σε σχέση με τα μεγαλύτερα παιδιά.

Τέλος, έκπληξη αποτελεί η διάσταση της αιτιότητας, η οποία παρουσιάζει υψηλά ποσοστά για τα παιδιά μικρότερων ηλικιών.

Συγκριτική θεώρηση διαπολιτισμικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Σχέσεις - ομοιότητες - διαφορές - κοινές προκλήσεις

Ελένη Κανταρά, Φιλόλογος

Αφετηρία και αφορμή της παρούσας εργασίας υπήρξε η ανάγκη διερεύνησης και εφαρμογής μέσα στα πλαίσια του Νέου Σχολείου της Διαπολιτισμικής και Συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, καθώς προβάλλει επιτακτική η ανάγκη προσαρμογής σε έναν κόσμο που παρουσιάζεται ως μια πλουραλιστική και πολυπολιτισμική πραγματικότητα.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εννοιολογική προσέγγιση της Διαπολιτισμικής και της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης και η διερεύνηση των μεταξύ τους σχέσεων, ομοιοτήτων , διαφορών και κοινών προκλήσεων. Λαμβάνοντας συνεπώς υπόψην το κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο έγινε μια προσπάθεια εννοιολογικής - διερευνητικής και συγκριτικής προσέγγισης των όρων Διαπολιτισμική εκπαίδευση και Συμπεριληπτική εκπαίδευση.

Αρχικά, επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή που ξεκινά από την έννοια της Ειδικής Εκπαίδευσης, η οποία στο ξεκίνημά της με την έναρξη του 20ου αιώνα και με τη διαμόρφωσή της σε μια αυτόνομη επιστημονική οντότητα που μετουσιώνεται σε συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική, διήλθε στη μακρά ιστορική διαδρομή της από σημαντικούς σταθμούς ανάπτυξης και καταλήγει στην Συμπεριληπτική εκπαίδευση.

Κατόπιν διερευνάται εννοιολογικά ο όρος « Συμπεριληπτική εκπαίδευση» και οι ιδιαίτερες αρχές και αξίες που τον διέπουν. Αφού οριοθετούνται και οι έννοιες της πολυπολιτισμικότητας και της διαπολιτισμικότητας και εντοπίζονται οι διαφορές τους κατόπιν διερευνώνται οι αρχές και αξίες της Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Μέσα από αυτήν τη μεθοδολογική προσέγγιση καταλήγουμε στην τελική συγκριτική θεώρηση των υπό διερεύνηση όρων και οδηγούμαστε στα τελικά συμπεράσματα της εργασίας στα οποία διαπιστώνεται η κοινή ιδεολογική βάση των δυο όρων και μια κοινή φιλοσοφία που εδράζεται στις αξίες της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας κάθε είδους (είτε ατομικών είτε πολιτισμικών χαρακτηριστικών) αλλά και της αλληλεγγύης προκειμένου να αναπτυχθεί θετική στάση απέναντι στον Άλλον (βασική συμπεριληπτική και διαπολιτισμική αρχή).

Τέλος, η συμβολή της παρούσας εκπαιδευτικής μελέτης έγκειται στην συνειδητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας της αναγκαιότητας εφαρμογής και προώθησης στην σχολική πρακτική τόσο των Διαπολιτισμικών όσο και των Συμπεριληπτικών αρχών.

Κοινωνικές ανισότητες στο σχολείο και η έννοια του «πολιτισμικού προνομίου». Η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου του P.Bourdieu και η έννοια του habitus

Ανθή Καραγγελή, Νηπιαγωγός, Κοινωνιολόγος, ΜΑ

Το 1964 οι Bourdieu και Passeron δημοσίευσαν τη μελέτη τους «Οι Κληρονόμοι. Οι φοιτητές και η κουλτούρα τους», μια μελέτη που συνέβαλε αποφασιστικά στην αλλαγή της μέχρι τότε υπάρχουσας θεώρησης για την εκπαίδευση. Η έως τότε κυρίαρχη αντίληψη της σύνδεσης ευφυΐας και σχολικής επίδοσης κλονίζεται, για να κυριαρχήσει μέσα κι από τα μετέπειτα ερευνητικά δεδομένα η άποψη, πως η σχολική επίδοση εξαρτάται από την κοινωνική προέλευση των μαθητών/τριών. Ταυτόχρονα, διαφαίνεται πως η σχολική ιεραρχία στην ουσία της αντιστοιχεί στην κοινωνική ιεραρχία.

Οι καλοί/ες μαθητές/τριες προέρχονται από τα προνομιούχα κοινωνικά στρώματα κι αντιστοίχως οι κακοί/ες μαθητές/τριες από τα μη προνομιούχα, τα λαϊκά.

Ο Bourdieu χρησιμοποίησε τον όρο του πολιτισμικού προνομίου για να περιγράψει πως πέρα από τους οικονομικούς παράγοντες, πρωτίστως οι πολιτισμικές συνήθειες που κληρονομούνται από το οικογενειακό περιβάλλον στα παιδιά, συμβάλουν σημαντικά στη σχολική επίδοση. Το δυτικό εκπαιδευτικό σύστημα και η σχολική κουλτούρα αναπαράγει με τον τρόπο που είναι δομημένο, τις αξίες, τις αντιλήψεις ακόμα και τις γλωσσικές πρακτικές της κυρίαρχης αστικής τάξης.

Ως αποτέλεσμα της πρακτικής αυτής είναι τα παιδιά της εργατικής, λαϊκής τάξης να μην μπορούν να οικειοποιηθούν τους κώδικες του σχολικού περιβάλλοντος, καθώς νιώθουν ξένα ως προς αυτό ενώ οι μαθητές/τριες των αστικών και μεσοαστικών στρωμάτων να απολαμβάνουν τα κοινωνικά, στην ουσία, χαρίσματα του πολιτισμικού προνομίου τους, επιδεικνύοντας υψηλότερες επιδόσεις.

Στην παρούσα εργασία προσπαθούμε να προσεγγίσουμε και να αναλύσουμε τις έννοιες του πολιτισμικού κεφαλαίου και των πολιτισμικών ανισοτήτων, όπως χρησιμοποιούνται από τον Bourdieu, αφήνοντας να διαφανεί πως η κουλτούρα και το πολιτισμικό κεφάλαιο εμπλέκονται άμεσα με την κοινωνική ανισότητα.

Ταυτόχρονα, αναφερόμαστε στην έννοια του habitus, ως έννοια που κυριαρχεί στο έργο του Bourdieu για να περιγράψει το σύνολο των προδιαθέσεων με βάση τις οποίες τα άτομα ενεργούν και εκδηλώνονται στις κοινωνικές περιστάσεις. Πρόκειται για «έξεις», για ενσωματωμένες συνήθειες, τάσεις και τρόπους συμπεριφοράς που το νεαρό άτομο αποκτά κατά την διάρκεια της κοινωνικοποίησης του, κυρίως όχι συνειδητά και διαρκούν καθώς δε χάνονται στο πέρασμα του χρόνου και χαρακτηρίζονται από ανθεκτικότητα. Ως αποτέλεσμα αυτού είναι άτομα της ίδιας κοινωνικής τάξης, να τείνουν να ενεργούν και να εκφράζονται με παρόμοιο τρόπο.

Πόσο το ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα, με τις αλλαγές και τις βελτιώσεις των αναλυτικών προγραμμάτων των τελευταίων ετών, διευκολύνει στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και πόσο επίκαιρη ή όχι είναι η θεωρία του πολιτισμικού κεφαλαίου του Bourdieu, είναι ζητήματα που μας απασχολούν και επιχειρούμε να παρουσιάσουμε μέσα από μια κριτική παρουσίαση της λειτουργίας του σύγχρονου σχολείου.

Εκπαίδευση και θρησκεία

Αικατερίνη Μανώλα, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Στόχος της εργασίας μου με τίτλο «Εκπαίδευση και θρησκεία» είναι να δώσει μια εικόνα των σκοπών και του περιεχομένου του μαθήματος των Θρησκευτικών στα Σχολεία, όπως αυτοί διατυπώνονται στα νέα Δ.Ε.Π.Σ. και Α.Π.Σ. (ΦΕΚ 303Β και 304Β/13-3-2003). Κάτω από ποιες συνθήκες έγιναν οι όποιες αλλαγές και ποιες ήταν σε γενικές γραμμές οι αντιδράσεις της Εκκλησίας και των εμπλεκόμενων φορέων.

Μετά από μια αναφορά στο θέμα της «μισαλλοδοξίας» ως φαινομένου και πώς αυτή καλλιεργούνταν στο παρελθόν - κυρίως μέσω άδικων νόμων- ακολουθεί μια ιστορική αναδρομή ώστε να αναλυθεί το θέμα της ανάμειξης του ρόλου της Εκκλησίας και της Πολιτείας στο θέμα της Αγωγής των παιδιών. Κάτω από ποιες συνθήκες τα νέα, μετά την ένταξη στην Ε.Ε. , δεδομένα επέβαλαν την τροποποίηση της στοχοθεσίας και του περιεχομένου της Θρησκευτικής Αγωγής, που παρέχεται στα Σχολεία και ποιες είναι οι βασικές αρχές που χαρακτηρίζουν το περιεχόμενο αυτό.

Για τη συγγραφή της εργασίας έγινε έρευνα σε πλήθος συγγραμμάτων γύρω από το θέμα της. Το διαδίκτυο πρόσφερε πολλές πληροφορίες ιδίως για συνέδρια που έχουν γίνει με αντικείμενο το μάθημα των Θρησκευτικών.

Η έρευνα οδήγησε στο συμπέρασμα πως η Θρησκευτική Αγωγή είναι απαραίτητη, εφόσον προσφέρει τη δυνατότητα στα παιδιά να αναπτύξουν τη δική τους θρησκευτική συνείδηση, γνωρίζοντας μεν την επικρατέστερη στη χώρα μας Ορθόδοξη πίστη, αλλά παράλληλα να καλλιεργηθεί ο σεβασμός στη διαφορετική επιλογή. Η προσπάθεια που γίνεται μέσα από τα νέα Α.Π.Σ. και βιβλία, είναι αρκετά εμπεριστατωμένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη.

Βασικό σημείο της εργασίας μου είναι η διατύπωση της υποχρέωσης της Παιδείας να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εξηγούν τα φαινόμενα του κόσμου αναδιαμορφώνοντας τις αρχικές τους γνώμες (που οφείλονται σε εντυπώσεις των αισθήσεων) μέσα από μια επιστημονική διερεύνηση και μια αναστοχαστική επαναπροσέγγιση, απελευθερωμένη από δεισιδαιμονίες και προκαταλήψεις.

Έτσι, ένα γεγονός ανεξήγητο για το παιδί, που εύκολα θα μπορούσε να το μπερδέψει, θα ήταν επικίνδυνο να ενισχυθεί στη συνείδηση του παιδιού ως μεταφυσικό γεγονός. Το καλύτερο θα ήταν με κάποιο τρόπο να παρακινηθεί και να προσπαθήσει να το εξηγήσει και έτσι να το απομαγεύσει.

Αντιλήψεις και στερεότυπα για τα χαρακτηριστικά των επαγγελμάτων στα βιβλία Ελληνικής Γλώσσας του δημοτικού

Ελένη Π. Μαράκη, Σχολική Σύμβουλος Δ.Ε. 3ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Ηρακλείου

Ο σκοπός της έρευνας είναι η μελέτη της φύσης των επαγγελμάτων και των χαρακτηριστικών των αντίστοιχων επαγγελματιών όπως αυτά παρουσιάζονται στα βιβλία Γλώσσας της Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού.

Αφορμή της επιλογής αυτού του θέματος αποτελεί το γεγονός ότι ο τρόπος παρουσίασης των διαφόρων επαγγελμάτων από τα βιβλία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συνιστά ένα μοναδικό είδος άτυπου επαγγελματικού προσανατολισμού. Μελετάται στην έρευνα η σημειολογία, με την οποία παρουσιάζονται τα επαγγέλματα, ώστε να διερευνηθεί, αν μέσα από τα βιβλία προβάλλονται κάποιες θέσεις και αντιλήψεις που συμβάλλουν στην εφαρμογή ενός άτυπου επαγγελματικού προσανατολισμού.

Το σύνολο των αναφορών για επαγγέλματα που εντοπίστηκαν στα βιβλία κατά σχολική τάξη, κατά επαγγελματία, κατά επαγγελματικές κατηγορίες, κατά τη θέση τους στο βιβλίο, κατά τη διάκριση φύλου, κατά αξιολόγηση από το συγγραφέα κι ανάλογα με την εκτιμώμενη αξιοπιστία της περιγραφής. Αξιολογήθηκαν τα χαρακτηριστικά των εικόνων των βιβλίων που είναι σχετικές με επαγγέλματα.

Συνοπτικά εξετάστηκαν και παρουσιάζονται σε πίνακες μονής εισόδου: το σύνολο των αναφορών για επαγγέλματα που εντοπίστηκαν στα βιβλία κατά σχολική τάξη, κατά επαγγελματία, κατά επαγγελματικές κατηγορίες, κατά τη θέση τους στο βιβλίο, κατά τη διάκριση φύλου και κατά αξιολόγηση από το συγγραφέα.

Αξιολογήθηκαν τα χαρακτηριστικά των εικόνων των βιβλίων που είναι σχετικές με επαγγέλματα. Για τα επαγγέλματα που συναντώνται συχνότερα υπήρξε αναλυτική αντικειμενική περιγραφή.

Η εργασία έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Πρωτοτυπία θέματος που δεν έχει ερευνηθεί μέχρι τώρα με επάρκεια.
- Σαφής διατύπωση στόχων και ερευνητικών ερωτημάτων.
- Καταλληλότητα των ερευνητικών μεθόδων.
- Εξαντλητική καταγραφή όλων των μορφών κειμένων και εικόνων για τα επαγγέλματα.
- Ποσοτικές και ποιοτικές αναφορές.
- Διατύπωση ορισμένων συμπερασμάτων για περαιτέρω παιδαγωγικές διεργασίες.

Προχωρώντας σε μια γενική εκτίμηση των βιβλίων της Γλώσσας στα πλαίσια της επαγγελματικής συμβουλευτικής, καταλήγουμε στη διαπίστωση ότι τα βιβλία της Γλώσσας των τριών

τελευταίων τάξεων του Δημοτικού, δεν είναι απαλλαγμένα από παραλείψεις και στερεοτυπικές αντιλήψεις αναφορικά με χαρακτηριστικά διάφορων επαγγελμάτων και επαγγελματιών.

Θεωρούμε ότι δεν υπήρξε καμία συστηματική διάθεση συσχέτισης των επιλογών των κειμένων με οποιαδήποτε αρχή ούτε καν γνώρισμα της Επαγγελματικής Συμβουλευτικής.

Τα βιβλία εμφανίζονται ασυνεπή ακόμα και ως προς την απλή πληροφόρηση βασικών στοιχείων και χαρακτηριστικών.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μοντέρνος πολιτισμός: θρησκευτική ελευθερία και θρησκευτική εκπαίδευση

Χριστόφορος Αρβανίτης, Επίκουρος Καθηγητής, Πατριαρχική Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Κρήτης

Στην κοινωνιολογική ανάλυση η θρησκεία αποτελεί κοινωνική κατασκευή. Προσδιορίζω λοιπόν τις πολλαπλές εκφάνσεις του θρησκευτικού ως προϊόντα και παράγωγα των επιμέρους ανθρωπίνων πολιτισμών. Η θρησκεία παραμένει ενεργό πολιτισμικό στοιχείο, επιδεικνύοντας τη δυναμική της μέσα από τις ιδιαίτερες συλλογικότητες που συγκροτεί. Αποτελεί μια πραγματικότητα, η οποία μπορεί να προσδιορίζεται και να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς από σύμβολα και αξίες εκφράζοντας συγκεκριμένες πολιτισμικές συλλογικότητες και ενεργώντας συλλογικές πολιτισμικές δράσεις. Αυτό και μόνο την καθιστά γεγονός με διττή κατεύθυνση στον ενεργό ρόλο της εντός του πολιτισμού. Είτε υποβοηθώντας θετικά και σε σημαντικό βαθμό την κοινωνική πολιτισμική εξελικτική είτε ενεργώντας αρνητικά υποβοηθώντας τα στοιχεία εκείνα που αγωνίζονται για τη διατήρηση των κεκτημένων αντιστεκόμενα στην εξελικτική δυναμική των πολιτισμών.

Το «σκέπτομαι άρα υπάρχω» και τα όρια του «ορθού λόγου» ορίζουν την ελεύθερη επιλογή του ανθρώπου να θρησκεύει ή να μη θρησκεύει. Αυτό οδηγεί αυτονόητα στον απεγκλωβισμό της πίστης από την ασφικτική καταπίεση του «cujus regio, ejus religio», της κρατικής επιβολής μιας και μόνο θρησκευτικής ηγεμονικής εκδοχής ή αν αλλάξουμε το υποκείμενο του παραδείγματος, στον απεγκλωβισμό του κράτους από το παίγχνιο των ρόλων εξουσίας και θρησκείας. Αυτός ο απεγκλωβισμός ορίζει ως βασικό του συστατικό τη θρησκευτική ελευθερία, τη θρησκευτική ουδετερότητα, τη θρησκευτική ανεκτικότητα και την ανεξιθρησκεία.

Θεωρώ ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση του αιτήματος της θρησκευτικής ελευθερίας αποτελεί η μελέτη του πολιτισμικού περιβάλλοντος που γεννά ένα τέτοιο αίτημα. Ο άνθρωπος στις σύγχρονες ανοικτές κοινωνίες, όπου καταργούνται οι φοβικές περιχαράκωσεις, είναι οντότητα πολυπολιτισμική και πολυταυτοτική. Με βάση αυτή την αρχή της πολυπολιτισμικής πολυταυτότητας ο καθορισμός της ιδιαιτερότητάς του δεν είναι μονοδιάστατος ή μονοσήμαντος, αλλά αξιακά πολυδιάστατος και πολυσήμαντος. Στα βασικά στοιχεία αυτού του πολυταυτοτικού προσδιορισμού συγκαταλέγεται στις περισσότερες των περιπτώσεων και η αξία της θρησκευτικής επιλογής.

Το κράτος το οποίο οφείλει να ορίζει την έλλογη οργάνωση των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων, οφείλει να είναι και ο εγγυητής των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του μοντέρνου ανθρώπου. Σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν οφείλει να κινηθεί παρέχοντας, μέσω της θεσμοθετημένης εκπαίδευσης μια πλήρη γνωσιοκεντρική και ουδετεροθρησκευτική παιδεία. Το μάθημα των θρησκευτικών από ομολογιακό μάθημα κατηχητικής μονομέρειας ή την προτεινόμενη σήμερα πολιτισμική κατεύθυνση θα πρέπει να εξελιχθεί σε μάθημα ουδετεροθρησκευτικής προσέγγισης με αυστηρώς θρησκειολογική και επιστημονική μορφή. Αυτό θα διασφαλίσει τη γνωσιοκεντρικότητά του και την υποχρεωτικότητά του, αλλά και θα επιτρέψει το πέρασμα από το μονοδιάστατο ομολογισμό σε μια ισχυρή και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές πολυδιάστατη κατάθεση επιστημονικής καταγραφής του πολυπολιτισμικού θρησκευτικού φαινομένου.

Ανάπτυξη πολυμεσικής εφαρμογής από μαθητές με αναπηρία στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Ευαγγελία Βαγενά, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,*
Κυριακή Πασχαλίδου, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Αναμφίβολα, οι νέες τεχνολογίες αποτελούν πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης εκπαιδευτικής πρακτικής. Η προκείμενη εργασία παρουσιάζει μια πολυμεσική εφαρμογή που αναπτύχθηκε από τους τελειόφοιτους μαθητές ειδικότητας Πληροφορικής του Τεχνικού Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου Κωφών και Βαρηκόων Ειδικής Αγωγής Αγία Παρασκευής. Η εφαρμογή αναπτύχθηκε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 και αποτέλεσε μέρος ενός προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με τίτλο "Όταν η Φύση Παράγει Τέχνη και Πολιτισμό".

Στόχος ήταν οι μαθητές να εργαστούν ομαδικά, να συλλέξουν πληροφορίες, εικόνες και βίντεο για τα πάρκα της Αττικής. Στη συνέχεια, να ενσωματώσουν σε μια εικόνα που παρουσιάζει το χάρτη της Ελλάδος, πινέζες (σημεία ενδιαφέροντος) οι οποίες θα υπομνηματίζουν τα πάρκα για τα οποία έχουν συλλεχθεί πληροφορίες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η προσέγγιση και υλοποίηση της συγκεκριμένης διδακτικής πρακτικής ακολούθησε τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητών που φοιτούν στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Έπρεπε, επομένως, ως προαπαιτούμενη ενέργεια να οριστεί και να γνωστοποιηθεί στους μαθητές ο σχεδιασμός και η μεθοδολογία καθώς κρίνεται σημαντικό για αυτούς να γνωρίζουν εκ των προτέρων τον τρόπο με τον οποίο θα δουλέψουν πάνω σε ένα έργο. Σε πρώτο στάδιο προσδιορίστηκε το χρονοδιάγραμμα με βάση το οποίο έγινε η ενημέρωση των μαθητών για το συγκεκριμένο έργο. Στη συνέχεια προγραμματίστηκαν οι επισκέψεις σε οικοσυστήματα και ορίστηκε ο τρόπος συλλογής των πληροφοριών (μηχανές αναζήτησης, φωτογραφίες από τις επισκέψεις). Ακολούθησε η εκμάθηση του περιβάλλοντος εργασίας και της γλώσσας προγραμματισμού. Τέλος, υλοποιήθηκε η εφαρμογή από τους ίδιους τους μαθητές μέσα από τη διακριτική καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

Ως αποτέλεσμα, μέσα από αυτήν τη δραστηριότητα, οι μαθητές ενίσχυσαν τόσο τις γνω-

στικές δεξιότητες γνωρίζοντας τη χλωρίδα και την πανίδα του τόπου μας, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες, όσο και τις κοινωνικές δεξιότητες μέσα από την μεταξύ τους συνεργασία και επικοινωνία. Επιπρόσθετα, οι μαθητές συμμετείχαν στο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας, παρουσιάζοντας την εφαρμογή που ανέπτυξαν μέσω τηλεδιάσκεψης -λόγω αδυναμίας μετακίνησης των μαθητών στο χώρο που διεξάγονταν το Φεστιβάλ- γεγονός που ενίσχυσε την αυτοπεποίθηση και την αυτοεικόνα των μαθητών.

Μακροπρόθεσμο στόχο του προγράμματος αποτελεί η επικοινωνία των μαθητών μέσω τηλεδιάσκεψης με άλλα σχολεία γενικής και ειδικής αγωγής ώστε να ανταλλάξουν πληροφορίες για πάρκα τόσο σε εθνικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπλέον, προτείνεται η γενίκευση της δημιουργίας εφαρμογών στα πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος και της διαθεματικότητας. Ξεπερνώντας, επομένως, τις δυσκολίες της προσβασιμότητας αλλά και τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, η διδακτική αυτή πρόταση υπακούει στις αρχές της ενσωμάτωσης και αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, απαντώντας ταυτόχρονα στην πρόκληση του “ενός σχολείου για όλους.”

Αόρατα παιδιά, η παιδική εργασία στην Ελλάδα και τον κόσμο

Ακριβή Γεωργούση, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ13 Ν. Αχαΐας

Στην εισήγηση που ακολουθεί επιχειρείται μια παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού «Αόρατα παιδιά, η παιδική εργασία στην Ελλάδα και τον κόσμο », το οποίο έχει δημιουργηθεί από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, στα πλαίσια του προγράμματος «Δημοκρατία και Εκπαίδευση», και απευθύνεται σε κάθε εκπαιδευτικό που ενδιαφέρεται για τη δημοκρατική διαπαιδαγώγηση των μαθητών του.

Το εκπαιδευτικό υλικό που προτείνεται συνδέεται με ενότητες που διδάσκονται στο πλαίσιο πολλών σχολικών μαθημάτων (Ιστορία, Κοινωνική- Πολιτική Αγωγή, Οικιακή Οικονομία, Γλώσσα και Λογοτεχνία ,Σχολικής και Κοινωνικής Ζωής) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτούσιο, επιλεκτικά ή συνδυαστικά, ως αφόρμηση ή ως επέκταση της προβλεπόμενης σχολικής διδασκαλίας.

Η εισήγηση επικεντρώνεται στην παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού και ειδικότερα στο φάκελλο του εκπαιδευτικού και τα παιδαγωγικά εργαστήρια .

Θα παρουσιαστούν :

- αποσπάσματα από λογοτεχνικά έργα και ποιήματα(Ντίκενς, Βίκτωρ Ουγκώ, Ουίλιαμ Μπλέικ, Εμίλ Ζολά, Ζωρζ Σαρή κ.α) με θέμα την παιδική εργασία .
- οι αιτίες που η παιδική εργασία αποτελεί ένα θέμα ταμπού του δυτικού κόσμου απέναντι στον αριθμό των παιδιών που εργάζονται είτε από ανάγκη είτε από εξαναγκασμό.
- οι λόγοι που η παιδική εργασία τον 21ο αιώνα διογκώνεται
- τα μέτρα που παίρνουν οι κυβερνήσεις, οι διεθνείς οργανισμοί για την προστασία των παιδιών.

Στόχος: η ευαισθητοποίηση των μαθητών για το φαινόμενο της παιδικής εργασίας

Τα βασικά ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι: 1. Η παιδική ηλικία υπήρχε στο παρελθόν ή είναι μια κατασκευή της σύγχρονης ζωής; 2. Πώς γίνεται η μετάβαση από την παιδική ηλικία στην ενήλικη ζωή; 3. Πώς η βιομηχανική επανάσταση άλλαξε τη ζωή των παιδιών και καθόρισε την παιδική εργασία; 4. Τι οδήγησε στην καθιέρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού το 1989; 5. Ποια είναι η πραγματικότητα του φαινομένου της παιδικής εργασίας σήμερα; 6.Η παιδική εργασία στην Ελλάδα.

Προσέγγιση: Μέσα από την παρουσίαση τεσσάρων εργαστηρίων (παιδική εργασία στην Ελλάδα: χθες και σήμερα, παιδική εργασία στον κόσμο : χθες και σήμερα, Δικαιώματα του παιδιού και παιδική εργασία,ανεξάρτητες αρχές - Μη Κυβερνητικές οργανώσεις: οι υπερασπιστές των παιδιών που εργάζονται) οι μαθητές, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, θα ασχοληθούν με τη διαχρονικότητα της παιδικής εργασίας και

- Θα αντιληφθούν ότι η παιδική εργασία συνδέεται με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της κάθε εποχής.
- Θα αμφισβητήσουν την άποψη ότι η παιδική εργασία αφορά μόνο παιδιά του λεγόμενου «Τρίτου Κόσμου» ή μειονοτικές, κοινωνικές ομάδες, όπως μετανάστες και Ρομά.
- Θα παρακινηθούν στην υιοθέτηση μιας θετικότερης στάσης απέναντι στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Θα παρακινηθούν να αναλάβουν ατομική και κοινωνική ευθύνη, ως μικροί πολίτες, για το κοινωνικό φαινόμενο της παιδικής εργασίας.

Το εκπαιδευτικό υλικό «Αόρατα παιδιά, η παιδική εργασία στην Ελλάδα και τον κόσμο », έχει παραχθεί από την Ακριβή Γεωργούση, Αναστασία Μπαΐλα, Ιωάννα Φασούλκα.

Ανάπτυξη τοπικού πολιτιστικού δικτύου με θέμα τα παραμύθια: «δίκτυο Grimm Ηρακλείου»

Πηνελόπη Διαμαντάκου, Εκπαιδευτικός Γερμανικής Γλώσσας
Αργυρώ Τσαγκαράκη, Εκπαιδευτικός Γερμανικής Γλώσσας*
Κατερίνα Χατζηδάκη, Εκπαιδευτικός Γερμανικής Γλώσσας

Η παρούσα εισήγηση έχει ως θέμα την παρουσίαση του «Δικτύου Grimm Ηρακλείου», ένα δίκτυο που δημιουργήθηκε από εκπαιδευτικούς της δημόσιας εκπαίδευσης, με αφορμή τα επετειακά έτη Γκριμ 2012-2019 για τα 200 χρόνια από την πρώτη έκδοση της συλλογής παραμυθιών των αδελφών Γκριμ (Γιάκομπ και Βίλχελμ Καρλ) «Παιδικά και Οικογενειακά Παραμύθια», το οποίο αποτελεί έργο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO.

Στόχο του δικτύου αποτελεί τόσο η γνωστοποίηση βιογραφικών στοιχείων των Γκριμ και του έργου τους στην εκπαιδευτική- και κατ' επέκταση- στη μαθητική κοινότητα, όσο και η ανάδειξη των δυνατοτήτων αξιοποίησης των παραμυθιών στη διδακτική πράξη με βάση τα κείμενα αναλυτικά προγράμματα. Οι προτάσεις του δικτύου αφορούν σε δραστηριότητες τόσο στο μάθημα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, όπως επίσης σε διαθεματικές δραστηριότητες, στις

οποίες μπορούν να εμπλακούν διαφορετικά μαθήματα και εκπαιδευτικοί διαφορετικών κλάδων και μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης για την Α/θμια, των Βιωματικών Δράσεων και των Ερευνητικών Εργασιών για τη Β/θμια και στα Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων και για τις δύο βαθμίδες.

Ο τρόπος υλοποίησης των στόχων του δικτύου περιλαμβάνει περαιτέρω ένα ιστολόγιο, το οποίο επίσης θα παρουσιαστεί και στο οποίο δημοσιεύονται άρθρα σχετικά με τα παραπάνω προς ενημέρωση των εκπαιδευτικών, ενώ σχεδιάζεται, μετά τη διαδικασία των εγκρίσεων του δικτύου από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου ΠΟ.ΠΑΙ.Θ, που είναι σε εξέλιξη, διοργάνωση επιμορφωτικών ημερίδων με συνεργασία τοπικών φορέων για την υποστήριξη του έργου του Δικτύου και των εκπαιδευτικών που επιθυμούν να εργαστούν με το θέμα στην τάξη τους, καθώς επίσης σειρά εκδηλώσεων για την προβολή του Δικτύου και των στόχων του.

Το δίκτυο έχει αναπτύξει συγκεκριμένους θεματικούς άξονες δραστηριοτήτων για την κάθε βαθμίδα και αντικείμενο, οι οποίοι πρόκειται να παρουσιαστούν διεξοδικά και σε γενικές γραμμές αφορούν δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, δραματοποίησης, προσθήκης νέων μέσων, καινοτόμες τεχνικές επεξεργασίας κειμένων, σύγκριση τοπικών και διεθνών παραμυθιών κ.ά.

Η ανάδειξη του έργου των Γκριμ και η αξιοποίηση των παραμυθιών στη διδακτική πράξη, καθώς και η συλλογή καινοτόμων διδακτικών μεθόδων προσέγγισης του θέματος, θεωρούμε ότι θα εμπλουτίσει και θα αναβαθμίσει την ποιότητα του μαθήματος της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, αλλά και των άλλων διδακτικών αντικειμένων και θα αποτελέσει αφετηρία για καλές πρακτικές, των οποίων η διάχυση μέσω της συνεργασίας του δικτύου με τους σχολικούς συμβούλους περιλαμβάνεται στο σχεδιασμό και τους στόχους του δικτύου.

Ιζήματα πολιτισμού στην εκπαίδευση και ο ρόλος τους στην τοπική κοινότητα

Αγγελική Ζαχαράτου, Υπεύθυνη Σχολικών Δραστηριοτήτων Δ/θμιας Εκπ/σης Ν. Ηρακλείου

Το εκπαιδευτικό περιβάλλον στον 21ο αιώνα έχει ανάγκη από καλές πρακτικές και μέτρα ενίσχυσης της μαθητικής δημιουργίας για να αναβαθμίσει την ποιότητα της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα. Συνεπώς, αποτελεί ζητούμενο η στρατηγική εκείνη που θα επιτρέψει την ανάπτυξη ενός σύγχρονου, ευέλικτου και δυναμικού συστήματος εκπαίδευσης που δεν θα θεωρεί την τέχνη ως «ξένο σώμα», αλλά ως νησίδα ελευθερίας, συμμετοχής και άμιλλας εντός του σχολικού χώρου αλλά παράλληλα και ως ευκαιρία αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας με το τοπικό περιβάλλον. Ο έφηβος μαθητής μέσω της καλλιτεχνικής ευαισθησίας «αισθητοποιεί το μέσα χάος-του», μετασχηματίζει το «άλλο» σε προσωπικό βίωμα, καθώς η τέχνη αποκαλύπτει, εκθέτει και οδηγεί τον έφηβο στην αναζήτηση της αλήθειας μέσα από την έκπληξη, τη συγκίνηση, το παιχνίδι και την μεταμόρφωση. Όμως, η τέχνη δαμάζει τη φύση, εφευρίσκει δεσμούς αλλά και δημιουργεί ρήξεις με την κοινωνία σε μία πορεία ωρίμανσης αμφοτέρων. Αυτός είναι ένας επιπλέον λόγος ώστε αυτή η ευθραυστότητα των πράξεων πολιτισμού εντός του σχολείου να διαπεράσει την τοπική κοινότητα, να λειτουργήσει ως μοχλός αναβάθμισης της πνευματικής

ζωής της, που εντέλει θα καθορίσει και το τι είναι δυνατό σε μία κοινωνία και το τι δεν είναι. Στο παρόν άρθρο θα επιχειρηθεί μία σύντομη αναφορά στο πως οι τέχνες εγκαθίστανται εντός του σχολείου, αλλά κυρίως θα γίνει μία πρώτη αποτίμηση μαθητικών φεστιβάλ, πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκθέσεων δράσεων, παρεμβάσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιήθηκαν από το 2006 μέχρι και σήμερα, από τη θέση της υπευθύνου πολιτιστικών θεμάτων (2006-2012) και σχολικών δραστηριοτήτων (2012-2015), ως μέσο για να έρθουν κοντά δύο παράλληλοι κόσμοι – εφήβων και ενηλίκων – να δημιουργηθούν συνέργειες ανάμεσα σε οργανισμούς, ενώσεις και Μ.Μ.Ε., να αξιοποιηθεί η όποια ενδοσχολική επένδυση στον πολιτισμό, με τελικό στόχο την ουσιαστική μεταμόρφωση του εφήβου σε πολίτη που συνδιαλέγεται με την κοινότητα και ανταποκρίνεται στις ανάγκες της.

Η εκπαίδευση ως φορέας πολιτισμικής παρέμβασης: κριτικά ερωτήματα και “μετασχηματίζουσα μάθηση μέσα από την τέχνη”

Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Θεωρητική αφετηρία της παρούσας εργασίας αποτελεί η σύζευξη δυο παραδοχών: αφενός της ανάγκης κριτικού μετασχηματισμού του κυρίαρχου πολιτισμικού μοντέλου. αφετέρου του ρόλου του εκπαιδευτικού ως φορέα πολιτισμικής παρέμβασης. Υπό το πρίσμα αυτό, στόχος μας είναι να αναδειχτεί ότι η αξιοποίηση της Τέχνης στην εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην αμφισβήτηση στερεοτύπων και στην αναζήτηση αξιών, με γνώμονα τη διαμόρφωση ενός πολιτισμού με σχέσεις ισορροπίας ατόμου-φύσης-κοινωνίας-κόσμου. Θεωρώντας ως πρόκληση το να αναλάβει το σχολείο ουσιώδη ρόλο στην κριτική προσέγγιση του σύγχρονου μοντέλου της παγκοσμιοποίησης, επιχειρούμε να αναδείξουμε ότι η αισθητική εμπειρία μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο για την ανάπτυξη κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών. Η κριτική σκέψη συνδέεται με την προβληματική της κριτικής στάσης των πολιτών απέναντι στο πολιτισμικό πρόβλημα της κρίσης των αξιών και της ανάγκης να αναμορφωθεί η πολιτισμική φυσιογνωμία του 21ου αιώνα. Ταυτόχρονα, εισηγούμαστε ότι με την υιοθέτηση του όρου «αισθητική εμπειρία» η Τέχνη δεν εκπίπτει σε «εργαλείο» κοινωνιολογικής ανάλυσης ή θεραπαινίδα στοχασμού, έτσι, ώστε να αγνοείται η ιδιαιτερότητα της καλλιτεχνικής δημιουργίας και μάλιστα της αισθητικής απόλαυσης.

Στο πλαίσιο αυτής της προβληματικής, επισημαίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης στο σχολείο της μεθόδου «μετασχηματίζουσα μάθηση μέσα από την αισθητική εμπειρία», την οποία έχει εισηγηθεί ο Α. Κόκκος στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ο στόχος της ανάπτυξης του κριτικού στοχασμού των μαθητών, όπως προαναφέρθηκε, καθιστά τη μέθοδο αυτή ιδιαιτέρως πρόσφορη για τη σχολική εκπαίδευση, όχι μόνο για την εκπαίδευση ενηλίκων. Αναγνωρίζεται, μάλιστα, η αξία της εφαρμογής της στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αλλά η εργασία εστιάζει στην εφαρμογή της στους έφηβους μαθητές, στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Επισημαίνεται ότι η μέθοδος ανταποκρίνεται στην τάση των εφήβων να «επερωτούν» και να αμφισβητούν,

προσπαθώντας να διαμορφώσουν τη δική τους «οπτική του κόσμου», τη δική τους αξιολογική στάση. Παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο και τα στάδια εφαρμογής της μεθόδου αυτής. Δίδονται παραδείγματα αξιοποίησης της τέχνης σε διασύνδεση με τα γνωστικά αντικείμενα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επισημαίνονται περιπτώσεις στη σχολική πραγματικότητα όπου ανακύπτουν ζητήματα κριτικής προσέγγισης μέσα από την αισθητική εμπειρία, με γνώμονα τον μετασχηματισμό αρνητικών στερεοτύπων και προβληματικών στάσεων. Δίνεται έμφαση στο πώς, στο πλαίσιο της μεθόδου, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσδιορίσουν την ανάγκη για κριτική διερεύνηση ενός θέματος, να θέσουν με τους μαθητές τους «κριτικά ερωτήματα» και να τα προσεγγίσουν, στη συνέχεια, μέσα από επεξεργασία εικαστικών, λογοτεχνικών έργων, μουσικής και κινηματογράφου (με ποιοτικά χαρακτηριστικά), αναπτύσσοντας τον κριτικό στοχασμό, προκειμένου η μάθηση να είναι ενδιαφέρουσα και να οδηγεί σε «ρήγματα» στερεοτύπων και σε «μετασχηματισμούς» που προάγουν τον πολιτισμό.

Βαδίζοντας στα μονοπάτια της πορφύρας: μια διδακτική προσέγγιση της βυζαντινής ιστορίας μέσα από τις πηγές

Ελευθερία Καλούδη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70*
Γιώργος Αναγνωστόπουλος, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Οι ιστορικές πηγές, κυρίαρχες στα σχολικά εγχειρίδια άλλων χωρών, στην ελληνική πραγματικότητα είναι παραγκωνισμένες λόγω της υπέρογκης ύλης και της έλλειψης του απαιτούμενου χρόνου για την ορθή διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας. Συχνά δε η ίδια η, πρωτοποριακή ομολογουμένως, φιλοσοφία των αναλυτικών προγραμμάτων έρχεται σε αντίθεση με την απομνημονευτική πρακτική που διέπει την αξιολόγηση του μαθήματος.

Ξεκινώντας από τη ρήση του Arthur Marwick πως «η μελέτη των πρωτογενών πηγών από μόνη της δε συνιστά Ιστορία αλλά και, χωρίς τη μελέτη αυτή, δεν υπάρχει Ιστορική επιστήμη», υλοποιήσαμε στην Ε΄ Τάξη ένα ολιστικό πρόγραμμα Μελέτης της Βυζαντινής Ιστορίας μέσα από τις πηγές. Έναυσμα στάθηκε ο προβληματισμός κατά πόσο οι τέχνες μπορούν να αποτελέσουν αξιόπιστη ιστορική πηγή. Έπειτα από την καταγραφή των επιχειρημάτων και των απαντήσεων των μαθητών, ξεκίνησε μια πορεία μελέτης της Ιστορίας αφ' ενός και της προσπάθειας επιβεβαίωσης ή κατάρριψης των αρχικών τους υποθέσεων αφ' ετέρου.

Ως πηγές χρησιμοποιήθηκαν κυρίως οι τέχνες της εποχής του Βυζαντίου, εικαστικές και άλλες (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, αγιογραφία, μουσική και υμνογραφία, ιστοριογραφία).

Ωστόσο στα πλαίσια της σύγχρονης θεώρησης της Διδακτικής της Ιστορίας, έγινε προσπάθεια εστίασης στα κίνητρα των μαθητών. Για το λόγο αυτό στα έργα τέχνης των Βυζαντινών αντιπαρατέθηκαν έργα σύγχρονης τέχνης ώστε οι μαθητές να τεκμηριώσουν ή να απορρίψουν την άποψη του Vasily Kadinsky πως «η τέχνη είναι γέννημα της εποχής της» και να απαντήσουν τελικά στον προβληματισμό που τους τέθηκε στην αρχή του προγράμματος.

Σε μια προσπάθεια να ενταχθεί το μνημείο ως πηγή του τοπίου και να καταστεί αντικείμενο

διδακτικού στοχασμού, οι μαθητές συμμετείχαν στο πρόγραμμα του Πεζοπορικού Ομίλου Ηρακλείου με θέμα «Τα βυζαντινά κάστρα του Ηρακλείου».

Τέλος επισκέφτηκαν το Ιστορικό Μουσείο της Κρήτης και μέσα από μια σχεδιασμένη εκ των προτέρων από τους εκπαιδευτικούς περιήγηση, αναζήτησαν τις πηγές, τις αντιμετώπισαν κριτικά και ολοκλήρωσαν τον ιστορικό τους εγγραμματισμό.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η αφηγηματική, η ανακαλυπτική, η ομαδοσυνεργατική, το παιχνίδι ρόλων, η μέθοδος Perkins όσον αφορά την προσέγγιση των έργων τέχνης και των μνημείων και η μέθοδος δημιουργικής μάθησης του Edward de Bono «τα έξι καπέλα της σκέψης».

Συμπερασματικά θεωρούμε πως η υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος εντός και εκτός της σχολικής αίθουσας, συνέβαλε στη δημιουργία θετικής στάσης απέναντι τόσο στο μάθημα της Ιστορίας όσο και της επιστήμης αναφοράς αλλά και απέναντι στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ταυτότητα φύλου στην παιδική λογοτεχνία σήμερα: Ποιος είναι ο ήρωας των παιδικών τους χρόνων;

Ιωάννα Κίτσου, Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Ευαγγελία Συγκιρίδου, Εκπαιδευτικός ΠΕ70*

Η έρευνα σχετικά με το φύλο και τη λογοτεχνία απασχολεί την εκπαιδευτική κοινότητα εδώ και αρκετά χρόνια και εστιάζει, ως τώρα, στην καταγραφή των χαρακτηριστικών των ηρωίδων: πόσο δυναμικές είναι, τι πρότυπα αναπαράγουν, ποιος είναι ο ρόλος τους στην πλοκή της ιστορίας.

Σε αυτή την έρευνα, στην οποία συμμετέχουν μαθητές της Ε Δημοτικού που παρακολουθούν το μάθημα της φιλαναγνωσίας, το επίκεντρο δεν είναι πια το κορίτσι-ηρωίδα της λογοτεχνίας, αλλά το αγόρι. Υπάρχουν καινούρια χαρακτηριστικά που αναδύονται στα αγόρια - ήρωες των σύγχρονων παιδικών βιβλίων; Πόσο ανιχνεύσιμα είναι από τους μικρούς αναγνώστες; Μπορεί ένα πρόγραμμα φιλαναγνωσίας να αποτελέσει τη βάση για να ξεκινήσουμε μια συζήτηση που να αφορά στους ρόλους κάθε φύλου μέσα από λογοτεχνικούς ήρωες;

Στην αρχή συγκεντρώσαμε τις αντιλήψεις των παιδιών σε σχέση με το ανδρικό και το γυναικείο φύλο μέσα από ένα ερωτηματολόγιο. Στη συνέχεια οργανώσαμε δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου γύρω από αποσπάσματα δύο βιβλίων που έθιγαν ζητήματα ρόλου του φύλου. Συγκεκριμένα ζητήθηκε από τα παιδιά α) να συνθέσουν φανταστικούς διαλόγους που θα αποτελούσαν τη συνέχεια της ιστορίας και β) να γράψουν κομμάτι της ιστορίας μέσα από τα μάτια ενός άλλου ήρωα (αντίθετου φύλου).

Αφού συγκεντρώσαμε τα κείμενα των παιδιών, σημειώσαμε αντιλήψεις και οπτικές και για τα δύο φύλα, αντιλήψεις που αναπαράγουν ή όχι στερεοτυπικά πρότυπα. Συγκρίναμε τις απόψεις των αγοριών με αυτές των κοριτσιών. Επιπλέον, με ένα ακόμη ερωτηματολόγιο, συγκρί-

ναμε τις αρχικές απόψεις των παιδιών με αυτές που παρουσίασαν μετά τη λήξη του προγράμματος.

Στην αρχή και τα αγόρια και τα κορίτσια αποδίδουν στερεοτυπικά χαρακτηριστικά στους ήρωες και τις ηρωίδες• οι επιλογές, όμως, των κοριτσιών ειδικά για τα αγόρια-ήρωες δεν είναι μόνο στερεοτυπικές. Τα αγόρια, μετά τη λήξη του προγράμματος, αποδέχονται λιγότερο στερεοτυπικά χαρακτηριστικά για τα αγόρια-ήρωες.

Μέσα από αυτό το πρόγραμμα φιλαναγνωσίας είχαμε την ευκαιρία να δείξουμε στους μαθητές μας ότι μπορούν να έχουν επιλογές συμπεριφοράς που να επεκτείνονται πέρα από τις προκαθορισμένες και ίσως περιοριστικές στερεοτυπικές συμπεριφορές σχετικά με το φύλο.

Τέχνες και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης καινοτόμου βιωματικής δράσης (project) στο 5ο Γυμνάσιο Χανίων

Αλεξάνδρα Κουρουτάκη, MSc, PhD, Μουσικός

Σκοπός της εισήγησης είναι να καταδείξει πως οι βιωματικές δράσεις – μέθοδος Project - μπορούν να εφαρμοστούν με επιτυχία στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση για να ενισχύσουν την παραγωγή καλλιτεχνικού έργου. Πιο συγκεκριμένα, η εισήγηση ακολουθεί τα παρακάτω στάδια: Αρχικά επισημαίνονται οι επιμέρους στόχοι (σε επίπεδο γνώσεων, αξιών και δεξιοτήτων) της καινοτόμου δράσης που εφαρμόστηκε κατά το σχολικό έτος 2013 - 2014 στο 5ο Γυμνάσιο Χανίων, με θέμα: Αντιμετωπίζοντας το άγχος στην εφηβεία. Ο αγχολυτικός ρόλος της Τέχνης, στο σχολείο μας. Μελέτη περιπτώσεων στη Μουσική και στη Ζωγραφική. Ακολουθεί η παρουσίαση της καλλιτεχνικής δημιουργίας των μαθητών που περιλαμβάνει τη σύνθεση και μελοποίηση ποιήματος «Μεσόγειος, η θάλασσα της καρδιάς μας» και την παραγωγή video clip όπου η ερμηνεία και η σκηνοθεσία είναι πρωτότυπο έργο των μαθητών του σχολείου. Επίσης παρουσιάζεται η δημιουργία πίνακα μεικτής τεχνικής με ακρυλικά χρώματα, χαρτοπολτό, γύψο και φυσικά υλικά, με θέμα τη Μεσόγειο, «Méditerranée, notre mer à tous». Το θέμα των δραστηριοτήτων επιλέχθηκε για να δηλώσει την αντίδραση των μαθητών στην επιχειρούμενη καταστροφή των χημικών όπλων της Συρίας στη θάλασσα της Μεσογείου. Τέλος παρουσιάζονται έργα από τη συμμετοχή των μαθητών στο βιωματικό εργαστήρι με θέμα : «Στοχαστική σύνθεση και αποδοχή της ζωής με τις αλλαγές και τις αντιθέσεις της - μια ευκαιρία αυτογνωσίας», σε μια παραγωγή πολυμεσικής εφαρμογής που ενσωματώνει video, με εικόνες και ήχο.

Η εισήγηση αποσκοπεί επίσης στην ανάδειξη των προϋποθέσεων για την επιτυχή εφαρμογή των βιωματικών δράσεων στην εκπαίδευση, στα πλαίσια μιας επικοινωνιακής διδασκαλίας όπου ο δάσκαλος οδηγεί τη μαθησιακή εμπειρία, δίνει έμφαση στις ανακαλυπτικές τεχνικές και στη δημιουργική καλλιτεχνική έκφραση. Επισημαίνεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καλλιέργεια της πρωτοβουλίας, της ελευθερίας της έκφρασης των μαθητών που εισάγονται στον κόσμο της γνώσης και της δημιουργικότητας έχοντας ως σημείο αναφοράς τα βιώματά τους.

Η εν λόγω δράση εντάσσεται στο γνωστικό και επιστημονικό πεδίο Σχολική και κοινωνική ζωή. Επιδιώχθηκε η εξοικείωση των μαθητών με δύο σημαντικές μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, τη μουσική και τη ζωγραφική που αντιμετωπίσθηκαν ως τρόποι επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων. Τα αποτελέσματα ήταν θετικά καθώς, μέσα από ευχάριστες δραστηριότητες, οι μαθητές κατάφεραν να συνδέσουν την προσπάθεια για την αντιμετώπιση του στρες με την βιωματική εμπειρία της ενασχόλησης με την τέχνη.

Η μεθοδολογία βασίζεται στην παρουσίαση των σχεδίων δράσης για κάθε καλλιτεχνική δραστηριότητα, τις τεχνικές, τις πηγές, τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων, την παρουσίαση του καλλιτεχνικού έργου με αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. Προσδιορίζονται τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και τα μαθησιακά οφέλη καθώς η ενασχόληση με δραστηριότητες τέχνης συνέβαλε στην προαγωγή της ψυχικής υγείας, στην πολύπλευρη καλλιέργεια της προσωπικότητας των μαθητών, στην εξωτερίκευση βαθύτερων σκέψεων, στην προαγωγή της λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, στην βελτίωση της συνεργασίας, στην ενθάρρυνση της φαντασίας των συμμετεχόντων.

Το παρόν άρθρο αποσκοπεί να συμβάλει στην ανάδειξη της σημασίας της βιωματικής διδασκαλίας στα πλαίσια μιας καινοτόμου δράσης που έγινε πηγή νέων καλλιτεχνικών εμπειριών για τους μαθητές. Η εισήγηση αναδεικνύει την αποτελεσματικότητα της μάθησης και την παραγωγή αξιόλογης καλλιτεχνικής δημιουργίας μέσω της βιωματικής εμπειρίας, «learning by doing», καθώς κάθε γνήσια μορφή εκπαίδευσης γεννιέται κυρίως μέσα από την πράξη.

Η διδασκαλία της μουσικής σημειογραφίας σε παιδιά δημοτικού με τη χρήση εικαστικών μέσων και θεατρικού παιχνιδιού

Βασιλική Μιλπάνη, Εκπαιδευτικός ΠΕ16

Η εισήγηση αφορά τη διδασκαλία των μουσικών φθογγοσήμων σε παιδιά δημοτικού. Οι παραδοσιακές μέθοδοι διδασκαλίας εκμάθησης των φθογγοσήμων απαιτούσαν μεγάλη προσπάθεια από τους μαθητές ενώ ταυτόχρονα δεν εξασφάλιζαν την πλήρη κατανόηση του αντικειμένου. Έτσι οι μέθοδοι αυτές μείωναν το ενδιαφέρον των μαθητών για την ανάγνωση των φθογγοσήμων.

Η μέθοδος που προτείνουμε συνδυάζει τον εμπλουτισμό της έννοιας του πενταγράμμου με εικαστικά στοιχεία τα οποία μέσω της δύναμης της εικόνας, των χρωμάτων και κατάλληλων εικαστικών υλικών θα προσελκύσουν το ενδιαφέρον των παιδιών. Παράλληλα η αναφορά σε διαφορετικά επίπεδα συναισθημάτων, ανάλογα με το ύψος των ήχων και των φθογγόσημων και ακολούθως η παρουσίαση αυτών των συναισθημάτων που μπορεί να εξελιχθεί σε θεατρικό παιχνίδι, ενισχύει το ενδιαφέρον των παιδιών στην ανακάλυψη και διερεύνηση της νέας γνώσης αλλά και της ίδιας της ταυτότητάς τους.

Το πεντάγραμμο μετατρέπεται έτσι, σε ένα σκηνικό, μέσα στο οποίο τα παιδιά κάνουν το δικό τους μουσικό ταξίδι στο χώρο των συναισθημάτων.

Διαμόρφωση στάσεων και αντιλήψεων των μαθητών για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περίπτωση της Κνωσού

Νίκη Ε. Μπελαδάκη, Αρχειονόμος, Βιβλιοθηκονόμος, Μουσειοπαιδαγωγός

Η σχέση μας με το περιβάλλον σκιαγραφείται από τον πολιτισμό μας τον κύριο εκφραστή της συμπεριφοράς μας, που είναι προϊόν, της διαλεκτικής σχέσης που αναπτύσσουμε. Αν κανείς αναλογιστεί το πλήθος και το μέγεθος των περιβαλλοντικών ζητημάτων, τότε πιθανώς να αποθέσει τις ελπίδες του στην τεχνολογία. Ωστόσο, τα περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα, η οικολογική κρίση, οδηγούν σε λιγότερο τεχνολογικής υφής λύσεις.

Η έξοδος από τη σημερινή κρίση ταυτίζεται απολύτως με την έξοδο από τη συγκεκριμένη ηθική και το συγκεκριμένο φιλοσοφικό, κοινωνικό και οικονομικό σύστημα που παράγει και τροφοδοτεί την κρίση αυτή. Επομένως, γίνεται επιτακτική η ανάγκη να αναπτυχθεί ένα νέο κοινωνικό «παράδειγμα», το οποίο θα ελευθερώνει τα άτομα, θα αναδομεί την κοινωνία και θα αποκαθιστά εκείνες τις αξίες που καθορίζουν τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον του.

Στη βάση αυτή, η παιδεία, και όχι απλώς η εκπαίδευση, χρειάζεται να λάβει άλλη θεωρητική υποδομή και κατεύθυνση, προκειμένου να συμβάλλει στην αλλαγή της συμπεριφοράς μας σε όλα τα επίπεδα της ζωής. Μία τέτοια εκπαιδευτική προσέγγιση απαιτεί συνεργασία πολλών διαφορετικών επιστημονικών πεδίων. Για το λόγο αυτό, στην εργασία αυτή, επιχειρούμε να σκιαγραφήσουμε τον τρόπο που μπορεί να μετουσιωθεί σε πράξη αυτή η αναγκαία πλέον συνεργασία.

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από την ενδελεχή βιβλιογραφική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας αλλά και από την εμπειρική έρευνα, επιχειρείται να εφαρμοστεί και να αξιολογηθεί μια εκπαιδευτική προσέγγιση, η οποία πηγάζει από την πολιτιστική εκπαίδευση και μετουσιώνεται σε πράξη με τη βοήθεια της μουσειοπαδαγωγικής.

Βασιζόμενοι σε βασικές μεθοδολογικές αρχές αυτών των καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων, όπως η οικοδόμηση της γνώσης από τα παιδιά, η εμπλοκή τους σε αυτήν τη διαδικασία ολιστικά, η βιωματική και συνεργατική οργάνωση της διαδικασίας, αναζητούνται οι επιδράσεις μιας τέτοιας εκπαιδευτικής προσέγγισης, όσον αφορά την απόκτηση γνώσεων, τη διαμόρφωση αντιλήψεων και την αλλαγή στάσεων και συμπεριφοράς.

Κεντρικό σημείο της ερευνητικής προβληματικής αποτελεί η Κνωσός. Οι λόγοι επιλογής του συγκεκριμένου Μουσείου και Αρχαιολογικού Χώρου δικαιολογούνται, αν αναλογιστούμε το εξαιρετικό ιστορικό ενδιαφέρον που συγκεντρώνει η περιοχή αυτή. Η Κνωσός, αποτελεί ένα μνημείο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Επομένως, η προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς εντάσσεται στη σύγχρονη προβληματική, αποτελεί κεντρική προτεραιότητα στις μέρες μας αλλά και στο διηνεκές.

«Μα γιατί αρχαία ελληνικά;» Διαθεματική εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο

Μαρία Πετράκη, Φιλόλογος

Δεν υπάρχει, νομίζω, φιλόλογος που να μη νοιώθει άβολα κάθε φορά που το βασανιστικό τούτο ερώτημα ξεστομίζεται θαρρετά απ' τους μαθητές, ή κάθε φορά που ως πολιτικό θέμα βρίσκεται στο επίκεντρο των πολυάριθμων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων. Τ' αναλυτικά προγράμματα σπουδών, βέβαια, παραθέτουν πλήθος σελίδων με φιλόδοξα σχέδια διδασκαλίας, πολυσύνθετους στόχους και προσανατολισμούς.

Η καθημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα όμως, συμπορεύεται μ' όλες τούτες τις απρόσωπες υποδείξεις; Ποιος είν' ο ρόλος του Αρχαίου Κειμένου πρωτότυπης μορφής, μέσα στο εξετασιοκεντρικό σύγχρονο ελληνικό σχολείο;Προφανώς, γλωσσογνωστικός, θα συμφωνήσουμε όλοι. Η Πατρίδα μας για 3.000 χρόνια μιλεί μια γλώσσα που η συνέχειά της αποδεικνύεται σε κάθε σχεδόν λέξη του αρχαίου κειμένου. Είναι γοητευτική τούτη η διαπίστωση, κι οι μαθητές μας είναι πρόθυμοι να χτίσουν τις γέφυρες της Αρχαίας με τη Νεοελληνική και τις άλλες Ευρωπαϊκές γλώσσες, επιδιώκοντας την συγκριτική δομική τους θεώρηση, πλουτίζοντας και διευρύνοντας το λεξιλόγιό τους.

Το κείμενο, επίσης, λειτουργεί και ως μέσο εννοιολογικής προσέγγισης της πολυσύνθετης ταυτότητας του ανθρώπινου όντος κι οι έφηβοί μας στοχάζονται πάνω σε δύσκολες και δυσθεώρητες αξίες. Μαθαίνουν, ακόμη, ν' αξιολογούν και να ερμηνεύουν πράξεις και γεγονότα, ν' αναζητούν κίνητρα, ν' αναλύουν επιχειρήματα, ακονίζοντας την κριτική αντίληψη, την αναλυτική και συνθετική τους δύναμη. Προσπαθούν, με λίγα λόγια, δάσκαλοι και μαθητές, να επεξεργαστούν, όσο καλύτερα μπορούν, ένα κείμενο που η δυσκολία της γλωσσικής του προσπέλασης δημιουργεί εμπόδια στη νοηματική του προσέγγιση.

Το αρχαίο κείμενο, όμως, πλάστηκε μόνο για τούτον τον περιορισμένο σκοπό της γλωσσικής και νοηματικής του επεξεργασίας;

Γιατί, πολλοί μαθητές τ' αντιπαθούν, το θεωρούν αναχρονιστικό, βαρετό και ρουτινιάρικο; Μπορεί ο δάσκαλος να κεντρίσει το ενδιαφέρον, την όρεξη και την ενεργητικότητα, ακόμα και των πιο δύσκολων μαθητών του; Μπορούν τ' Αρχαία Ελληνικά ν' ανοίξουν μονοπάτι στις γοητευτικές αναζητήσεις του εφηβικού μυαλού, να επιστρατεύσουν τις δημιουργικές του δυνάμεις;

Τούτη η γραφή φιλοδοξεί ν' ανοίξει διάλογο προβληματισμού προς την κατεύθυνση αυτή. Χρησιμοποιεί το αρχαίο κείμενο ως εφαλτήριο για την αναζήτηση ποικίλων πληροφοριών, αλλά και για το δημιουργικό συνταίριασμά τους στο εργαστήρι του Λόγου. Τα παιδιά παίρνουν αφορμή απ' του κειμένου τον πλούτο κι αναζητούν πληροφορίες για πάμπολλα θέματα του αρχαίου και του νέου κόσμου. Ανθρώπινα δικαιώματα, αξίες, ήθη, έθιμα, διατροφικές συνήθειες, ταξιδιωτικές περιγραφές, αισθητικές, επιστημονικές ή τεχνολογικές επινοήσεις, πολεμικές δοκιμασίες, όλ' αυτά, δηλαδή, που κλείνει μέσα του ο όρος «Πολιτισμός της καθημερινότητας», όλα μπορούν να παρουσιαστούν ως προσωπικές δημιουργίες των μαθητών μας, ενσωματωμένες στις απαιτήσεις μιας σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας και στη δομή ενός ανοικτού δημιουργικού σχολείου.

Εκπαίδευση μέσα από την Τέχνη: Εκπαιδευτικό «σενάριο» διδασκαλίας και μάθησης για την Ιστορία, βασισμένο στην αξιοποίηση της μετασχηματίζουσας μάθησης και των διερευνητικών και συνεργατικών τεχνικών παρατήρησης έργου Τέχνης

Ιωάννα Ραμουτσάκη, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη της σημασίας της αισθητικής αγωγής και των τρόπων δημιουργικής αξιοποίησης της Τέχνης στη μαθησιακή διαδικασία, μέσα από τεχνικές διερευνητικής, συμμετοχικής και συνεργατικής μάθησης, οι οποίες εφαρμόζονται σε συγκεκριμένη διδακτική πρόταση -εκπαιδευτικό ΄΄σενάριο΄΄. Το σενάριο αυτό αξιοποιείται για τη φάση της εμπέδωσης και της επέκτασης, ύστερα από την παρουσίαση συγκεκριμένης διδακτικής Ενότητας, από το σχολικό βιβλίο Ιστορίας του Μεσαιωνικού και Νεότερου Κόσμου (565-1815) Β΄ τάξης Λυκείου.

Υλικό- Μέθοδος: Εξετάζονται πίνακες του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου και άλλα ομόθεμα έργα Τέχνης, αγιογραφικά και λογοτεχνικά κείμενα, φωτογραφίες, κινηματογραφικές ταινίες για τη ζωή και το έργο του, ενώ αξιοποιείται η επαγωγική, ερμηνευτική και αναλυτική μέθοδος, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση της μετασχηματίζουσας μάθησης, των τεχνικών παρατήρησης έργου Τέχνης (τεχνικές Perkins και Artful Thinking), με την υποστήριξη και των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ).

Αποτελέσματα- Συμπεράσματα: Με τη δημιουργική αξιοποίηση της Τέχνης στη διδασκαλία, οι μαθητές, με την κατάλληλη καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού, σταδιακά, αναδεικνύουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ζωγραφικής του Θεοτοκόπουλου, μέσα από διαφορετικές, κάθε φορά, δραστηριότητες : παρατήρηση, σύγκριση, σχέση με τα κείμενα (συμβατικά και πολυτροπικά) και με άλλα έργα Τέχνης, αποτίμηση, δημιουργία. Μπορούν, επίσης, να αναδείξουν τον τρόπο απεικόνισης συγκεκριμένων θεμάτων, όπως της στηλίτευσης της εξουσίας, τη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο (16ος αι.), μέσα από την Τέχνη, συνειδητοποιώντας ότι πρόκειται για μια πράξη στοχευμένης καλλιτεχνικής έκφρασης, που υπαγορεύεται, κάθε φορά, από συγκεκριμένες προθέσεις και οδηγεί σε συγκεκριμένα επικοινωνιακά αποτελέσματα. Βλέποντας ποικίλα παραδείγματα της ζωγραφικής του συγκεκριμένου καλλιτέχνη, οι μαθητές, σιγά-σιγά, αναγνωρίζουν τους πίνακές του με άνεση, αντιπαραβάλλοντάς τους με ομόθεμα έργα Τέχνης και κείμενα, ενώ, παράλληλα, συνειδητοποιούν τις δυνατότητες αξιοποίησης της Τέχνης στην καθημερινή ζωή και στην εκπαίδευση, αλλά και των πινάκων ως έμμεσης ιστορικής πηγής, διατηρώντας αμείωτο το ενδιαφέρον τους για τη μαθησιακή διαδικασία. Εξάλλου, η συνεργασία των μαθητών σε ομάδες εργασίας, το δημιουργικό παιχνίδι και ο διάλογος, συμβάλλουν στη σταδιακή κατάκτηση της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές, στη συνειδητοποίηση αξιών για τη ζωή τους και στην εν γένει καλλιέργεια της προσωπικότητάς τους.

Ήτανε μια φορά…: οι ενάρξεις των ελληνικών λαϊκών παραμυθιών

Κατερίνα Σαραφίδου, Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής

Το ελληνικό λαϊκό παραμύθι αποτελεί ένα από τα πιο πρόσφορα πεδία εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας. Στην εκπαιδευτική διαδικασία, κυρίως στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το παραμύθι εξαιτίας της ανατρεπτικής και μη συμβατικής δομής του, είναι πολύ κοντά στη νοητική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών αυτής της ηλικίας (Αναγνωστόπουλος, 1994, 1997· Αυδίκος, 1999· Μαλαφάντης, 1996, 2006, 2011· Μερακλής, 1986, 2012· Bettelheim, 1995). Από τη μια το ίδιο το παραμύθι δημιουργεί μια αγαπητική εκπαιδευτική ατμόσφαιρα, η οποία παρασύρει αφηγητές/τριες και ακροατήριο σε κόσμους μαγικούς και από την άλλη προσφέρει το αφηγηματικό του ιστό στους/στις εκπαιδευτικούς για τη μεταφορά γνωστικής και πολιτισμικής ύλης στις νέες γενιές (Αυδίκος,1999· Σαραφίδου 2004· Τσιλιμένη 2013). Έτσι, η διεύρυνση των γνώσεων γύρω από τη δομή του ελληνικού λαϊκού παραμυθιού, διευκολύνει και καθοδηγεί τον/την αφηγητή/τρια της τάξης στο πώς να αυξήσει το ενδιαφέρον του παιδικού ακροατηρίου.

Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στην καταγραφή, ταξινόμηση και κατηγοριοποίηση των ενάρξεων των ελληνικών λαϊκών παραμυθιών που έχουν διασωθεί σε γραπτή μορφή, μελετώντας τες σε βάθος και αναδεικνύοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Η έρευνα στηρίχθηκε στη μέθοδο της αφηγηματολογίας κατά το Genette και στην ανάλυση περιεχομένου. Παράλληλα λήφθηκαν υπόψη οι εργασίες του Vladimir Propp, για τη μορφή του μαγικού παραμυθιού (1928).

Για το σκοπό της έρευνας μελετήθηκε ένα δείγμα ελληνικών λαϊκών παραμυθιών (287 παραμύθια) από έξι (6) συλλογές του Γεωργίου Μέγα,Α΄και Β΄, τουΔημήτρη Λουκάτου, του Γιώργου Ιωάννου,της Χρυσούλας Χατζητάκη-Καψωμένου, και της Άννας Αγγελοπούλου. Στη συνέχεια, ορίστηκε το τμήμα, το οποίο χαρακτηρίστηκε ως αρχή για κάθε παραμύθι και τα κριτήρια επιλογής, ερευνήθηκε η εναρκτήρια φράση των παραμυθιών που αποτελούν τμήματα των αρχών του και ορίστηκαν οι φράσεις αυτές,με μια δεντροειδή μορφή.

Η έρευνα προσδιόρισε δεκατρείς αρχικές ομάδες στερεότυπων αρχών σύμφωνα με τη δενδροειδή ανάπτυξη και ομαδοποίηση, με βάση τις επιμέρους λέξεις που προοδευτικά περιέχουν. Η έρευνα έδειξε, ότι κάθε παραμύθι ξεκινά πάντα με μία ή και περισσότερες στερεότυπες αρχές, άλλες ευρύτερα διαδεδομένες, όπως το «μια φορά και έναν καιρό…» κι άλλες με ασήμαντη διάδοση, αλλά και με μία ιδιοτυπία. Οι φράσεις αυτές αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία του ύφους των ελληνικών λαϊκών παραμυθιών και απαραίτητο υλικό της αφηγηματικής τους τεχνικής (Dawkins, 1950), ανοίγουν και κλείνουν το χρόνο του μύθου, ως «δείχτες της παραμυθικής διήγησης» και ως στοιχεία ύφους βρίσκονται μεταξύ λογικής και άλογης έκφρασης, μεταξύ ευτράπελου και μη ευτράπελου λόγου (Χατζητάκη, Καψωμένου, 2002). Τέλος, ανέδειξε όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λόγου των ενάρξεων των παραμυθιών, τα στοιχεία χώρου, χρόνου, δρώντων προσώπων, λειτουργιών και στερεοτυπίας.

Η αξιοποίηση έργων τέχνης στη διδακτική προσέγγιση της τοπικής ιστορίας στο πλαίσιο λειτουργίας των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης των Δήμων

Ιωσήφ Φραγκούλης, Επίκουρος Καθηγητής ΑΣΠΑΙΤΕ

Στο πλαίσιο του Νόμου 3879/2010 προβλέπεται η ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Δια Βίου Μάθησης από τους Δήμους της χώρας μας με σκοπό την παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε όλους τους ενήλικες πολίτες ανεξάρτητα από τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, χώρα προέλευσης, κοινωνικο-οικονομική κατάσταση κτλ).

Στόχοι των προγραμμάτων των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης των Δήμων είναι οι ακόλουθοι:

- Η δημιουργία στους πολίτες κινήτρων για συμμετοχή σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης
- Η δημιουργία στους πολίτες θετικών στάσεων ως προς τη Δια Βίου μάθηση και τη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση
- Η παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλους τους πολίτες
- Η ενίσχυση της ικανότητας για προσαρμογή των πολιτών στις απαιτήσεις ενός συνεχώς εξελισσόμενου εργασιακού και κοινωνικο-οικονομικού περιβάλλοντος
- Η ανάπτυξη της ενεργού ιδιότητας του πολίτη

Βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή των ενηλίκων στα προαναφερόμενα προγράμματα αποτελεί το προσωπικό τους ενδιαφέρον καθώς και η επιθυμία τους για ενεργό συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία.

Στην εργασία παρουσιάζονται οι δυνατότητες αξιοποίησης ποικίλων έργων τέχνης (πχ. εικαστικών, κινηματογραφικών, λογοτεχνικών κτλ) στην προσέγγιση θεμάτων τοπικής ιστορίας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους με στόχο την ανάδειξη της δημιουργικής και κριτικής τους σκέψης.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας προσδιορίζονται εννοιολογικά οι όροι δημιουργική και κριτική σκέψη, παρουσιάζονται οι ομοιότητες και διαφορές των δύο μορφών σκέψης και περιγράφονται οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την αξιοποίηση έργων τέχνης στην προσέγγιση θεμάτων τοπικής ιστορίας.

Στο δεύτερο μέρος προσδιορίζονται τα σημαντικότερα από τα χαρακτηριστικά των έργων τέχνης, όπως αυτά προσδιορίζονται από τον Olson (2000) και παρουσιάζονται οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την αξιοποίηση ποικίλων μορφών τέχνης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα μοντέλα παρατήρησης έργων τέχνης με στόχο την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης και του κριτικού στοχασμού και περιγράφονται οι ομοιότητες και οι διαφορές τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο μοντέλο ανάλυσης έργων τέχνης του Perkins σύμφωνα με το οποίο ο παρατηρητής μπορεί να διακρίνει: α)τις βασικές δράσεις που ενεργοποιούν τη στοχαστική διάθεση, β) τις διδακτικές ενέργειες που χρειάζεται να κάνει προκειμένου να ενεργοποιήσει τον στοχασμό, γ) τις πιθανές ερωτήσεις που μπορεί να προκαλέσουν τη στοχαστική δράση. Ακολουθεί η αναλυτική περιγραφή των επιμέρους φάσεων του μοντέλου.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται παράδειγμα αξιοποίησης εικαστικού έργου τέχνης στη διδακτική προσέγγιση θέματος τοπικής ιστορίας σύμφωνα με την θεωρητική προσέγγιση του

Perkins. Τίθενται κριτικά ερωτήματα και επιχειρείται η προσέγγισή τους με στόχο την ανάδειξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης των ενήλικων εκπαιδευόμενων.

Η εργασία ολοκληρώνεται με τη διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων σχετικά με την αποτελεσματική αξιοποίηση ποικίλων μορφών τέχνης στην προσέγγιση θεμάτων τοπικής ιστορίας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εκφοβισμός/θυματοποίηση. Από το βίωμα στην εκπαιδευτική παρέμβαση

Ευτυχία Αλιγυζάκη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70
Φωτεινή Μαγριπλή, Εκπαιδευτικός ΠΕ60
Ζαχαρένια Καραμπίνη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του εκφοβισμού/ θυματοποίησης λαμβάνει εκρηκτικές διαστάσεις, με τα κρούσματα βίας να αυξάνονται στο χώρο του σχολείου. Στόχος μας είναι μέσα από ένα βιωματικό εργαστήρι να αντιληφθούμε τη σοβαρότητα του φαινομένου, το ρόλο που παίζει κάθε άτομο σε περιστατικά εκφοβισμού/ θυματοποίησης (θύτης , θύμα, θύτης και θύμα, ούτε θύτης ούτε θύμα), να ενισχύσουμε την ενσυναίσθηση και να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση στρατηγικών παρέμβασης σε αντίστοιχα περιστατικά στο χώρο του σχολείου. Το εργαστήρι στηρίζεται στην τεχνική του θεατρικού παιχνιδιού όπου οι συμμετέχοντες περνώντας μέσα από τις τέσσερις φάσεις του θεατρικού παιχνιδιού, δίνεται η δυνατότητα να βιώσουν, να αλληλεπιδράσουν και να καταλήξουν σε συμπεράσματα, σύμφωνα με τα ερεθίσματα που θα τους δοθούν αλλά και μεταφέροντας και καταθέτοντας στο εργαστήρι βιώματα και εμπειρίες από το περιβάλλον στο οποίο κινούνται. Στόχος μας είναι να καταλήξουν οι υποομάδες που θα σχηματιστούν στη διαμόρφωση προτάσεων παρέμβασης τις οποίες να καταθέσουν στη συνέχεια στους συμμετέχοντες του εργαστηρίου με τη βοήθεια των τεχνικών που στηρίζεται και αξιοποιεί το Θεατρικό Παιχνίδι, εύκολα υλοποιήσιμες στο χώρο της εκπαίδευσης. Ολοκληρώνοντας το εργαστήρι επιδιώκεται οι συμμετέχοντες να αντιληφθούν τη σοβαρότητα του εκφοβισμού/θυματοποίησης, η οποία τείνει να αναδειχθεί παθογένεια του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και την αναγκαιότητα να λειτουργήσουν οι εκπαιδευτικοί προληπτικά αλλά και παρεμβατικά στην αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών.

Ανοίγοντας διάλογο μέσω του θεάτρου του καταπιεσμένου: ένα βιωματικό εργαστήριο αναστοχασμού της πραγματικότητάς μας

Νάγια Μποέμη, Δασκάλα Θεατρικής Αγωγής, Κοινωνική ανθρωπολόγος

Το Θέατρο του Καταπιεσμένου (ΘτΚ) αναπτύχθηκε από τον Βραζιλιάνο Augusto Boal (1931-2009) τη δεκαετία του 1970 και αποτελεί μια καλλιτεχνική μέθοδο που μέσα από μία σειρά παιχνιδιών και τεχνικών για ηθοποιούς και μη ηθοποιούς επιχειρεί: α) να αναπτύξει την ικανότητα να εκφραζόμαστε μέσω του θεάτρου, β) να καλλιεργήσει τη συνείδηση ότι το θέατρο είναι ένα μέσο για να γνωρίσουμε καλύτερα την πραγματικότητα που βρίσκεται γύρω μας και μέσα μας, γ) να λειτουργήσει το θέατρο ως εργαλείο για αναστοχασμό και διάλογο προκειμένου να υπάρξει μετασχηματισμός σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο.

Στο προτεινόμενο εργαστήριο επιδιώκεται μια περιεκτική παρουσίαση των τεχνικών του ΘτΚ, προκειμένου να εφαρμοστούν στο σχολείο, ώστε να επιτευχθεί μια εμπεριστατωμένη προσέγγιση της μεθόδου και να είναι σε θέση οι συμμετέχοντες μετά το τέλος του εργαστηρίου να εφαρμόζουν αυτόνομα ένα πρώτο επίπεδο των τεχνικών.

Το εργαστήριο στηρίζεται στις αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής. Πιο συγκεκριμένα επιδιώκονται: η ενθάρρυνση της προσωπικής και συλλογικής έκφρασης βιωμάτων και η ανταλλαγή εμπειριών, η ατομική και συλλογική ενδυνάμωση, η ενεργοποίηση απέναντι σε κοινωνικά ζητήματα, η ενθάρρυνση της διάδρασης και της συμμετοχικής διαδικασίας, η διεύρυνση της κριτικής αντίληψης του κόσμου. Η δομή του εργαστηρίου περιλαμβάνει: α) σύντομη θεωρητική επισκόπηση του ΘτΚ και της παιδαγωγικής του αξίας, β) εξοικείωση με τις τεχνικές του ΘτΚ, γ) δυνατότητα σχεδιασμού ενός διαδραστικού δρωμένου από τους συμμετέχοντες μέσω των τεχνικών του Θεάτρου-Εικόνα και του Θεάτρου Φόρουμ.

Το εργαστήριο είναι βιωματικό και αποτελείται από τις παρακάτω ενδεικτικές ομάδες δραστηριοτήτων: α) Παιχνίδια ενεργοποίησης και 'από-μηχανοποίησης', β) Παιχνίδια για ενεργητική ακρόαση και ενσυναίσθηση, γ) Παιχνίδια στάτους και κοινωνικών προσωπείων, δ) Εισαγωγή στο Θέατρο Εικόνων, ε) Εισαγωγή στο Θέατρο Φόρουμ, στ) Τεχνικές συναισθηματικού κλεισίματος και αναστοχασμού.

Το εργαστήριο απευθύνεται σε όσους θέλουν να εμπλουτίσουν τη δράση τους στο σχολείο με βιωματικές τεχνικές προερχόμενες από το ΘτΚ. Η εποχή μας έχει ανάγκη να δομηθεί από εκπαιδευτικούς ικανούς να δημιουργούν συμμετοχικές δημοκρατίες και να αντιδρούν στις πολλαπλές εξουσίες, συνειδητές και ασυνείδητες, από όπου κι αν προέρχονται. Για να ανακαλυφθούν οι κρυμμένες μορφές ελέγχου και εξουσίας (Foucault) και για να γίνει επιτευκτή η κινητικότητα του habitus (Bourdieu), δηλαδή της πολιτισμικής προδιάθεσης και των έξεων που εντυπώνονται στα άτομα μέσω της πολιτισμικής αναπαραγωγής, κρίνεται αναγκαία η ένταξη του θεάτρου στο ευρύτερο πρόγραμμα του σχολείου.

Ειδικά, οι συμμετέχοντες μέσα από ένα εργαστήριο ΘτΚ δεν συμμετέχουν απλά σε μια δραστηριότητα αυτοέκφρασης, σε ένα θεατρικό παιχνίδι αντικατάστασης, αλλά αναστοχάζονται για τους ίδιους και προβάρουν συμπεριφορές που θα μεταφέρουν στην πραγματικότητά τους.

Δημιουργία εφαρμογών φορητής μάθησης. Το προγραμματιστικό περιβάλλον app inventor

Σταμάτιος Παπαδάκης, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής*
Βασίλειος Ορφανάκης, Υπεύθυνος ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Λασιθίου

Η έλευση του πρώτου έξυπνου κινητού τηλεφώνου που απευθυνόταν στον οικιακό καταναλωτή το 2007 από την εταιρεία Apple (iphone), αλλά και στη συνέχεια, η εισαγωγή των ipods και των iPads (ταμπλετών), επέτρεψε στα παιδιά να χρησιμοποιούν τη νέα τεχνολογία σε νεαρότερη ηλικία από ποτέ. Αυτές οι κινητές συσκευές ταιριάζουν απόλυτα στον τρόπο ζωής ενός μικρού παιδιού. Δε χρειάζεται, για παράδειγμα, να καθίσει ακόμα σε ένα τραπέζι ή γραφείο για να χρησιμοποιήσει τη συσκευή, δε χρειάζεται να χειριστεί ένα ποντίκι, ενώ και τα χρώματα και η κίνηση που προσφέρουν, με ένα και μόνο άγγιγμα στην οθόνη αφής, είναι ακαταμάχητα.

Οι εφαρμογές κινητών συσκευών έχουν τη δυνατότητα να γίνουν το νέο μέσο παροχής εκπαιδευτικού περιεχόμενου στους μαθητές, ενώ, καθώς οι κινητές τεχνολογίες διαδραματίζουν ολοένα και περισσότερο εξέχοντα ρόλο στις ζωές των παιδιών παγκοσμίως, εθνικά υπουργεία και σχολεία πειραματίζονται με τη χρήση των δημοφιλών αυτών συσκευών για μια σειρά εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μαθησιακών σκοπών.

Τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα και τις ταμπλέτες θεωρούνται ως μία από τις έξι νέες τεχνολογίες που μπορούν να έχουν μεγάλο αντίκτυπο στη διδασκαλία, μάθηση, έρευνα, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και ως μία από τις δύο των οποίων βρίσκεται στον κοντινό χρονικό ορίζοντα (κάτω των δύο ετών), η χρήση και ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Ωστόσο ποικίλες έρευνες αναδεικνύουν την αναντιστοιχία μεταξύ του πλήθους των φορητών εφαρμογών και της εκπαιδευτικής καταλληλότητας. Η πλειονότητα των φορητών εφαρμογών είναι απλά συμπεριφοριστικού τύπου εφαρμογές οι οποίες μικρή συνεισφορά έχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι περισσότερες έχουν δημιουργηθεί από προγραμματιστές οι οποίοι αναπαράγουν εφαρμογές από άλλα μέσα και χρησιμοποιώντας ξεπερασμένες παιδαγωγικές μεθόδους (drill & practice).

Στα πλαίσια αυτά, θα ήταν σημαντικό οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων να έχουν στη διάθεση τους ένα προγραμματιστικό εργαλείο δημιουργίας φορητών εφαρμογών το οποίο θα τους έδινε τη δυνατότητα να μετατραπούν από «καταναλωτές» σε «δημιουργοί» του ψηφιακού περιεχόμενου. Ένα τέτοιο περιβάλλον είναι το App Inventor, το οποίο, δημιουργήθηκε αρχικά από την Google και στην συνέχεια «υιοθετήθηκε» από το MIT. Στην παρούσα μελέτη, θα επικεντρωθούμε στα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος προγραμματισμού τα οποία το καθιστούν ιδανικό για εκπαιδευτική χρήση από τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων.

Θεατρικό παιχνίδι για ... γονείς μαθητών δημοτικού σχολείου

Σπύρος Πετρίτης, Θεατρολόγος – Εκπαιδευτικός

Οι περισσότεροι, τουλάχιστον, γονείς αγνοούν το δικαίωμα των παιδιών για παιχνίδι, που όμως έχει διεθνώς αναγνωρισθεί, αλλά και τη σημασία της καλλιτεχνικής παιδείας για την επίτευξη του κύριου στόχου του σχολείου, που τυπικά τουλάχιστον είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Παράλληλα, όμως, αγνοούν ότι και οι ίδιοι έχουν ανάγκη για ελεύθερο, δημιουργικό χρόνο.

Ο εμψυχωτής του εργαστηρίου διεξήγαγε, λοιπόν, το σχολικό έτος 2012-2013, παρόμοιο εργαστήριο για την ενημέρωση των γονέων των μαθητών του 8ου Δημοτικού Σχολείου Γλυφάδας με ΕΑΕΠ, όπου διδάσκει τα τελευταία χρόνια το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής. Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιήθηκαν συνολικά τρία βιωματικά εργαστήρια θεατρικού παιχνιδιού στις αρχές του Δεκεμβρίου, έτους 2012.

Το κεντρικό θέμα/ερώτημα ήταν: "Είχατε ποτέ την απορία τι κάνει πια αυτός ο εκπαιδευτικός της Θεατρικής Αγωγής στο σχολείο;". Συνήθως δεν υπάρχει αρκετό ενδιαφέρον, με αποτέλεσμα λίγοι να κατανοούν την θεμελιώδη διαφοροποίηση της Θεατρικής Αγωγής και του θεατρικού παιχνιδιού, από το σχολικό θέατρο, που κατά καμία έννοια πλέον δεν είναι καινοτομικό. Στο εργαστήριο αυτό, διάρκειας τριών ωρών, που θα απευθύνεται αποκλειστικά σε όσους από το κοινό είναι γονείς μαθητών δημοτικών σχολείων με μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων τα 25 άτομα (σε περίπτωση έλλειψης συμμετοχών θα γίνουν δεκτοί γονείς νηπίων ή και εφήβων μαθητών, τέλος εκπαιδευτικοί δημοτικών) θα ξαναγίνουμε όλοι παιδιά, ή έστω θα (επαν)ανακαλύψουμε το παιδί μέσα μας. Δεν χρειάζεται καμία απολύτως εμπειρία στο θέατρο!

Είναι όμως απαραίτητο οι συμμετέχοντες να έχουν μαζί τους:

- Ένα αγαπημένο αντικείμενο
- Ένα μαξιλαράκι
- Ένα κομμάτι ύφασμα
- Άνετα ρούχα
- Την καλή τους διάθεση!

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να δηλώσουν συμμετοχή έγκαιρα. Στο τέλος του εργαστηρίου, θα γίνει λόγος για την διάκριση του θεατρικού παιχνιδιού από το σχολικό θέατρο και τον ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό σχολείο προκειμένου να επιτύχει ένα "πάντρεμα" ανάμεσα στις δύο αυτές μορφές θεατρικής έκφρασης, ώστε η παράδοση του σχολικού θεάτρου, των σχολικών εορτών κ.λπ., να μην ατονήσει, παρά αντίθετα να εμπλουτιστεί/ανανεωθεί από την μεθοδολογία και την φιλοσοφία του θεατρικού παιχνιδιού και της δραματοποίησης.

Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων με βάση τις αρχές της Καθολικής Σχεδίασης για τη Μάθηση

Κατερίνα Ρίβιου, Τμήμα Έρευνας & Ανάπτυξης, Ελληνογερμανική Αγωγή*
Γεώργιος Κουρουπέτρογλου, Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Νικόλαος Οικονομίδης, Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να ανταποκρίνονται από την αρχή στην ποικιλομορφία της μάθησης. Η Καθολική Σχεδίαση για Μάθηση (ΚΣΜ) στοχεύει στην παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης για όλους, αίροντας τα εμπόδια που προκαλούν τα «μιας & ενιαίας κοπής», ανελαστικά εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία δεν είναι προσαρμόσιμα. Οι τρεις αρχές της ΚΣΜ είναι:

- Παροχή πολλαπλών μέσων αναπαράστασης
- Παροχή πολλαπλών μέσων δράσης και έκφρασης
- Παροχή πολλαπλών μέσων εμπλοκής στη διαδικασία μάθησης.

Το δίκτυο UDLnet στοχεύει πρωταρχικά στη συλλογή και επίδειξη τρόπων αποτελεσματικής χρήσης του πλαισίου ΚΣΜ. Το δίκτυο αποσκοπεί να προάγει τη δημιουργία κοινοτήτων πρακτικής ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς φορείς από όλη την Ευρώπη, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν, να διαμοιραστούν και να αξιοποιήσουν προσβάσιμο εκπαιδευτικό περιεχόμενο από μια πλειάδα εκπαιδευτικών πηγών. Επιπρόσθετα, αναδεικνύει τη δυνατότητα της δυναμικής του ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού περιεχόμενου υπό το πρίσμα της ΚΣΜ. Η ψηφιακή βιβλιοθήκη και η πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης του UDLnet δίνουν τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς και άλλα μέλη της κοινότητας να αναζητήσουν και να προσαρμόσουν προσβάσιμο εκπαιδευτικό περιεχόμενο στα θέματα ενδιαφέροντός τους και βάσει των αναγκών τους. Τέλος, το UDLnet σκοπεύει να αναπτύξει «Οδηγίες και Καλές Πρακτικές» που θα αποτυπώνουν την αποτελεσματικότητα των εργαλείων, καλών πρακτικών, του περιεχομένου και θα τεκμηριώνουν τις σχετικές διαδικασίες μάθησης.

Βασικοί Στόχοι δικτύου UDLnet:

- Η ανάπτυξη μιας συστηματικής μεθοδολογίας και ο καθορισμός κριτηρίων για την αναγνώριση των καλών πρακτικών γύρω από την ΚΣΜ.
- Η σχεδίαση και ανάπτυξη διαδικτυακής ψηφιακής βιβλιοθήκης, η οποία θα περιέχει συλλογή και κατηγοριοποίηση των καλών πρακτικών. Παράλληλα, θα υποστηρίζεται μια διαδικτυακή κοινότητα της οποίας οι χρήστες θα μπορούν να αναζητήσουν, ανταλλάξουν και προσαρμόσουν πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης υπό το πρίσμα της ΚΣΜ.
- Η δημιουργία ενός δικτύου κοινοτήτων καλής πρακτικής με ενδιαφέρον για καινοτόμες πρακτικές και επιμόρφωση στην αποτελεσματική χρήση προσβάσιμων ΤΠΕ στη διδασκαλία.
- Η συλλογή και ανάπτυξη καινοτόμου σχετικού πολυγλωσσικού περιεχομένου, το οποίο θα υποστηρίξει την ενταξιακή προσέγγιση και το οποίο θα περιγράφεται και αποθηκεύεται με τη μορφή μαθησιακών αντικειμένων στην ψηφιακή βιβλιοθήκη.

• Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και στάσεων των εμπλεκομένων στην εκπαίδευση έτσι ώστε να διασφαλίζονται η πρόσβαση και η χρήση ενταξιακών πρακτικών διδασκαλίας και μάθησης υπό την ομπρέλα των κοινοτήτων καλής πρακτικής.

• Η διεξαγωγή δοκιμαστικών κύκλων εφαρμογής με αντιπροσωπευτικό αριθμό εμπλεκόμενων φορέων για την προσαρμογή και εμπλουτισμό του εκπαιδευτικού περιεχομένου με βάση τις υπάρχουσες ανάγκες και την αξιολόγησή τους.

• Η ενημέρωση και επικύρωση των αποτελεσμάτων του έργου σε όλη την Ευρώπη και η διάχυση αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας μέσω της δικτύωσης με σχετικά έργα, δίκτυα και πρωτοβουλίες.

Στο πλαίσιο του βιωματικού εργαστηρίου οι συμμετέχοντες θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της ΚΣΜ κατά τη διαδικασία σχεδίασης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Θα ακολουθήσει συζήτηση όπου οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να σκεφτούν και να καταθέσουν πρακτικές, οι οποίες προωθούν την ένταξη.

Τέλος, θα έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη ψηφιακής κοινότητας επιμόρφωσης, στην οποία θα μπορούν να αναζητούν, σχολιάζουν ή να ανταλλάζουν απόψεις σχετικά με την αξιοποίηση στην τάξη περιεχομένου που έχουν αναρτήσει συνάδελφοί τους σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η εργασία υποβάλλεται στο πλαίσιο του έργου UDLnet [N°. 540659-LLP-1-2013-1-GR-COMENIUSCNWUDLnet] (http://www.udlnet-project.eu), Πρόγραμμα / Δράση / Τύπος έργου: COMENIUS Multilateral networks

Η διαφορετικότητα μέσα από πίνακες ζωγραφικής

Ιωάννα Τζαγκαράκη, Εκπαιδευτικος ΠΕ60
Ελένη Βελεγράκη, Εκπαιδευτικος ΠΕ60
Φωτεινή Μαγριπλή, Εκπαιδευτικος ΠΕ60
Βασιλική Τσούκα, Εκπαιδευτικος ΠΕ70*

Η διαφορετικότητα αποτελεί κομμάτι της φύσης και ηαποδοχή της, δείγμα πολιτισμένων κοινωνιών. Τι συμβαίνει όταν αποτυπώνεται η διαφορετικότητα μέσα στην τέχνη και συγκεκριμένα μέσα σε πίνακες ζωγραφικής; Στόχος μας είναι να αντιληφθούμε τη διαφορετικότητα μέσα από έργα τέχνης και να τη μεταφέρουμε στη σύγχρονη κοινωνία επιδιώκοντας την αισθητική καλλιέργεια του ατόμου.

Το βιωματικό εργαστήριο στηρίζεται στη μέθοδο του θεατρικού παιχνιδιού. Οι συμμετέχοντες περνώντας μέσα από τις τέσσερις φάσεις του, θα αλληλεπιδράσουν και ανάλογα με τα ερεθίσματα που θα τους δοθούν αλλά και τα προσωπικά τους βιώματα, θα καταλήξουν στη δημιουργία ενός σκηνικού δρώμενου.

Αγγλική γλώσσα και εικαστική τέχνη μέσα από το έργο του Vincent Van Gogh: μια διαθεματική διδακτική πρόταση

Μιχαήλ Τουραμπέλης, Εκπαιδευτικός ΠΕ06*
Μαρία Τζώτζου, Εκπαιδευτικός ΠΕ06

Το θεματικό πεδίο του προτεινόμενου σεναρίου διδασκαλίας επιχειρεί την διαθεματική διασύνδεση των διδακτικών αντικειμένων της Αγγλικής Γλώσσας με τα Εικαστικά μέσα από την ενασχόληση με τη ζωή και το έργο του διάσημου ζωγράφου Vincent Van Gogh. Θέτει ως πρωταρχικό στόχο τη βελτίωση γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων στην Αγγλική γλώσσα μέσα από την παρατήρηση και επεξεργασία διάσημων έργων τέχνης του Ολλανδού ζωγράφου, καλλιεργώντας παράλληλα και την αισθητική αντίληψη των μαθητών. Το θέμα της διδακτικής πρακτικής προάγει την εξοικείωση των μαθητών με την Ευρωπαϊκή Τέχνη και κουλτούρα συντελώντας στην διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης που αποδέχεται την διαφορετικότητα.

Αξιοποιώντας αυθεντικές πηγές πληροφόρησης και με τη βοήθεια πολυτροπικών κειμένων στην Αγγλική γλώσσα, επιτυγχάνεται η ταυτόχρονη εξάσκηση όλων των γλωσσικών δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Με την παράλληλη εξάσκηση σε ψηφιακές και επικοινωνιακές δεξιότητες προάγονται τόσο η ψηφιακή επικοινωνία όσο και οι πολυγραμματισμοί. Καλλιεργείται παράλληλα, η παρατηρητικότητα και η στοχαστική διάθεση και ενδυναμώνεται η κριτική και δημιουργική σκέψη. Οι ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες του σεναρίου επιλέχθηκαν με στόχο την ενεργητική συμμετοχή όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία καθώς ενισχύουν τη μαθητοκεντρικότητα και σε κάποιο βαθμό την αυτονόμηση των μαθητών, ενθαρρύνοντας τους να εκφραστούν όχι μόνο κριτικά αλλά και δημιουργικά.

Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να καλλιεργήσουν τη φαντασία, και την αισθητική τους αντίληψη ενώ σταδιακά εξελίσσονται σε ενεργούς και κριτικούς αναγνώστες εικόνων και μορφών έκφρασης. Έτσι η μελέτη έργων τέχνης σε συνδυασμό με τις γλωσσικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην ολιστική ανάπτυξη των μαθητών σε γνωστικό, συναισθηματικό, αισθητικό και στοχαστικό επίπεδο. Σαν επιπλέον χαρακτηριστικά της διδακτικής πρακτικής μπορούν να θεωρηθούν η ευελιξία του διδακτικού υλικού, η επεκτασιμότητα και η προσαρμοστικότητά του ανάλογα με το επίπεδο της τάξης αλλά και την βαθμίδα εκπαίδευσης, ακολουθώντας έτσι το μοντέλο της παιδαγωγικής διαφοροποίησης που αποτελεί άξονα της φιλοσοφίας των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (ΑΠΣ).

Για την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου απαιτούνται τρεις ή λιγότερες διδακτικές ώρες, ανάλογα με τις δραστηριότητες που θα επιλέξει ο εκπαιδευτικός και σε συνάρτηση με το επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών. Στην πλήρη ανάπτυξη του σεναρίου περιλαμβάνονται 14 φύλλα εργασίας.

Το παρόν διδακτικό σενάριο υλοποιήθηκε παράλληλα σε τάξεις μαθητών του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Ηρακλείου και του 5ου Δημοτικού Σχολείου Μεσολογγίου, καταγράφοντας εντυπωσιακά αποτελέσματα.

Με αφετηρία το παρόν σενάριο διδασκαλίας, παρέχεται η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να δημιουργήσει παρόμοια διδακτικά σενάρια είτε με άλλους εκπροσώπους των Τεχνών είτε με δημιουργούς γενικότερα και να παρουσιάσει τη ζωή και το έργο τους αξιοποιώντας την Αγγλική Γλώσσα και τις ΤΠΕ.

ΑΝΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Η θεωρητική προσέγγιση των προγραμμάτων παρέμβασης στα σχολεία για την αντιμετώπιση περιστατικών σχολικού εκφοβισμού

Κωνσταντίνος Καρακιόζης, Υπεύθυνος Σ. Σ. Ν. Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής
Χριστίνα Παπαπανούση, Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής*

Η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής, μέσω των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας και Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων συμβάλλει στην προσέγγιση του πολύ σοβαρού προβλήματος του σχολικού εκφοβισμού, μέσω των προγραμμάτων σχολικής διαμεσολάβησης. Η περιοχή της Δυτικής Αττικής είναι γνωστή για τα έντονα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Τα προβλήματα αυτά γίνονται πιο πολύπλοκα, λόγω της παρουσίας ετερόκλητων κοινωνικών ομάδων με διαφορετικές καταβολές και αξιακό υπόβαθρο όπως π.χ. παλιννοστούντες, εσωτερικοί και εξωτερικοί μετανάστες, ρομά, κ.α. Όλο αυτό το πλέγμα προβλημάτων, μεταφέρεται και στην καθημερινότητα των σχολικών κοινωνιών, δημιουργώντας πρόσθετα προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει το θεωρητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο προσεγγίζονται αυτές οι δράσεις στα σχολεία της Δυτικής Αττικής.

Στο πλαίσιο αυτό γίνεται μία αναφορά στο σκοπό και στα ερευνητικά ερωτήματα που πρέπει να τίθενται, στους εννοιολογικούς και λειτουργικούς ορισμούς, στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, στο θεωρητικό πλαίσιο και προβληματισμό για τον σχολικό εκφοβισμό και τέλος στην βιβλιογραφική ανασκόπηση εμπειρικών ερευνών. Ιδιαίτερα γίνεται αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού στα προγράμματα παρέμβασης που υλοποιούνται στις σχολικές μονάδες, όπως αυτό του Olweus και στα αποτελέσματα ερευνών μετα-ανάλυσης αναφορικά με την αποτελεσματικότητα αντίστοιχων προγραμμάτων παρέμβασης.

Η ανάλυση του θεωρητικού πλαισίου μέσα από το οποίο πρέπει να προσεγγίζονται τα θέματα του σχολικού εκφοβισμού, είναι θέμα κυρίως των ενηλίκων και ειδικά των εκπαιδευτικών. Παράλληλα αναδεικνύεται η ιδιαίτερη σημασία της σχέσης μαθητή/εκπαιδευτικού και η ανάγκη υλοποίησης δράσεων που θα μειώνουν την απόσταση μαθητών – εκπαιδευτικών.

Το φαινόμενο της υποαντιπροσώπευσης των γυναικών στην ηγεσία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: εμπειρική διερεύνηση στο νομό Ρεθύμνου

Αλεξάνδρα Ντρουμπογιάννη, Βιολόγος, Med, MSc

Ως έναυσμα για το παρόν άρθρο που στηρίζεται σε πρωτογενή εμπειρικά δεδομένα λειτούργησε η διαπίστωση της άνισης εκπροσώπησης των γυναικών εκπαιδευτικών σε θέσεις ηγεσίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, παρόλο που στο εκπαιδευτικό επάγγελμα οι γυναίκες αποτελούν την αριθμητική πλειοψηφία. Σκοπός της μελέτης ήταν ο εντοπισμός των «πηγών προβλημάτων» που επηρεάζουν την ανέλιξη των γυναικών εκπαιδευτικών στην ηγεσία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσα από την περιγραφική μέθοδο της βιβλιογραφικής επισκόπησης αλλά και την πραγματοποίηση πρωτογενούς εμπειρικής έρευνας (ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση με ερευνητικό εργαλείο τις ημιδομημένες συνεντεύξεις, σε δείγμα αποτελούμενο από δέκα γυναίκες εκπαιδευτικούς σε θέσεις ηγεσίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου κατά το παρελθόν έτος).

Αφού αποσαφηνίσθηκαν οι όροι της διοίκησης της εκπαίδευσης και ηγεσίας καθώς και το φαινόμενο της υποαντιπροσώπευσης των γυναικών στην εκπαίδευση σε θέσεις ηγεσίας, γίνεται αναφορά στο μεθοδολογικό προσανατολισμό της έρευνας , στο σχεδιασμό και τη διεξαγωγή της και τελικώς παρουσιάζονται τα δεδομένα με βάση τις αναλυτικές κατηγορίες που προέκυψαν κατά την ερευνητική διαδικασία. Στο τέλος παραθέτουμε τις διαπιστώσεις που προέκυψαν από την όλη ερευνητική προσπάθεια και μέσω της σύνδεσης των βιβλιογραφικών δεδομένων μας με την ερευνητική μαρτυρία επιχειρούμε τη σύνθεση των εμπειρικών ευρημάτων και τη εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων για περαιτέρω έρευνα. Από την έρευνα αυτή διαπιστώθηκε για μια ακόμη φορά η αντίφαση που παρατηρείται ανάμεσα στην θεσμοθετημένη ισότητα και τη «ρεαλιστική ανισότητα» όπως αυτή ισχύει στο χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σήμερα στην Ελλάδα. Ιδεολογικοί και υλικοί όροι, κοινωνικά και διαρθρωτικά εμπόδια φάνηκε να λειτουργούν ως «αόρατο φράγμα» και να εμποδίζουν την μειωμένη εκπροσώπηση των γυναικών στην ηγεσία της εκπαίδευσης ,και όχι οι προσωπικές επιλογές των ίδιων των γυναικών. Όμως οι γυναίκες εκπαιδευτικοί στη χώρα μας μπορούν να δώσουν νέες διαστάσεις στη διοίκηση της εκπαίδευσης, αλλά και να ενθαρρύνουν και άλλες γυναίκες στη διεκδίκηση θέσεων υψηλής ευθύνης ώστε να διευκολυνθεί η έξοδος της γυναίκας στο δημόσιο βίο και τη δημόσια διοίκηση και να βελτιωθούν και οι συνθήκες ζωής της, καθώς θα διεισδύει σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων σε θέσεις ευθύνης και θα βελτιώνεται η κοινωνική της παρουσία, αλλά και η κοινωνία και η εκπαίδευση από τη συνεισφορά της.

Για το καλό σου!»: μια παράσταση ανάμεσα ακτιβιστικού θεάτρου και ψυχοπαιδαγωγικής προσέγγισης από τους νέους για τους νέους

Σπύρος Πετρίτης, Θεατρολόγος – Εκπαιδευτικός

Η προτεινόμενη εργασία δεν αποτελεί παρουσίαση ενός ακόμη προγράμματος ή έστω δράσης/μαθήματος που έχει ήδη εφαρμοστεί σε κάποιο σχολείο. Αφορά, ωστόσο, μια παράσταση θεάτρου Forum που θα μπορούσε να αποτελέσει το εφαλτήριο για ένα ευρύτερο πρόγραμμα “Σχολικών Δραστηριοτήτων” για τους μαθητές/τριες των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευ-

σης της χώρας μας. Αποτελεί μια νεανική ακτιβιστική δράση που θα λειτουργούσε, παράλληλα, υποστηρικτικά ως προς την ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση των ΛΟΑΤ εφήβων και νέων από τους ίδιους τους ΛΟΑΤ εφήβους και νέους, μεταφερόμενη από τον δημόσιο χώρο στο σχολικό περιβάλλον. Η ομάδα αυτή συχνά υφίστανται καταπίεση στο οικογενειακό περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα στο σχολείο τα μέλη της πέφτουν συχνά θύματα όλων των μορφών της βίας, εάν δεν φροντίσουν να είναι "αόρατοι", κάτι που δεν βοηθά ούτε τους ετεροφυλόφιλους συμμαθητές να αναπτύξουν την ενσυναίσθηση, την κατανόηση και την ανοχή προς οποιονδήποτε "διαφορετικό" στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου κι εξελισσόντας μέσα τους την αντιρατσιστική συνείδηση και την εμπέδωση της αναγκαιότητας των κοινωνικών αγώνων για την προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων ιδίως των μειονοτικών/μειονεκτούντων κοινωνικά πληθυσμών. Στην εργασία αυτή, λοιπόν, καταλήγουμε σε λίγα λόγια για την στοχοθεσία ενός τέτοιου προγράμματος, όπως θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε κάποια σχολική μονάδα, αλλά και για τα πεδία της διεπιστημονικής σύνδεσης του θέματος με το αναλυτικό πρόγραμμα, πέραν της επί μέρους προτεινόμενης θεματολογίας γενικά των προγραμμάτων "Σχολικών Δραστηριοτήτων". Τέλος, αναφερόμαστε στη σημασία της ακτιβιστικής δράσης των οργανώσεων ΛΟΑΤ εφήβων και νέων, όπως είναι η ColourYouth, αλλά και για την κοινωνική αναγκαιότητα του σχεδιασμού ανάλογων προγραμμάτων.

Νόρμες και ρόλοι στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση στάσεων και συναισθημάτων

Νικόλαος Συμεωνίδης, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70

Η ερευνητική πρόταση που κατατίθεται έχει ως στόχο την ανάδειξη των παραγόντων που επηρεάζουν στη λήψη των αποφάσεων στη διδακτική διαδικασία του μαθήματος των μαθηματικών κατά την επίλυση προβλήματος αλλά και στη διαμόρφωση στάσεων και συναισθημάτων από τους μαθητές για το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Σε ένα τέτοιο εγχείρημα, πλατφόρμα ερευνητικής προσέγγισης μπορούν να δώσουν οι κοινωνικές- κοινωνικομαθηματικές νόρμες και οι ρόλοι που αναπτύσσονται.

Οι κοινωνικές νόρμες που εμφανίζονται κατά τη διαδικασία επίλυσης μαθηματικών προβλημάτων είναι: της συνεργασίας, της αιτιολόγησης, της αποφυγής κινδύνου σχηματισμού προσωπικών αντιπαραθέσεων και κοινωνικομαθηματικές: της ακρίβειας, της κατανόησης, της μαθηματικής αιτιολόγησης, της μαθηματικής διαφοροποίησης, της επικύρωσης, της συνάφειας. Οι ρόλοι που αναπτύσσονται από τους μαθητές, βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με τις παραπάνω νόρμες και είναι: ο ρόλος του κυρίαρχου εκκινητή, ο ρόλος του συνεργατικού εκκινητή, ο ρόλος του συνεργατικού εκτιμητή και ο ρόλος του ανασφαλή μεσολαβητή.

Βιβλιογραφικά, είναι κοινώς αποδεκτό, ότι οι μαθητές, οι οποίοι εργάζονται ομαδοσυνεργατικά για την επίλυση προβλήματος στα μαθηματικά, ακολουθούν κοινωνικές και κοινωνικομαθηματικές νόρμες και αποδίδουν ρόλους. Θα πρέπει όμως να αναζητηθεί περαιτέρω κατά πόσο οι πολιτισμικές, οικογενειακές και κοινωνικές τους καταβολές, τα χαρακτηριστικά ειδοποιά στοιχεία της προσωπικότητας τους, συμβάλλουν στη συλλογική διαμόρφωση και στη λήψη αποφάσεων, αλλά και κατά πόσο οι διαδραματιζόμενοι ρόλοι και οι ακολουθούμενες και συμφωνημένες νόρμες δημιουργούν θετικές ή αρνητικές στάσεις και συναισθήματα για το μάθημα των μαθηματικών.

Αυτή η υπόθεση σχεδιάστηκε και ελέγχθηκε σε έρευνα με μαθητές της Δ΄ Δημοτικού οι οποίοι κλήθηκαν να επιλύσουν ένα μαθηματικό πρόβλημα, εργαζόμενοι στις ομάδες τους. Παρατηρήθηκε λοιπόν, πως οι μαθητές σύμφωνα με τις νόρμες που ακολούθησαν και τους ρόλους που διαδραμάτισαν, επηρέασαν στην ομάδα τους τη λήψη και τη διαμόρφωση της απόφασης-απάντησης τόσο επί της διαδικασίας όσο και επί του αποτελέσματος. Σε δεύτερο επίπεδο ανάλυσης μάλιστα των αποτελεσμάτων παρατήρησης, συμπεραίνεται ότι οι κοινωνικές και πολιτισμικές καταβολές τους, σημαίνοντα στοιχεία της προσωπικότητας τους δικαιολογούν τις μορφές συμπεριφορών που εμφάνισαν. Επίσης η επιλογή και χρήση συγκεκριμένων νορμών συνέβαλαν στην ερμηνεία και τον εντοπισμό των θετικών και αρνητικών στάσεων και συναισθημάτων των μαθητών απέναντι στα μαθηματικά και χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλείο ανατροφοδότησης για τον εκπαιδευτικό.

Ψηφιακές εκπαιδευτικές πρακτικές μουσείων τέχνης και ο ρόλος τους στην επικοινωνία μαθητών με την τέχνη: το παράδειγμα των ιστοεξερευνήσεων της “tate”

Ευαγγελία Τασούλα, Εκπαιδευτικός ΠΕ18

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τις βασικές επιδράσεις ψηφιακών εκπαιδευτικών πρακτικών μουσείων τέχνης σε μαθητές Λυκείου αναφορικά με την πολιτιστική τους καλλιέργεια, καθώς και τη γενικότερη συμβολή των εν λόγω ψηφιακών πρακτικών στην επικοινωνία μαθητών με την τέχνη στο χώρο της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, όπου συνήθως ο ρόλος της τέχνης παρουσιάζεται υποβαθμισμένος και οι νέοι δεν εκδηλώνουν, γενικά, ιδιαίτερη προθυμία να ασχοληθούν με δραστηριότητες που αφορούν στον πολιτισμό.

Στη θεωρητική προσέγγιση εξετάζεται η επικοινωνία των μαθητών με την τέχνη στον σχολικό χώρο και παρουσιάζεται η θέση της στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα (Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση), ενώ παράλληλα επιχειρούμε να προσεγγίσουμε την εκπαιδευτική και επικοινωνιακή διάσταση του ρόλου του σύγχρονου μουσείου. Στην πρακτική προσέγγιση μελετάμε και εφαρμόζουμε καινοτόμες ψηφιακές εφαρμογές (ιστοεξερευνήσεις) του Βρετανικού Πολιτιστικού Οργανισμού “Tate”, σε μαθητές της Γ΄ Λυκείου (Επαγγελματική Εκπαίδευση)οι οποίες μέσω ενός προσεγμένου γραφικού περιβάλλοντος και ελκυστικών μαθησιακών σεναρίων αποσκοπούν στο να διευρύνουν το κοινό τους και να γνωστοποιήσουν τόσο τις συλλογές του εν λόγου οργανισμού όσο και άλλων σημαντικών βρετανικών μουσείων.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ιστοεξερευνήσεων, συνδυάζει τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές μεθόδους. Ειδικότερα, χρησιμοποιείται η παρατήρηση που συνιστά μια ποιοτική μέθοδο ανάλυσης, καθώς και το ερωτηματολόγιο το οποίο στην προκειμένη περίπτωση ενέχει τόσο ποσοτικό όσο και ποιοτικό χαρακτήρα για την μεγαλύτερη αξιοπιστία και εγκυρότητα των αποτελεσμάτων που γνωστοποιούνται.

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε εστιάζονται, καταρχήν, στο ό,τι οι εν λόγω εφαρμογές αποτελούν ένα θελκτικό μέσο ενασχόλησης με την τέχνη για τους μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και ειδικότερα της Επαγγελματικής. Παράλληλα, μπορούν να επιτελέσουν σε μεγάλο βαθμό αντισταθμιστικό ρόλο στην υποβάθμιση της τέχνης που παρα-

τηρείται στο χώρο της εκπαίδευσης, διευρύνοντας τις γνώσεις των μαθητών σε θέματα γενικά με τον πολιτισμό και την τέχνη. Επιπρόσθετα, τα σενάρια των ιστοεξερευνήσεων συμβάλλουν στη διαμόρφωση θετικής στάσης από τους μαθητές απέναντι στο ενδεχόμενο μιας μελλοντικής επίσκεψης σε κάποιο μουσείο ή γενικότερα σε χώρους πολιτισμού.

Η συμβολή του άρθρου έγκειται κυρίως στην γνωριμία των εκπαιδευτικών με τις συγκεκριμένες ψηφιακές πρακτικές, καθώς ανάλογες ιστοεξερευνήσεις μπορούν να δημιουργήσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί και να τις εντάξουν στις μεθόδους διδασκαλίας τους κάνοντάς τες ελκυστικές για τους μαθητές και δημιουργώντας παράλληλα τις κατάλληλες συνθήκες για μια αποτελεσματική επικοινωνία και επαφή των νέων με τον χώρο της τέχνης και του πολιτισμού. Επίσης, οι συγκεκριμένες ψηφιακές εφαρμογές θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα άριστο παράδειγμα προς μίμηση από ελληνικά μουσεία τέχνης, τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν ανάλογα μαθησιακά σενάρια για μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τα οποία θα εφαρμόζονται από τους εκπαιδευτικούς στους μαθητές.

Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Βασίλειος Φωτόπουλος, Φιλόλογος

Βασικός στόχος της εργασίας αυτής είναι η αποτελεσματική διδασκαλία στη σχολική τάξη, να μπορεί, δηλαδή, ο μαθητής να μαθαίνει με το δικό του τρόπο εύκολα και ευχάριστα.

Με τον όρο διαφοροποιημένη διδασκαλία αναφερόμαστε στον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζουμε τη διδασκαλία μας για τους μαθητές, οι οποίοι παρουσιάζουν διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες. Η διαφοροποιημένη διδασκαλία εφαρμόζεται εκ των προτέρων προληπτικά και όχι εκ των υστέρων, δηλαδή, αφού έχει αποτύχει η διδασκαλία. Πρέπει να αξιολογείται συχνά, για να αναπροσαρμόζεται. Είναι συμμετοχική, προετοιμάζεται και σχεδιάζεται από τον εκπαιδευτικό και ο μαθητής θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα επιλογής. Η διδασκαλία αυτή προϋποθέτει οργάνωση, προετοιμασία και δεν είναι αυτοσχέδια και τυχαία. Δεν ταυτίζεται με την εξατομικευμένη διδασκαλία. Λειτουργεί σε διαφορετικά επίπεδα άλλοτε ατομικά άλλοτε ομαδικά και άλλοτε με όλους τους μαθητές της τάξης. Δεν έχει σχέση με την ποσότητα της προσφερόμενης ύλης αλλά με την ποιότητα της τροποποιημένης διδασκαλίας.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία κινείται γύρω από το μαθητή και το αναλυτικό πρόγραμμα. Λαμβάνει υπόψη της:

-Τη μαθησιακή ετοιμότητα του μαθητή, δηλαδή, τις γνώσεις και τις δεξιότητές του στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, στο συγκεκριμένο θέμα/ενότητα.

-Τα ενδιαφέροντα του μαθητή, γιατί μέσα από αυτά μαθαίνει ευκολότερα και καλύτερα.

-Το μαθησιακό προφίλ του μαθητή, δηλαδή, τα προσωπικά μαθησιακά χαρακτηριστικά του.

Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζοντας τη διδασκαλία ξεκινά τη διαφοροποίηση από το περιεχόμενο της γνώσης, από τον τρόπο που θα φτάσει στη γνώση και έπειτα στην ίδια τη γνώση. Η διδασκαλία αυτή, ακόμη, διαφοροποιείται στην επεξεργασία που γίνεται από το μαθητή, στις στρατηγικές διδασκαλίας που επιλέγουν κάθε φορά εκπαιδευτικός και μαθητές, στο διδακτικό περιβάλλον, ώστε να μην αποτυγχάνουν οι μαθητές και, τέλος, στον τρόπο που παρουσιάζει ο μαθητής την κατακτημένη γνώση.

9 786188 189607

ISBN: 978-618-81896-0-7